

99. Keskiviikkona 22 päivänä syyskuuta 1993

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

Valtioneuvoston periaatepäätös Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta 2635

Valtioneuvoston periaatepäätös
Talousvaliokunnan mietintö n:o 21

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Aho R., Ala-Nissilä, Halonen, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jouppila, Kalliomäki, Kasurinen, Kauppinen, Koski, Laurila, Leppänen J., Mattila, Metsämäki, Morri, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mölsä, Näsi, Ojala A., Ojala O., Paasio, Pelttari, Puhakka, Rehn E., Rehn O., Renlund, Riihijärvi, Rimmi, Ryyränen, Sasi, Stenius-Kaukonen ja Vuorensola.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Rimmi, Stenius-Kaukonen, Hämäläinen, Jouppila, Ala-Nissilä, Jaakonsaari, Mäkelä, Laurila, Rehn E., Ojala O., Puhakka, Kalliomäki, Mölsä, Koski, Leppänen J., Ojala A., Renlund ja Kasurinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat E. Aho,

Kasurinen, Mattila, Metsämäki, Renlund, Ryyränen, Paasio, O. Rehn ja Sasi sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat R. Aho, A. Ojala ja Vuorensola.

S.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan syyskuun 17 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 143—148, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtiovarainvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Saaren.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Valtioneuvoston periaatepäätös Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta

Ainoa käsittely
Valtioneuvoston periaatepäätös
Talousvaliokunnan mietintö n:o 21

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Päätös siitä, onko uusi ydinvoimala yhteiskunnan kokonaisedun mukainen, on vaikea. Yhteiskunnan kokonaisedun arviointi muutaman vuosikymmenen perspektiivillä ei ole yksinkertaista. Olemme-

han voineet parina viime vuonna todeta, miten täydellisen pieleen voi arvio lähitulevaisuudenkin kehityksestä mennä ja minkälaiseen katastrofiin tehdyt päätökset ovat Suomen vieneet. Virhearviointien välttämiseksi on nyt tehtävä päätös harkittava erittäin tarkkaan kaikki näkökohdat huomioon ottaen. Harkinta on jokaisen kansanedustajan tehtävä itse. Tässäkin suhteessa päätös on tavallista vaikeampi. Oikeastaan on helppoa olla suuren eduskuntaryhmän jäsen ja mennä vaikeissa kysymyksissä ryhmän enemmistön selän taakse. Läheskään aina ei tarvitse muuta kuin luottaa ryhmän muiden jäsenten tietoon ja arviokykyyn ja olla samaa mieltä. Vastuu ja ratkaisu ydinvoima-asiaassa on annettu jokaisen henkilökohtaisesti kannettavaksi.

Koska vastuu on suuri ja koska olen kokoomuksen ryhmän enemmistön kanssa eri mieltä ydinvoiman lisäyksestä, olen pyrkinyt hankkimaan itselleni mahdollisimman paljon tietoa ratkaisuni perusteeksi. Olen pyytänyt informaatiota mm. IVOlta, ottanut vastaan minulle henkilökohtaisesti esitettyjä tietoja, kuunnellut ryhmän jäsenten ja muiden ydinvoimalobbareiden puheita ydinvoiman ylivoimaisuudesta, ottanut vastaan ja lukenut läpi lukuisia vetoamuksia ydinvoiman puolesta ja vastaan jne. Tämän tiedon lisäksi olen vierailut kesän aikana ydinvoimaloissa täällä Suomessa Olkiluodossa ja kahdessa ydinvoimalassa Saksassa.

Tiedon karttuminen ei ole saanut minua muuttamaan kantaani. Perustelen seuraavassa, miksi olen sitä mieltä, että viides ydinvoimala ei ole Suomen kokonaisedun mukainen.

Alun perin olen vastustanut ydinvoimaa kahdesta syystä: mahdollisen onnettomuuden aiheuttaman tuhon ja ydinjäteongelman vuoksi. Säteilyn vaaroista ja ydinvoimalan riskeistä puhuvat leimataan helposti höyrähtäneiksi. Kuitenkin monissa ydinvoimaa puoltavissakin lausunnoissa muistutetaan vaaroista ja edellytetään toimenpiteitä niiden minimoimiseksi. Kansanterveyslaitos korostaa, että edellytyksenä ydinvoiman lisäämiselle on hyvin tiukka valvonta, koska ydinvoima on turvallista vain huolellisesti kontrolloituna. Tänä päivänä asiat Suomessa ovat tältä osin hyvin. Huomisesta emme vielä tiedä.

Ydinvoimaloissa saamani tiedon perusteella on onnettomuuksien todennäköisyys turvajärjestelyjen vuoksi vähäinen, ja seuraukset pystytään melko hyvin eliminoimaan. Valitettavasti ydinvoimalan rakentamisesta käyty keskustelu on lisanut kansan pelkoa ydinvoimaa kohtaan.

Aivan riskittömiksi ei ydinvoimaloita koskaan saada. Säteilyturvakeskuksen lausunnossa todetaan: "Vanhojen laitosten parannusmahdollisuudet ovat rajalliset. Niitä ei saada likikään niin turvallisiksi kuin uudet laitokset, joissa kokemus ja kehittyneen tekniikan tarjoamat mahdollisuudet voidaan hyödyntää jo suunnitteluvaiheessa. Säteilyturvakeskus edellyttää, että mahdollisen uuden ydinvoimalaitoksen aiheuttama turvallisuusriski ympäristölle on olennaisesti pienempi kuin se riski, joka aiheutuu jokaisesta nykyisin käytössä olevasta ydinvoimalaitosyksiköstä." Täysin turvallisiksi mainostetut nykyiset ydinvoimalamme eivät siis olekaan niin turvallisia tämän lausunnon mukaan kuin on luultu ja vakuuteltu.

Säteilyturvakeskuksen lausunnossa todetaan edelleen: "Kaikkien ehdotettujen suojarakennusten suunnitteluperuste on, että ne kestäisivät reaktorivaurion seuraukset." Sekään ei ole mahdollisuus siis, vaikka täällä niin on väitetty. "Vakavissa onnettomuuksissa esiintyvät ilmiöt ovat kuitenkin eräiltä osin vielä vajavaisesti selvitettyjä ja niitä koskeva tutkimustyö laajaa. On odotettavissa, että rakentamislupahakemuksen käsittelyn ja rakentamisen aikana kertyvän tiedon pohjalta joudutaan vielä harkitsemaan suojarakennuksen luotettavuutta lisääviä parannuksia." Kaikkea ei siis vielä tiedetäkään, vaikka niinkin on täällä väitetty.

Asiantuntijalausunnoissa siis todetaan riskin olemassaolo. Riski ei ole vähäinen asia, on onnettomuuden todennäköisyys kuinka pieni tahansa. Jokainen itse joutuu arvioimaan sen, minkä merkityksen antaa onnettomuusriskille.

Olen saanut sen vaikutelman, että harkitessaan yhteiskunnan kokonaisuutta ydinvoimalan puoltajat eivät ole paneutuneet onnettomuusriskiin tai jäteongelmaan, tai jos he ovat, heidän arvomaailmansa mukaan näillä asioilla ei ole suurta merkitystä. Koska on kysymys arvostuksista ja arvomaailmasta, on vastustajien ja puoltajien vaikea ymmärtää toisiaan. Itse olen kokenut suorastaan painostavana sen, että näkemystäni ei hyväksytty omassa eduskuntaryhmässäni, vaikka kokoomus on tässä asiassa korostanut kansanedustajien mielipiteen vapautta.

Ydinjäteongelman merkitys on myös arvioitava päätöstä tehtäessä. Olen havainnut, että erityisesti nuoret, joilla on edessä pitkä tulevaisuus, painottavat ydinjäteongelmaa ja vastustavat ydinvoimaa juuri siitä syystä.

Valtavat varotoimet ja esimerkiksi Saksassa kolminkertaiset säteilyannosmittaukset poistuttaessa voimalasta todistavat maallikollekin, ettei

säteily ole vaaratonta. Samaa kertoo sekin, että aktiiviset jätteet on varastoitava kallion sisään. Olkiluodon ydinvoimalassa sain perusteellisen selvityksen ydinjätteen säilyttämisestä. Matala- ja korkea-aktiivinen ydinjäte säilytetään tynnyreissä hienossa kalliosiiiossa noin 60–90 metrin syvyydessä. Sinne joutuvat mm. vieraiden käyttämät suojatakkit, jos säteily ei lähde pesemällä pois. Erittäin tehokasta! Maallikon vain on vaikea ymmärtää, mitä järkeä on tuottaa tällaista jätettä.

Korkea-aktiiviselle ydinjätteelle ei ole loppusijoitusratkaisuja tehty. Peruste on se, ettei niitä vielä tässä vaiheessa tarvitse haudata. Ne ovat ensin muutaman vuosikymmenen jäähtymässä ja säteilyä vapauttamassa maanpäällisissä varastoissa. Noin vuonna 2020 on Suomessa haudattava ensimmäiset jätteet. Siihen mennessä uskotaan löytyvän paikka, johon jätteet haudataan, ja tapa, miten se tehdään. Jätämme tämän asian muiden murheeksi. Kovinkaan moni meistä ei ole siitä päättämässä.

Ydinvoimalaitos saastuu myös. Kovin paljon kokemusta ei kai maailmallakaan ole siitä, mitä käytöstä poistuville laitoksille tehdään. Saksassa näimme mm. käytöstä poistetun laitoksen, joka oli päällystetty betonilla.

Nyt käsittelyssä oleva lupahakemus sisältää myös jätteidensäilytyksiluvan. Säteilyturvakeskus toteaa lausunnossaan: ”Laitoksen käytön päättymisen jälkeen, ilmeisesti joskus vuonna 2040, sitä säilytettäisiin valvotusti muutamia vuosikymmeniä ennen purkamista. Menettelyllä voidaan vähentää purkamiseen osallistuvien työntekijöiden kokonaissäilytystusta. Osa laitoksesta tultaisiin mahdollisesti loppusijoittamaan voimalaitoksen kallioperään rakennettaviin tiloihin voimalaitosjätteiden loppusijoitustilojen yhteyteen.”

Säteilyturvakeskuksen mukaan osa kaikkein radioaktiivisimmista käytöstäpoisto-jätteistä joudutaan sijoittamaan käytetyn polttoaineen loppusijoitustilaan, jonka paikkaa ei ole vielä päätetty. Tästä syystä esitetään, että jätteiden loppusijoitustilan rakentamista koskeva hakemus hylätään. Olisimme siis antamassa luvan lisätä jätettä, vaikka emme vielä tiedä, mitä sille tehdään.

Olkiluoto esittelee ylpeänä mahdollisuutta sijoittaa korkea-aktiivinen ydinjäte kallioon puolen kilometrin syvyyteen. Jo tuhannen vuoden kuluttua jäte on niin vähän aktiivista, että se aiheuttaa vaurioita vain, jos se pääsee kehon sisään esimerkiksi hengityksen kautta. Hieno ratkaisu, mutta jätteen tuottamisessa ei ole mitään järkeä.

Arvoisa puhemies! Ydinvoimalan puoltajat ovat lähteneet hurmahenkiseen kilpalaulantaan siitä, miten paljon ydinvoimaratkaisu tuo Suomeen työpaikkoja. Nämä samat tahot vakuuttivat muutama vuosi sitten Suomen olevan menestysensä kukkuloilla, tekivät investointeja ja hasasivat rahaa kannattamattomiin kohteisiin. He eivät tälläkään kertaa välttämättä ole oikeassa.

Kansalle ja kansanedustajille on esitelty mitä loistavimpia lukuja työttömyyden nopeasta vähenemisestä. Paras tarjous oli SAK:n lobbarin 250 000 työpaikkaa. ABB, jolle kysymyksessä on bisnes eikä Suomen kansantalous, yrittää lahjoa lupauksilla kymmenistätuhansista henkilötyövuosista. Jotkut puhuvat eduskunnan käytävillä, että Suomeen syntyy 55 000 työpaikkaa nappia painamalla. Metallityöväen liitto kertoo, että 30 000–40 000 rakennusmiestä työllistyy metsä-, metalli- ja kemianteollisuuden töissä, jos eduskunta tekee myönteisen päätöksen. Mihin ihmeeseen tällaiset arviot perustuvat? Toivon todella, että ydinvoiman kannattajatkin pysyisivät asiassa.

Ydinvoimalan rakentamisen arvioidaan työllistävän vuodessa 2 000–2 500 henkilöä valtioneuvoston selvityksen mukaan. Todennäköisesti tällä tarkoitetaan Suomessa tehtävää osuutta. Tämä on noin 12 000 henkilötyövuotta. Lukuhan on paljon komeampi tällä tavoin ilmaistuna. Vakituksia työpaikkoja itse voimala tarjoaa 200–300. Kaikki muu, se miten teollisuus pystyy työllistämään Suomessa ihmisiä lähivuosisikymmeninä, on silkkaa arviota, joka voi osua oikeaan tai sitten ei.

KTM:kin toteaa, että myös energian kapasiteettitarpeen arviointi on epävarmaa, mutta laitos voidaan rakentaa muiden laitosten poistamisen vuoksi. Samoin työllisyysvaikutusten arviointi on epävarmaa, ja itse asiassa se olisi pitänyt selvittää täällä eduskunnassa tarkemmin. Esimerkiksi bioenergian käytöllä on hyvin työllistävä vaikutus. Ydinvoimaratkaisun kautta syntyy työpaikkoja onkin voimakkaasti liioiteltu.

Minussa herättää epäluuloa se joukkohysteriaa hipova innokkuus, jolla jotkut tahot ja ihmiset ylistävät ydinvoimaa. Olisin toivonut, että keskustelu olisi käyty ilman tunteilua ja ilman liioittelua.

Ydinvoiman lisärakentaminen ei ole Suomen kansantalouden kannalta välttämätöntä. Näköpiirissä ei ole, että ydinvoima olisi tulevaisuuden voimanlähde. Ydinvoimaan liittyvien ongelmien vuoksi sitä vastustetaan kehittyneissä länsimaissa. Muun muassa Saksassa kansan enemmistö

vastustaa ydinvoimaa, eikä sitä olla siellä lisäämässä. Siitä syystä Suomen teollisuuden mahdollinen laitostilaus on tietysti Saksan ydinvoimateollisuudelle tärkeä. Saksassa suurin osa energiasta tuotetaan kivihiilellä. Sitä tuotetaan kotimaassa, ja se työllistää puoli miljoonaa ihmistä. Selvää on, ettei sen käytöstä luovuta sen työllistävään vaikutukseen vuoksi.

Ydinvoima ei sovi alueelle, jossa on levotonta ja epävakaita oloja. Valitettavasti ydinjätteet kelpaavat ydinaseteollisuuteen, joten on toivottavaa, ettei se voimanlähteenä leviäkään epävakaille alueille. Energiaa kuitenkin tarvitaan, ja sen on oltava ympäristölle nykyistä ystävällisempää.

Suomessa ei rakenneta ydinreaktoreita. Siksi emme voi edistää suomalaista vientiä ydinvoimapäätöksellä. Sen sijaan suuntaamalla päättäväisesti energiatuotantomme bioenergiaa, puuta, kivihiiltä ja maakaasua käyttäviin laitoksiin voimme tietotaidollamme kehittää laitteita entistä puhtaampaan suuntaan. Suomi voi olla korkean teknologian ja uusien puhdistusmenetelmien kehittäjää. Päätös tähän teknologiaan panostamisesta ulkomaisen ydinteknologian sijaan on todella tärkeä päätös Suomen kansantalouden kannalta.

Sanotaan, etteivät suomalaiset osaa myydä. Me kansanedustajat olemme saaneet tästä hyvän todisteen. Ulkomaisten ydinlaitosten myyjät ovat saaneet suuren osan kansanedustajista vakuutetuiksi tuotteensa erinomaisuudesta, mutta suomalaiset yritykset, joilla on esittää vaihtoehtoja ja visioita suomalaisen teknologian mahdollisuuksista, ovat pitäneet suunsa kiinni. Valitettavasti, sillä heidän kannaltaan ydinvoimalapäätös on tuki muiden maiden teknologian kehittämiselle.

Elämme länsimaissa suuren murroksen aikaa, jossa pitkäaikaistyöttömyys näyttäisi muodostuvan pysyväksi ongelmaksi. Tässä tilanteessa on kannattavampaa luoda työpaikkoja kuin maksaa kymmenien miljardien työttömyysturvaa. Työpaikkoja voidaan luoda esimerkiksi toisella energiapoliitiikalla todennäköisesti nopeammin ja tehokkaammin kuin ydinvoimaratkaisulla. Se maksaa ilman muuta, mutta niin maksaa puolen miljoonan työttömän elättämisen kotonakin.

Arvoisa puhemies! Olen päättäjänä ollut erittäin huolissani siitä, onko todella ydinvoima ainoa mahdollisuus Suomen pelastamiseksi ja olenko kielteisellä kannallani vahingoittamassa suomalaista teollisuutta. Onneksi monet asiantuntijat ja poliitikot ovat olleet sitä mieltä, ettei ydinvoima ole mikään kohtalon kysymys teollisu-

delle, ja näinhän teollisuus itsekkin on todennut. Täällä käydyn keskustelun perusteella olen tullut entistä vakuuttuneemmaksi siitä, että "ei" ydinvoimalle merkitsee lisää työpaikkoja ja tukea suomalaiselle teknologialle. Energiaratkaisulle on vaihtoehtoja. Pidän tyypillisenä suomalaiselle keskustelulle ja politiikanteolle sitä, että väitetään jonkun yksittäisen ratkaisun, tässä tapauksessa ydinvoimapäätöksen, olevan ratkaiseva nousun tai tuhon aikaansaaja.

Kantaani ydinvoimaan on yritetty monin tavoin taivutella toiseksi. Minun kantani ei perustu sellaisiin arvoihin, jotka ovat kauppatavaraa, vaan teen ratkaisuni moraalisin ja kansantaloudellisin perustein.

Edustajat Rimmi, Stenius-Kaukonen, Hämäläinen ja Jouppila merkitään läsnä oleviksi.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä huomautan ed. Tainalle, ettei tässä kukaan hurmahenkisesti kannata mitään. Ratkaisuja on tehtävä vaikean tilanteen edessä, mutta kyllä teidänkin puheenne oli kauhuelokuvan käsikirjoitus ja perustui valtaosin sellaisiin tunne-elämyksiin, joissa ei ole mitään varmuutta. Tiedämme varsin hyvin, että ydinvoimassa on omat vaaransa, vaikka niitä meillä ei ole konkretisoitu näinä vuosina. Meillä on kaikki toiminut korkealla kapasiteetilla ja hyvin. Vaaroista huolimatta ei tällaisia kauhukuvia pidä maalata, ed. Taina.

Minä lähdän siitä, että jos me emme usko siihen, että me vuosituhannen vaihteessa ja sen jälkeen tarvitsemme lisäenergiaa kasvavan teollisuuden tuotantoon, niin me silloin voimme luopua myös siitä ajatuksesta, että me pystymme Suomessa hoitamaan perusturvamme ja sosiaaliturvamme. Meidän koneemme kärki on pysyvästi alaspäin. Tähän ei pidä mennä vaan pitää uskoa tulevaisuuteen.

Jos me uskomme siihen, että tuotanto nousee ja tarvitsee energiapanosta, puulla ei tuoteta sitä energiapanosta, perusenergiaa, joka on nyt kysymyksessä. Meillä on tekniikka olemassa, mutta niin kauan kuin puut eivät osaa itse kävellä energialaitoksen sisään omalta kotikannoltaan, niin kauan ei perusenergiaratkaisuja voida tehdä puulla. Se on aivan selvä. Minä mielelläni näkisin, että näin voisi tapahtua, mutta se ei onnistu.

Näin ollen perusratkaisu pitää tehdä tällä hetkellä ydinvoimalla, ehkä tämän yhden kerran ja

yhdestä reaktorista. Sen jälkeen on ryhdyttävä samanaikaisesti suunnittelemaan puun käytön mahdollisuuksia pitkälle tulevaisuuteen, mutta se on liian myöhäistä tässä vaiheessa ja tässä tilanteessa.

Ed. Björkenheim (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Taina kertoi puheenvuorossaan pelkäävänsä ydinvoimaloita. Sehän on tietysti ymmärrettävää, että ydinvoimaloita pelätään, koska se perustuu tuntemattoman pelkoon.

Mutta olisin kyllä kuitenkin odottanut, että ydinvoiman vastustajien pitäisi myös keskittyä kartoittamaan ja eristämään kaikkia tuhansia ydinkärkiä, ydinohjuksia ym. ydinaseita, joita runsain mitoin löytyy ympäri maapalloa. Mutta jostakin syystä nämä unohtuvat aina, kun puhutaan ydinvoimasta. Näihin verrattuna suomalainen ydinvoimala ei anna aiheutta pelkoon sen enempää kuin muut vaarat, joita me voimme luetella: esimerkiksi kasvihuoneilmiö, maapallon aavikoituminen, ruuan puutteen aiheuttama nälkähätä ja muut tällaiset.

Ilmottelen myös sitä, että ed. Taina ilmeisesti on samaa mieltä kuin talousvaliokunnan enemmistö, joka mietinnössään esittää, että erityisesti voimat ovat rakennustekniikaltaan heikommin rakennettuja kuin muut laitokset yleensä. Suurin osa meistä varmaan ymmärtää, että päinvastoin on todellisuuden laita.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyin hyvin pitkälle ed. Tainan kannanottoon. Haluan korostaa tässä yhteydessä sitä, että esimerkiksi ed. Aittoniemen mustamaalaus- tai pelotteluväitteillä ei ole katetta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee tätä asiaa lausunnon antaessaan hyvin kiihottomasti ja asiallisesti. Oikeastaan ainoa terveydenhuollollisesti vähättelevä ja välttelevä puheenvuoro oli Säteilyturvakeskuksen johtajalla, ja se ei tunnut perustuvan muuhun kuin hänen henkilökohtaiseen kantaansa.

Näitten laitosten turvallisuudesta totean vielä, että myös valiokunta käsittelee sitä, miten paljon on mahdollista, että inhimilliset tekijät voivat vaikuttaa vahinkoon ja turvallisuuteen. Se tuli selkeästi ilmi: Työntekijät tekevät erittäin rasittavaa työtä yksinään poikkeuksellisisa olosuhteissa. Heidän työterveydenhuoltonsa on se, mikä meidän itse kunkin. Selkeästi tuli esiin, että inhimillisten tekijöiden vaikutus on täysin sama kuin tälläkin työpaikalla: tehdään virheitä, kuten nyt tuntuu, että ollaan tekemässä.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tainalle haluan huomauttaa seuraavaa: Tässä ei varmaankaan ole kyse yksittäisestä ratkaisusta, kun puhutaan ydinvoiman lisärakentamisesta tai siitä luopumisesta, vaan on ensinnäkin muistettava, että sähkövoimasta ydinergiällä tehdään noin kolmannes. Kaiken kaikkiaan, kun energiapoliittisia ratkaisuja mietitään, on pidettävä mielessä kaikki nykyiset tuotantovaihtoehdot ja -mahdollisuudet, mitä on olemassa.

Minä koen tämän päätöksentekotilanteen tätä taustaa vasten sillä tavalla, että me etsimme tästä eduskunnasta sitä poliittista tahtoa, jolla saisimme kaikki nämä keskeiset kotimaiset energia-vaihtoehdot kehittymään. Näen kyllä selvästi, että tästä talosta ei löydy yksittäin ratkaistuna sellaista linjaa, että me voisimme kertaalleen luopua ydinvoimasta tai hyväksyä sen tai että me voisimme kertaalleen päättää kotimaisen energian suosimisesta. On lähdeittä siitä kylmästä poliittisesta tosiasista, että tässä talossa on löydettyvä pienin yhteinen välttämätön tekijä, jonka perusteella saadaan kotimaiset energiat liikkeelle. Se tulee silloin edellyttämään riittävä yksimielisyyttä energiaveropäätöksessä ja myös tiettyjä määrärahoja energiatutkimukseen ja myös eräisiin investointiavustuksiin.

Me voimme olla toki puhdaslinjaisia ja hylätä kertaalleen omista periaatteistamme lähtien kaikki nämä erilliset vaihtoehdot ja ajaudumme siten siihen vaihtoehtottomuuden tilaan, joka tarkoittaa, että tuomme lisää ulkomaista polttoainetta. Viittaan vain tämän päivänkin tilanteeseen Venäjällä. Kuinka paljon me voimme rakentaa Venäjän kaasu- ja sähköputkien varaan?

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuten ed. Taina ja monet muutkin edustajat ovat todenneet, päätöksenteko tässä asiassa on erittäin vaikeaa. Mielestäni hän oli hyvin perusteellisesti ja vastuullisesti paneutunut asiaan ja omalta osaltaan tehnyt ratkaisun. On vaikea ymmärtää puheita, joissa häntä arvostellaan osittain pinnallisuudesta.

Kuten muutkin sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet totean, että nimenomaan turvallisuuskysymykset ovat olleet ne, joita me olemme joutuneet selvittämään. Mielestäni ed. Tainan puheenvuoro toi esille ne aukkokohtat, jotka ovat olemassa. Erityisesti jäi mieltä askarruttamaan juuri inhimillisen tekijän heikkous: Ei ole kuitenkaan pystytty ratkaisemaan kaikkia ongel-

mia, vaikka valvonta on erittäin tarkkaa ja on tavallaan moninkertaiset varmuussysteemit. Siitä huolimatta sinne jää aukkoja, jotka osoittavat, että inhimillinen tekijä voi olla se, joka tuottaa ongelman, vaikka sitä on yritetty monella tavalla varmistaa, puhumattakaan ydinjätteen loppusijoituksesta.

Harva täällä on näin perusteellisesti varmaan paneutunut asiaan kuin ed. Taina, siihen, mikä on tilanne. Luulen, että monelle oli tässä varmasti uuttakin tietoa tai ainakin tuntuu siltä täällä käydystä keskustelusta päätellen. Ed. Tainan puheenvuoro oli varsin perusteltu.

Mutta jäin ihmettelemään eilen, kun ed. Saapunki antoi lausuntoja siitä, millä perusteella hän on nyt muuttamassa kantaansa. Tuntuu todella oudolta, ministeri Kääriäinen, jos on näin, että edustajia painostetaan ja sanotaan, että Pudasjärven turvevoimalaa tai jotain muuta kotimaisen energian käyttöä ei tule, mihin ed. Korvakin juuri viittasi, jollei ydinvoimalapäätöstä tehdä. Voiko asia olla, ministeri Kääriäinen, tällä tavalla? Uskon, että moni edustaja haluaisi tähän vastauksen ja myös moni kansalainen.

Ed. Aul (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ed. Taina kiinnitti aivan oikealla tavalla huomiota ylimitoitettuihin työllisyysvaikutusarvioihin, joita ydinvoiman kannattajien puolelta on esitetty. Toivoisin, että esimerkiksi ed. Dromberg, joka on täällä aika pian puhujalistalla, voisi todellakin esitellä niitä investointeja, joita tämän ydinvoimapäätöksen jälkeen käynnistyisi. Esimerkiksi Outokumpuhan on aloittanut jo Harjavallan investointinsa siitä riippumatta, onko ydinvoimalaa tulossa vai ei. Rauman Sellu puolestaan tuottaa enemmän energiaa kuin kuluttaa sitä.

Eilen täällä joku mainitsi, että ydinvoima on viheliäinen ja tynpeä energiantuotantomuoto. Minusta viheliäinen ja tynpeä on myös se paketointi- ja koplauskeskustelu, joka salin ulkopuolella on eilisen päivän jälkeen virinnyt: jos ydinvoimaa, niin kotimaista, jos ei ydinvoimaa, niin ei kotimaista. Minusta eduskunnassa on nyt ilmeisesti ydinvoiman vastainen ja kestävä kehityksen puolesta ajatteleva enemmistö. Minusta meidän pitäisi pystyä osoittamaan, että kyllä täällä voidaan järkevää energiapolitiikkaa ja uusiutuvia energialähteitä suosivaa haittaveropolitiikkaa ajaa myös ilman näitä koplauksia ja paketteja, sillä vain sillä tavalla saadaan aikaan demokraattista ja kansanvaltaista poliittista päätöksentekoa, jossa jokaisen oma todellinen mielipide

tulee esille, eikä hyväksyttyä erilaisten pakettien seurauksena tulevia ratkaisuja.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Onko riskitöntä tapaa tuottaa sähköä? Kaikissa tavoissa on varmasti omat risinsä, enkä usko, että kukaan pystyy välttämään, että ydinvoimala olisi riskitön.

Mutta ed. Taina sanoi, että uuden ydinvoimalan onnettomuusriski on pienempi kuin entisten. Se on aivan luonnollista, koska tekniikka kehittyy. Ennen vuosituhannen vaihtumista Loviisa 1 joutuu todennäköisesti peruskorjaukseen, ehkä ennenkin jo olisi tarvis. Eikö silloin olisi parempi, että meillä tuotettaisiin sähköä uudella riskittömämmällä vaihtoehdolla?

Emme voi ummistaa silmiämme siltäkään, että ostamme noin 10 prosenttia sähköstä Venäjältä. Emme voi sanoa, että ei meillä ole ydinvoimalla tuotettua sähköä, kun me ostamme sitä naapurista. Se on silmien ummistamista. Omasta mielestäni on parempi, että se laitos, jolla meidän sähkömme tuotetaan, on meidän omassa valvonnassamme.

Mitä tulee työllisyysvaikutuksiin, niin on totta, että eilisen päivän kuluessa on heitetty ilmaan mitä erilaisimpia lukuja 2 000:sta 250 000:een. Minä en osaa sanoa, mikä työllisyysvaikutus on. (Ed. Laaksonen: On se ainakin plusmerkkinen!) Vaasan yliopiston kansantaloustieteen laitoksella toimiva professori Paavo Okko on arvioinut, että se olisi noin 30 000 henkilötyövuotta, enkä minä ainakaan voi sanoa, että olisin parempi arvioija.

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Suomi on noussut melko nopeasti läntisten teollisuusmaiden joukkoon. Kansakunnan elintaso ja kansalaisten elämisen laatu ovat vaikeuksista huolimatta pysyneet korkealla tasolla. Niiden kasvua nykyinen lama kylläkin heikentää. Kansantaloushan ei voi jatkuvasti tuhlata enemmän kuin tienaa.

Pitemmällä, jopa lyhyelläkin tähtäimellä Suomi on nyt merkittävän ratkaisun kohdalla. Jatkaako Suomi avoimena vientivetoisena kansainvälisenä teollisuusvaltiona, jossa nykyisten kansalaisten ja heidän jälkeläistensä elintaso on turvattu? Suomessa on hyvät materiaaliset — josain määrin kylläkin yksipuoliset — ja henkiset resurssit vastata maailmanlaajuiseen kilpailuun. Taloudellisen kasvun kantava voima, teollisuus, tarvitsee sekä olemassaololleen että laajentuak-

seen riittävästi energiaa, joka on puhdasta ja kaikissa olosuhteissa kilpailukykyistä.

Pienikin silmäys suomalaisen teollisuuden historiaan kertoo, että energian saanti on aina ollut rautaruukkien perustamisesta lähtien yksi keskeisimpiä vaatimuksia teollisuutemme toiminnalle. Miksi muuten teollisuuslaitoksemme olisi rakennettu vesien ääreen tai miksi energiaan liittyvää teknologiaa ei olisi voimakkaasti kehitetty teollisuuden tarpeisiin? Paitsi teollisuudelle, tämä on välttämätöntä koko yhteiskunnan toimivuudelle. Paras vaihtoehto sähkön tarpeen kasvun kattamiselle on mielestäni viidennen ydinvoimalayksikön rakentaminen.

Mitä uuden voimalayksikön rakentaminen merkitsisi Suomen tulevaisuudelle? Sitä ovat arvioineet monet alan asiantuntijat jo useina vuosina, lyhyesti lueltuna muutamia: VTT, yliopistot ja korkeakoulut, ministeriöt, monet tutkimuslaitokset ja yritykset itse.

Perusteluina mainittakoon, että ydinvoiman tuotantokustannus on halvin muihin energiatuotantovaihtoehtoihin nähden. Rakennustöissä suomalaiset yritykset saisivat tilauksia 5—6 miljardin markan arvosta, ja ydinvoimalainvestointi mahdollistaa Suomelle sellaista uusvientiä, joka myös kasvattaa investointeja erityisesti metalliteollisuudessa.

Työllisyys paranisi edellä esitettyjen arvioiden pohjalta noin 35 000—40 000 henkilötyövuodella, ja julkisen sektorin, siis valtion ja kuntien, rahoitustasapaino kohentuisi 5—6 miljardilla markalla työttömyysmenojen vähenemisenä ja verotulojen kasvuna. Tämän asian erityisesti luulisi kiinnostavan tätäkin eduskuntaa. Edelleen kokonaistuotanto lisääntyisi vuosittain noin 0,5 prosenttia, ja palkansaajien ostovoima lisääntyisi vuosittain keskimäärin saman verran. (Ed. Laakso: Siitähän hallitus on huolehtinut!)

Mikä muu hanke tarjoaa tällaisen piristysruiskeen taloudellemme? Ei mikään muu hanke. (Ed. Tennilä: Hallituksen vaihto esimerkiksi!)

Nykyisessä lamatilanteessa on myös merkittävää, että sekä työllisyyden että rahoitustasapainon paranemisen painopiste kohdistuu rakennusjakson alkupuolelle. Ydinvoimalan hankkiminen ja rakentamisen rahoittaa sen ostaja, osin myös tarjoaja, joten investointi ei vaadi valtion eli veronmaksajien rahoja. Tämä siis säästää valtion investointimenoja, kun hallitus lupasi ohjelmassaan turvata teollisuuden energian saannin kilpailukykyiseen hintaan. (Ed. Wahlström: Eikö yhtään velkaa oteta?)

Meidän on myös huolehdittava ympäristöstä.

Ainoa tapa hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi kansainvälisen ilmastositoumuksen eli ns. Rion kokouksen veloitteiden mukaisesti on energiatarpeen tyydyttäminen ydinvoimalla. Muussa tapauksessa yhteiskunnan rakenteisiin joudutaan puuttumaan mm. auton käyttöä rajoittamalla ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähentämällä, mikäli näistä veloitteista pidetään kiinni. (Ed. Wahlström: Näin pitää tehdä!)

Uusi ydinvoimala on vankka perusta tulevaisuudelle. Mutta sillä on myös merkittäviä strategisia nk. liipaisinvaikutuksia. Osa tuotanto-, investointi- ja työllisyysvaikutuksista voisi käynnistyä heti, kun päätös hankkeen toteuttamisesta julkistetaan. Osa liipaisinvaikutuksista ilmenee vasta myöhemmin.

Ydinvoimalainvestoinnin vaikutukset kestävät yli ensi vuosituhatteen vaihteen. Liipaisinvaikutukseen voi periaatteessa soveltaa samaa ajattelua kuin voimalan rakentamisvaiheen investointeihin. Ydinvoimalan rakentamispäätös murtaisi nyt myös lamamielialaa ja avaisi laajasti uusia näkemyksiä ja näkymiä myönteiselle kehitykselle.

Ponnahduslauta investointisuunnitelmien nopeuttamiseksi ja samalla elvytysruiskeeksi koko kansantaloudelle olisi siten päätös ydinvoimalan rakentamisesta. On muistettava, että myönteisellä ydinvoimapäätöksellä luodaan myös positiivisia odotusarvoja ulkomaille. Ulkomaiset sijoittajat odottavat, minkälaisen signaalin kansanedustuslaitos antaa teollisuuden kannalta yhteen keskeisimpään investointiin. Myönteinen päätös merkitsee halua kannustaa suomalaista teollisuutta ja sen investointeja Suomeen. Sitähän Suomessa juuri nyt tarvitaan.

Herra puhemies! Suomen kansantalous tarvitsee ydinvoimarakentamisen kaltaisia piristysruiskeita, jotka palauttavat teollisuuden uskon siihen, että investoinnit Suomeen ovat pitkälläkin tähtäimellä varmalla pohjalla. Ihmettelen sellaisia näkemyksiä, joiden mukaan esitetään ilman veronmaksajien rahoja tapahtuva halvan energian lisätuotanto, jolla rakentamisvaiheessa on keskeinen työllistämisrooli. En voi ymmärtää, että tosiasioilta ummistetaan silmät.

Pelkäänpä pahoin, että kielteisen päätöksen seurauksivaikutukset ovat varsin suuret. Millään muulla päätöksellä lähiaikoina ei olisi niin paljon myönteisiä vaikutuksia kuin ydinvoimalapäätöksellä. (Ed. Helle: Myös hallituksen erolla!) Kyse ei ole vain valtion vaan koko kansantalouden tilanteen paranemisesta. Toista tällaista tilaisuutta meille ei ole tarjolla.

Ed. Ala-Nissilä merkitään läsnä olevaksi.

Ed. H a u t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Viinanen osoittaa hämmästyttävää yksisilmäisyyttä ja yksioikoisuutta, kun hän näkee näin paljon katteetomia toiveita ydinvoimaratkaisussa. Olen useaan kertaan tässäkin salissa sanonut, että tällaiset odotukset johtavat ainoastaan rajuun pettymykseen.

Haluaisin kysyä ministeri Viinaselta, kun kokoomuksen taholta on esitetty, että eduskunnassa oleva ympäristö- ja haittaveropaketti revitään auki, siis budjetti revitään auki, jos ei täältä tule myönteistä ydinvoimapäätöstä: Onko ministeri Viinanen esittänyt ollenkaan vakavissaan tätä haittaveromallia, ja onko hän tosiaan valmis repimään sen paperin, jolla todellakin päästäisiin ainakin vähän lähemmäksi ekologisesti kestävää kehitystä?

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos ministeri Viinanen on huolissaan lamamielialasta, hän voi siihen vaikuttaa omalla ja hallituksensa erolla tai sitten muuttamalla tämän maan talous- ja työllisyyspolitiikkaa. Viinasen talousarvion tämän maan muumi-ovat, ei ydinvoimakysymys.

Energian hinta on Suomessa erittäin alhainen verrattuna kilpailijamaihin eikä ole myöskään nähtävissä sen hintaan nousupaineita. Edelleen ydinvoimaa on käytettävissä aikaisintaan vuonna 2000. Tämän vuoksi me tarvitsisimme tässä tilanteessa lähtökohtalettamusten uskottavuutta, energiantarvelaskelmien uskottavuutta. Näitähän eivät ministeri Kääriäinen tai ministeri Viinanenkaan äsken pyrkineet esittämään. Paljon tärkeämpää meillä on nyt työllisyysvaikutustenkin osalta panostaa nimenomaan polttoteknologioiden ja energiateknologioiden kehittämiseen tässä maassa muistaen myös esimerkiksi erilaisten puuvuimaprojektien ja muiden energialähteiden kehittämismahdollisuudet. Suomen pitäisi olla ensi vuosituhaten alussa edelläkävijä näissä asioissa eikä tuijottaa vanhaan latuun, joka ennen pitkää on loppuun kuljettu. Kotimaisten energioiden osalta uskoisin, että juuri työllisyysvaikutukset tulisivat olemaan varsin mittavia.

Myös ydinvoimahanke tulisi edellyttämään jättilainaa ulkomailta, kun taas kotimaisten energiaratkaisujen pohjalta raha pyörisi hyvin voimakkaasti kotimaassa. Edelleen myös ydinvoima

tulisi edellyttämään hiilivoimaa ydinvoiman rinnalle eli tarvittaisiin hiilivoimaloita erittäin paljon siinä sivussa.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin peräänkuuluttanut ministeri Viinasen kantaa haittaverokysymyksissä, koska tässä näitä koplataan ristiin ja rastiin, ja eilen illalla täällä kävi selvästi ilmi, ettei kokoomuksella ole edelleenkaan tarkoitusta Pudasjärveä tosisaan rakentaa. Edellisessä hallituksessa kokoomus ja demarit olivat yhdessä ja lupauksia annettiin, muttei luvattu sitä rakentaa. Jos kokoomus aikoo haittaveroasiasa lähteä vesittämään, vaikka se on hallituksen yksimielinen esitys, se tarkoittaa käytännössä sitä, että turpeen kilpailukyky heikkenee. Ja esitän jatkokysymyksen: Aikooko kokoomus lähteä mukaan koskiensuojelulain avaamiseen vai mikä Pudasjärven tosiasiallinen tilanne on? (Ed. Jaakonsaari: Aikooko ed. Renko avata koskiensuojelulain?) Se tilanne syntyy, jos haittaverot viedään eduskunnassa läpi hallituksen esittämässä muodossa.

Ympäristöministeri P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies! Palaan ydinvoimakeskusteluun muilta osin hiukan myöhemmin, mutta haluan eduskunnan pöytäkirjoihin oikaista ilmoituksen siitä, että Rion sopimuksen eli ilmansuojelusopimuksen täyttäminen edellyttäisi viidennen ydinvoimalan rakentamista. Näin missään tapauksessa ei ole. Ymmärrän, että kollegallani ei ole ollut tilaisuutta tutustua toisen hiilidioksiditoimikunnan työn valmisteluihin, jotka tähtäävät Rion sopimuksen ratifiointiin, mutta siellä on selkeästi nähtävissä sekä nettopäästöjen että kokonaiskehityksen osalta, että tällaista kytköstä ei voida tehdä eikä se ole asiallinen peruste.

Ed. Jaakonsaari merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiinnitän huomiota myös toiseen epätarkkuuteen, joka oli ministeri Viinasen puheessa. Hän sanoi, että ydinvoima olisi puhdasta energiaa. Sehän on käsitteellinen hirviö, "puhdas energia". On vain energiaa. Sähkö on, diplomi-insinööri Viinanen, samanlaista, tulipa se mistä lähteestä tahansa valmistettuna. Kysymys on siitä, millaisia päästöjä aiheutetaan sähkön tuotannossa. On myönnettävä, että polttamisessa aiheutuu enemmän ilmaan päästöjä kuin

ydinvoimaloissa, mutta ydinvoimaloissa aiheutuu sellaisia päästöongelmia, joita tällä sukupolvella ei ole mahdollisuus moraalisista syistä siirtää tuleville sukupolville. Kannatan uuden ydinvoimalan rakentamista, jos tämä sukupolvi pystyy ottamaan vastuun kaikista niistä ongelmista, joita siinä yhteydessä syntyy, kaikista niistä päästöistä. Tältä osin ydinenergia ei ole missään tapauksessa puhdasta energiaa. Kysymys on vain tuotantotavan päästöistä.

Mitä tulee taloudellisuuteen, ydinvoimala rupeaa tuottamaan tuloa vasta aikaisintaan kymmenen vuoden kuluttua ja tuottaa sitä 30—40 vuoden ajan. Siihen asti se on lainarahaa. Minä ihmettelen, miten ydinvoimalan hankkimiseen 40 vuodeksi riittää lainarahaa työpaikkoihin, jotka toteutuvat pääosin vasta tulevaisuudessa, mutta nyt, kun kansantalous on jopa kääntynyt ylijäämäiseksi, ei riitä lainarahaa elvyttämiseen. Ministeri Viinanen, te olette poliittisessa eliitissä sulkeet silmänne energiaongelmalta ja ajatte muita tavoitteita kuin energiatavoitteita. Te olette saamassa aikaan hirvittävän riskin tälle yhteiskunnalle.

Edustajat Mäkelä ja Laurila merkitään läsnä oleviksi.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytyjen keskustelujen perusteella näyttää siltä, että tänne on kuulemma tullut kaksi puoluetta: ydinvoimaa kannattavat ja ydinvoimaa vastustavat. Minun mielestäni tänne on tullut myös kolmas: kepun osto- ja myyntiliike, jonka tuloksena ydinvoimaa vastustavat ilmeisesti joutuvat vastaanottamaan ydinvoiman ja ydinvoimaa puolustavat taas saavat hyväksyä myös kaiken maailman turve- ja risusavotat. Mutta tämän kaiken lopputuloksena haluaisin kuitenkin kysyä ministeri Viinaselta: Mistä nyt löytyvät kaikki tarvittavat miljardit kaiken tämän energian tuotannon rahoittamiseen, ja miksi niitä rahoja ei ole löytenyt aiemmin työttömyyden hoitamiseen?

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Viinanen mainitsi puheenvuorossaan, että ydinvoima ei sido valtion varoja. Kuitenkin ensi vuoden talousarviossa Säteilyturvakeskuksen määrärahoista käytetään 30 miljoonaa markkaa ydinenergian käytön valvontaan, samoin KTM:n määrära-

hoissa on ydinenergian tutkimukseen, suunnitteluun ja valvontaan 15 miljoonaa markkaa. Ja niin kuin ministeri Pietikäinen ansiokkaassa puheenvuorossaan eilen totesi, ydinenergian todellinen hinta on 60—90 prosenttia korkeampi kuin tuottajat antavat meidän ymmärtää.

Ministeri Viinanen mainitsi myös piristysruiskeesta, joka myönteinen ydinvoimapäätös olisi ulkomaille. Mielestäni tässä puhutaan samalla tavalla kuin EY-hakemuksen jättämisessä, että sitten meille tulee investointeja ulkomailta. Mutta EY-hakemuksen jälkeenkin nähtiin, että suuria ryntäyksiä Suomeen ei ole tullut. Meillä on aivan liian pienet markkinat. Tämä argumentti ei mielestäni ole oikein käyttökelpoinen.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra puhemies! Mitä tulee haittaveromallin aukirepimiseen, on syytä todeta, niin kuin ed. Kivelä täällä on aikaisemmin todennut, että valtioneuvoston pöytäkirjaan on kirjattu kokoomuksen ministeriryhmän näkemys siitä, että mikäli kielteinen päätös tehdään, kokoomusryhmä harkitsee uudelleen koko energiatuotantotapaa, verotusta ja tukipäätöksiä. On aivan päivänselvä asia, että jos tämä ratkaisu ei toteudu, koko palettia joudutaan tarkastelemaan uudelleen, ei siinä mitään ihmeellistä ole.

Ed. Rajamäki totesi, että pitäisi pönkittää enemmän kotimaista, esimerkiksi poltoteknikan kehittämistä. Sitähän kehitetään valtion tuella ja osittain yritysten maksamina. Eikä tämä päätös poissulje sitä tippaakaan. Ihan samalla tavalla tullaan edistämään uusien tekniikoiden kehittämistä ja nimenomaan tähtäämään uudella tekniikalla vientitoiminnan vauhdittamiseen. Siitä on hyviä kokemuksia. Ei valtio ottaa lainaa ydinvoimalan rakentamiseen, mutta valtio ottaa lainaa uusien poltoteknikoiden tukemiseen. Siihen se kyllä valitettavasti joutuu ottamaan lainaa.

On täysin selväksi tehtävä kaikille, että valtio ei ole rahoittamassa ydinvoimalan rakentamista. Sen rahoittaa rakentava teollisuus, ydinvoimayhtiö, omilla kanavillaan, omilla järjestelmillään, ja niin kuin puheessani sanoin, ilmeisesti osittain myös toimittajien omalla tai järjestämällä rahoituksella. (Ed. Jaakonsaari: Ulkomaan velkaahan sekin on!) — Se on ulkomaan velkaa ihan samalla tavalla, mutta se on yritysten velkaa. Se ei ole valtion velkaa eikä voida ajatella, että me niitä asioita voisimme toisiinsa rinnastaa. Suomalaisella teollisuudella on tälläkin hetkellä ulkomaista velkaa valitettavasti ja liian paljon.

Ed. Seppänen saivarteli kommentoidessaan puhettani. Kyllä hän ymmärsi, että minä tarkoitin tuotantotapaa, tulkoon se nyt sanottua, tuotantotavan puhtaudesta oli kyse. Ei siinä mitään epäselvää ole. En minä ole missään vaiheessa, ed. Seppänen, vastustanut sitä, että yksityisin rahoin, yritysten taikka yksityisten ihmisten rahoin tässä maassa elvytetään. Kaikin mokomin, tervetuloa. Mutta valtion rahaa siihen ei ole käytettävissä, niin kuin ei ole ydinvoiman rakentamiseenkaan tarkoitus missään vaiheessa käyttää.

Ihmettelen edelleen sitä, että Stukin, siis Säteilyturvakeskuksen rahoja kritisoidaan. Se on osa tätä järjestelmää. Kyllä minä olen valmis niitä supistamaan, mutta minusta se olisi vastuutonta. Pidän erittäin tärkeänä, että ne rahat ovat budjetissa niin kuin monet muutkin keskeiset yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi esitetyt määrärahat. Ne rahat ovat olleet siellä iän kaiken. Myös ydinvoimalat osallistuvat näihin muihin rahoitukseen.

Kun täällä heitellään, että tiedot energian hinnasta ovat vääriä, niin minä rohkenen väittää kyllä teidän edessänne, että tässä talossa ei voi kukaan mennä vain väittämään vääräksi heittämällä niitä tietoja, mitkä ydinenergian hinnasta on annettu. Väitän, että tieto ja viisaus tässä suhteessa ovat jossakin muualla. (Ed. Astala: Sii-tä puuttuu paljon!)

Sitten rakentamisesta kaiken kaikkiaan: Eihän sitä rakenneta, jos se ei ole kannattava. Turha meidän sitä on epäillä. Mehän annamme vain luvan tai olemme antamatta. Ihmettelen, miksi me emme antaisi lupaa teollisuudelle harkita, haluavatko he ydinvoimalan rakentaa tähän maahan. He rakennuttavat sen varmasti, jos se on kannattava. Kannattamatonta ydinvoimalaa ei kukaan tähän maahan rakenna.

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Käsittelysämme on lupahakemus viidennen ydinvoimalan rakentamiseksi. Joudumme ottamaan kantaa siihen, onko se yhteiskunnan kokonaisedun mukainen. Lieneekö mitään hanketta pyritty eduskunnassa ja Suomessa toteuttamaan yhtä määrätietoisesti kuin ydinvoimalan lisärakentamista? Käytössä on ollut jopa hivenen kyseenalaisiakin keinoja. Korkeaa työttömyyttä uskotaan lievennettävän myönteisellä päätöksellä. Sen kerrotaan laukaisevan pantattuja uusinwestointeja ja korjaussuunnitelmia. Sanotaan, että kun teollisuus saa takuut halvasta energiasta, sen investointihalukkuus lisääntyy.

Suomessa ei kuitenkaan ole ollut eikä ole näkyvissäkään minkäänlaista energiapulaa. Päinvastoin tiedossamme on, että on olemassa 2 000 megawatin ylikapasiteetti. Lisäksi on suunnitteilla lähes 1 500 megawattia. Huomion arvoista on myös se, että suomalainen teollisuus on voinut ja voi varmasti tulevaisuudessakin pyörittää tuotantolaitoksia edullisella energialla. On myös todettava, että energian hinta tai sen riittämättömyys eivät ole ajaneet teollisuuttamme ulkomaille.

Sen sijaan usein on mainittu ulkomaille investointien syyksi korkeat suomalaiset työvoimakustannukset. Kuitenkin viimeaikaiset tapahtumat, esimerkiksi pari nollatupoa ja muut hallituksen toimenpiteet, ovat laskeneet palkkatasoa, ihmisten kulutuskysyntää. Työnantajat ovatkin voineet itkeä vähemmän suomalaisesta korkeasta palkkatasosta, vaikka näyttää siltä, että haaveita esimerkiksi Baltian palkkatasosta, 2—5 markasta tunnissa, edelleen on olemassa.

Ydinvoiman lisärakentamisen kerrotaan parantavan lähes ratkaisevasti vakavan työttömyystilanteen. Totuus on kuitenkin, että energian puute ei ole aiheuttanut tätäkään työttömyyttä. Hallituksen virheellinen talouspolitiikka on syy tähän työttömyyteen. Siksi ydinvoiman lisärakentaminen ei voi olla työllistämisenkään ainoa vaihtoehto. Kaiken lisäksi nyt on muut energiavaihtoehdot ydinvoiman edeltä haluttu tietoisesti pitää piilossa.

On tosiasia, että työttömyystilanne on vaikea. Puoli miljoonaa työtä vailla olevaa ihmistä odottaa työtä joka hetki. On aika kohtuutonta, että ydinvoiman lisärakentamisen myötä heille on uskoteltu, että työpaikkoja avautuu 2 000—3 000:sta 250 000:een tuosta vain lähes kuin nappia painamalla. Työttömyyden kiroissa taisteleville kansalaisille on pyritty antamaan myös se kuva, että ne kansanedustajat ja vallankin vasemmistoliiton kansanedustajat, jotka vastustavat ydinvoiman lisärakentamista, suhtautuisivat vähän välinpitämättömästi ja vastuuntunnottomasti työllisyyden hoitamiseen. Olemme kuitenkin kaikissa tilanteissa tämän eduskunnan aikana toimineet äärettömän määrätietoisesti sen puolesta, että työpaikkoja olisi tähän maahan saatu. Haluan muistuttaa, että ainoana eduskuntaryhmänä vastustimme myös työllisyylain romuttamista.

SAK ja SAK:n suuret jäsenliitot ovat vedonneet kansanedustajiin myönteisen ydinvoimaratkaisun puolesta. Ammattiyhdistysliikkeestä lähtöisin olevana ja myös ammattiliittojen hallin-

nossa pitkään olleena olen tämän vakavan vetouksen johdosta joutunut käymään varsin seikkaperäisiä keskusteluja ja miettimään asiaa todella vakavasti ja monelta taholta. Totean kuitenkin, että ydinvoimaratkaisu ei ole yksinään pelastus tähän tilanteeseen, vaan meillä on olemassa paljon hyviä kotimaisia vaihtoehtoja, jotka työllistävät huomattavasti enemmän. Meidän on nähtävä myös pitkälle tulevaisuuteen. Tulevaisuuden hylkääminen on mielestäni silloin kysymyksessä, jos ydinvoimaa pidetään ainoana energiovaihtoehtona. Kaikilla on tiedossa mm. se, että ydinvoimala voi toimia vain tietyn ajan, ja se jää sen jälkeen eri tavoin suojattuna muistomerkkinä kertomaan toiminta-aikansa päättäjistä.

Ydinvoimaa puolustavissa kannanotoissa on tuotu esiin nykyinen korkea teknologian taso sekä hyvä ammattitaito ja vähätelty näihin seikkoihin nojaten vahinkojen sattumisen mahdollisuutta. On totta sekin, että tekniikka ja ammattitaito ovat korkealaatuisia. Samoin on suomalaisten työläisten työmoraalin ja vastuuntunnon laita. Vielä ei kuitenkaan ole kyetty takaamaan ihmisten virhemahdollisuuksien täydellistä poistamista. Ydinvoiman ollessa kyseessä riskitekijät ja vaaratekijät ovat suuria.

Erikoisen ongelmallinen on korkea-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitus. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä todetaan, että vuonna 2000 tehdään ratkaisu jätteen loppusijoituksesta. Tutkimuksia on maaperässä suoritettu, mutta yksikään paikkakunta, edes Eurajoki, ei ole vielä ilmoittanut halukkuudestaan ottaa maaperäänsä korkea-aktiivisia ydinjätteitä. Miten tämä asia aiotaan hoitaa? Ei kai vain aiota laatia lakia, jolla kunnat pakotettaisiin tähän.

On siis olemassa ongelmia, joita ei ole kyetty tähän mennessä ratkaisemaan. Lukuisat voimaannonnettomuudet kaikilla mantereilla ovat tosiasioita, joille ei voida viitata kintaalla. Tiedossamme on mm. se, että USA:ssa ydinrakentaminen on näistä syistä jäissä. Ruotsissa on ollut lähellä piti-tilanteita, joista olisi voinut muodostua todellinen suuronnettomuus. Onnettomuusriskiä on siis olemassa muuallakin kuin idän heikoissa voimaloissa.

Arvoisat edustajat! Oma lukunsa on kokonaan uraanin louhinta ja sen jalostukseen liittyvät riskitekijät, joita täällä on käsitelty hyvin vähän. Ennen kuin ydinpolttoaine on reaktoriin sijoitettavissa, sen käsittelyssä esiintyy suuria määriä esimerkiksi rikkihappoa, radioaktiivista lyijyä, elohopeaa, arsenikkia, sinkkiä, kromia

jne. Prosessi aiheuttaa huomattavia terveys- ja ympäristöhaittoja sen lisäksi, mitä uraani sitä käsiteltäessä aiheuttaa. Uraanin kaivosjätteillekään ei ole saamiemme tietojen mukaan kyetty löytämään täysin turvallista varastointitapaa. Tiedossamme on, että esimerkiksi Kanadassa ja USA:ssa on monia kaivosalueita, joita kutsutaan kadotetuiksi alueiksi. Niihin pääsy ja niiden asuttaminen on kielletty ainakin seuraavan vuosikymmenen ajan.

Uraanin käsittely aiheuttaa tiedemiesten mukaan vakavia haittoja ihmisille ja ympäristölle ennen kuin se on valmista käytettäväksi edes reaktoreissa. Vakavaa viestiä uraanin vaarallisuudesta kertovat tiedot kaivostyöläisten varhaisesta kuolleisuudesta, jossa keuhkosityöpä ja muut säteilyn aiheuttamat sairaudet näyttelevät merkittävää osaa. (Ed. Tiuri: Entäs hiilikaivokset?) Emme siis parhaalla tahdollammekaan voi puhua turvallisesta, puhtaasta ja ympäristöystävällisestä energiavaihtoehdosta silloin, kun tarkoitamme ydinenergiaa. Se, että uraanin louhinta ja jalostus tapahtuvat maamme rajojen ulkopuolella, ei anna meille oikeutta suhtautua välinpitämättömästi siinä prosessissa oleviin ongelmiin. Meidän on kannettava vastuuta myös niistä ihmisistä, jotka joutuvat tuon työn tekemään. Oikea vastuullisuus velvoittaa mielestäni meitä päättöksiin, joilla ydinpolttoaineen käyttö tehdään tarpeettomaksi. Meidän on tunnettava vastuumme myös maapallosta eikä meillä ole oikeutta tehdä tietoisesti sen tuhoamista edistäviä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Ydinvoiman lisärakentaminen ei ole ainoa vaihtoehto. Oleellista on ensinnäkin se, minkälaiseksi teollisuuden rakenne kehittyi, tuleeko siitä yhä energiaintensiivisempää vai ovatko prosessivaihtoehdot viedes sellaisia, että ne sitovat yhä vähemmän energiaa. Ydinvoimalaa suunnittelevat voimayhtiöt luonnollisesti tähtäävät yhä suurempaan sähkön kulutukseen, mutta kansantalouden pidemmän aikavälin ja kokonaisedun nimissä on myös energian säästämisen välttämätöntä. Nykyisin toimivat ydinvoimalat on nähtävä välivaiheen tekniikkana, joka väistyy vähitellen.

Yksi tärkeimmistä kotimaisista vaihtoehtoisista energiaraaka-aineeksi on puu. Jokainen, joka vähänkin on liikkunut metsissä, on voinut nähdä, millaista suunnatonta kansantaloudellista tuhlausta Suomessa harrastetaan. Metsissä lahoaa arvokasta energiaraaka-ainetta, jota voitaisiin tehokkaasti hyödyntää vaikkapa alueellisissa energialaitoksissa. Niistä olisi mahdollista saada tar-

vittavaa sähköä ja lämpöä kyläkeskuksiin. Unohtaa ei pidä myöskään edelleen sitä, että maakaasu on hyvin varteenotettava vaihtoehto. Pirkanmaalaisena kansanedustajana haluan kertoa, että pirkanmaalaisella teollisuudella ja Tampereen kaupungilla on erinomaisia kokemuksia maakaasusta.

Hajautetulla energiatuotannolla voisimme turvata myös pysyviä työpaikkoja ja olisimme vähemmän riippuvaisia tuontiraaka-aineista ja mahdollisesti keskitettyjen energialaitosten käyttöhäiriöistä. Ydinvoimaa on markkinoitu niin ikään kuin vain se toisi lisää työpaikkoja ja muut energian tuottamiset eivät. Keskustelun aikana on moneen kertaan esitelty monia vaihtoehtoja siitä, miten kotimainen ja muu energian käyttö ja hajautettu energian käyttö tuovat huomattavasti enemmän työpaikkoja. Ydinvoimaa on markkinoitu ratkaisuna puolen miljoonan ihmisen työttömyyteen. Se on ollut epäoleellista ja mielestäni väärää.

Tiedemiehet kertovat myös, miten ydinvoiman eri tuotantovaiheissa vapautuu aina jossakin määrin radioaktiivisuutta. Tutkimukset ovat osoittaneet, että radioaktiivisuus siirtyy vähitellen esimerkiksi ravintoketjuun, jossa se tulee esiin 10–50 vuoden kuluttua ja tuo esiin esimerkiksi erikoisen paljon leukemiaa ja luusyöpää. Käsi sydämelle, arvoisat päättäjät, eivätkö juuri syöpäsairaudet ole olleet viime vuosina hyvin lisääntyvä sairauden muoto?

Mieleeni tulevat esimerkiksi oman kotikaupunkini Tampereen yliopistollisen sairaalan syöpäosaston pienet potilaat. Suosittelisin käymistä myös katsomassa, miten esimerkiksi lapset sairastavat tänä päivänä syöpää. He eivät ole ainaakaan voineet vielä työprosesseissa altistua. Lasten syöpäsairaudet ovat siis todella vakavasti lisääntyneet. Onko syy jotenkin tiedossamme mutta sitä ei haluta antaa julki? Haluan muistuttaa siitä, miten aikoinaan asbestin kohdalla tapahtui. Sen käyttö katsottiin niin välttämättömäksi ja teollisuudelle niin tarpeelliseksi ja hyödylliseksi sen tuottajalle, että asbestin vaaroja vähäteltiin ja ne tietoisesti pantattiin 20 vuotta. Emme kai tee nytikin samoin?

Arvoisa puhemies! Edellä esittämiini vain muutamiin näkökohtiin ja talousvaliokunnan enemmistön esitykseen perustuen katson, että ydinvoiman lisärakentaminen ei ole yhteiskunnan edun mukaista. Siksi siitä tulee luopua.

Ed. L u t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rimmi puheenvuorossaan esitti

ydinvoimalle itse asiassa ainoana konkreettisena vaihtoehtona puun. Sen vuoksi haluan yhdellä esimerkillä valottaa, miten realistinen puu on vaihtoehtona.

Lahden kaupungilla on lämpövoimala, joka lämmittää noin 80 prosenttia, hieman yli, Lahden kaupungin talouksista. Sen teho on noin 185 megawattia sähkövoimaksi muutettuna. Saadaksen tuon tehon ja hoitaakseen nykyisen laajuisen lämmön tuotannon puulla se tarvitsisi halkoja 200 kuutiometriä tunnissa ja talvella noin 350 kuutiometriä tunnissa eli noin 5 000 kuutiometriä vuorokaudessa lämmitystehtävään. Halkojen kuljettamiseen tarvittaisiin 250 rekka-autoa joka päivä. Se merkitsisi muiden ongelmien lisäksi mm. sitä, että Lahden kaupungin liikenne tukkeutuisi täysin. Se merkitsisi sitä, että Lahden kaupunki lähiympäristöineen hukkuisi tuhkaan. Se merkitsisi sitä, että Lahden talousmaakunnan puusto olisi muutamassa vuodessa hakattu maan tasalle.

Tätäkö ne, jotka ovat puuta vaihtoehtona pitämässä, haluavat, kun sitä pidetään ydinvoiman vaihtoehtona? Todellinen vaihtoehto ydinvoimalle ei ole puu vaan hiili. Tämä tosiasia pitäisi jokaisen tunnustaa eikä jauhaa turhaa sellaisista vaihtoehdoista, jotka eivät ole realistisia.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rimmi totesi, että inhimillisten virhetekijäin mahdollisuutta ei ole poistettu. Toteaisin, että näinhän tietysti on. Koskaan ei voida inhimillistä tekijää täysin poistaa, mutta Suomeen suunnitellun uuden ydinvoimalaitoksen suunnitteluperuste on se, että suojarakennuksen on säilytettävä tiiviytensä sydämen sulamisonnettomuudessakin niin, että radioaktiivisia aineita ei pääse ympäristöön. Passiivisilla rakenteilla voidaan näin kompensoida ihmisen toimintaan sisältyvä inhimillisen erehdyksen mahdollisuus.

Kun ed. Rimmi maalasi kauhukuvia uraanin louhinnasta ja uraanin käytöstä yleensä, hän jäi kertomatta, niin kuin yleensä aina tapahtuu, fossiilisten polttoaineiden käytön yhteydessä syntyvästä ongelmasta ja katastrofista. Niistä puhutaan erittäin vähän. Ihan muutama esimerkki: Kaasuräjähdyksen Occidental Petroleumin tuotantolautalla vaati 167 ihmisen hengen, vastaavanlainen kaasuräjähdyksen Shellin Pohjanmeren lautalla viime uudenvuodenpäivänä, myös tankkeri Exxon Valdezin karilleajo Alaskan eteläpuolella, kaasukondensaattoriputken räjähdys Länsi-Siperiassa kesäkuussa vaati lähes 700 ihmisen hen-

gen, neljän tuotantokaivon tulipalo Kaspianmeren öljykentällä ja kolme tankkerionnettomuutta USA:n itärannikolla muutaman viikon aikana — ainoastaan yhden vuoden eli vuoden 89 aikana tapahtuneita katastrofeja.

Kivihiilen tuotannossa kuolee Ukrainassa ja Puolassa noin 200 ihmistä vuosittain. Tyypillinen onnettomuus on kaivoskaasuista johtuva kaivosräjähdys, joka tappaa välittömästi tai tukkii ulospääsyn niin, että ihmiset tukehtuvat vähitellen. Lisäksi kaivostyöläiset sairastavat nk. mustaa keuhkoa, joka tappaa muutamassa vuodessa. Paljon kivihiiltä käytävillä alueilla luonto ja ihmisten terveys ovat kärsineet suuria vaurioita.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rimmin kanssa olen samaa mieltä siitä, varmasti koko tämä talo on hyvin huolissaan siitä, että miten saisimme ihmisille työtä. Ministeri Viinanen korosti kovasti sitä, että vain ydinenergian lisärakentamisella tulee lisätä työpaikkoja. Hän kuitenkin unohti, että ne ovat hyvin lyhytaikaisia työpaikkoja.

Selvää on varmasti myös se, että koko tämä talo on sitä mieltä, että vientiteollisuudella on oltava varmuus energian saannista. Mutta teollisuutemme kilpailukyvyllä on myös tuhoisaa, jos se ei ajoissa kehittä tuotantoaan ympäristön vaatimusten mukaisesti.

Hieman eri mieltä olisin ed. Rimmin kanssa siitä, kun hän totesi, että ydinenergiaa on ajettu hivenen kyseenalaisin keinoin. Minusta tässä on asia, jossa on käytetty sellaista painostusta ja uhkailua, jota tässä talossa ei ole koskaan aikaisemmin nähty. Pohjois-Pohjanmaan edustajia uhkaillaan sillä, että Pudasjärven voimalaitosta ei rakenneta, ellei ydinvoimalaitosta tule, ja meitä eteläpohjanmaalaisia edustajia uhkaillaan sillä, että Ilmajolle ei saada etanolitehdasta, ellei ydinvoimaa rakenneta. Minä toivoisin, että kauppa- ja teollisuusministeri ihan eduskunnan puhujakorokkeelta toteaisi, että tällaisilla kytkennoillä ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa vaan että kukin voisi päätöksen ydinvoimaa vastaan tai sen puolesta tehdä aivan muiden arvioiden perusteella kuin uhkailun ja painostuksen edessä.

Ed. D r o m b e r g : Herra puhemies! Periaatepäätös ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta on maamme tulevaisuuden kannalta ratkaiseva. Jos me haluamme turvata suomalaisen elintason ja työllisyyden, lisätä Suomen teollistumista vaihtotaseen vajauksen pienentämiseksi, pitää huolta

teollisuuden kilpailukyvyistä, vähentää ympäristön saastumista ja noudattaa kansainvälisiä sitoumuksia ja ympäristönormeja, silloin me puolamme ydinvoiman lisärakentamista.

Mikäli ydinvoimaa ei rakenneta, työttömyyden kasvu lisääntyy, teollisuuden osuus Suomen bruttokansantuotteesta pienenee edelleen, prosessiteollisuus investoi kuluttajamaihinkin yhä enemmän, normaali työntekijöiden työllistämisen ilman suuria rakennusprojekteja tulee olemaan entistä vaikeampaa, Suomi ei osallistu riittävällä panoksella maapallon ilmansuojeluohjelmaan, voimme samalla unohtaa korkean hyvinvointimme saavutukset, on lisäluopumisen aika.

Nyt tehtävä energiaratkaisu tulee tehdä järjellä eikä tunteella. Moni sitoi päätöksentekonsa jo ennen kuin asiantuntijat olivat antaneet lausuntonsa. Ydinvoiman puolesta äänestäminen vaatii rohkeutta. Helpompi olisi tietenkin tässä asenneilmastossa äänestää populistisesti vastaan, mutta tosiasiat puhuvat karua kieltä maamme tulevaisuudesta, jos näin tekisi. Päättäjän täytyy pystyä kantamaan vastuuta myös vaikeissa ratkaisuissa.

Energiapoliittista selontekoa käsiteltäessä talousvaliokunnassa oli laaja yksimielisyys perusvoiman ratkaisemisesta viivyttämättä, ja valiokunta edellyttikin hallitusta antamaan esityksensä eduskunnalle mahdollisimman pian. Valiokunta lausui myös, että ”energian lisätarve on tyydytettävä lähinnä uusilla energiatekniikoilla, maakaasulla ja ydinvoimalla”. Kaksi viimeksi mainittua kapasiteettinsa vuoksi soveltuvat perusvoiman tuotantoon. Samoin lausuttiin: ”Kansainvälisen käytännön mukaisesti ydinvoima lasketaan kotimaiseksi energialähteeksi. Voimalan rakentamisen kotimaisuusaste yleensä on yli puolet kokonaishankinnasta.” Lisäksi lausuttiin, että ”valiokunnan mielestä perusenergian tarve tulee tyydyttää mahdollisimman kattavasti kotimaisella tuotannolla”.

Nämä kannanotot hyväksyivät kaikki valiokunnan jäsenet lukuun ottamatta ed. Korhosta ja ed. Paloheimoa, siis myös kaikki keskustan kansanedustajat. Kun asiaa käsiteltiin kunnallisvaalien jälkeen syksyllä 1992 eduskunnassa, ed. Vanhasen ponsi sai taakseen eduskunnan enemmistön, myös keskustan takinkääntäjät talousvaliokunnasta lukuun ottamatta varapuheenjohtajaa.

Lisäksi pääministeri Ahon käyttäytyminen koko tämän prosessin ajan on ollut hämmästyttävää. Toisaalta hän vaatii tietyissä asioissa hallituspuolueiden tiukkaa pysymistä hallituksen esitysten takana, ja yksikäs jokin asia on omantun-

non kysymys, kun se poliittisesti sopii hänelle paremmin. Tiukka talouspoliittinen linja pettää täysin ydinvoimaratkaisussa, joka on taloudellisen kehityksemme avainkysymyksiä. Missä on loogisuus? Onko tärkeämpää pelin politiikka kuin Suomen tulevaisuus?

Ulkomaisten sijoittajien usko suomalaisiin markkinoihin saa aikamoisen kolauksen. Miten käy esimerkiksi koron? Ristiriitaisia päätöksiä tehtäessä kärsii maamme uskottavuus. Pääministerin tulee olla hallituksen keulakuva ja seisoa demokraattisesti syntyneiden päätösten takana. Jos ei näin tapahdu, niin yksi ja toinen voi vastaisuudessa erota hallituksen päätöksistä. Esimerkki antaa siihen mahdollisuuden.

Pääministeri Ahon lausunnot 25 päivänä helmikuuta tehdystä valtioneuvoston periaatepäätöksestä talousvaliokunnan kokouksessa olivat hyvin tulkinnanvaraiset. Hänen antamansa käsitys oli se, että ydinvoimaaänestys ja energiaveuropaketti eivät ole toisiinsa sidottuja. Puheis- saan pääministeri on ohituksen maailmanmes- tari.

Kokoomuksen ministeriryhmän lausuma valtioneuvoston pöytäkirjaan kuuluu seuraavasti, haluan sen vielä toistaa täällä: "Kokoomuksen ministeriryhmä hyväksyy valtioneuvoston periaatepäätöksen kotimaisen energian käytön edistämiseksi katsoen asian liittyvän valtioneuvoston myönteiseen periaatepäätökseen ydinenergialai- toksen rakentamisesta ja sitä seuraavaan edus- kunnan päätökseen hyväksyä ydinenergian lisä- rakentaminen. Mikäli eduskunta ei myönnä lu- paa ydinenergian lisärakentamiseen, on koko energiaratkaisu otettava uudelleen tarkastel- taksiksi."

Silloisen kauppa- ja teollisuusministerin Pek- ka Tuomiston puhe periaatepäätöksen läheteke- kustelussa 11 päivänä maaliskuuta tänä vuonna tukee kokoomuksen ministeriryhmän lausumaa. Tuomisto sanoi puheessaan: "Ydinvoimapäätöksen yhteydessä hallitus päätti myös toimenpi- dekokonaisuudesta, jolla tulevaisuudessa turva- taan kotimaisen uusiutuvan energian käytön li- sääminen." Lisäksi hän sanoi: "Nyt tehdyt pää- tökset täydentävät sitä energiapoliittisten toi- menpiteiden kokonaisuutta, joka on määritelty hallitusohjelmassa ja hallituksen viime keväänä eduskunnalle antamassa energiapoliittisessa se- lonteossa." Jos keskusta kaataa ydinvoiman, on se tulkittava niin, että koko energiakysymys ve- roineen ja muine sitoumuksineen raukeaa. Tilan- teesta eivät hyödy teollisuus eivätkä kepulaiset, ja suurin häviö on Suomen kansa.

Suomi on energiaintensiivinen maa johtuen metsä- ja metalliteollisuudesta, jotka tarvitsevat paljon sähköenergiaa. Samoin pohjoinen sijain- timme ja harva asutuksemme nostavat energian tarvettamme.

On toki tarpeen panna täytäntöön energian- säästöohjelmia, ohjata kansalaisia eri toimenpi- tein energian säästämiseen ja panostaa uudenlai- seen tekniikkaan sekä käyttää kotimaisia järke- viä energiamuotoja hyväksi. Mutta perusvoima- ratkaisuna tulee olla ydinvoima. Ydinvoimapol- toaineen hinta on edullinen, sen saanti on turvat- tu, sen hinta on vakaa. Nykyiset ydinvoimalat ovat tekniikaltaan erinomaisia, ja ne ovat lisäksi suomalaisten valvonnassa. Suomen ydinvoima- loiden käyttökerroin on maailman huipputasoa. Parempi kotimaassa tuotettu ydinsähkö kuin naapurista ostettu.

Toisena realistisena vaihtoehtona tänä päivä- nä perusvoiman tuottamiseksi on hiilivoimaloi- den lisääminen, mutta hiilivoimalla on myös ai- kamoiset riskinsä, kuten yleisesti fossiilisilla ener- giamuodoilla, eli ilmaston lämpenemisriski, hap- posateet sekä syöpäriski.

Syöpäriski on vielä todellisempi kivihii- livoima- loiden kohdalla kuin ydinvoimaloiden. Lääketie- teen ja kirurgian tohtori Jouko Tuomisto on kir- joittanut seuraavaa, haluan toistaa tämän vielä: (Ed. Rinne: Onko hän ratkaissut syövän syyt?) "Ympäristöön ulottuvia suuronnettomuuksia ei kivihii- livoimalassa tunneta. Syöpää kivihii- liti- tenkin aiheuttaa. Vaikka arviot senkin kohdalla ovat hyvin kiistanalaisia, syövän riski on joka tapauksessa paljon suurempi kuin ydinvoimala- onnettomuudesta. Arviot ovat jopa kymmeniätu- hansia syöpiä vuodessa eli samaa suuruusluokkaa kuin Tshernobylin arvioidaan aiheuttavan seu- raavien 50 vuoden aikana yhteensä." (Ed. Rinne: Kyllä ne ovat ihan konitohtorin arvioita!) — Tämä on asiantuntija, jota kuunneltiin myös va- liokunnassa. — "Siten saman suuruisen ydinvoi- malaonnettomuuden pitäisi sattua joka vuosi, ennen kuin siitä aiheutuisi sama syöpämäärä kuin kivihii- lestä aiheutuu." Lisäksi hän sanoo: "Ilmei- sesti radioaktiivisuus koetaan sellaiseksi, että se saa unohtamaan kaiken muun ja jopa terveen järjen." Ja edelleen: "Siten oikea suunta on täysin selvä: pois kivihii- lestä ja muista fossiilisista poltto- aineista niin nopeasti kuin suinkin. Tämä välttä- mättömyys tulee jokaiselle selväksi varsinkin lähi- tulevaisuudessa, ja siksi vihreiden ja luontoakti- vistien on lyhytnäköistä hirttäytyä kivihii- leen, ja olettaisinkin valistuneimpien tarkistavan kan- taansa lähiaikoina." Näin Tuomisto.

Tuulet, aurinko, maalämpö ja kosket ovat vain tilkettä varsinaisen perusenergian rinnalla. Uusi kauppa- ja teollisuusministeri ilmoitti täällä äänestävänsä ydinvoiman puolesta. Vastuun kantaminen ja Suomen etu asettuivat kuitenkin hänen ratkaisussaan etusijalle. Toivon, että epäilevätkin keskustalaiset voisivat ryhdykkäästi ottaa vastuun ja äänestää ydinvoiman puolesta.

Edellinen kauppa- ja teollisuusministeri Tuomisto päätti lähete keskustelupuheenvuoronsa näin: "Kaiken kaikkiaan katson, että tarkasteltiinpa ydinvoiman käytön soveltuvuutta Suomen olosuhteissa mistä näkökulmasta tahansa, se pärjää erinomaisesti vertailuissa muihin perusvoimavaihtoehtoihin ja tukee suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseksi asetettuja tavoitteita. Suomi kaipaa nyt voimakkaita ja tulevaisuudenuskoa lisääviä toimia. Myönteinen ydinvoimapäätös olisi sellainen." Näin silloinen ministeri Tuomisto.

Näihin sanoihin on minun helppo yhtyä. Samalla haluan vielä toistaa, että pysyn edelleenkin talousvaliokunnan vastalauseen takana, enkä voi hyväksyä valiokunnan niukan enemmistön epärealistista mietintöä.

Ympäristöministeri Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Mitä pitemmälle seuraan käytävää ydinvoimakeskustelua, sitä hämmästyneemmäksi tulen keskustelussa käytetystä argumentoinnista ja keskustelun tasosta. Tuntuu että jo kauan aikaa sitten on lakattu keskustelemasta energia-politiikasta ja yhteiskunnan kokonaisedusta. Ydinvoiman markkinointiperusteet muuttuvat sitä mukaa kuin entisiä tulee torjutuksi, kun energiatarveodotukset todetaan epärealistisiksi mm. niin, että laskelmissa ei otettu pohjaksi kuluneita lamavuosia, tai ydinvoiman edullisuus todetaan vähintäänkin kyseenalaiseksi, koska ydinvoima ei ole ilmaista energiaa eikä se ole edes halpaa energiaa. Sen todellinen hinta on eri selvitysten mukaan todella jopa 60—90 prosenttia korkeampi kuin voiman tuottajat väittävät, kun koko elinkaaren kustannukset otetaan huomioon, kuten monissa muissa kysymyksissä, vaikkapa todella jo täällä mainitut Säteilyturvakeskuksen määrärahat 30 miljoonaa markkaa ydinenergian käytön valvontaan, jonka pitäisi kuulua toiminnanharjoittajan vastuulle, tai ydinenergia-alan tutkimukseen, suunnitteluun ja valvontaan KTM:n toimesta käytettävät 15 miljoonaa markkaa tai se, että ydinriskin valtaosa on veronmaksajien kontolla.

Kun eri energiantuotantovaihtoehtoja käy-

dään keskustelussa läpi ja todetaan puuenergian käyttökelpoisuus metsäteollisuuden, puunjalostusteollisuuden prosessien yhteydessä KTM:n omienkin selvitysten mukaan mahdolliseksi ja taloudellisesti kannattavaksi kuljetusmuotoja tehostettaessa ja uusia polttoprosesseja käyttöön otettaessa yhdistettynä energiaveroratkaisuun, niin argumentoinnissa paketoitaidankin ydinvoima ja hiili täysin käsittämättömällä tavalla toisiinsa.

Sellaiset ydinvoiman puoltajat, jotka esittävät ainoaksi vaihtoehdoksi ydinvoimalalle hiilen, ilmeisesti todella haluavat ajaa sitä vaihtoehtoa. Kyse on siitä eduskunnan tahdosta, joka tullaan esittämään energiaveroratkaisun yhteydessä. Siinä yhteydessä päätetään, mikä on kotimaisen uusiutuvan energiatuotannon kilpailukykyisyys suhteessa hiileen. Sellaiset edustajat, jotka ovat kanniita sitomaan energiaveroratkaisun ja ydinvoimaratkaisun toisiinsa, paketoimaan tämän ja ajamaan ratkaisuja, joilla tietten tahtoen hiilivoiman tuottamista ajettaisiin eteenpäin, ovat ympäristöpoliittisesti vastuuttomia. (Ed. Hämäläinen: Aivan oikein!) Se ratkaisu, hyvät ystävät, on eduskunnan kädessä. (Ed. Moilanen: Mikä on vaihtoehto?) — Vaihtoehto on kokonaisratkaisu perusvoimalle, ratkaisu johon palaan myöhemmin ja joka liittyy energian säästöön, energian käytön tehostamiseen ja uusiutuviin energiamuotoihin. Näistä arvoisat edustajat ovat jo kyllä muutamaan kertaan kuulleet.

Uusin mantra, jolla ydinvoimaa ollaan markkinoimassa, on keskustelu elvytyksestä ja työllisyydestä. Todella tuntuu, että tämän keskustelun kääntyessä loppusuoralle on moni ydinvoiman kannattaja joko menettänyt suhteellisuudentajunsa tai käyttää tahallaan lukuja väärin. Viidettä ydinvoimalaa pidetään taikasampona, joka paitsi jauhaa sähköä, lisää kansainvälistä kilpailukykyä, elvyttää kotimarkkinat, poistaa työttömyyden ja taivas tietää, mitä muita lahjoja sen odotetaan Suomen kansalle mukanaan ripottelevan.

Ydinvoiman lisärakentamisen kytkeminen työllisyyden ja talouden parantamiseen on kuin vedonlyöntiä lottonumeroista. On etsitty kaikkia mahdollisia laskentatapoja, jotta lukemat saataisiin näyttämään mahdollisimman suurilta riippumatta siitä, mikä on todellisuutta. (Ed. Aittoniemi: Ministeri esittää nyt todellisuuden!)

Mielestäni on myös moraalisesti kyseenalaista käyttää hyväkseen monien työttömien huolta ja elämäntilannetta ydinvoimaratkaisun myyntiin, kun tiedämme, että työllisyyden parantamiselle

löytyy perusteita myös ydinvoiman ulkopuolelta ja kaikilla muilla strategioilla. Ydinvoiman kannattajat näyttävät olevan ainoita vaihtoehtottomuuden, yksioikoisen maailmankuvan ja sen mukanaan tuomien uhkien politiikan toteuttajia.

Kun vertailemme eri vaihtoehtojen työllistäviä vaikutuksia toisiinsa, voimme kovin helposti huomata, että 10–15 miljardin investoinnilla jollekin muulle yhteiskunnan ja talouselämän sektorille on huomattavasti suuremmat ja paremmat työllistävät vaikutukset. Nyt ydinvoiman luvut esitetään irrallaan muusta aivan kuin investoinneilla jonkekin muualle ei työllistettäisi ketään tai mitään. Ei oteta myöskään huomioon sitä, että pääomaköyhässä kansantaloudessa 10–15 miljardin käyttäminen ydinvoimainvestointiin väistämättä merkitsee näiden rahojen poistumista muista investoinneista, sitomisesta esimerkiksi tulevaisuuden kannalta kestävämmän teollisuuden ja talouspolitiikan rakentamiseen.

Esimerkiksi vastaavilla investoinneilla energian säästöön ja uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvaan strategiaan on merkittäviä pitkäaikaisia ja pysyviä työllistämisaikutuksia. Kotimaiset energialähteet kuten puun käyttö eri puolilla Suomea luovat moninkertaisesti enemmän ja turvatumppia työpaikkoja kuin yksi ydinvoimala.

Se, onko tämä todellinen vaihtoehto ja haluako eduskunta ajaa sellaista energiapolitiikkaa ja -strategiaa, joka perustuu uusiutuvien energialähteiden käyttöön, siihen, että panostamme energian tuottamisen, kuljettamisen ja käyttämisen hyötysuhteen parantamiseen ja energian säästöön, on tasan tarkkaan eduskunnan käsissä silloin, kun se tekee ratkaisua tulevasta energian sisällöstä ja rakenteesta ja budjettiratkaisuja siitä, mihin investointiavustuksia ja tutkimusvoimavaroja suunnataan. Toivonkin, että samalla, kun hylätään viidennen ydinvoimalan rakentamispäätös, voidaan myös päättää siitä periaatteesta, että vähintäänkin saman suuruiset voimavarat kuin ydinenergian eteenpäinviemiseen ja tutkimiseen on tähän mennessä käytetty, voidaan käyttää uusiutuvien energiamuotojen ja tehokkaamman energiatieteen eteenpäinviemiseen muistaen, että tämä on myös kansantaloutemme etu.

Pelkään pahoin, että se ylimitoitettu vaaleanrusunpunainen elvytysmantra, jota ydinvoiman osalta kovasti myydään, ei toimi sen takia, että se tähtää vanhanaikaiseen kansantalouteen. Voi todella perustellusti sanoa, että ydinvoimala on tällä hetkellä tulppa kaikelle panostamiselle uusien kotimaisten energiamuotojen käyttöön, energian

säästöön ja energiaintensiivisyyttä laskevien investointien eteenpäinsaannille. Kyse on pitkälti siitä, että kaiken mielenkiinnon ja panostuksen keskittyessä ydinvoimaan, luovien ja uusien työpaikkoja tuovien ratkaisujen edessä on tällä hetkellä ollut ajatuksissa sulkku. Ja kielteinen päätös avaa myös tältä osin uusia mahdollisuuksia.

Ehkä sitten, kun siitä muutosvastarinnasta päästään eroon, voidaan vakavasti paneutua Suomen uusteollistamisstrategiaan, esimerkiksi tutustua siihen pohjaan, jossa selkeästi Suomen energiaintensiivisyyden vähentyminen on suhteessa Oecd-maihin viime vuosina ollut jälkeensä jäänyt, mikä selkeästi kertoo viestiä siitä, että tehokas ja kansainvälisessä kilpailussa menestyvä kansantalous on myös luonnonvarojen jatkuvasti tehokkaammin käytävä, energiaa vähemmän ja tehokkaammin käyttävä kansantalous. Se on sellaista taloudellista toimintaa, joka kunnioittaa omassa toiminnassaan ympäristön asettamia normeja. Niillä voimavaroilla voidaan luoda sellaista osaamista, sellaisia tuotteita ja sellaista kilpailukykyä, joilla me menestymme vuonna 2000 ja siitä eteenpäin, emme energiaintensiivisellä, halpaan energian hintaan ja runsaaseen energian käyttöön perustuvalla strategialla. Meidän olisi nyt ehkä tässä viimeisessä ydinvoimataistossa tajuttava tehdä tämä ratkaisu, niin etteivät tulevat eduskunnat ja sukupolvet joutuisi päättöksiämme kovin suuresti tuomitsemaan.

On nähtävä myös, että myönteisiä taloudellisia signaaleja tulee ilman lisäydinvoimaa ja ilman ydinvoimapäätöksiä. Mainitsen esimerkkinä vain Rauman sellutehtaan investointipäätökset. Se on mm. osoitus siitä, että lisäenergian tuotantoon perustuvalla teollisuusstrategialle on vaihtoehtoja, jotka eivät edellytä suurvoimaa. Eniten niitä vaihtoehtoja on lisähyödyn puolella osaamisen ja teknologian osalta. Tulevaisuuden energiatieteen kannalta ydinvoima ei ole välttämätön, vaan pikemminkin ydinvoima on este, hidaste ja rasite kestäväälle strategiavalinnalle.

Haluan, arvoisa puhemies, puuttua ympäristöperusteisiin, joita on käytetty tämän ydinvoimakeskustelun yhteydessä toistuvasti. Ympäristön kannalta ydinvoiman lisärakentamisella on esitetty niin ikään olevan myönteisiä vaikutuksia. Nämä ajatukset ovat katteettomia, sillä näissä ajatuksissa verrataan tulevaisuuden eri vaihtoehtoja vajavaisesti ja tarkoitushakuisesti: Verrataan jatkuvasti ydinvoimaa vain hiilivoimaan ja jatkuvasti lisääntyvään energian kulutukseen, joka tulnaisiin tuottamaan hiilivoimalla. (Ed. Tiuri: Turvetta käytetään!) Jos kuitenkin katso-

taan ensin ympäristöstrategia ja vasta sitten energiastrategia, ydinvoima tuskin mahtuu sisään, eikä sinne myöskään mahdu hiilivoima. Silloin ratkaisu perustuu energian säästöön, tehokkaampaan hyötykäyttöön ja uusiutuviin energialähteisiin. Ympäristön kannalta energian tuotannosta on monenlaisia näkemyksiä ja laskelmia. Asiat voidaan laskukoneen avulla saada näyttämään hyvinkin erilaisilta.

Tosiasioita on kuitenkin vaikea kieltää. Luonnonvarojen kulutuksen jatkuva kasvu on pysäytettävä, saasteiden määrän lisääntyminen on estettävä ja talouden perustaa rakennettava kestävä kehityksen tukijalalle. Ydinvoima rikkoo kaikkia näitä periaatteita. (Ed. Dromberg: Millä tavalla?) Toivonkin, että ne, jotka käyttävät ympäristöperusteita ydinvoiman eteenpäinviemiseen, olisivat samalla innolla kiinnostuneita ympäristön kannalta kestävä talouden rakenteen muodostamisesta silloin, kun me mm. ratkaisemme ympäristöverotusta, energiaverotusta tai teemme ratkaisuja liikennepoliitikasta, typpi-päästöjen vähentämisestä tai muista ympäristön kannalta olennaisista kysymyksistä.

Uskon itse, että viidennelle ydinvoimalalle kielteinen päätös on myönteinen signaali tulevaisuuden kestäväälle menestysstrategialle. Toisin kuin täällä on väitetty, todellakin helppoa ja vaivatonta olisi nojautua vanhaan ajatteluun ja pakkoina syötettyihin malleihin, rakentaa vanhakantaista teollisuuden ja kansantalouden strategiaa siltä pohjalta. Kestävä kehityksen tie vaatii talouden toiminnan perustamista uusiutuville luonnonvaroille, osaamiselle ja aineettomien hyödykkeiden lisäämiselle. Se ei edellytä ihmisiltä suunnattomia uhrauksia, mutta se edellyttää osaamista ja luovuutta. Se edellyttää järkeä, ja tässä taas meidän ihmisten arvellaan olevan muuta luomakuntaa etevämpiä.

Ydinvoiman lisärakentaminen ei ole tulevaisuuden menestyskertomus. Ja kuinka se voisi-kaan olla, jos hyödyt otetaan irti nyt lyhyessä ajassa ja riskit saasteineen siirretään suoraan kymmenille tuleville sukupolville? Menestystarinat ovat sellaisia, että niitä muistellaan lämpimästi vielä tulevienkin sukupolvien piirissä.

Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat! Katson, että tämän energiakeskustelun ja siihen liittyvien lisäpiirteiden vuoksi eduskunnan on aiheellista ydinvoimapäätöksensä jälkeen pyytää hallitukselta uutta energiaselontekoa, uutta energiastrategiaa, niin että eduskunnalla on mahdollisuus tehdä linjauksensa ja ratkaisunsa energiapolitiikan osalta. On aivan itsestäänselvää, että

kielteisen ydinvoimapäätöksen myötä koko energiapolitiikka menee uudelleentarkasteluun, kuten myös valtioneuvostossa on todettu. Ratkaisulla on turha pelotella. Jos tästä eduskunnasta löytyy enemmistö ydinvoimaa vastaan ja järkevän energiapolitiikan puolesta, tästä eduskunnasta löytyy myös enemmistö järkevän energieverotuksen puolesta ja kotimaisen energian käytön hyödyntämisen puolesta.

Informointi, keskustelu ja kohtuullinen lobbaaminenkin kuuluvat kaikki normaaliin parlamentarismiin. Mielestäni kuitenkin näyttää siltä, että tässä kysymyksessä kohtuuden rajoja on venytetty enemmän kuin olisi ollut todellakaan sopivaa. Asiallinen argumentointi on jäänyt erilaisten yhteenkytkemisten ja suoranaisen painostuksen varjoon.

Arvoiset edustajat! Mielestäni, kun eduskunta tekee omaa ratkaisuaan viidennestä ydinvoimalasta, se samalla tekee ratkaisuaan energiapolitiikasta ja kestävästä kehityksestä. Mutta se tekee myös ratkaisuaan suomalaisen demokratian kestävydestä. Se antaa itsensä kansalaisten, äänetäjiä, arvioitavaksi siitä, millä perusteella kansanedustajat tekevät ratkaisuja, voiko kansanedustuslaitokseen luottaa, voiko kansanedustajiin luottaa vai ovatko erilaiset keinot sallittavia ja vaikuttavakko ne ratkaisun tekoon; onko meidän edustuksellinen demokratiamme ostettavissa tai painostettavissa; onko kyse vain jostakin pelistä, jossa millään arvoilla ei itse asiassa ole kovin suurta tai tärkeää merkitystä, vaan ne voidaan sitoa keskenään, paketoita kovinkin toisen kokoisten ja suurusten asioiden kanssa. Siksi toivon, että edustajat harkitsevat tekemäänsä ratkaisua hyvin perusteellisesti, perustavat sen vain asialliseen informaatioon ja omaan vakaumukseensa ydinvoiman suotavuudesta. Ja siinä ratkaisussa toivon edustajille rohkeutta ja selkäranka ja suomalaiselle poliittiselle järjestelmälle uskottavaa tulevaisuutta.

Edustajat E. Rehn ja O. Ojala merkitään läsnä oleviksi.

Ministeri I s o h o o k a n a - A s u n m a a :
Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Drombergin puheenvuoron johdosta, joka oli monessa suhteessa aika hämmästyttävä. Haluaisin kuitenkin oikaista hänen kannanottojaan, kun hän totesi pääministerin olevan ohituksen maailmanmestari siinä suhteessa, että hän tulkit-

see väärin kyseisen ydinvoimaaänestyksen ja energiaverolain käsittelyn yhteyttä.

Ed. Dromberg, todellakin on niin, että valtioneuvosto ei ole kytkenyt näitä yhteen, mutta kokoomus on kytkenyt nämä yhteen. (Ed. Tiuri: Energia on energiaa!) Tämä on hyvin merkittävä linjaero. Siis valtioneuvosto on yksimielisesti antanut energiaverolain eduskunnalle, ja eduskunnalla on täysi valta päättää tästä laista itsenäisesti. Näillä kahdella asialla ei ole mitään loogista yhteyttä keskenään sillä tavalla kuin kokoomus nimenomaan haluaa nämä nyt yhdistää.

Ed. Dromberg muutaman kerran myös otti esille kansanedustajien vastuun äänestettäessä viidettä ydinvoimalaa vastaan tai sen puolesta. Haluan omalta osaltani ed. Drombergille vakuuttaa, että myös me, jotka tulemme äänestämään viidennen ydinvoimalan rakentamispäätöstä vastaan, otamme täyden vastuun asiasta ja nimenomaan otamme kokonaistaloudellisen vastuun. Yritysmailma ei ole kyennyt arvioimaan nyt tehtyä ratkaisua kokonaistaloudellisesti sillä tavalla kuin olisi pitänyt, ja yritystalouden arviointikykyyn ei aina voi luottaa. Siitä on hyvänä esimerkkinä pankkituki ja sen raskaat seuraukset. On huomattava, että yritysmailma perustaa nämä laskelmansa mm. hyvin voimakkaaseen vuotuisen bruttokansantuotteen nousuun, mikä sekään ei liene realistista enää siinä määrin kuin on arvioitu.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi todeta vain sen, että kauppa- ja teollisuusministeriön laskelmat osoittavat kiistatta, miten myös muilla vaihtoehtoilta saavutetaan se energiatarve tulevaisuudessa, joka Suomen kansantaloudelle on välttämätöntä.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pietikäisen puheenvuoro piti paikkansa siltä osin, että ydinvoiman puolesta on varmasti esitetty tällaista öykkärointiä ja karkeata lobbausta hyvin huonosti harkituilla tavoilla. Mutta vastaavastihan myös ydinvoimaa vastaan on käytetty erityisesti gallupeja hyväksi, on käytetty lehtien aukeamia kuvagallerioiden kanssa ja pyritty tietoisesti juurruttamaan ne kannat, jotka ehkä hyvinkin vähäisellä harkinnalla vuosi kaksi sitten kukin edustaja on ottanut. Itse olen suhteellisen objektiivisena tarkkailijana tätä keskustelua koettanut seurata ja informaatiota ottaa vastaan molemmilta puolilta.

Huolestuttavinta on se, että mitä pidemmälle tässä on menty ja varsinkin tämän salin puheissa

eilen ja tänään, sitä enemmän on siirrytty puhtaasti asenteiden tunnustamiseen, uskontunnustuksiin ydinvoimaa vastaan tai sen puolesta. Älyllinen, asiallinen keskustelu on jäänyt vähemmälle. Tästä esimerkiksi voi ottaa juuri säteilypelottelun.

Ydinvoiman vastustajat uskovat, että nopeasti voidaan kehittää aurinkoenergiaa tai saasteettomia energialähteitä. Sen sijaan he eivät usko, että ydinjätteet voitaisiin turvallisesti varastoida 20—30 vuoden kuluttua. Vastaavasti ydinvoiman ajajien puolella liioitellaan työllisyysvaikutuksia, heitetään hihasta lukuja ja luullaan, että siten voitaisiin vaikuttaa. Näinhän ei ole, vaan herkästi tulee vastareaktio ja tavoitellulle päinvastainen lopputulos.

Toivoisinkin, että jatkokeskustelussa tiivistettäisiin sanottava ja pyritäisiin keskittymään ei toisten vakuuttamiseen tai oman uskon tunnustamiseen, vaan koko Suomen energiapolitiikan luotettavan tulevaisuuden rakentamiseen.

Ed. H ä k ä m i e s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Koskinen käytti mielestäni aika hyvin harkitun puheenvuoron. Tässä kyllä varmasti sekä ydinvoiman puoltajien että sen vastustajien puolella on käytetty menetelmiä, jotka kaikilta osin eivät ole aivan sivistyneitä. Mielestäni on kovin väärää sanoa, kuten ministeri Pietikäisen puheenvuoron loppuosasta ainakin sai sellaisen kuvan, että ainoastaan ydinvoiman puolustajat tässä jotain konsteja käyttävät. Kyllä tuolla ulkopuolellakin on nyt joku järjestö, joka kaikki ne ihmiset rekisteröi, jotka ovat vaihtaneet tässä asiassa mielipidettään. Niin kuin ed. Koskinen sanoi, kyllä myös kansanedustajalle tämäkin mahdollisuus on annettava. Jos joskus hän on ollut ydinvoiman vastustaja, ei hänestä pidä rois-toa tehdä välittömästi sen jälkeen, kun hän on ruvennut ydinvoiman puoltajaksi.

Ministeri Isohookana-Asunmaalle sanoisin vastuun ottamisesta, että mitä se sitten on, kun hallitus tekee asiasta päätöksen, mutta osa hallituksesta ei päätökseen sitoudu. Kun kyseessä on Esko Ahon hallituksen tärkein teollisuuspoliittinen ja elinkeinopoliittinen ratkaisu, niin pääministeri ei ole tässä salissa juuri edes näyttäytynyt saatikka että hän olisi tässä asiassa esiintynyt. Kyllä tämä antaa mielestäni varsin huonon kuvan keskustan suhtautumisesta asiaan.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä keskustelussa on monessa yhteydessä kiinnitetty huomiota eri energiavaiht-

toehtojen ja energiaverotuksen yhteenkytkemiseen ja on arvioitu sitä, onko kyseessä poliittista laatua oleva vai asian luonteeseen liittyvä yhteenkytkeminen. Mielestäni tässä kysymyksessä varmasti on molempia piirteitä. Itse näen asian sillä tavalla, että ydinvoiman poissulkeminen vääjäämättä johtaa siihen kehitykseen, että sähkön kasvava perustuotanto joudutaan toteuttamaan hiilellä, mikä puolestaan merkitsee sitä, että hiilen verotusta, hiilidioksidiverotusta ei voida nostaa sillä tavalla, joka olisi mahdollista tässä toisessa vaihtoehdossa. Eli jos näin tehtäisiin, jos hiilen verotusta nostettaisiin, meidän perusenergiatuotantomme kustannukset nousisivat sellaisiksi, että teollisuuden kilpailukyky ei sitä kestäisi. Tällä tavalla nämä asiat ovat asiallisesti kytkeytyneet toisiinsa.

On toki tietysti myös niin, että enemmistöhallituksissa hyvin usein, niin kuin tässäkin, eri osapuolten intressejä sovitetaan yhteen kokonaisuudeksi, joita sitten yhtä aikaa toteutetaan. Tämä ei ole harvinaista. Sellaista on aina tapahtunut ja monipuoluehallituksissa aina tulee tapahtumaan. Myös tämä poliittinen yhteenkytkentä on tosiaan.

Vielä muutama sana energiaintensiivisyydestä. Ministeri Pietikäinen katsoi, että energiaintensiivisyyttä pitäisi alentaa. Minusta sen asian ilmaiseminen niin, että energiaintensiivisyys on sama kuin energian tuhlaaminen, on väärä ilmaisu. Suomessa on energiaintensiivinen tuotantotapa, mutta ei välttämättä ollenkaan energiaa tuhlaava.

Ed. I i v a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti ministeri Pietikäinen, joka piti tässä salissa hyvin tunnekylläisen puheenvuoron, on poistunut. Mutta ministeri Pietikäisen puheenvuoro oli paitsi tunnekylläinen, mikä on sinänsä kyllä ihan ymmärrettävää, myös sillä tavalla vihjaileva, että se ei sovi Suomen valtioneuvoston jäsenelle.

Olisin halunnut kysyä ministeri Pietikäiseltä, onko hän sitä mieltä, että esimerkiksi minä äänestäessäni ydinvoimalaratkaisun tai luvan myöntämisen puolesta olen muodostanut mielipiteeni joko ostamisen tai painostuksen kautta. Tällä vaalikaudella jokaisessa talous- ja teollisuuspoliittisessa puheenvuorossa, jonka olen käyttänyt tässä salissa, olen nähnyt työllisyysyistä tärkeäksi ydinvoimaan perustuvan perusvoimaratkaisun aikaansaamisen.

Ed. P u l l i a i n e n: Arvoisa puhemies! Alkuperäisestä suunnitelmastani poiketen käytän en-

siksi vastauspuheenvuoron. Se on vastauspuheenvuoro siihen, mihin itse asiassa perustuu se, että ydinsähköä myydään voimayhtiöistä nykyisin hyvin halvalla. Se perustuu tietenkin eräältä keskeiseltä osalta siihen, että valtio on subventoimassa ydinsähkötuotantoa hyvin merkittäväällä tavalla. Me olemme ydinenergialailla ottaneet tälle instituutiolle vakuutusvastuun. Jos tämä vakuutusvastuu olisi kokonaisuudessaan voimayhtiöillä, niin välttämättömästi ja väistämättömästi tuotetun sähkön hinta välittömästi nousisi merkittäväällä tavalla. Jos edelleen mitoitettaisiin oikein pääomakulut, tulos olisi täsmälleen sama.

Asia tulee vielä mielenkiintoisempaan valoon siinä mielessä, että kun tarkastellaan toisen tuotavista voimayhtiöistä taseita, niin siellä on varsinainen sanotaanko tulonsiirto voimayhtiöiltä sähkön ostajille. TVO:n taseet osoittavat jatkuvaa voimakasta velkaantumista. Velka-aste on kolme kertaa liikevaihto. Toisin sanoen tähän on suorastaan sairasta yritystoimintaa. Olisi välttämätöntä saada taseet siihen kuntoon, että hinnoitellaan tuote sillä tavalla, että tuloja on niin paljon, että tämän laatuiset negatiiviset taseet eivät olisi mahdollisia.

Sitten, arvoisa puhemies, menen alkuperäiseen konseptiin.

Eilispäivänä täällä käytiin minusta erinomaisen mielenkiintoinen keskustelu korkea-aktiivisten jätteiden loppusijoituksesta. Siinä kuvattiin kolmen asiantuntevan edustajan toimin, viimeksi ed. Paloheimon, sitä, millä tavalla tuo loppusijoitus 500 metrin syvyyteen peruskallioon tapahtuisi. Tämä havainto oli poimittavissa kuulemma jo oppikirjoista vuosikymmeniä sitten. Kyselin silloin, mistähän johtuu se, että kukaan tätä vanhaa ja ilmeisesti teoreettisesti hyväksi havaittua tapaa ei ole tullut käytäntöön soveltaneeksi. Sain silloin vastauksen, että se johtunee sen kalleudesta, ja sitten vasta, kun on paljon näitä korkea-aktiivisia ydinjätteitä koottu, kerralla upotetaan ne sinne kallioon. Tämä on mielenkiintoinen tähän vaiheeseen.

Palautin yön aikana mieleeni Säteilyturvakeskuksen erään kirjeen, jossa kiinnitettiin ydinvoimayhtiöiden huomiota siihen, että kun on tutkittu sitä, minkälaisiin paikkoihin Suomen kallioperään korkea-aktiivisia jätteitä loppusijoitettaisiin, niin niissä yhdessäkään tapauksessa kysymyksessä ei ole emäksinen kallioperä, vaan kaikki ovat happamia kivilajeista koostuneita. Ruotsalaisen tutkimuksen mukaan emäksinen kallioperä olisi hiushalkeamien osalta turvalli-

sempi vaihtoehto. Tämä on mielenkiintoista. Toisin sanoen se konsepti, jota täällä eilispäivänä esitettiin, sisältää siis sen mahdollisuuden Säteilyturvakeskuksen tulkitsemana, että kuitenkin pohjaveteen voisi hiushalkeamien kautta korkeaktiivisia jätteitä joutua. Toisin sanoen kysymys ei olekaan niin turvallisesta järjestelmästä kuin ehkä on ajateltu, ja Säteilyturvakeskus itse on tämän havainnon tehnyt.

Toinen vaihtoehto on sitten viedä ulkomaille. Vuonna 1990 Venäjän federaatio teki päätöksen, että ei oteta vastaan ulkomailta ydinjätteitä loppusijoitettavaksi. Siitä huolimatta niitä sinne kuulemma viedään eikä tiedetä, mitä niille nykyisessä vähän vaikeassa tilanteessa siellä tapahtuu.

Tällä tavalla tämä asia minun tulkintani mukaan — korostan vain: minun tulkintani mukaan — on aika paljon ilmassa kummankin vaihtoehdon osalta.

Tähän liittyy myöskin se näkökohta, että sen sijaan että voimayhtiöt olisivat antaneet todellisen näytön asioiden hoitotavasta, että olisivat malliksi sijoittaneet ja osoittaneet, että tämä tempu tehdään näin, on vain turvauduttu lobailuun. Se on tosin halvempi vaihtoehto varmasti kuin sijoittaa jätteet sinne kallioperään.

Sitten kiinnitän huomiota hyvin mielenkiintoiseen asiaan. Se on sana "perusvoima". Arvoisat edustajatoverit! Täällä on sähköt päällä. Onko tuo sähkö perusvoimaa, satunnaisvoimaa, erityisvoimaa, puuvoimaa, mitä voimaa se oikein on? Siis on kehitetty, ilmeisesti joltakin mainostoimistolta on pyydetty idea siitä, miten voitaisiin uudella tavalla markkinoida ydinvoimaa, kivihiilivoimaa jnp. Sieltä on joku taucher keksinyt: joo, perusvoima, se on hyvä iskusana, siihen rakennetaan koko strategia. (Ed. Laaksonen: Valovoima!) — Voisi olla vaikka näin.

Muutama sana tuosta tarpeesta. Siitä on loppujen lopuksi aika vähän täällä puhuttu. Totesin eilispäivänä eräässä vastauspuheenvuorossani asian. Kiinnitän huomiota siihen, että meillä on maksimaalisesti ollut kapasiteettia käytössä tammikuun 20 päivänä vuonna 1991 noin 10 400 megawattia. Meillä on tällä hetkellä kapasiteettia 14 600 megawattia. Se oli viime vuoden lopun tilanne. Tähän tulee rakenteilla olevaa kapasiteettia 1 000 megawattia, ja jos Vuosaari B laitetaan mukaan, niin 500 megawattia lisää. Sopimuspuhaisesta voitaisiin tuoda idästä noin 800 megawattia. Todellinen määrä on kai peräti joku 1 450, mutta käytännössä 800 megawattia. Tästä on hetkellisesti ollut tämä määrä käytössä, keskiarvo on 499 megawattia.

Toisin sanoen, kun katsotaan maksimaalista käyttötilannetta ja kapasiteetilukuja jo nyt, havaitaan, että siinä on rakoa vaikka kuinka paljon. Mitään varsinaista tarvetta tällaisen tuhannen megawatin myllyn rakentamiseen ei ole.

Arvoisa puhemies! Sen jälkeen kiinnitän näihin signaaleihin huomiota. Tämä on minusta aika jännää politiikantekoa kaiken kaikkiaan. Keksittiin tällainen sana signaali. Olin varmaan mukana siinä joskus kuusi vuotta sitten. Toin eläintieteestä tämän sanan politiikkaan omalta osaltani. Nyt kysytään ensimmäisenä, mikä on näitten taloussignaalien merkitys. Yhteen aikaanhan korot heilahtelivat kaiken maailman signaalien mukaan. Se on hävinnyt miltei kokonaan pois. Entä jos ajatellaan voiman rakentamispäätöksiä? Siteerasin äsken tilastoja ja totesin, että on tehty 1 000 ja 1 500 megawattista rakentamispäätöksiä, mutta ei mitään kasvusäyksiä eikä humauksia ole yhteiskunnan läpi kiirinyt. (Ed. Laakso: Ja työttömyyskin kasvaa!) — Työttömyyskin vaan on kasvanut koko ajan.

Toisin sanoen nämä ovat sellaisia tunnekuville pelaamisia. Joku uskoo niihin, joku ei usko. Nuo kuuluisat markkinavoimat eivät näytä paljolti uskovat.

Sitten yksi signaali, mitä tarjotaan ja jonka vastasignaali on aika raju: Ydinvoiman lisärakentamissignaali olisi ehdoton kuolinisku säästösignaalille. Siis annetaan signaali siitä, että 30 prosentin tehokkuus on modernia energiatehokkuutta. Tämähän on mahdollisimman huono siinä kulttuurissa, missä meidän pitäisi elää niukentuvien resurssien maailmassa. Ei tällaisia signaaleja pidä antaa. Signaalien pitää olla sellaisia, joissa on 90 prosentin tehokkuusluku eikä suinkaan 30 prosenttia. Se on fundamentaalinen ajatus. (Ed. Rönholm: Ed. Pulliainen, kuinka suuri osa aivoistanne on käytössä?) — Nyt? Muutama prosentti.

Hyvin mielenkiintoinen oli ed. Paloheimon eilisiltana täällä käyttämä puheenvuoro, jossa hän kiinnitti huomiota todennäköisyyksiin onnettomuusriskin osalta. Hän totesi, että inhimillisen tekijän osalta ei voida todennäköisyyttä laskea. Olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä tästä asiasta, täsmälleen samaa mieltä. Jos nyt tarkastellaan, mitä on todella vakavia tapahtumia ollut ydinvoimatuohtantorintamalla, niin kuuluisa Majakin tapaus vuodelta 57 on ehkä kaikkein vakavin. Sille on laskettu nyt vuosikymmenten jälkeen vähän kehnosti arvostetussa Venäjän valuutassa 350 miljardia ruplaa korjausmenoja, kuulostaa kaikesta huolimatta paljolta. Sii-

nä oli inhimillinen tekijä mukana. Kolmen mailin saaren tapauksessa, jonka jälkiä korjataan parhaillaan, oli täsmälleen samoin, Tshernobylistä samoin ja Windscalessa ja muissa Brittein saarilla täsmälleen samoin.

Toisin sanoen tällä tavalla inhimillinen tekijä on koko ajan kuvassa mukana. Siis ihminen ei ole päätevoitunut paremmaksi näissä asioissa. (Ed. Aittoniemi: Onko kaikkien syy inhimillinen tekijä?) — Enpä nyt viitsi vastata ed. Aittoniemelle. (Ed. Tiuri: Sosialismin syytä!) — Kaiken huippu, kun ed. Tiuri pääsee veistelemään, niin sosialismihan siellä Kolmen mailin saarella on. Se on niin sosialistinen paikka kuin olla saattaa. Se on Yhdysvalloissa.

Sitten ihan lyhyesti totean työllistämisestä, johon varsin monet edustajat ovat täällä kiinnittäneet huomiota. Pitää kiinnittää vaikka yhteen asiaan huomiota, ja se on se, mitä valtioneuvosto tarjoili meidän luettavaksemme. Siinä perusselvityksessään sanotaan, että hajautettu vaihtoehto on kaikkein työllistävin, yksiselitteisesti. Niin kuin täällä monet ministerit ovat todistaneet, tämä kannanotto oli yksimielinen, yksimielisesti harkittu, oikeaksi todettu ja sillä siisti. Olen tästä täsmälleen samaa mieltä.

Sitten arvoisa puhemies, ihan lyhyesti, mikä on vaihtoehto? Vaihtoehto on nimenomaan hajautettu tuotantomalli, joka nykyisellään on energiatehokas. Totean vain, että kaikissa viime aikoina rakennetuissa tapauksissa on päästy 90 prosentin tuntumaan, ja se on kokonaan muuta kuin 30 prosenttia. Siinä siirtohäviöt ovat vähäiset, kun sähköä siirretään tuotantopisteestä käyttöpisteeseen. Siinä turvallisuustekijät ovat hyvässä mallissa rakenteellisesti. Se on työllistävä vaihtoehto, ja nimenomaan se on vaihtotaseen vajeeseen nähden erittäin isänmaallinen vaihtoehto.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Kysymys ydinvoiman lisärakentamisesta on eettis-moraalinen, tai se on kysymys omastatunnosta. Se on vissillä tavalla omantunnonkysymys meille jokaiselle, eli kysymys viime kädessä on siitä, miten me itse kukin arvioimme ja arvotamme ne ydinvoiman käyttöön liittyvät riskit, jotka kiistatta ovat riskejä tuon energia-muodon käytössä.

Edelleen kysymys on siitä, kuinka pitkälle tulevien sukupolvien kontrolle meillä on oikeus ladata niitä riskejä, joita kiistatta, kuten täällä jo monissa puheenvuoroissa on osoitettu, ydinvoiman käyttöön liittyy.

Toisaalta kysymys ydinvoimaan suhtautumisesta on myös yhteiskuntapoliittinen luonteeltaan. Ratkaisussa on ydinvoimalle ”jaata” tai ”eitä” näyttämällä kysymys myös siitä, miten energiaratkaisulla vaikutetaan yhteiskuntamalliin, hajautetun tai keskitetyn yhteiskuntamallin edistymiseen ja etenemiseen tässä maassa. Tällä ratkaisulla on myös kytkentänsä Suomen taloudelliseen kehitykseen, Suomen työllisyyskehitykseen, totta kai myös Suomen ympäristön tulevaan tilaan ja kehitykseen.

Asian eettis-moraalisesta puolesta vielä jokin sana. Mielestäni on tavattoman tärkeää, että jokainen päättävä voi tehdä ratkaisunsa tässä kysymyksessä todella omantuntonsa mukaisesti. Minulla ei ole oikeutta arvostella toisten ratkaisuja, toisten arvopunnintaa tässä kysymyksessä, johon liittyy varmasti puolesta ja vastaan näkökulmia riippuen siitä, miten niitä arvotetaan ja miten niitä painotetaan. Toisaalta minä toivon, että myös ydinvoiman kannattajat pidättäytyisivät puolestaan painostamasta niitä, joilla on toisenlainen näkemys tässä asiassa. Uskon, että fair play tässä asiassa voisi toteutua niin pitkälle kuin suinkin mahdollista.

Oma arvopuntarini näyttää lisäydinvoiman rakentamiselle punaista valoa. En katso voivani tukea sellaista ratkaisua, jolla Suomi, jolla on kehittyneenä maana mahdollisuus rakentaa oma energiakapasiteettinsa myös muiden kuin ydinvoimalähteiden varaan, lisäisi maailmanlaajuisesti riskiä, ainutlaatuisinta energian käytön riskiä eli ydinvoiman käyttöön liittyvää riskiä. Minusta ed. Paloheimon puheenvuoro tästä asiasta täällä eilen illalla oli jotain sellaista, johon hyvin kernaasti voi yhtyä.

Ydinvoimalaratkaisun yhteiskuntapoliittinen arviointini ei sodi ratkaisevasti vastaan tämän asian omatuntopohjaista arviointia. Kuulun niihin, joiden mielestä Suomen tuleva tie voi perustua vain korkeaan osaamiseen, hyvään infrastruktuuriin ja luonnonvarojemme teollistamiseen. Suomi tarvitsee minun mielestäni lisää energiaa. Suomi on teollisuusvaltio, ja sen menestyksensä tulevaisuus myös jatkossa voi perustua vain siihen, että teollisuudella on keskeinen osa Suomen elinkeinorakenteessa.

Yhdyn jopa niihin tarve-ennusteisiin, jotka kauppaja- ja teollisuusministeriön työryhmä ener-

gian tulevasta tarpeesta on esittänyt. Työryhmän selvityksen mukaisestihan Suomi tarvitsisi vuoteen 2000 mennessä noin 800 megawattia lisää energiaa ottaen toisaalta huomioon sen, että tuontisopimukset purkautuvat, toisaalta sen, että meillä on rakenteilla joukko hankkeita, jotka tuovat lisää energiakapasiteettia. 800 megawattia vuoteen 2000 mennessä on se lisätarve, minkä kauppa- ja teollisuusministeriön mainittu työryhmä on esittänyt. Minä olen täysin vakuuttunut siitä, että tuo lisätarve kyetään turvaamaan ydinvoimalle vaihtoehtoisilla ratkaisutavoilla.

Muistutan siitä, että viime talvena 92—93 vuodenvaihteessa Suomen käytössä ollut energiahuippu oli 10 359 megawattia, kun käytettävissä samaan aikaan oli 14 300 megawattia. Toki varatarve on 1 500 megawattia, mutta äsken kerrotut lukemat selvästi osoittavat, mikä on nykyinen tilanne. Siinä on liikkumavaraa. Mutta kuten sanoin, hyväksyn sen tavoiteasetannan, mikä kauppa- ja teollisuusministeriössä on tehty siitä, että lisää tarvitaan.

Miten tuo lisä sitten voitaisiin aikaansaada? Mielestäni on osoitettavissa hyvin seikkaperäisin perusteluin, että yhtäältä turpeen lisärakentamisen kautta, puun lisärakentamisen kautta, sentaipaisten hankkeiden lisärakentamisen kautta, mitä esimerkiksi Porvoon pöytähanke on, josta täälläkin jo monissa puheenvuoroissa on puhuttu, ja ehkä myös joiltakin osin vesirakentamista lisäämällä. Tämänlaisin hankkein on vuoteen 2000 mennessä mainittu vajaa 1 000 megawattia saatavissa aikaan vielä lisää siihen nähden, mitä jo muutoin rakenteilla on.

Vuoden 2010 tilanne oli kauppa- ja teollisuusministeriön arvioissa sellainen, että siihen mennessä tarvittaisiin noin 2 000 megawattia lisää energiakapasiteettia. Tuon vaiheen, 2010 tilanteen, arviointiin meillä on vielä aikaa käytettävissä. Meillä ei tarvitse olla absoluuttista ratkaisua vielä tänä päivänä siitä, millä tavalla vuonna 2010 tällä hetkellä silloiselle ajalle arvioitu energiatarve tyydytettäisiin. Rohkenen uskoa, varmaa tietoa ei toki minullakaan eikä todennäköisesti monella muullakaan siitä vielä ole, että tuohon ajankohtaan mennessä myös maakaasu voisi olla merkittävä vaihtoehto lisäkapasiteetin rakentamisessa. Korostan vielä kertaalleen sitä, että oma käsitykseni todella lähtee siitä, että lisää energiaa tarvitaan. En kuulu niihin, jotka lähtevät siitä, että nykyisellä pärjätään.

Mitä ydinvoimalahankkeen ja sille vaihtoehtojen muiden hankkeiden työllistävään vaikutukseen tulee, minun on tavattoman vaikea ym-

märtää sitä, kuinka ja millä tavalla ydinvoiman lisärakentaminen olisi työllistävämpää puuhaa kuin vaihtoehtoisella hajautetulla mallilla energian tuotannon lisärakentaminen. Kotimainen hajautettu mallihan perustuu suomalaisen työhön, suomalaisiin komponentteihin sekkin, ja mikä tärkeintä, se käyttäisi myös kotimaisia raaka-ainelähteitä. Ei tässä suhteessa ymmärtääkseni voida väittää, että nimenomaan ydinenergian lisärakentaminen olisi työllisyyden kannalta ratkaisevasti parempi. Kyllä hajautettu malli turvaa tämän tärkeän tavoitteen, Suomen työllisyydentilanteen paranemisen, aivan samalla tavalla kuin ydinvoiman rakentaminen, kenties vielä vähän paremmalla tavalla.

Mitä energiaratkaisujen yleisen talouden kehitykseen heittämiin vaikutuksiin tulee, mielestäni on olennaista se, että energiaa turvataan, energian saatavuus varmistetaan. Sillä, millä tavalla se varmistetaan, en usko kovin suuria vaikutuksia olevan siihen, miten Suomen talouden kehitys kulkee.

Mitä energian hintaan tulee, minä uskon niihin väitteisiin, jotka sanovat, että ainakin lyhyellä tähtäyksellä ydinvoiman hinta on energiahintana vähän halvempaa kuin vaihtoehtoisten kotimaisten energialähteiden hinta. Olen tullut tähän tulokseen, ed. Louekoski, nimenomaan ajatellen asian lyhytjänteisempää tarkastelua.

Jos tarkastelunäkökulmaksi otetaan ylisukupolvinen näkökulma, tilanne muuttuu jo huomattavasti toisenlaiseksi. Siinä katsantomittaris- tai -mitassa tilanne muuttuu mielestäni juuri niin, että kotimaiset vaihtoehdot myös hinnallaan kilvoittelevat. En osaa sanoa tarkasti, millä tavalla kilvoittelevat, mutta kilvoittelevat hyvin ydinenergian hinnan kanssa.

Asiasta täällä käydyssä keskustelussa on alleviivattu monissa puheenvuoroissa sitä, että ydinvoimalan rakentaminen ei aiheuta valtiontaloudelle lisää velkaantumispaineita. Näin asia varmasti onkin. Tässä mielessä ydinvoimalaratkaisu olisi edullisempi kuin se, että homma hoidetaan hajautetulla mallilla, koska hajautettu malli vaatii kiistatta vähän enemmän nimenomaan julkista tukea ja julkista rahoitusta, erityisesti enemmän kuin nimenomaan ydinvoimarakkaus.

Olennaistahan ei ole tässä pelkästään se, miten eri vaihtoehdot vaikuttavat valtiontalouteen. Suomen ongelmat ovat toki tällä hetkellä pitkälti valtiontaloudellisia, mutta ne ovat myös koko kansantalouden ongelmia, joiden kanssa tällä hetkellä painitaan. Jos ydinvoiman rakentamiseen päädytään, hanke lisää kansantalouden vel-

kaa, ja kansantaloudenkaan velan lisääntymiseen ei meillä kovin suuria mahdollisuuksia ole, ei silloinkaan, kun velkaantumisen seurauksena saadaan sellaista tuotantokapasiteettia, joka sinänsä lisää taloudellista aktiiviteettia maassa.

Minusta kovin ratkaiseva rooli ei ole kysymyksellä siitä, rakennetaanko ydinvoimaa ja saataisiinko se nimenomaan yksityisellä rahalla vai sillä, että tyydyttäisiin hajautettuun malliin, joka se taas lisäisi jonkin verran nimenomaan valtion velkaa. Samalla kun se lisäisi valtion velkaa, täytyy muistaa, että sen koko kansantalouden velkaa lisäävä vaikutus ei olisi yhtään kummempi ja suurempi kuin ydinvoimamallissa. Päinvastoin se olisi pienempi, koska kotimaisten vaihtoehtojen kautta, nimenomaan investointivaihtoehtojen kautta, investointien kokonaiskustannukset tulevat halvemmiksi kuin ydinvoiman lisärakentamisen kautta.

Mitä tulee ydinvoimalaratkaisun ja sille vaihtoehtojen ratkaisujen ympäristöpoliittisiin yhteyksiin, on varmaa se, että fossiilisten polttoaineiden energialähteitten käyttö merkitsee varmemmin ympäristöllisiä riskejä. On selvä, jos hiilellä toimiva laitos toimii, vaikka siinä on minkälaiset puhdistuslaitteet, että se ei ole ympäristön kannalta riskiton, ei nykytekniikalla eikä kaikkien päästöjensä osalta tulevaisuudessaakaan niillä näkymillä, jotka tällä hetkellä silmiin voivat siintää. Tässä mielessä fossiilisten polttoaineiden käyttö tuo varmemmin ympäristöriskejä kuin ydinvoiman käyttö.

Toisaalta potentiaali, joka liittyy ydinvoiman käytön riskiin, vaikkakaan onnettomuuksien satuminen ei ole niin todennäköistä, mutta se mahdollisuus, että pienelläkin todennäköisyydellä joskus jotakin sattuu, aiheuttaa niin suuria ympäristöriskejä ja taloudellisia ongelmia, että tätä puolta ei voi jättää ottamatta huomioon myös silloin, kun vertailua eri vaihtoehtojen ympäristöpoliittisista arvioinneista ja kytkennöistä tehdään.

Muistutan mieliin, miten tavattoman kalliiksi on tullut Harrisburgin onnettomuuden kaikkinaisten jälkiseurauksen hoito. Kukaan ei kyennyt kertaluokalleen likimainkaan arvioimaan aiemmin edes ydinvoimalaonnettomuuden Harrisburgissa tapahtuttua, minkä hintaiset tuon onnettomuuden aiheuttamat kustannukset loppujen lopuksi ovat. Sama pitää varmaan paikkansa myös Tshernobylin kohdalla. Tarkempia lukuja vain siitä, kuinka kallista se puuha on ollut, meillä ei tiettävästi ole, ei ainakaan minun silmiini eikä korviini ole sattunut. Joka tapauksessa kal-

lista puuhaa varmasti on myös siellä jälkien siivoaminen ja korjaaminen.

Arvoisa puhemies! Ydinvoimaratkaisuun on kytketty myös energiaverotuksellisia ratkaisuja ja kytkentöjä. Jopa energiainvestointien tuki, joka valtion budjettiin on vissin mittaiseksi kirjattu, on kyseenalaistettu siinä tapauksessa ja tilanteessa, että eduskunta ei näyttäisikään enemmistöllään vihreätä valoa ydinvoimalle. (Ed. Tiuri: Energiapolitiikka on kokonaisuus!) Voi kysyä, miksi vain siinä tapauksessa energiaverotus on perusteltua, että eduskunta sanoo "jaa" ydinvoimalle. Mitään järkivastausta tuolle ei ole olemassa. Miksi vain silloin kotimaista energiaa tarvitaan, jos ensiksi tehdään päätös ydinvoiman lisärakentamisesta? Millään järjellisellä logiikalla ei löydy järjellistä vastausta näihin kysymyksiin.

Toivoisinkin, että nämä kaksi asiaa, ydinvoimaratkaisu perjantaina tässä salissa ja energiaverotukselliset ratkaisut, kotimaisen energian tukeen liittyvät ratkaisut, investointituet ja muut ratkaisut, pidettäisiin visusti erillisinä kysymyksinä. Minä myönnän sen, että kokoomuksen ministeriryhmä aikoinaan saneli valtioneuvoston pöytäkirjaan lausuman, jota niin monta kertaa jo tähän mennessä on siteerattu, ja myönnän sen, että eräitä muitakin koplauksia siinä yhteydessä eri suunnilta tehtiin. En hyväksynyt näitä, kun sanottiin, että olin hyväksymässä. En hyväksynyt näitä enkä hyväksy sen sortin koplauksia vieläkään tällaisessa asiassa. Mikään tässä mielessä ei näiden viikkojen aikana ole mielestäni muuttunut.

Mitä muuten tulee kotimaisten energialähteiden tukemiseen ja fossiilisten polttoaineiden verottamiseen, on paikallaan vähän katsoa sitä, mitä muualla näissä asioissa tapahtuu. Saksa tunnetusti käyttää energiatuotannossaan erittäin paljon heidän maaperästään löytyvää ja lähtevää energialähdettä eli kivihiihtä. (Ed. Tiuri: Siitä tulee valtavasti hiilidioksidia!) — Aivan oikein, valitettavan valtavasti. Siitä huolimatta, ed. Tiuri, vaikka näin on, Saksan valtio tukee kauppa- ja teollisuusministeriön veropoliittiselle ministeri-valiokunnalle antamien tietojen mukaan 10 miljardilla D-markalla kivihiihtien käyttöä maassaan. (Ed. Tiuri: Ei enää kauan tue!) — Se tuki tietojeni mukaan ei ole vähentynyt. Voi olla, että tulevaisuudessa näin käy, minä en tiedä siitä mitään.

Kolmisenkymmentä miljardia Suomen markkaa vuodessa Euroopan yhteisön jäsenmaa käyttää tällä hetkellä tällaisen oman kotoisen energialähteensä kuin hiilen tukemiseen. Tässä mielessä Suomessa kotimainen panostus kotimaisten

vaihtoehtojen käyttöön ei voi olla kansallisesti mikään hassu homma. Ed. Louekoski on aivan oikeassa, mekin tuemme tällä hetkellä mutta verrattomasti vähemmän suhteessa kuin Saksa tukee omaa kotoista energialähdettään kivihiiltä.

Esimerkki verotuksen puolelta: Hallitus on toimittanut eduskunnan käsiteltäväksi esitykset energiaverotratkaisuksi. Moni on kauhistellut sitä, ja nyt kokoomus omassa dubioissaan on epäillyt edes niitten esitysten läpiviemistä tietyissä tilanteissa. Jos verrataan sitä, mikä on sen energiaverotuksen taso, jonka Suomi nyt energiasäädön ja energian määrän suhteen tai perusteiden on energialle asettamassa, monien muiden maiden energiaverotukseen, ei kukaan voi väittää, että Suomi meihin verrattaviin maihin nähden verottaisi fossiilisia energialähteitä verrattomasti enemmän, pikemminkin päinvastoin. Erityisesti, jos vertailun perustana on Ruotsi, meidän verotuksemme on keveää vielä niidenkin ratkaisujen jälkeen, joita eduskunnan käsittelyssä tällä hetkellä on.

Arvoisa puhemies! Toivonkin, että kun eduskunta perjantaina asiasta lopulliset ratkaisut tekee, edustajat sallisivat toisilleen täysin vapaat kädet moralisoimatta riippumatta siitä, kumman ratkaisun puolelle kukin meistä päätyy. Tämä kysymys on eettis-moraalinen. Tämä kysymys on omantunnon kysymys. Siltä pohjalta erityisesti tässä näin täytyy voida tapahtua. Toiseksi toivon myös, että energiavero- ja energiainvestointitukiasioiden kytkemisestä ydinvoimaan luovuttaisiin ja katsottaisiin reilusti puhtaalta pöydältä avoimin silmin ydinvoimalaratkaisun jälkeen, oli se "ei" tai "jaa", mihin sen jälkeen suunnistaudutaan eikä uhkailla eikä kytketä eikä koplata näitä asioita tarpeettomalla tavalla toisiinsa.

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siihen ministeri Pekkari- sen toivomukseen, että kunnioitamme todellakin toistemme käsityksiä, on tavattoman helppo yhtyä. Totta kai vaikeastakin asiasta täytyy voida käydä asiallinen ja hyvä keskustelu. Mutta jäin vain pohtimaan sitä, kun kuuluu porukkaan ja ryhmään, joka on vakavasti ajanut todella kotimaisten energiavaihtoehtojen käyttämistä ja niiden lisäämistä sekä merkittävään haittaveroon siirtymistä, mikä on, ministeri Pekkari- nen, se poliittinen realiteetti, että jos ydinvoimaratkaisu kaatuu ja sen jälkeen, niin kuin kokoomus on ilmoittanut — minä olen sen ilmoituksen ottanut vakavasti — se ei ole näissä mukana, mistä syntyy se enemmistö, joka on valmis aja-

maan nämä kotimaiset läpi. (Ed. Tennilä: Olemme tukemassa varmasti!) Tässä on tavattoman suuri vaara, ministeri Pekkari- nen, että meille, jotka haluamme lisätä puun ja turpeen käyttöä, haluamme edetä haittaverotuksessa, jää luvkouraan. Siinä mielessä vakavasti otin kokoomuksen puoluesihteerin Kivelän eilisen ilmoituksen tässä asiassa.

Toinen on talouspoliittinen luotettavuus. Tällä hallituksella on ollut tavattoman vaikea aika tehdä talouspolitiikkaa. Minusta on kerrankin nyt olemassa asia, jonka myönteisellä ratkaisulla hallitus itse voisi olennaisella tavalla lisätä talouspoliittista uskottavuuttaan. Aivan samalla tavalla kuin pienellä sysäyksellä aikaansaatu ratkaisu Rauman Sellun käynnistymistä loi jo tavattoman paljon odottavaa myönteistä ilmapiiriä meidän talouteemme, aivan samalla tavalla voidaan tällä ehkä moninkertaisesti lisätä uskottavuutta myös kansainvälisesti ulkomaiden kannalta ja vahvistaa niitä kansantalouden elementtejä, joiden puolesta on pitkään työtä tehty.

Ympäristöministeri P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkari- sen puheenvuoron pohjalta samalla, kun sanoudun irti kaikista niistä esityksistä, jotka koplaavat tai pake- toivat jollakin tavalla eri energiapolitiittisia ratkaisuja toisiinsa tai ydinvoimaratkaisuun, haluan todeta sen, että en tätä näkökantaa ole voinut missään vaiheessa hyväksyä enkä tule hyväksymään siksi, että järkevän energiapolitiikan tekeminen, järkevän energiaverotuksen tekeminen ja kestävä kehityksen mukainen uusiutuvi- en energiamuotojen käyttäminen ei voi olla paketoinnin tai kaupanteon kohde. Se ei voi olla vaihdettavissa johonkin.

Toiseksi vastustin alun perin ministeri Väyry- sen ehdotusta asioiden yhdistämisestä siksi, että yksinkertaisesti sellaisen veromallin luominen tai sellaisten markkinoiden luominen, jotka luovat tilaisuuden uusiutuville kotimaisille energiamuodoille ja ydinvoiman käyttämiselle, ei ole mahdollista. Tosiasiassa me teemme valinnan näiden kahden vaihtoehdon väliltä. On itsensä pettämis- tä lisätä ydinvoimaa ja uskotella itselle edistävän- sä myös kotimaisten energiamuotojen hyväksi- käyttöä.

Nyt eduskunnan tehtävänä on tarkastella ydinvoimaratkaisua yhteiskunnan kokonais- edun kannalta, ei erityyppisten joidenkuiden politiikkojen keskenään tekemien uhkaus- ten tai kaupankäynnin pohjalta. Eduskunnan on nyt syytä luottaa itseensä. Jos eduskunnasta

löytyy enemmistö järkevän energiapolitiikan taakse, se myös tekee sen mukaiset ratkaisut jatkossa.

Ed. L a m m i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarinen oli sikäli realisti, että hän poiketen vihreistä haluaa energian lisärakentamista. Täällä on jäänyt liian vähälle huomiolle se, että meidän sähköverkkomme on kytketty naapurimaihin, ja me tuomme sieltä hyvin paljon sähköä. Viime vuonna mm. nettotuonti oli 13 prosenttia, korkeimmillaan noin 17 prosenttia; sellainen piikki oli vuonna 90. Sähkötuotannostamme siis noin 21 prosenttia oli viime vuonna riippuvaista sellaisen energian tuonnista, jota ei voida varastoida. Energiatuotantohan meillä on kriisin aikana sellainen, että se on kaikkein haavoittuvuin. Siksi ministeri Pekkarinen oli varsin oikeassa, että meidän pitää hyvin pian saada lisää energiaa, jotta me voimme katkaista ne napanuorat, mitä esimerkiksi tällä hetkellä meillä on sähkönhuollossamme Venäjälle. Se on sanalla sanoen uhkapeliä. Me pelaamme pahimassa tapauksessa uhkapeliä. Uhkapeli on melko suuripanoksista, koska se voi syöstä meidän kansantaloutemme yhä pahempaan kriisiin, jos Venäjä epävakaisista poliittisista oloistaan johtuen lopettaa sähkön tai kaasun viennin. Tämä on fakta. Ei tämä tästä mihinkään muutu.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarisen puheenvuoro oli pitkä ja lavea ja ehkä olisi sopinut paremmin Ylistaron kirkossa pidettäväksi kuin täällä, niin vaikeaselkoinen se oli. Hänen jeremiadinsa alussa oli erittäin mielenkiintoinen aspekti, joka ei keskustelussa toistaiseksi ole tullut mielestäni esiin, nimittäin että ydinvoimaaänestys on omantunnon kysymys.

Tässä eräänä päivänä ryhmäni kahvihuoneessa oli 4—5 ryhmätoveria keskustelemassa. Joku sanoi leikkimielellä, miten olisi, jos ydinvoimaaänestys olisi salainen lippuäänestys. Läsä ollut erittäin kova ydinvoiman vastustaja totesi ilahtuneena, olisiko se mahdollista, että voitaisiin salainen lippuäänestys siitä suorittaa. Minusta se kuvastaa erinomaisen hyvin ydinvoiman vastustajien mielialoja. Toisaalta omatunto alkaa jo herätä, huoli Suomen työllisyydestä ja vientiteollisuuden tulevaisuudesta painaa jo mieltä. Ja jos äänestys olisi salainen, niin saattaisi jo painaa vihreitä nappia. Mutta kun on olemassa se populistinen pelko: Hiroshimassa kuoli toistasataatuhatta ihmistä ja ydinvoimasta vedetään yhtäläi-

syysmerkki ydinpommiin. Täällä on siteerattu lasten puheenvuoroja, mitä mieltä he ovat ydinvoimasta. Nämä tunnuseikat kaikki yhdessä pakottavat vastustamaan, vaikka järki jo sanoisi toista. Vielä yksi syy on tietysti perisuomalainen, että tulinnan joskus sanoneeksi niin. Vaikka järkisyys muuta puoltavat, niin ei ole kantia perua.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarisen puheenvuoron johdosta haluan ensimmäiseksi kysyä ministeri Pekkariselta, eikö hän ole huolestunut enemmänkin siitä, miten hallituksen esitys eduskunnassa toteutuu. Siinä esityksessä tietysti toteutuu koko hallituksen energiapolitiittisen linjan eteenpäinajo sillä tavalla, että varmistetaan myös kotimaisen energian eteenpäinvieminen.

Tämän osalta voidaan tietysti sanoa, että ei pidä periaatesyistä panna tärkeitä asioita yhteen. Mutta yhtä lailla voidaan muistuttaa, että kyllä politiikan tekeminen on aina kompromissi. Tähän saliin valitaan eri puolueita, eri näkökantoja, eri pyrkimyksiä edustavia ihmisiä, joiden tehtävänä on ajaa omia tiettyjä asioitaan eteenpäin. (Ed. Rinne: Kyllä maan etukin pitää muistaa!) Pelkästään omasta ideasta kiinnipitäminen ei välttämättä johda kokonaisuuden kannalta oikeaan tulokseen. Siis joudumme tekemään aina kompromisseja.

Yhtä lailla voidaan kysyä, miksei myös energiapolitiikassa tällaisia saisi tehdä. Haluaisinkin kysyä: Mihin ministeri Pekkarinen rakentaa sen uskonsa, että energiaveropäätös ja muut kotimaisen energian käyttämiseen liittyvät ratkaisut saadaan tässä salissa syntymään, kun meidän päähallituskumppanimme ilmoittaa, että erillisenä energiaveropäätöstä ei tule? Voidaan myös kysyä, mikä olisi pääoppositiopoolue sosialidemokraattien motiivi tässä asiassa tukea hallitusta, kun kuitenkin aina on tunnustettava, että hallitus vastaan oppositio -asetelma kaikissa eduskunnissa pelaa. Minusta nämä ovat sellaisia reaalioluita kysymyksiä, joihin pitäisi pystyä antamaan vastaus, vaikka minkälainen periaate olisi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Minä olen aivan varma siitä, että esimerkiksi edustajat M. Laukkanen ja Korva sekä varmasti myös ministeri Kääriäinen ja monet muutkin ovat aidosti sitä mieltä, että myös kotimaista energiaa pitää edistää. (Ed. Louekoski:

Ydinvoima on kotimaista!) Halusin tämän sanoa ensiksi.

Sitten ed. Korvan puheenvuoron johdosta: Minusta on aivan erisuhtainen kysymys ja asia se, että jokin poliittinen ryhmä, tässä tapauksessa toinen hallitusosapuoli, merkittävä sellainen, kokoomus, kytkee ydinvoiman lisärakentamisen ja energiaveroratkaisut yhteen ja että tämä kytkös voisi velvoittaa esimerkiksi jonkun hallituksen jäsenen luopumaan ja irrottautumaan omasta vakaumuksestaan näin tärkeässä kysymyksessä. Minusta on kohtuutonta vaatia tuontapaisten kytkösten perusteella minua tai ketään muuta-kaan luopumaan ydinvoiman vastaisesta kannanotosta. Minä en, ed. M. Laukkanen, jaksa uskoa sitä, että jos eduskunta täällä päätyy eiratkaisuun lisäydinvoimalle, kokoomus sen seurauksena voisi todella toimia niin, että se ilmoittaa, että se ei hyväksy energiaveroratkaisuja, jotka tässä talossa ovat käsittelyssä, että se ei hyväksy sen seurauksena tukea kotimaisten energia-hankkeitten käyntiinsaattamiselle ja käytölle. On todella vaikea uskoa, että tuontapaiseen ratkaisuun noin merkittävä poliittinen ryhmä siinä tilanteessa päätyisi. Sellaisessa menettelyssä ei ole mitään toimivaa logiikkaa, ja siitä syystä luotan kokoomuksen järjelliseen logiikkaan.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan puuttua kolmeen ministeri Pekkarisen äskeisessä puheenvuorossa esitettyyn seikkaan. Ensinnäkin ydinvoiman vaihtoehto ei ole hiilivoimala. Se pitää nyt tehdä selväksi. Vaihtoehto on usealla eri tavalla hajautettu voimala. Se on alueellisesti hajautettu ja tuotantomenetelmiltään hajautettu.

Täällä on aikaisemmin ed. Luttinen puhunut siitä, että Suomen energiahuoltoa ei voida hoitaa kokonaisuudessaan puulla. Siitä varmasti myös olemme yhtä mieltä. Ei pidä tulla esittämään tuon tyyppisiä vasta-argumentteja, kun ei kukaan oikeastaan ajattelekaan, että koko energian tuotanto hoidettaisiin pelkästään puulla.

Sitten ministeri Pekkarinen, toinen kysymys, joka liittyy pidemmällä edessä olevaan tulevaisuuteen, vuoteen 2010. Mainitsitte, että silloin aivan ilmeisesti meillä on uusia maakaasun käyttömuotoja. Niin minäkin uskon, mutta minä uskon sen lisäksi, että meillä on lukemattomasti muita modernimpia energiantuotantomuotoja johtuen siitä, että kun markkinat kasvavat ja näitten uusien sistemien sarjat kasvavat, niin niitten hinta putoaa, ja teollistumisen kautta ne leviävät huomattavasti seuraavan vuosikymme-

nen kuluessa. Tarkoitin tässä kaikkia aurinko-pohjaisia energiamuotoja, joissa suomalainen tekniikka on maailman kärkiluokkaa.

Viimeisenä haluan puuttua vielä riskeihin. Meillä on noin 440 ydinvoimalaa maailmassa, 6 000 ydinvoimalavuotta takana päin, kaksi suurta onnettomuutta. Jos kerrostalot Suomessa romahtaisivat samalla frekvenssillä, niin kerran kuukaudessa sortuisi yksi kerrostalo.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kaksi huomautusta ensin ministeri Pekkariselle. Hallitus itse on tehnyt nämä paketit veroista, ydinvoimasta, kotimaisesta polttoaineesta jnp. Ihmettelen sitä, että kaksi hallituksen ministeriä täällä sanoutuu näistä paketeista irti. Te olette itse olleet tekemässä nämä paketit.

Toinen huomautus koskee sitä, mitä ydinvoima kansainvälisessä energian tuotantoluokituksessa on. Se on kirkkaasti kussakin maassa kotimainen energiantuotantomuoto. Tämä asia tuntuu unohtuvan hallituksen jäseniltä luvattoman usein.

Minä olen ministeri Pekkarisen kanssa samaa mieltä siitä, että me tarvitsemme monenlaisia energiantuotantomuotoja. Puuta ja turvettakin voidaan käyttää. Mutta silloin puhutaan kahdesta eri asiasta, kun puhutaan ydinvoimasta, joka on perusvoimaa, ja hajautetuissa pienissä paikallisissa ja alueellisissa laitoksissa kotimaisella polttoaineella tuotettavasta energiasta. Ne ovat kaksi eri tasoa. Perusvoimaa me tarvitsemme, jotta voimme tukea teollisuuden kehittymistä. Sitä ei saa ajatellakaan niin, että teollisuus tukee energian tuotantoa. Silloinhan kaikki asiat menevät aivan päällelleen. Jos me rakennamme energiantuotannon muualta tulevan tuen varaan, niin Suomi on pian entinen teollisuusmaa. Tämä perusasetelma pitäisi kääntää oikein päin.

Saksan suurin energiaongelma on liian suuri ruskohiilen ja kivihien käyttö. He maksavat siitä kolminkertaisen hinnan maailmanmarkkinahintaan verrattuna ja yrittävät saada tilanteeseen suurta muutosta.

Ed. M ö l s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Pekkarisen puheenvuoro oli sisällöltään hyvin selkeä. Hän kiinnitti ainakin kahteen tärkeään seikkaan huomiota. Toinen oli se, että tämä asia pitäisi pystyä ratkai-

semaan niin, että se painostus, joka on ollut aika voimakasta, ei saisi vaikuttaa edustajien mielipiteisiin.

Toinen on se, joka täällä on voimakkaasti noussut esille: Minkä takia tällainen kytkentä tehdään ydinvoimarakentamisen ja toisaalta erilaisten kotimaisten vaihtoehtojen välillä? Mihin tällainen kytkentä perustuu? Olemme kuulleet, että valtioneuvoston jäsenetkin ovat erimielisiä siitä, onko kytkentää tehty vai ei. Kun vaaditaan selvitetäväksi, mitä se pitää sisällään, niin on syytä kysyä, mikä asiallinen yhteys näillä asioilla on. On nimittäin niin, että kansakunnan edun mukaista on se, että kotimaisia vaihtoehtoja kehitetään siinäkin tapauksessa, että ydinvoimaa ei tähän maahan rakenneta lisää. Se on koko kansakunnan etu. Ihmettelen, jos tässä salissa joku toimii tätä etua vastaan. Sen takia ihmettelen tätä kytkentää, joka on tehty.

Oli hyvä kuulla tämä ministeri Pietikäisen puheenvuoro, joka myös tähän asiaan liittyi. Hän nimenomaan totesi, että ei voi henkilökohtaisesti ainakaan olla tällaisen kytkennän takana.

Ed. M o i l a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Pekkarisen puheenvuoro oli virkistävää poikkeus siinä mielessä, että hän sentään myönsi, että Suomi jatkossakin tarvitsee energiaa lisää. Lisäksi hän myönsi, että kaikkiin energiamuotoihin liittyvät omat riskinsä ja haittansa. Hän puhui fossiilisen energiamuodon puolesta ja totesi myös, kuinka sitä Saksassa on pitkään käytetty, mutta hän jätti toteamatta ne ilmastoon ympäristöhaitat, jotka me kaikki jo vuosien ajoilta tunnemme Saksasta, ja myös ne ongelmat, mitä se on aiheuttanut, puhumattaakaan niistä syöpä- ja muista terveyshaitoista, mitkä siellä ovat olleet.

On korostettava sitä, että nyt on kysymyksessä perusvoimaratkaisu, haluttiinpa tai ei. Se tosiasia ei poista sitä toista tosiasiaa, että kotimaisia energiamuotoja, nimenomaan bioenergiaa on kehitettävä, puuta, haketta ja turpeen käyttöä. Mutta ne eivät voi palvella perusenergiana, koska niitä ei ole riittävästi. Maakaasua ei myöskään ole saatavilla, joten sekään ei voi olla perusenergiaratkaisuna, se, mitä nyt saadaan ja tuodaan sen verran kuin voidaan tuoda. Ydinenergialla tuotettua sähköä tuodaan itärajan takaa, mutta emme hyväksy sitä täällä omassa maassa. Nyt viimeistään eilisten uutisten jälkeen tulisi havahduttaa huomaamaan ne riskit, mitä itätuonnissa meillä on.

Edustajat Puhakka ja Kalliomäki merkitään läsnä oleviksi.

Ed. R ö n n h o l m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarinen kysyi äsken, onko mitään järjestäytynyttä yhteyttä ydinvoiman lisärakentamisella, energiaverotuksella ja kotimaisen energian käytön lisäämisellä. Oma vastaukseni on, ettei olekaan mitään järjestäytynyttä näiden välillä.

Sen sijaan on kyllä eräs hyvin käytännöllinen yhteys, joka ei ole pelkästään poliittinen. On nimittäin niin, että vain tehokkaasti hoidettu kansantalous voi suoda mahdollisuuden sellaiselle ylellisyydelle kuin kotimaisen polttoaineen käytön subventiolle. Köyhä kansantalous, ikävä kyllä, joutuu käyttämään halpoja energialähteitä kuten hiiltä, jolloin siitä on seurauksena kaikkea sitä, mitä hiilestä meillä tiedossa on.

Edelleen teollisuuspoliittisesti ministeri Pekkarisen ilmoittautuminen teollisen kehittyvän kansantalouden kannattajaksi oli positiivinen enne. Ehkä se uumoilee jotain tulevaisuudesta. Hän on varmaankin kanssani samaa mieltä siitä, että Suomi kuitenkin edelleen voimakkaasti seiso teollisuudessaankin puujalalla. Olisin kuitenkin varoittamassa häntä siitä, ettei pidä polttaa tuota puujalkaa.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Louekosken puheenvuoron johdosta ensinnäkin totean, että on ihan totta, että valtioneuvosto enemmistöllään tietyllä tavalla näiden pöytäkirjamerkintöjen kautta ja vähän muutenkin näitä kahta asiaa, mistä tässä on puhe ollut, kytki toisiinsa. Se pitää varmasti paikkansa.

Mutta jos oikein muistan ja ministeri Pietikäisen kanssa yhteisesti muisteltiin, niin meitä kolme ministeriä myös valtioneuvostossa oli tällä samalla kannalla, minkä ministeri Pietikäinen ja itse äsken kerroimme. Me emme myöskään valtioneuvostossa väliäänestyksessä sitä kytkentää silloin hyväksyneet emmekä hyväksy täällä emmekä muualla. Minusta tämä on aika selvä asia. Hyväksyn sen ja se on omantunnon kysymys niille, jotka kannattavat ydinvoimaa. Minä en heitä moralisoi. Heillä on oikeus olla omalla kannallaan, mutta oma kantamme rakentui noista ainespuista, mitkä äsken kerroin.

Mitä tulee ed. Paloheimon puheenvuoroon, jossa hän sanoi, että ei pelkällä puulla sitä lisäkapasiteettia rakenneta, ei minunkaan mielestäni.

Minä latelin useita erilaisia vaihtoehtoja, mitä voidaan ja tulee käyttää hajautetun idean pohjalta toteutettavassa lisäenergiakapasiteetin rakentamisessa. Puulla siinä on jonkinmoinen rooli, ei edes ratkaiseva rooli, mutta on jonkinmoinen rooli silläkin.

Ed. L a a k s o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Monet muut minun laillani ovat kuunnelleet eilisen ja tämän päivän aikana täällä käytyä keskustelua noin 15 tuntia. En tiedä, onko valaistus tullut ministerin toiveen mukaisella tavalla, mutta haluan kuitenkin aloittaa poiketen käsikirjoituksesta ns. tunnustuksellisella osalla, jota keskustelua hetki takaperin siten käytiin.

Myönnän ministeri Kääriäistä myötäillen, että tämä ratkaisu on viheliäinen, viheliäinen kansanedustajalle, joka tulee maakunnasta, jossa on rakennusalan työttömyys runsasta, metallialan työttömyys runsasta, ja tiedämme, että todella potentiaalinen vaihtoehto viidennen ydinvoimalaitoksen sijoittamiselle olisi Eurajoen Olkiluoto. Käytännössä toinen vaihtoehto on Loviisa, mutta niin kuin tiedämme, keskustelu nyt käydään länsivaihtoehdon mukaan, ja todennäköistä on, että sitä ei sijoitettaisi Hästholmeniin, vaan sijoituspaikka olisi mitä todennäköisimmin Olkiluoto. (Ed. Louekoski: Sen ratkaisee kilpailu!)

Ymmärrän täällä käytettyjä puheenvuoroja, joissa ollaan monelta eri kantilta sekä puolesta että vastaan. Totta kai niitä kantoja perustellaan ja argumentoidaan.

Mutta haluan kiinnittää muutamaan asiaan huomiota, ensinnäkin työllisyysvaikutukseen, josta niin paljon on puhuttu. En kiistä, etteikö sitä olisi. Ehdottomasti sitä on, ja ratkaisusta riippuen alueelliset vaikutukset kohdentuvat eri tavalla. Sillä, tehdäänkö ydinvoimaratkaisu, on alueellinen suuri vaikutus, mutta sillä, tehdäänkö muita ratkaisuja, on koko kansantalouden kannalta vähintään yhtä suuri työllisyysvaikutus.

Täällä esitetyistä luvuista ja siteeratuista papereista voisi todeta vain sen, että professori Paavo Okon Satakuntaliitolle tekemä selvitys päättyy käytännön kokemusten ja arvioitten pohjalta, mitä on ensimmäisen ja toisen vaiheen rakentamisesta saatu, siihen että kolmannen ydinvoimalaitoksen rakentaminen Olkiluotoon eri vaihtoehdoilla voisi tuottaa 25 000—30 000 miestyövuotta. Tänäpäin työministeriö toimitti kaikille kansanedustajille tiedotteen, joka on heti julkaistavissa. Se on otsikoitu ”Ydinvoimalan työllisyysvaikutukset 30 000 henkilötyövuotta”. Tässä

on otettu selvityksestä yläkanttiarvio. Kaikille edustajille on toimitettu Asea Brown Boverin tekemä työllisyysvaikutusselvitys, jonka myöhemmin tulen osoittamaan kuplaksi, ja sen luku on 55 000 miestyövuotta. (Ed. Rönholm: Metallityöväen Liitto?) — Ammattiliitot ovat esittäneet toisenlaisia lukuja. Niitäkin tiedämme, mutta en puutu niihin tässä yhteydessä. (Ed. Rinne: Kokoomus on ne informoinut!)

Ratkaisu on henkilökohtaisesti monella tavalla vaikea, mutta toisaalta olen myös kysymyseen ydinvoiman lisärakentamisesta sanonut, kun asiasta on kysytty vuonna 87: ”Ei lisää ydinvoimaa.” Kun asiasta on kysytty 91, olen ollut edelleen samalla kannalla: ”Ei lisää ydinvoimaa.” Mutta olen ollut myös sillä kannalla, että nykyisiä laitoksia ei myöskään käytännössä pidä alasajaa, vaan niitten turvallisuustoimia tulee tehostaa, että voitaisiin välttyä mahdollisilta onnettomuuksilta. (Ed. Ala-Nissilä: Mistä Satakuntaan saadaan töitä?)

Minä en voi ymmärtää sellaista asennetta — tai miksen voikin ymmärtää — minkä ministeri Kääriäinen täällä esitti, että hän on periaatteessa vastaan, periaatteessa ”ei”, mutta käytännössä ”kyllä”. Se ei mahdu minun ajattelutapaani tässä asiassa, vaan lähdän tästä energiapoliittisesta tilanteesta, sen nykyisyydestä ja sen tulevaisuudesta, käytettävissä olevan sen tiedon pohjalta, jota olen saanut siitä, että hanke ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Enkä ymmärrä myöskään sitä, mikä täällä on esitetty puolustajien näkökulmana, että ainoastaan ”kyllä”-vastaus ydinvoimalle olisi vastuun kantamista. Yhtä lailla ”ei” on tässä suhteessa vastuun kantamista. Se on tulevaisuuteen suuntautumista. On erilaisia vaihtoehtoja, enkä usko siihen, että yhteiskunta on niin vaihtoehdoton, että se on vain joko ydinvoimaa tai vain hiilivoimaa. Siinä on myös paljon muita eri tekijöitä mukana. (Ed. Luttinen: Kuten mitä?) Me saamme sitä, mitä me haluamme, minkä puolesta me toimimme.

Eilen ja tänään täällä on viitattu saksalaiseen energiapoliittiseen keskusteluun. Minäkin laitan lusikkani soppaan ja keskusteluun, kun viime syksynä olin Saksassa kuulemassa yhden näkemyksen, joka oli suurin piirtein sen kaltainen, että vuoteen 2005 mennessä Saksassa kokonaisenergiatarve kasvaa, mutta kasvutarve tultaisiin tyydyttämään sillä tavalla, että energiaa säästäviä toimia toteutetaan, hiilen suhteellista osuutta vähennetään, ydinvoiman suhteellista osuutta vähennetään, mutta sen sijaan maakaasun osuutta

lisätään. Tällä hetkellä Saksaan maakaasua tuodaan Venäjältä noin 30 prosenttia, Hollannista 30 prosenttia, ja sen lisäksi heillä on tarve saada Norjasta lisää avautuvaa maakaasuverkostoa pitkin. Miksi me emme tarttuisi tähän mahdollisuuteen länsivaihtoehdon mukaan ollen siinä kehityksessä mukana, joka rakentuu vaihtoehtoisille energiamuodoille? Maakaasu tulevaisuudessa varmasti on yksi varteenotettava vaihtoehto tässä katsantokannassa.

Arvoisa puhemies! Lobbaajat ovat olleet tässä asiassa liikkeellä ikään kuin olisi menossa viimeinen taisto, mutta sanon, ja herra ministerikin sen tietää, että ei ole viimeinen taisto eikä edes viimeistä edellinenkään taisto menossa, ja sen tietää hetki sitten lehterillä istunut yliohtaja Taisto Turunen. Minä tiedän, että varmasti on vaihtoehtoisia malleja rakenneltu, niitä on kehitelty, mutta tässä nyt koetetaan kaikessa keskustelussa luoda sellainen tilanne, että tosiasiasa ei ikään kuin ole vaihtoehtoja, ja sitten jouduttaisiin tekemään sen pohjalta ratkaisu.

Ja on varmasti niin, että tässä asiassa on joitakin kansanedustajia painostettu, ehkä uhkailtu ja lupailtu enemmän kuin monessa muussa asiassa pitkään aikaan, ja näyttää siltä, että jotkut ydinvoiman ajajat ovat ehtineet turvautua suoranaisiin satuihin tai tarinoihin. Tällaisiin satuihin ja tarinoihin vasemmistoliiton eduskuntaryhmämme törmäsi viime viikolla, kun saimme lukea Kansan Uutisista, että meidän ryhmämme jäsenten enemmistö olisi kääntynyt ydinvoimamyönteiselle kannalle.

Tästä asiasta kävimme keskustelun viime torstaina ja totesimme, että aikaisemmissa kannoissa ei ole tapahtunut muutoksia. Toisin sanoen ryhmämme kirkas ja selkeä enemmistö ilmeisesti ja toivottavasti tulee olemaan perjantaina ydinvoiman lisärakentamista vastaan. Ryhmä velvoitti jollakin sanalla valottamaan niitä käsityksiä ja kantoja, mitä meidän ryhmässämme asiasta on. Täällä ovat jo monet edustajat käyttäneet ansiokkaita puheenvuoroja. En niihin puutu, mutta haluan vielä muuttaman asian tuoda esille.

Ensinnäkin menen vielä tähän työllisyysulottuvuuteen, kun silläkkin on peloteltu, että teollisuus lähtee maasta ulos, jos ei ole kohtuuhintaista energiaa ja riittävästi. Hyvä on! 1980-luvulla suomalainen teollisuus hakeutui varsin väkevästi ja voimakkaasti Suomessa luodun työn ja arvon varassa kansainvälisille markkinoille vieden kymmeniätuhansia työpaikkoja ja maassa luodun pääoma-arvon ulkomaille. Se lähtö ei tapahtunut energiapoliittisista syistä, ei siitä syystä,

että meillä olisi ollut pulaa energiasta, eikä johtuen energian hinnasta, ei sen saatavuudesta. Energian hinta oli kohtuullinen. Se on ollut teollisuudelle edullista. Se on sitä nyt, ja se on tulevaisuudessa.

Meille on rakennettu voimakapasiteettia, joka on noin 2 500—3 000 megawattia yli tämän hetken tarpeen, niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa jo aikaisemmin tullut todistettua. Eli tässä suhteessa emme ole todellakaan ratkaisuitten osalta missään jäniksen selässä eikä mitään paniikkia synny niin ollen, vaikka eduskunta, toivon mukaan, kielteisen päätöksen tässä asiassa tekee ja ottaa aikalisän ja harkitsee viileällä tavalla muita käytettävissä olevia vaihtoehtoja, joiden työllisyysvaikutus on vähintään yhtä suuri kuin ydinvoiman. (Ed. P. Leppänen: Rakennetaan!) Eli näilläkin perusteluilla on syytä todeta, että me olemme sillä kannalla kuin talousvaliokunnan mietintö, eli ydinvoiman lisärakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Viime viikolla ed. Louekoski julkisti oman talouspaperinsa, joka aiheutti hämmennystä julkisuudessa ja myös sos.dem.-eduskuntaryhmässä ja jota markkinoitiin SDP:n johdon esityksenä, mutta sitä se ei liene ollut. Tällaisia tulkintoja olen myöhemmin kuullut. Tuossa esityksessä ennakotiin Asea Brown Boverin konsernijohtajan Matti Ilmarin uusvientiohjelmaa. Ed. Louekosken esitys lienee tehty yhteistuumin hänen kanssaan. Ainakin sellainen käsitys siitä syntyi. Mutta joka tapauksessa siinä perusteellisesti liioiteltiin asiaa niin, että Asea Brown Boverin ketään sitomaton "uusvientiohjelma" muuttui yhtäkkiä puolustusvälinehankinnoista paremmiin tunnetuiksi vastakauppaostoiksi ja -tarjouksiksi. (Ed. Laakso: Nekään eivät ole toteutuneet!)

Kun nyt olen, samoin kuin muut täällä, esittelemäni Brown Boverin paperin käteen saanut, osoittautuu koko vastakauppa-asia kuplaksi. Konsernijohtaja Ilmari kertoo ABB:n kaavailevan uusvientiohjelmaa suomalaisille alihankkijoille, mutta käytetyt sanonnat osoittavat, että ABB ei ole sitoutumassa mihinkään, vaikka voimalla tilattaisiin siltä.

On kuitenkin selvää, että kansainvälinen ABB-yhtymä käyttää alihankkijoina suomalaisia toimittajia ydinvoimalapäätöksestä riippumatta, jos toimittajien hintavaatimukset ja laatu sopivat Asea Brown Boverille. On selvää, että ABB ei myöskään sitoudu mihinkään aitoihin vastaostoihin eikä voimalan tilaajilla liioin ole aitoa intressiä valvoa vastaosto-ohjelmaa enää sen jälkeen, kun eduskunta olisi luvan antanut. Vain

valtiolla voi olla aito kiinnostus vastakauppojen toteutumiseen. Menettelyähän käytetään suurissa puolustusvoimien hankinnoissa. Ydinvoimalan tilaaja ei nyt kuitenkaan ole valtio eikä sitä vastaisuudessa pyöritä toivon mukaan kenttäharmaa väki. Ehkä jossakin visiossa se voi olla kenties valvojana sitten kymmenien, ehkä satojen, ehkä tuhannen vuoden päästä, kun näitä käytöstä poistettuja laitoksia muuttuvissa olosuhteissa joudutaan valvomaan.

Asea Brown Boverin esiintymisestä voitaisiin käyttää rumiakin nimityksiä, mutta sanottakoon sitä kauniisti vain jonkin asteiseksi harhautukseksi. Tämä on syytä todeta.

Arvoisa puhemies! Ydinvoiman lisärakentaminen tähtää valitettavasti runsaan, suhteellisen halvan energian varmistamiseen eli suosii sellaista teollisuuden rakennetta ja sellaisia tuotantoteknologian vaihtoehtoja, jotka ovat persoja energialle. Kestävän kehityksen kannalta tällaisten vaihtoehtojen suosiminen ei kuitenkaan ole perusteltua, eikä ole lainkaan järkevää vielä vuosikymmeniksi eteenpäin sitoa teollisuuttamme väärin investointeihin, jotka saattavat olla seurausena, mikäli Suomessa tehdään nyt periaatepäätös ydinvoiman lisärakentamisesta ja ns. energiaparatiisin luomisesta.

On lähdeittävä siitä, että ydinenergia on väli-vaihe, ja siksi tulee panostaa tutkimuksessa ja kehitystyössä energian säästämiseen, sellaisiin teollisiin prosesseihin, jotka eivät ole energiain-tensiivisiä. Lisäksi pitää panostaa vaihtoehtoihin energiamuotoihin. Lisäpanostaminen ydinvoimaan viivyttää tätä kehitystä ja vie tutkimus- ja muita resursseja, joita tarvittaisiin käänteeseen energiapolitiikassa.

Ydinvoimalla tavoitellaan halvan energian käytön lisäämistä eikä suinkaan energian säästöä, niin kuin jotkut ovat täällä innostuneet käyttämään tämän suuntaisia puheenvuoroja. Kasvi-huonevaikutuksen nostaminen esiin tässä yhteydessä on mielestäni tekopyhää, sillä ydinvoiman vaatijat eivät suinkaan ole ajamassa energian käytön taloudellista ja hallinnollista ohjausta.

Puunjalostusteollisuudessa, joka on edennyt energiaintensiiviseen suuntaan, on saatavissa aikaan energian säästöjä vähitellen, sitä mukaa kun laitoksia korjataan ja uusitaan. Ehtona on, että energian säästäminen tulee näille yrityksille taloudellisesti järkeväksi.

Satakuntalaisesta näkökulmasta ovat olleet tavattoman myönteisiä päätöksiä Outokummun laajennus, modernisointi-investoinnit Harjavallassa ja Porissa sekä erityisesti viime viikolla jul-

kistettu Rauman Sellun rakentaminen, ja nämä päätökset on tehty riippumatta tästä energiapoliittisesta ratkaisusta. Täällä on todistettu, että Rauman Sellu on yliomavarainen energian tuotannon suhteen, ja se tietysti tarjoaa työpaikkoja runsaasti Raumalle. Se luo myös mahdollisuuden sille, että sellun lisäksi Raumalle rakennetaan mekaaninen saha, ja myös paperikoneen tuleminen on mitä todennäköisintä, eli tässä suhteessa alueen talouden kannalta näillä päätöksillä on varsin mittava vaikutus.

Ydinvoima on sinänsä turvallista, ja suuronnettomuudet ovat toistaiseksi olleet onneksi harvinaisia. Siitä huolimatta vakavat häiriöt, kuten Harrisburg ja Tshernobyl, ovat ilmeisesti kuitenkin yllättäneet sähkön tuottajat ja laitosten rakentajat. Suuronnettomuuden mahdollisuutta ei kyetä sulkemaan kokonaan pois, vaikka sen todennäköisyyttä voidaan pienentää teknisin järjestelyin ja voimalahenkilöstön valinnalla ja monipuolisella koulutuksella.

Sinänsä harvinainen suuronnettomuus on kuitenkin äärimmäisen kallis, mikäli sellainen pääsee syntymään. Jotta korvaustaakka ei lankeaisi voimayhtiöille ja jotta niille ei niin muodoin myöskään tulisi maksettavaksi vastaavia vakuutusmaksuja, on laadittu kansainvälisiä sopimuksia vastuun rajoittamisesta. Niinpä Suomessakin atomivastuulailla rajoitetaan voimayhtiön vastuu vahingoista mitättömäksi, koska pahimmasa tapauksessa vahingot ylittäisivät tähän asti maksetun pankkituenkin monin, moninkertaisesti.

Ydinonnettomuuden aiheuttamien vahinkojen korvausmäärän rajoittaminen kansainvälisellä sopimuksella merkitsee tukea ydinvoimalle, sillä rajoittamaton vastuu edellyttäisi korkeita vuotuisia maksuja korvausrahastoon tai vakuutusjärjestelyihin. Kansainvälisten sopimusten ajatuksena onkin vain kaupallisen ydinenergian kannattavuuden turvaaminen. Siten ydinenergian halpuus voikin olla käytännössä aivan jotain muuta.

Korkea-aktiivisten jätteiden loppusijoitus on meillä samoin kuin muuallakin ratkaisematta. Vielä muutama vuosi sitten saatettiin tuudittautua sen varaan, että ne vietäisiin Neuvostoliittoon eikä meidän sen jälkeen tarvinnut niistä murehtia. On totta, että tällä hetkellä Suomi on yhteiskunnan toimivuuden kannalta, miksei kallioperänkin suhteen, parempi sijoituspaikka kuin moni muu maa, mutta kun sijoitukselta edellytetään varsin pitkää yhteiskunnallista vakautta, niin takuuta sellaisesta ei voi antaa kukaan. Eikä

tässä ole kysymys pelkästään vuosista ja vuosikymmenistä, vaan jopa sadoista vuosista tästä eteenpäin.

Ydinvoiman lisärakentamista on myös puolusteltu sillä, että muussa tapauksessa käytettäisiin Venäjän turvattomampien reaktoreiden tuottamaa sähköä. Ensi kuulemalta tämä voi tuntua hyvältä argumentilta, kunnes huomaakin, ettei lupa-anomuksen liitteenä suinkaan ole sitoumusta minkään venäläisen voimalan sulkemisesta luvan myöntämisen jälkeen. Itse asiassa, jos Imatran Voima Oy ja Teollisuuden Voima Oy sitoutuisivat sulkemaan Sosnovyi Borin grafiittihidasteiset voimalaitokset luvan saatuaan, tämä käsittely tulisi todella, todella mielenkiintoiseksi.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksen mukaan työttömyys pahenee ensi vuonna ja työttömyysaste olisi keskimäärin 19 prosenttia. Enimmillään työttömiä työnhakijoita olisi 550 000. Jotkut ennusteet puhuvat vielä pahemmasta kehityksestä. Tätä taustaa vasten työllisyys on saanut hiukan vinoutuneen käsittelyn osakseen tässä keskustelussa. Kun on puolusteltu viidennen voimalaitoksen rakentamista ja kun on todettu, että vasta 3 prosentin bkt:n kasvu voisi kääntää työttömyyden kehityksen alenevaan suuntaan, niin tästä seuraa minun ajattelussani se, että silloin kun viides voimalaitos on lähes valmiiksi rakennettu myös työllisyysyistä, jolloin todennäköisesti on 200 000—300 000 työtöntä, puhuttaisiin, että nyt on järkevä rakentaa kuudessakin voimalaitos, koska työvoima siitä siirtyy ja se saadaan tällä tavalla näyttämään edulliselta. Tällä tavalla tämä ajatus kulkee. Ymmärrän, että ydinvoiman puoltajat ovat tästä asiasta nyt ihan tynesti olleet hiljaa, mutta on todellinen mahdollisuus, että näin tulee käymään, mikäli ratkaisu on myönteinen.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä vientimme vetää siksi, että markan yliarvostus korjautui vastoin hallituksen tahtoa. Sen sijaan hallituksen deflaatiopolitiikan seurauksena kotimarkkinat ovat lamassa ja työttömyys pahenee yhä. Työllisyyteen vaikutettaisiin paljon enemmän, jos kotitalouksilla olisi käyttöä kulutukseen enemmän varoja kuin tällä hetkellä on. Työtä olisi saatavissa useammallekin paikkakunnalle, mikäli voiman tuotannossa päädyttäisiin hajautetumpaan ratkaisuun yhden suuryksikön sijasta.

Ydinvoima ei tietenkään ole ainoa vaihtoehto, mikäli tarvitaan lisää sähköä. Kotimaisen puun hyödyntämisen lisäksi merkittävänä lähteenä voisi olla Norjan maakaasu, jolloin sen hyödyntäminen olisi parhaiten toteutettavissa pohjois-

maisena yhteistyöhankkeena, semminkin kun myös läntistä vaihtoehtoa ovat havigeet Baltian maat. Tässä suhteessa pitäisi yhteistyötä tehdä.

Yhteiskunnan tulee kuitenkin ennen kaikkea ratkaista seuraavat kolme seikkaa: ensinnäkin, sallitaanko ydinvoiman lisärakentaminen, toiseksi, minkälaista energiaverotusta sovelletaan, ja kolmanneksi, minkälaisia aluetukia mahdollisesti sovelletaan. Näiden päätösten jälkeen on valtakunnallisten ja paikallisten sähköntuottajien asia tehdä voimalaratkaisunsa. Tässä on paikallaan muistuttaa, että välitöntä tarvetta lisäenergian rakentamiselle ei ole.

Arvoisa puhemies! Yhdyn valiokunnan päätösesitykseen, että kumotaan valtioneuvoston periaatepäätös Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemuksesta ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseksi.

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laaksonen painotti puheenvuorossaan hyvin huomattavasti työllisyyttä, ja se on tässä keskustelussa vinoutunut. Toisaalta hän myönsi sen, että rakentamisaikana ydinvoimalakin antaa noin 30 000—35 000 ihmistyövuotta. Toisaalta hän vielä sijoitti tämän paikan, että se olisi hänen omassa maakunnassaan.

Siinä mielessä minäkin olisin kyllä tukemassa hajautettuja vaihtoehtoja, sillä se tulisi tasaisemmin ympäri valtakuntaa. Kumminkin valtiovainvaliokunnan kauppa- ja teollisuusjaostossa olen tullut vakuuttuneeksi, että hajautetut mallit eivät voi olla ratkaisu perusvoimatapauksessa.

Myöskään maakaasuvaihtoehto, mitä hän toi puheenvuorossaan esille, ei voi tällä hetkellä olla ratkaisu näihin kysymyksiin, koska meillä ei ole kumppaneita. Yksin meillä ei ole varaa maakaasuputkea tänne vetää. Jos löytyy suurempia käyttäjiä, totta kai me silloin siihen liitymme.

Hän totesi myös, että aikaa on. Ydinvoimalapäätöksestä kestää seitsemän vuotta, ennen kuin se on tuotannossa mukana. Meidän on arvioitava tilannetta vuosikymmenen lopulla, ei tätä päivää.

Hiukan minua ihmetyttää ääriivasemiston asenne nyt ydinvoimaa vastaan. Muistaakseni aikanaan kun Loviisaa rakennettiin, siellä laidalla oltiin kaikkein eniten painottamassa ja tuke-
massa silloin rakentamista. Aika on tietysti tältä osalta melkoisesti muuttunut, mutta todettakoon tämä tässä vaiheessa kumminkin.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella kytkeytyä ja koplaus laittaa

ydinvoiman yhteyteen hallituksen esityksessä kotimaiset energialähteet ja myös energiaverotus on ministeri Väyrysen pelitaito-osoitus ja hallituksen juonittelua saada myytyä ydinvoimala eduskunnalle.

Olen ed. Laaksosen kanssa samaa mieltä, että mikäli nyt ydinvoimapäätös tehtäisiin, varmasti kuivatettaisiin erittäin tärkeät innostuneet projektit eri puolilla maata, myös teknologian kehittäminen, jolle ei ole vaihtoehtoa myöskään vaihtotaseen ja työllisyyden kannalta maassamme.

Myöskään energiaveroille ei ole vaihtoehtoa. Fossiilisten polttoaineiden, hiilen vero voimistaisi ja antaisi sykäyksen myös erilaisten energialähteiden kehittämiseksi. Maailman tila 1993 ympäristöraportissa on mm. tuotu hyvin esille, miten Saksassa ja Yhdysvalloissa on tehty tutkimuksia, jotka osoittaisivat, että asteittain toimeenpantu ja muun verotuksen alentamisella kompensoitu hiilivero jopa edesauttaisi työpaikkojen syntymistä ja myös edelleen toisi pääomia kansantalouteen, jolloin voitaisiin investoida ja edetä. Tässä suhteessa tämä on erittäin tärkeä linjaratkaisu. Vanhan ladun sijasta on nähtävä tulevaisuuteen ja löydettävä uusia ratkaisuja.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laaksonen kertoi ratkaiseensa kantansa tähän kysymykseen vuonna 1987. Maailma on kyllä aika paljon muuttunut sen jälkeen, mm. työllisyystilanne Satakunnassa, jossa se on todella lohduton Rauman ja Uudenkaupungin seuduilla. Tämä puheenvuoro vaikutikin enemmän selittelypuheenvuorolta siihen suuntaan, miksi hän ei ole tukemassa lounaisen Suomen kannalta erittäin tärkeää työllistämishanketta. Rauman Sellu on lähdössä liikkeelle. Se on erinomainen asia. Jos me voisimme vielä yhden ylimenokauden ydinvoimalayksikön rakentaa ja samalla laittaa liikkeelle sekä metsistä että pelloilta saatavat kotimaiset energiahankkeet vauhdikkaasti, se toisi todella paljon työtä lounaiseen Suomeen. Ed. Laaksonen on tätä vastustamassa.

Mitä tulee energiaverokysymyksiin, emme voi Suomessa energiaverokysymyksiä tehdä kokonaan irrallaan siitä, mitä kansainvälisesti tapahtuu, ja irrallaan siitä, millä me tuotamme perusenergiamme. USA:ssahan energiaverotus on vastatulessa. Se kaatui siellä. EY:ssä ei tapahdu mitään. Jos meillä joudutaan perusvoimaa lisääntymään tuottamaan fossiilisella energialla, me emme voikaan edetä tehokkaasti energiaverotuksessa ja siten edesauttaa tärkeää bioenergian

tuotantoa. Tämä tosiasia kannattaa ottaa huomioon, kun puhutaan energiaverotuksesta. Totta kai se on sidoksissa kansainväliseen kehitykseen ja siihen, millä me tuotamme perusenergian Suomessa.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Laaksonen kertoi, minkälaisia vaikeuksia satakuntalaisella kansanedustajalla on kantansa muodostamisessa. Kun olemme samasta vaalipiiristä, tunnen ne asiat samalla tavalla. Olen vain samoista lähtökohdista tullut päinvastaiseen lopputulokseen.

Olemme saaneet sieltä varsin asiallista postia, josta pariin tässä puutun. Kummassakin on otteikkona: "Haluamme työtä Varsinais-Suomeen ja Satakuntaan". Toisessa lähettäjinä ovat Metalliliiton Varsinais-Suomen ja Satakunnan piirien puheenjohtajat, ja siinä lyhyesti sanotaan näin: "Tuntekaa vastuuta kilpailukykyisen energian jatkuvuudesta, ympäristön päästöistä sekä työllisyyden hoidosta. Äänestäkää ydinvoimalaitoksen puolesta. Näin toimien vähennätte työttömyyttä ja luotte mahdollisuuden elpymiseen." Toisen, saman sisältöisen, lähettäjiä ovat mm. SAK:n piirisihteeri ja Metalliliiton toimitsijat. He vetoavat näin: "Varmistakaa viidennen ydinvoimalaitoksen myönteinen käsittely eduskunnassa. Äänestäkää ydinvoimalaitoksen puolesta. Näin toimien ette petä Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueen työttömiä ja luotte mahdollisuuden alueelliseen elpymiseen."

Tämä posti ei ole mitään huvipostia. Minä olen sen ottanut todesta ja tehnyt valintani sen mukaan.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Me teemme valintaa, joko keskitetty ratkaisu tai hajautettu ratkaisu, joko iso mylly tai sitten useampia pieniä myllyjä. Työllisyyden kannalta iso mylly työllistää Rauman seudulla, mutta pienet myllyt eri puolilla maata. Lapissakin on heti käynnistettävissä mm. Veitsiluodon Kemian ja Kemijärven tehtaiden voimalaitoshankkeet, jotka käyttävät turvetta. Rovaniemi suunnittelee turvelaitosta. Ne antavat Lapissa työtä heti ja ovat sen takia meille tärkeitä. Ei voida ajatella niin kuin täällä selitetään, että tehdään iso mylly ja tehdään pieniä myllyjä. Se on huijausta. Eihän täällä energiaa huvikseen tuoteta vaan tarpeeseen. Eli kysymys on joko tai. Me olemme tämän hajautetun mallin kannalla, koska se antaa työtä tasaisesti eri puolille maata ja enemmän kuin keskitetty ratkaisu.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan ed. Laaksosen puheen kritiikkiä siitä, mihin ed. T. Roos päätyi, kun hän puhui ammattiyhdistysjärjestöistä. SAK:ssa on noin miljoona jäsentä, taitaapa olla päälle. Sen keskushallinto kantaa syvää huolta työllisyydestä erityisesti metsä- ja metalliteollisuudessa tässä kiristyvän kilpailun maailmassa ja on tehnyt myönteisen kannanoton ydinvoiman puolesta, niin kuin äsken ed. T. Roos suoraankin siltä taholta tekstiä siteerasi. Vielä on tällä hetkellä sellainen tilanne, että myös suurpääoma ja sen mukana STK on kerrankin samaa mieltä kuin SAK. Miksi ihmeessä jotkut meistä täällä vastustavat näiden asiantuntijatahojen näkemyksiä?

Lopuksi olisin todennut, että niiden kansanedustajien, jotka perjantaina painavat punaista nappia, on turha sen jälkeen tässä salissa puhua elvyttämisestä ja kasvusysäyksistä ja siirrellä yhtä tai kahta miljardia markkaa budjetin sisällä, kun nyt ilman valtion varoja saamme noin 15 miljardin markan sijoituksen.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme 15 tuntia keskustelleet ydinvoimapäätöksestä, ja ed. Vähänäkiltä on vielä jäänyt huomaamatta se, että ydinvoiman kannattajana hänen pitäisi painaa kokonaan toisenlaista nappia kuin mitä hän äsken sanoi painavansa.

Mutta ed. Laaksosen puheenvuorossa viitattiin erilaisiin työllistämistutkimuksiin. Olen yrittänyt käydä lävitse sitä, mikä oikeastaan on oikeata näissä työllistämistutkimuksissa, jotka antavat niin kovasti erilaisia tuloksia. Olen havainnut sen, että kaikissa niissä on ainakin yksi perusvirhe, ja se on se, että ei oteta huomioon, minkälaisessa tilanteessa ydinvoimala Suomeen rakennettaisiin. Se rakennettaisiin nimittäin tilanteessa, jossa Suomi todennäköisesti on Euroopan yhteisön jäsen meidän monien vastalauseista ja vastarinnasta huolimatta. On aivan selvää, että tällaisessa tilanteessa Suomi ja Suomessa toteutettavat projektit ovat kokonaan toisella tavalla myös kansainvälisen tarjouskilpailun kohteina, ja myös halpaa ulkomaista työvoimaa käytetään Suomessa toteutettavissa projekteissa aivan toisella tavalla kuin tällä hetkellä.

Euroopan yhteisön jäsenyys tulee luomaan Suomeen halvan työvoiman markkinat. Tämä aikaansaa sen, että myös mahdollista ydinvoimaa rakennettaessa työantajat ovat luonnollisesti käyttämässä halpatyövoimaa. Sen takia puheet siitä, että ydinvoimalalla on valtavat, jopa

100 000 suomalaisen työttömän työllistämisenäköalat, eivät pidä yhtä totuuden kanssa. Ainoatakaan sellaista tutkimusta ei valitettavasti ole käytössä, joka ottaisi huomioon sen, minkälaisia muutoksia työvoimapolitiikassa Euroopan yhteisön jäsenyys tulee aiheuttamaan, mitä tarjouskilpailujen kansainvälistyminen tulee aiheuttamaan. Käsitkseni on se, että huomattava osa mahdollisen ydinvoimalan rakentamisen urakoista tulee menemään ulkomaalaisille urakoitsijoille, ja näissä urakoinneissa tullaan käyttämään myös ulkomaalaista halpatyövoimaa.

Työministeri K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Eilisessä keskustelussa oli kovasti esillä se, millä tavoin eri työllisyysvaikutuksia on arvioitava. Edelleen esitän varauksen siitä, että minulla ei ole edellytyksiä panna arviota toista vastaan ja sanoa, että tuo on oikein ja tuo on väärin ja sillä tavoin palvella ikään kuin omaa päämäärää. On tietysti pakko luottaa siihen asiantuntemukseen, johon työministeriössä nyt on erityisen tarkkaavaisesti pyritty perehtymään, siihen tutkimukseen, jonka vaikutukset nimenomaan on kalkuloitu laman olosuhteisiin, mihin ed. Laakso äskeisessä puheenvuorossaan nimenomaan viittasi.

Tutkimuksen on tehnyt Satakuntaliiton toimeksiannosta professori Paavo Okko siitä, millä tavoin ydinvoimalaitoksen kokonaisvaikutus työllisyyteen henkilötöyvuosina tulee heijastumaan. Hänen laskelmassaan on otettu huomioon taloudellinen tilanne ja tietysti muuttuvat pelisäännöt. Vaasan yliopiston kansantaloustieteen laitoksen professori Okko on tässä tutkimuksessaan tarkastellut investoinnin tuotanto- ja työllisyysvaikutuksia, ei sitä, mikä on sen kokonaistaloudellinen suotavuus tai mikä on investoinnin kannattavuus, vaan nimenomaan äsken mainitsemastani vinkkelistä.

Hänen tutkimuksensa, jota työministeriössä on pyritty arvioimaan — mehän emme ole tutkimuslaitos — lähtökohtana on se, että tämä on 10 miljardin markan voimalaitosinvestointi, jossa olettamuksessa 10 miljardista markasta on se sisään rakennettu näkymä, jossa on puoleksi talonrakennustoimintaa ja puoleksi metallituotteita ja koneiden valmistusta. Tuonnin osuus hänen kalkyylissään on 30 prosenttia, metalliteollisuudessa jopa tuotakin enemmän, aina 50 prosenttiin saakka. Tämän tyyppisillä lähtökohtaolehtimuksilla tuossa suhteessa on lähdetty liikkeelle. Hän päätyy arviossaan siihen, että välitön kysyntä kotimaassa, mikä on tietysti koko taloudellisen kehityksemme kannalta olennaista, eli suora tuo-

tantovaikutus tässä mielessä on talonrakennuspuolella 3,5 miljardia markkaa ja metallituotteiden ja koneiden valmistuksessa 2,5 miljardia markkaa. Toisin sanoen yhteensä sysäysvaikutus olisi 6 miljardia markkaa, josta on tietysti vähennettävä tuonnin osuus. Sysäyksen saanut toimiala tietysti tarvitsee panoksia myös muilta toimialoilta, ja näin syntyy kerrannaisvaikutuksia, välillisiä vaikutuksia kaiken kaikkiaan, joiden seurauksena tuotantoa tässä tutkimuksessa sanotaan tarvittavan enemmän kuin alkuperäinen kysynnän lisäys konsanaan olisi.

Koko kansantalouden välilliset tuotantovaikutukset otetaan tässä tutkimuksessa huomioon vuoden 89 tietojen pohjalta talonrakennuksen kertoimista ja metallituotteiden ja koneiden valmistuskertoimista, mikä on tieteenalaa, johon minulla ei ole kapasiteettia ottaa kantaa. Tuotantovaikutukset kotimaassa tällä tavoin tämän tutkimuksen valossa olisivat siis yhteenlukiin noin 10 miljardia markkaa. Tämä lienee asia, jota olisi hyvä arvioida, jos nämä premissit ja luvut eivät pitäisi paikkaansa, mutta ne asiantuntijat, joilta on pyydetty arvioita, eivät ole kyenneet asettamaan näitä laskelmia kyseenalaisiksi. Tuotannon kasvun seurauksena silloin syntyy tuloja, jotka tietysti tässä maassa myös kulutetaan. Näin syntyy lisäksyntävaikutusta tähän yhteiskuntaan, kansantalouteen. Okon arvion mukaan kotimaahan jäävä alkuperäinen 6 miljardin markan sysäys merkitsee tuotantoa lisää kaiken kaikkiaan 12—13 miljardia markkaa.

Jos tähän sovelletaan yleistä keskimääräistä suoraa työpanoskerrointa, niin saadaan yhteiseksi työllisyysvaikutukseksi 27 600—29 900 henkilötyövuotta. Tämä on siis se haarukka, joka Okon mukaan on joka tapauksessa löydettävissä. Tässä ovat siis mukana kulutuksen ja julkisen sektorin kautta tulevat työllisyysvaikutukset, eivät vain välittömät. Okko pitää laskelmaansa varovaisena. Hän alleviivaa sitä, että tämä on varovainen, ja päättyy lopullisena arvionaan 30 000 henkilötyövuoteen. Hän korostaa myös sitä, että erityisesti — tämä on tärkeää, ed. Laakso — laman aikana kerrannaisvaikutukset toimivat täysimääräisemmin kuin suhdannevaiheen muissa kiertokohdissa on asianlaita.

Okko muistuttaa, että energiainvestointiin liittyy myös seurausvaikutuksia. Eräiden teollisuusinvestointien liikkeellelähdon edellytyksenä on sanottu olevan ydinvoimaratkaisu. Kun näin on, voimainvestointiin voi liittää laajempiakin vaikutuksia, uusia investointeja, joihin voi soveltaa kerrannaisvaikutusajattelua. Voimalaitosinvestoin-

neilla näyttää siis Okon mukaan olevan liipaisinvaiikutusta muihin investointeihin, ja sillä voi olla myös strategista vaikutusta yritystoimintaan yleensä.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä pari sanaa sanoa rakentamisen puolesta sinänsä, sillä lama-vuodet ovat tietysti tuntuneet kaikkein drastisimmin nimenomaan rakennustoiminnan puolella. 90-luvun puolivälistä lähtien rakennusala on hävinnyt 75 000 työpaikkaa, joka on 40 prosenttia alan työllisyydestä, eikä tätä tosiasiaa kerrottaessa paljon lohduta se, että silloin oli ylikapasi-teettia. Ne 75 000 työpaikkaa on hävitetty. Rakennustoiminta on siis yhä syvässä lamassa eikä sen päättymistä ole odotettavissa vielä edes ensi vuonna. Rakennusurakoitsijat ennustavat tuotannon volyymin jatkuvan, pudotusta jopa 7—8 prosenttia per vuosi. Laman jatkumista ennakoivat myös aloitettujen rakennuskohteiden ja myönnettyjen rakennuslupien määrät, jotka ovat tänä vuonna olleet ennätyksellisen alhaalla. Aloitukset vähenivät vuoden alkupuoliskolla jopa 40 prosenttia ja myönnetty rakennusluvat noin kolmanneksen edellisvuoden tasosta. Tämä on hirveää kertomusta rakennusalaakin koskien.

Kovasti odotettu viennin veto ei tuo teollisuuden rakennusinvestointeihin vauhtia. Teollisessa rakentamisessa aloitettujen rakennuskohteiden määrä väheni vuoden alkupuoliskolla noin 40 prosenttia, rakennuslupien määrä 16 prosenttia. Kyllä tähän tilanteeseen tämä investointi, jos joku, osuu erinomaisen hyvällä tavalla.

Tämä on nimenomaan tähän kaikkein kipeimpään saumaan myönteisesti liittyvä investointi. Tämä on se tutkimus, johon tässä yhteydessä haluan eduskunnan huomiota kiinnittää, sillä toivoisin, että tästä voitaisiin keskustelua vielä jatkaa ja asettaa se kyseenalaiseksi, jos siihen edellytyksiä on. Meillä ei ainakaan meidän käyttämämme asiantuntijoiden mukaan ole siihen edellytyksiä.

Tässä yhteydessä haluan vielä palata eiliseen puheenvuorooni sen verran, että monissa yhteyksissä puhettani vetosin SAK:ssa oleviin näkökantoihin. Sain neljältä eri taholta sen jälkeen yhteydenottoja, joissa ei nyt moitittu, mutta kiinnitettiin huomiota siihen, miksi vetoat vain SAK:n näkökantoihin, koska kaikissa muissa palkan-saajajärjestösuunnissa ollaan täsmälleen samaa mieltä tästä vaikutuksesta kuin mitä on SAK:nkin kohdalta asianlaita. (Ed. Tennilä: Kaikessa muussa puhuja on eri mieltä SAK:n kanssa!) Minulla oli käytössäni kuitenkin ennen muuta SAK:n suorittamat selvittelyt ja tutki-

mukset, joissa tähän asiaan on kaikkein eniten tätä tutkimuksellista mielenkiintoa kuitenkin osoitettu. Mutta kuitenkin myös muitten palkansaajajärjestöjen suunnasta nämä samat terveiset olivat sen suuntaisia, että niissä yhdyttiin kaikin keskeisin osin SAK:n arvioihin.

Ed. Mölsä merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua kyllä ihmetyttää, että ministeri Kanerva nousi puhujakorokkeelle lukeakseen Työministeriö tiedottaa -lehtistä, joka on meille tänään jaettu jo useita tunteja sitten. Hän varmasti epäilee kansanedustajien sisälukutaitoa. En tiedä, onko se hänen mielestään todella aiheellista.

Tämä paperi ei sisällä mitään ihmeellistä, ei mitään uutta mielestäni myöskään. Se asettuu siihen asemaan, mikä arvioilla ylipäätään on. Niistähän me olemme täällä jo keskustelleet kuinka paljon tahansa. Vasta-argumenttina voidaan yhtä hyvin tähän keskusteluun jälleen kerran toistaen lisätä se, että vaihtoehtoisilla energiapolitiisilla ratkaisulla, hajautetuilla malleilla, on vieläkin suurempia työllistäviä vaikutuksia monien arvioiden mukaan. Olisin odottanut ministeriltä hieman muuta kuin sisälukua Työministeriö tiedottaa -lehtisestä.

Työministeri K a n e r v a : Arvoisa puhemies! En minä koe tarpeelliseksi jankuttaa asiasta millään muotoa. Mutta halusin asian myös keskusteluun tuoda sen vuoksi, että eilen saatoin kuulla edustajien näkemyksiä siitä, miksi työministeriö ei omalta osaltaan sitoudu mihinkään tutkimukseen. Me emme voikaan sitoutua mihinkään tutkimukseen emmekä pitää mitään lopullisena totuutena. Mutta on olemassa tietysti tutkimuksia, joissa paneutuminen problematiikkaan on syvällisempää kuin toisissa tutkimuksissa. Kun me tiedämme tämän tutkimuksen olevan vakavasti otettava, niin halusin sen keskusteltavaksi tuoda, ja sitä arvoa tarkoitin, en mitään muuta tässä yhteydessä haluakaan tavoitella.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On surullista, että ministeri Kanerva ei eilistä keskustelua tämän vakavammin ottanut kuin vain tuoden tiedotteen mukaan keskusteluun. Eilenhän penättiin nimenomaan vertailevaa analyysia eri energiatuotantotapojen

työllistävästä vaikutuksista ja samalla myös arvioita niiden vaikutuksesta kansantalouteen muuten kuin esimerkiksi vaihtotaseeseen. Tämä keskustelu mielestäni pitäisi käydä perusteellisesti.

On outoa, että työministeriö ei ole vaivautunut joko itse laskemaan tai hankkimaan vertailevia laskelmia tästä kysymyksestä. On outoa, että työllisyyspoliittisin syin ministeri Kanerva nyt vetoaa nimenomaan ydinvoiman puolesta, kun kuitenkin on ilmeistä, että esimerkiksi uusiutuvat energiatuotantomuodot ovat työllistävämpiä ja samanaikaisesti vähemmän vaihtotasetta rasittavia. Tällaista kokonaistarkastelua mielestäni tulisi edellyttää eri ministeriöiltä, kun käsitellään näin laajakantoista kysymystä. Ongelmallista onkin, mikäli pitäydytään vain erittäin kapeassa arviossa kysymyksestä.

En kiistä, etteikö 30 000 henkilötyövuotta voisi olla ihan oikean suuntainenkin arvio. Mutta vertailun puuttuessa se ei paljoakaan kerro, anna lisää keskustelulle.

Ed. K o h i j o k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen nimenomaan kaivattiin lisää tietoa. Jotkut valittivat, ettei ole saatu tietoa. Kun sitä tietoa on tarjolla, niin nyt pidetään tänä päivänä sitten sitä pahana. Mitä seuraavaksi aiotaan oikein vaatia? Me joudumme monessa muussa asiassa kuuntelemaan asiantuntijoita ja tekemään sieltä johtopäätöksiä. Näinhän käy joka päivä valiokuntatyöskentelyssä. Ei haluta uskoa työllistävää vaikutusta, josta meille on paljon puhuttu. Eikö niitten kahden miljoonan ihmisen vetoomus sekään mitään enää merkitse? Ilta-päivällä kyseltiin, ministeri Pietikäinen kyseli, voiko kansanedustajin luottaa. Hän voisi ihan tutkiskella itseään juuri siinä valossa, mitä niiden kahden miljoonan suomalaisen, jotka meihin vetosivat, mielessä mahtaa asua.

Tänä päivänä on tehty myös turhaa propagandaa turvattomuusasiasta. Vaikka vallan hyvin tiedetään, että meillä Suomessa on teknisesti maailman neljä parasta ydinvoimalaa, siitä huolimatta maalaillaan kummallisia aivoituksia.

Sähköenergian tarpeesta puhutaan, mahtaako sitä tarvetta olla. Kuitenkin tiedetään, että meille jatkuvasti tuodaan sähköä ja maksetaan kalliisti, ja se rasittaa meidän vaihtotasettamme. Peräti ristiriitaisin aivoituksin halutaan tänä päivänä esiintyä. Ei sitäkään hyväksytty, kun kuultiin valtiovarainministeriltä, että ilman valtion lisävelanottoa rahoitus on järjestyksessä. Kaikki nämä, ja sitten ei liioin sitä haluta hyväksyä, että se on saasteetonta sähkön tuotantoa.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on perätty keskustelun käymistä järjellä eikä tunteella. Mielestäni sellainen ydinvoiman näkeminen patenttiratkaisuna kaikkiin ongelmiin, jota mm. ministerit Kanerva ja Viinanen ovat edustaneet, ei mitenkään edusta järkiperaista lähestymistä.

Ehdittiin jo todeta, että työllisyyslukemat ovat mielekkäitä ainoastaan vertailujen yhteydessä. Ei kukaan epäile, ainakaan minä en epäile, ettei yli 10 miljardin investointi tuo työtä. Mutta järkiperaisen vertailun pohjaksi tarvitsemme luvut siitä, paljonko vastaava kotimaisten energiamuotojen tukeminen tuo työtä. Tässä salissa ainakaan minä en ole huomannut, että kukaan olisi kiistänyt sitä, että kotimaisten energiamuotojen edistäminen tuo vielä enemmän työtä kuin ydinvoimalan rakentaminen. Toisaalta olisi ihan mielenkiintoista verrata reilua 10 miljardia muunkin tyyppisissä investoinneissa, mitä ne työllistävät. On kovin kummallista, että hallitus uskoo sen työllistävän ainoastaan tässä kohdassa.

Mitä tulee siihen, että tämä muka ei tarvitse valtion rahoja, haluan vain huomauttaa kaikille niille, mm. ed. Kohijolle, jotka tähän asiaan ovat vedonneet, että se yli 40 miljardia pankkitukea, jonka valtio on tähän mennessä maksanut, oli pari vuotta sitten vielä yksityisten yritysten velkoja, jotka nyt ovat siirtyneet valtion velaksi.

Haluaisin huomauttaa myös siitä, että Teollisuuden Voima Oy on yksi Suomen velkaantuneimmista yrityksistä. Minä ihmettelen, eivätkö hälytyskellot soi ministerien ja kansanedustajien kohdalla nimenomaan tässä asiassa. Ilmeisesti Teollisuuden Voima Oy:n velkaantuneisuus johtuu siitä, että se mainostaakseen ydinvoimaa on myynyt sähköä alihintaan.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon ministeri Kanervan lukiin siinä mielessä, että ne ovat varmaan melko lähellä totuutta. Itse olen joutunut turvautumaan kauppa- ja teollisuusministeriön vastaaviin selvityksiin. Siellä ydinvaihtoehdon rakennusaikaiset vaikutukset olisivat 36 000 työvuotta eli vähän suuremmat mutta biovaihtoehdon 26 000, vastaavasti pysyvät työpaikat ydinvaihtoehdolla 1 700, biovaihtoehdolla 7 500. Viittaa siihen,

että kun näitä lukuja otetaan esille, täytyisi huomioida, että kaikki eri energiavaihtoehdot työllistävät. Ne työllistävät eri tavoin, kuten on mainittu.

Jos me rakennamme yhden jättiläisen, se työllistää ehkä hetkessä enemmän. Se työllistää yhdessä paikassa enemmän. Jos me rakennamme useita energiantuotantolaitoksia ja käytämme kotimaisia energialähteitä, se työllistää useampia henkilöitä pitkällä aikavälillä. Näiden välillä valitsemme. Mutta pidän vähän arveluttavana, että näin tärkeätä päätöstä kansakunnan kannalta perustellaan vain työllisyysyllä.

On perusteltu jopa korkosyllä, kuten ed. Dromberg, että korot saataisiin pysymään alhaalla. Varmasti vuonna 2020, kun ydinjätteitä haudataan Äänekoskelle, Eurajoelle tai Kuuhmoon, siellä ollaan kovin iloisia, että syksyllä 93 saatiin korot vähän heilahtamaan tai laskemaan. Minusta tässä puhutaan aivan eri mittaluokasta.

En lainkaan halua halventaa tai vähätellä työllisyysmerkityksiä, mutta pidän erittäin tärkeänä, että myös muiden vaihtoehtojen, kuten biovaihtoehdon, työllisyysvaikutukset ja kotimaisuusaste otetaan huomioon. Todellakin, jos mietitään mitä tahansa 10 miljardin markan investointia, onko nyt ydinvoima juuri se asia, jota Suomi tällä hetkellä tarvitsee, vai olisiko se niillä varoilla luotavat uudet työpaikat, uusteollistaminen ja koko tuotantorakenteemme muutos kestäväälle pohjalle niin, että ensi vuosituhannekin siitä olisi meidän jälkeemme tuleville suurta hyötyä ja iloa?

Työministeri Kanerva: Arvoisa puhemies! Minusta ed. Haaviston tapa keskustella asiasta on sellainen, joka vie asiaa huomattavasti eteenpäin, ilman että ruvetaan pänkkäämään toistamme yli puhumalla sinä olet väärässä ja minä oikeassa -tyylisesti.

Se, mitä työministeriöllä on käytössään, on tietysti Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen, Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen ja Etlan raportit samoin kuin Sitran selvittelyt ja sitten Vattin eli Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen arviot, joita me olemme kahlanneet läpi ja katsoneet. Niissä tietysti on vertailua, johon ed. Haavisto viittaa ja perää. Sitä niistä löytyy. Mutta sen lisäksi olisi tietysti oltava sellainen paperi, jota ainakaan minulla ei ole käytössäni nyt keskustelussa, jossa katsotaan päätöksen vaikutuksia taloudelliseen kehitykseen laajemmaltikin, ei vain työllisyyteen eri vaihtoehtojen välillä vaan eri vaihtoehtojen käyttöönoton vaikutuksia ta-

loudelliseen kehitykseen. Se alleviivaa tämän ratkaisun merkittävyyttä, kuten ed. Kalliomäki eilissä keskustelussa minusta ihan oikealla tavalla toi esille. Tätä vertailua pitäisi samalla olla käytettävissä, kun on eri energiavaihtoehtojen työllisyysvertailua käytössä.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kansantaloushan on kokonaisuus. Jos me lainaamme hukkainvestointiin, ydinvoimavaihtoehtoon, sanotaan 20 miljardia, meidän tai kansantalouden tai yritysten täytyy se velka takaisin maksaa. Toinen vaihtoehto on sitten tietysti se, että se lainataan johonkin muuhun ja sillä työllistetään.

Ainoa mielestäni rehellinen tapa on ottaa kokonaisuus huomioon ja tehdä vertailututkimus siitä, kumpi työllistää enemmän. Niiden tietojen mukaan, joita minulla on 20 vuoden kokemuksen perusteella laskettuna, muut vaihtoehdot työllisyyden hyväksi ovat ainakin kaksin-kolminkertaiset. Tällaista vertailututkimusta ei ole, ja kun ei sitä ole, niin sitä ei voida myöskään — käytän nyt vähän sitaateissa — ”tieteellisesti” käsitellä, koska jos verrataan työllisyyttä eri vaihtoehtojen välillä, silloin tietysti pitää verrata sitä, koska se raha täytyy ottaa jostakin ja maksaa joka tapauksessa takaisin. Eikä tämä ole mitään pajupuskafilosofiaa, että vesurilla hakataan pajupuskia. Onhan nyt herra nähköön muita vaihtoehtoja olemassa vaikka kuinka paljon, kun hoidetaan työllisyyttä.

Ydinvoimateollisuus itsekään ei perustele työllisyysyllä asiaa. Olin eräässä tilaisuudessa, jossa ydinvoimateollisuuden edustajat olivat. He sanoivat, etteivät he missään tapauksessa perustele sitä työllisyysyllä, koska vertailututkimukset tietysti osoittavat aivan muuta työllisyyden osalta. Tämä asia on näiltä osin aivan selvä. Sen takia minä olen puuttunut tähän, koska se on loukannut hyvin syvästi, että on väitetty, että esimerkiksi minä tässä tapauksessa olen työttömien vihollinen. Kun mitään kriteereitä ei ole, en voi sellaista kaapua ottaa.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen aivan samaa mieltä kuin ed. Haavisto, että sinällänsä työllisyyslukujen niin päällekkäin laittaminen, että niistä väitellään, on tarpeetonta, koska pidemmälle me emme pääse. Tämäkin keskustelu on kohta 16

tuntia kestänyt, ja sen selvempää siihen nähden ei ole tullut. Kuitenkin on varmasti näin, että kun työpaikkoja luodaan, joudutaan kysymään myös taloudellisuuden lisäksi, mikä on aluetaloudellinen näkökulma. Silloin kun ydinvoimaa rakennetaan, se on hyvin keskittävää energiatuotantoa, ja se muu energiapolitiittinen linja, josta puolet salista puhuu, aiheuttaa työpaikkoja ympäri koko maan ja on mielestäni sellainen, joka on otettava ilman muuta huomioon.

On myös totta, että suuren voimalaitoksen rakentamisella on psykologisesti sellainen vaikutus, että tulee mielikuva, että nyt teollisuus lähtee liikkeelle ja saadaan uusia työpaikkoja. Mutta siihen syntyy harhaa hyvin pitkälle. Pienistä työpaikoista ja pienistä syntyvistä kotimaisen polttoaineen varaan rakentuvista energiatehtaista ei puhuta niin paljon, eikä niistä synny yhtä suuria otsakkeita. Tässä on psykologiaa ilmassa hyvin paljon.

Aiemmin ed. Luttinen hukutti Lahden kaupungin tuhkaan sanomalla, että niin käy, jos käytetään puuta tuon kaupungin lämmittämiseen. Nyt on käymässä hyvin helposti niin, että Etelä-Suomi, mikäli ydinvoima tulee vaihtoehdoksi, joutuu käyttämään tulevaisuudessa hiiltä omien kaupunkiensä lämmittämiseen. Eikö se ole uhka? Siinä suhteessa kaasu on ilman muuta paras vaihtoehto, jonka puolesta hallituksen ja energialaitosten on tehtävä kaikkensa.

Ed. Hämälinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On epäilty, että optimistisimmassa työllisyysennusteissa on ollut mittavirhe. Ministeri Kanervalla edelleen joka tapauksessa on omassa arvioissaan aikataulun suhteuttamisessa virhe. Kun hän puhuu taloudellisen laman syvimmistä ajoista ja kertoo, että juuri silloin ydinvoimarakentamisen työllisyysvaikutukset olisivat suurimmillaan, hän unohtaa sen, että ydinvoimalan rakentaminen kaikissa vaihtoehdoissa on vuosikymmenen urakka. Jos eduskunta tekisi päätöksen ydinvoimalan rakentamisesta, ministeri Kanervan havittelemat työllisyys- ja talousvaikutukset täysimittaisina saataisiin esille vasta korkeintaan ensi vuosituhatosen puolella, ei tämän laman syvimmässä laaksossa, jossa toivon mukaan ollaan tämän vuosituhatosen puolella eikä enää ensi vuosituhatosen puolella.

Muutenkin arvelen, että hallitus tekee suuren virheen, kun se tätä keskustelua käy nimenomaan työllisyyspolitiikasta lähtöisin. Täällä viitattiin Yhdysvaltain energiaverotuksessa tapahtuneisiin takaiskuihin. Lobbarit kertovat Yhdysval-

loissa, että Clintonin hallituksen kunnianhimoinen energiaverosuunnitelma kärsi takaiskun juuri siitä syystä, että sitä perusteltiin kansalaisille puhtaasti taloudellisilla syillä eikä osattu perustella sitä ympäristösyillä eikä energiapoliittisilla syillä, mikä olisi tehnyt sen kansalaisille hyväksyttäväksi.

Nyt hallitus harhaantuu juuri samanlaiseen täällä Suomessa. Tärkeätä energiapoliittista strategista päätöstä ja tärkeätä ympäristöpoliittista päätöstä hallitus tyytyy nyt perustelemaan paremman puutteessa työllisyysyillä, kun se on itse ensin laiminlyönyt oman talouspolitiikkansa hoitamisen ja aiheuttanut tämän massiivisen työttömyyden.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Haavisto luetteli äsken valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvät työllistämisluvut. On mielenkiintoista kuulla, kiistääkö ministeri Kanerva lukujen oikeellisuuden. (Min. Kanerva: Ei!)

Toinen kysymys: Eilen hän totesi puheenvuorossaan, että työllistämisaikutus on noin 100 000 ja nyt se oli kai jokin 30 000. En oikein tahdo pysyä näissä tuhansissa mukana.

Sitten ed. Kohijolle, kun hän mainitsi, että 2 miljoonaa suomalaista on tätä mieltä: Olisi aika mielenkiintoista tietää, miten tämä tutkimus on tehty ja selvitetty. Nimittäin tänä aamuna selvitettiin erästä yksityiskohtaa. Se oli Akavan Oulun aluejärjestö, joka oli ottanut kantaa tähän asiaan. Se on varmasti tässä 2 miljoonassa mukana. Selvitettiin, kuinka tämä tutkimus ja selvittely on tehty ja kanta muodostettu. Toiminnanjohtaja oli kuulemma antanut järjestönsä käyttöön ja viittasi perusteluna, että kun Akavan puheenjohtajakin on tätä mieltä, niin täytyyhän meidänkin olla tätä mieltä. Tämmöistä on tämä demokratia!

Ministeri Salola: Arvoisa puhemies! Haluaisin käyttää tässä keskustelussa lyhyen puheenvuoron, koska uskon, että keskustelulle on ainakin jotain hyötyä siitä, että voisimme valottaa joitakin aikaisempiakin vaiheita tästä ydinvoimakeskustelusta myös tässä salissa ehkä hieman pitemmän perspektiivin näkökulmasta.

Ensinnäkin haluaisin todeta sen, että silloin kun tähän maahan aikanaan ensimmäiset ydinvoimalat tulivat, niitä ympäristönsuojelupiirit ja luonnonsuojelupiirit tervehtivät mitä suurimmalla tyydytyksellä. Muistan erityisesti Suomen Luonto-lehden pääkirjoituksen aikanaan, jol-

loin todettiin, että erityisesti ympäristö- ja luonnonsuojelullisista syistä ydinvoimalat ovat merkittävä ratkaisu, joiden pohjalta, jos ne ovat todellakin turvallisia, voidaan lähteä ratkomaan keskeisiä energia- ja ympäristöpoliittisia kysymyksiä.

Kun täällä on sanottu, että hallituksen näkökulmat ovat yksipuolisesti työllisyyspoliittisia, niin kerron tässä nyt kaikella selkeydellä, että minun näkökantani on lähinnä ympäristöpoliittinen, ja se on aina ollut ympäristöpoliittinen tätä kysymystä tarkastellessani. Haluan palauttaa mieliin sen, että aikanaan, kun eduskunnan ympäristö- ja luontoryhmän puitteissa ja myös eduskunnassa laajemmin olimme käsittelemässä mm. sellaista asiaa kuin koskiensuojelulakia ja muita keskeisiä luonnonsuojeluratkaisuja, itse näin, että jos saamme esimerkiksi koskiensuojelulain aikaan, niin silloin on perusteltua, että jollakin tavalla Suomessa täytyy perusenergia tuottaa edullisesti, ja silloin ydinvoima olisi se, joka voisi tulla kysymykseen ympäristönsuojelullisin perustein. Ei voi saada kaikkea, ei voi saada ydinvoimaa, ei voi saada koskia suojelluiksi eikä voi saada soita suojelluiksi. Kaikkea ei voi saada eikä polttaa käpyjä, vaan jotain täytyy tehdä, koska aina energian tuottaminen on kielteinen asia. Se on kielteinen asia siinä mielessä, että jos maapallo tuottaa tätä vauhtia vielä lisää energiaa ja siitä aiheutuvat saasteet ja muut kielteiset vaikutukset toteutuvat, niin se on eräällä tavalla kielteinen asia. Siitä me emme pääse kerta kaikkiaan mihinkään.

Mutta oma näkemykseni on siis hyvin yksiselitteisesti se, että jotta voimme saada aikaan myönteisiä luonnonsuojeluratkaisuja muualla, niin silloin perusenergia pitäisi tuottaa ydinvoimalla.

Debatissa, jota meillä Suomessa on käyty tämän asian ympärillä, on muutamia sellaisia kysymyksiä, joita en voi ymmärtää. Eräs on se, että meillä on rakennettu neljä ydinvoimalaa. Mistä ihmeestä johtuu, että tämä viides, joka on varmasti turvallisin, on kaikkein vaarallisin ja kaikkein vaikein toteuttaa varsinkin sellaisena aikana, jolloin se toteutettaisiin suuren työttömyyden vallitessa ja jolloin se olisi merkittävä investointi? Tämä on hyvin vaikea ja ongelmallinen asia minulle ymmärtää. Ehkä ainoa selitys on se, että Suomen lainsäädäntöä on muutettu sillä tavalla, että nyt eduskunta on tästä asiasta päättämässä. Todennäköisesti samaa debattia olisi käyty jo aikaisemmin, jos siitä olisi päätetty myös aikaisemmin samalla tavalla eduskunnassa. Tämä on

todennäköisesti se syy, joka tässä on taustalla. (Ed. Hämäläinen: Aivan oikein!)

Jos tarkastellaan täällä eduskunnassa poliittisesti tapahtuneita asioita tämän asian ympäriltä, niin niiden, jotka nyt näkevät kokoomuksen toiminnan tässä jotenkin hyvin moitittavana — palaan siihen hetken kuluttua — tulisi toki muistaa, varsinkin jos ovat keskustapuolueesta ja käyttävät keskustapuolueen puheenvuoroja, niin kuin täällä on käytetty, että keskustapuolueen taholta ilman etukäteiskonsultaatiota hallituksen sisällä tässä talossa ajettiin varkein läpi ponsi ydinvoiman vastaisuudesta. Se oli varkein ajettu keskustapuolueelta. (Ed. Jaakonsaari: Halventavaa suhtautumista eduskuntaan!) Tämä on niin merkittävä energiapoliittinen ratkaisu, että siitä olisi hallituksen sisällä täytynyt käydä keskustelu, mikä on hallituksen energiapoliittinen linjaus. (Ankaraa hälinää)

Jos malttaisitte hetken kuunnella. Voisiko täällä jotenkin saada rauhan puhua? Sosialidemokraateilla on tietysti kaikki oikeus oppositio-puolueena ottaa mitä kantoja tahansa, mutta silloin, jos näin merkittäviä kantoja otetaan energiapolitiikassa, niin on vähintäänkin kohtuullista, että siitä käydään hallituksen osapuolten välillä keskustelua. (Ed. Jaakonsaari: Se on keskustan ja kokoomuksen asia!) — On, aivan oikein. Minä puhuinkin keskustan suuntaan, ja ei pidä hermostua nyt sosialidemokraattien suunnasta. (Ed. Jaakonsaari: Kiitos! — Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kehotan edustajia rauhoittumaan.

Puhuja: Heillä on niin kova into päällä nyt.

Arvoisa puhemies! Palaan keskustan ponnen kritiikin jälkeen muuhun poliittiseen polemiikkiin, jota tässä talossa tämän asian ympäriltä ja hallituksessa on käyty. Me olemme todenneet yksinkertaisesti silloin, kun hallitus äänesti tästä ydinvoima-asiasta, että energiapolitiikka on kokonaisuus. Jos siitä yksi merkittävä palanen muuttuu, niin olisi suorastaan logiikan vastaista, että silloin jotkin muut palaset eivät muuttuisi. Minusta se on täysin selvää. Onhan päivänselvää, että jos näin keskeinen osa Suomen energiapolitiikasta, minkä muodostaisi uusi ydinvoimala, putoaa pois pelistä, niin totta kai sitä kokonaisuutta täytyy tarkastella sen jälkeen uudelleen.

Niille, jotka sanovat täällä tai missä tahansa tästä asiasta keskusteltaessa, että tämä on painostusta, minä sanon, että on vääristelyä sanoa sillä tavalla. Eihän tässä kukaan painosta mitään.

Meillä on ponsi, joka on kirjattu hallituksen pöytäkirjaan. Mikäli ydinvoimalaa ei tule, me harkitsemme energiapolitiikan kokonaisuutta uudelleen. Emmehän me mitään muuta ole sanoneet. Ei se ole painostusta ketään kohtaan, vaan se on hyvin selkeä poliittinen päätös, jonka olemme kokoomuksen piirissä tehneet silloin, kun hallituksessa tästä asiasta keskusteltiin.

Vielä eräs vastaus, koska en halua puhua kovin pitkään, on se, että totta kai muutkin energiantuottamismuodot antavat työtä ja hyvin paljonkin työtä. Riippuu siitä, kuinka epätarkoituksemukaisia ne ovat. Mutta on annettava myös vastaus siihen, mitä se maksaa.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Salolainen puheenvuoronsa alkuosassa käsitteli luonnonsuojelun ja ydinvoiman välistä yhteyttä. Minä olen samaa mieltä siitä, että luonnonsuojelu ei ehdottomasti ole ristiriidassa tekniikan kanssa, niin kuin jotkut ajattelevat, vaan luonnonsuojelu voi hyvinkin olla sopusoinnussa tekniikan kanssa. Mutta kysymys on siitä, minkälaisesta tekniikasta me silloin puhumme.

Nähdäkseni luonnonsuojelu on sopusoinnussa kahden tyyppisen tekniikan kanssa, joista kumpikaan ei ole ydinvoiman kaltaista. Toinen on pienimuotoista, ihmisläheistä tekniikkaa, jota voidaan harrastaa pihalla jne., ja sen kanssa luonnonsuojelu ehdottomasti on sopusoinnussa. Toinen tekniikka, joka voi olla hyvinkin keskitettyä, modernia ns. korkeata tekniikkaa, on tulevaisuuden tekniikan muodot, joiden keskeisiä piirteitä on nimenomaan kierrätys. Ne käyttävät uusiutuvia, puhtaita energialähteitä. Ne eivät käytä uusiutumattomia luonnonvaroja, eivätkä ne jätä minkäänlaisia saasteita ympäristöön. Ydinvoima ei kuulu myöskään tähän jälkimmäiseen tekniikan lajiin. Siihen kuuluvat kaikki aurinkopohjaiset tekniikan muodot, suoran säteilyn käyttö, tuulivoima, vesivoima, aallokon käyttö sekä bioenergia silloin, kun se korvataan uusilla istutuksilla.

Kaikki nämä viimeksi mainitsemani tekniikan muodot ovat uusiutuvia, luonnonvaroja käyttämättömiä ja saasteettomia. Niihin on pyrittävä. Niihin päästään sitä nopeammin, mitä lyhyemmäksi ydinvoiman välivaihe jää.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli erinomainen asia, että ministerin arvovallalla tuotiin esiin se ihmeellisyys, johon puutu jo viime keväänä, kun käytiin lähe-

tekeskustelua ydinvoimala-asiasta, eli se hämmästyttely ja ihmettely, minkä vuoksi nimenomaan viides ydinvoimala aiheuttaa tällaisen kaplakan ja tällaisen uskonsodan suurin piirtein. Kun meillä on jo neljä ydinvoimalaa ja meillä ovat jo jätteet niskassamme, me olemme, rakennamme tai emme, vastuussa kymmenien tuhansien vuosien päässä asuville sukupolville, lastemme lasten lapsenlapsille, elleivät ne ole siten dinosauruksia siihen aikaan. Me olemme heille vastuussa jo näiden neljän ydinvoimalan jätteistä. Ei viides siihen minun mielestäni juuri muuta lisää tuo.

Se hallituksen keskeinen koplaus ja kaupankäynti, mitä on harrastettu tämän asian yhteydessä ja mikä tässä keskustelussa on nyt tullut ilmi, on kyllä pelottavaa poliittista kulttuuria. Kun asia on nyt tullut kaiken kansan tietoon, toivottavasti tämä lopettaa tällaisen pelaamisen. Ehkä siihen on mahdollisuuttakin, koska pääkoplaaja kiertää pitkin maata keräämässä itselleen ääniä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen otti esiin ympäristöpolitiikan historian 70-luvulta alkaen ja ihmetteli, miksi silloin ei keskusteltu. Tämä eduskunta ei voi palata historiaan. Voimme keskustella tilanteesta, joka vallitsee nyt.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että vasta ydinenergialaki on tuonut eduskunnalle mahdollisuuden punnita uuden ydinvoimayksikön kokonaisuutta. Toki koko poliittinen keskustelu on muuttunut näiden muutaman vuosikymmenen aikana.

Ministeri Salolainen unohti pohtiessaan ympäristöpoliittisia vaikutuksia korkea-aktiivisen jätteen loppusijoituspaikan. Tämä kysymys on erittäin ajankohtainen, koska yksikään kunta ei ole hyväksynyt lupaa korkea-aktiivisen jätteen loppusijoituspaikalle. Vähintään olisi kohutuullista vastuullisessa päätöksenteossa, että mikäli tällainen hanke hyväksyttäisiin — itse en sitä kannata — niin edes olisi selvillä paikka ja keinot, miten jäte sijoitetaan. Mutta on edesvastuutonta, että eduskunta säilyttää nyt vastuun jonnekin tuntemattomaan kuntaan, tuntemattomille ihmisille, ilman, että asiaa on perusteellisesti selvitetty.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituksia on ennenkin epäilty osto- ja myyntiliikkeiksi, mutta kyllä nykyisen hallituksen narikka on ennenkuulumaton. Se myy kaikki periaatteensakin lyhytnäköisen edunvalvonnan vuoksi. Sisäinen kaupankäynti, jota hallituksessa on pidetty, on nyt eduskunnan keskustelussa muuttunut sisäiseksi nokitteluksi ja uhitteluksi.

Energiaverotuksen paketoiminen ydinvoimalan lupapäätökseen on ollut hyvin keinotekoinen ratkaisu, ministeri Salolainen, ja se johtaa myös toteutumattomaan yhtälöön. Jos ydinvoiman käyttöä lisätään, kotimaisen polttoaineen käyttöä ei silloin voida lisätä, ja ennen kaikkea energiaverotusta pitäisi kehittää joka tapauksessa oli ratkaisu mikä tahansa. Jos ministeri Salolainen on todella sitä mieltä, niin kuin hän sanoi, että tässä on kysymyksessä energiapolitiittinen ja ympäristöpoliittinen ratkaisu, niin en voi ymmärtää, että hän lähes seuraavassa lauseessa sanoutuu irti energiaverotuksen kehittämistä. Vai onko niin, ministeri Salolainen, että se esitys, jonka hallitus on eduskunnalle antanut, ei olekaan ympäristöpoliittisesti tyydyttävä?

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys haittaveroinen ja pöytäkirjamerkintöineen on jo maaliskuulta tietämäni mukaan. Kyllä kai juridisesti on niin, että ensin käsitellään varsinainen perusesitys ja siinä olevat ponnet eli haittaverot. Ihmettelenkin, minkä takia ministeri Salolainen peräänkuuluttaa pöytäkirjamerkintöjen voimaperäisyyttä, ja kuitenkin kokoomus jarruttaa haittaveroja koko ajan valiokunnassa. Niidenhän pitäisi olla jo täällä salissa, mutta kokoomuslainen puheenjohtaja ei ole halunnut niitä käsitellä.

Meillä on vielä kaksi päivää aikaa. Toivon, että valtioneuvoston yksimielinen päätös myöskin haittaveroponsineen johtaa siihen, että tiedämme sen ratkaisun. Sen jälkeen vasta pöytäkirjamerkinnöillä ruvetaan katsomaan, kun eduskunta on sanonut sanansa, mitä hallitus tekee maan energiapolitiikan osalta. Tässä on painostusta ihan kaiken kaikkiaan, kun ajatellaan tätä hallinnollista logiikkaa, miten tässä tulisi toimia ja myös kunnioittaa eduskunnan asemaa, sanoa sanansa energiapolitiittisessa linjauksessa.

Ed. J a a k o n s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, mitä ministeri Salolainen sanoi, että Suomi sitoutui nopeasti ydinenergian käyttöön ilman kansalaiskeskuste-

lua vielä siihen aikaan, kun muualla monissa muissa maissa suoritettiin kansanäänestyksiä. Kysymys nähtiin niin tärkeänä tulevaisuuspoliittisena kysymyksenä, että suoritettiin kansanäänestyksiä.

Mutta herra ministeri, minä en pidä sitä hyvänä. Se on yksi surullinen kappale suomalaista kansanvaltaa, että voimayhtiöt päättivät Suomen energiatulevaisuudesta. Se on sama asia, arvoisat lääkärit, jos lääketehtaat päättäisivät Suomen terveydenhuollosta. Sen takia on erittäin tärkeää, että nyt vihdoin viimein käydään eduskunnassa ja kansalaisten keskuudessa keskustelua Suomen energiatulevaisuudesta, joka on mitä merkittävin teollisuuspoliittinen kysymys ja tulevaisuuskysymys. Se ei ole pelkästään niin suppea alaltaan kuin täällä annetaan ymmärtää.

Myös ministeri Salolaisen ajatukset olivat mielestäni virheellisiä, mitä tulee vesienenergian ja ydinenergian yhteyteen. Ne eivät ole vastakkaisia. Ne ovat itse asiassa limittäisiä. Ne ovat kuin kiinalaisen filosofian jin ja jang, jotka tarvitsevat toisiaan. Mitä enemmän sitoudutaan ydinvoimaan, sen enemmän tarvitaan säätöenergiaksi nopeaa vesivoimaa. Sen takia, jos halutaan koskiensuojelulaki säilyttää sellaisena kuin me yhdessä sen säädimme, silloin on hyvä rakentaa Suomen energiatulevaisuus muun kuin lisäydinvoiman varaan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen esitti aivan hyvän kysymyksen, johon myös ed. Ukkola täällä jo puuttui. Hän kysyi: Vuodesta 1977 meillä on ydinvoimaa tuotettu. Nyt viides ydinvoimala muodostuu yhtäkkiä hirmuisen vaaralliseksi. Mistä se johtuu? Se johtuu aivan selvästi siitä, että sitä käsitellään paikassa, joka ei tunteettomasti pysty käsittelemään asioita vaan käsittely riippuu siitä, että televisio välittää näkemykset täältä ulospäin ja katsotaan tulevaisuutta. Jos meillä suoritettaisiin suljetuin lipuin ilman keskustelua äänestys, homma olisi täysin selvä. (Naurua) — Kolme neljäsosaa kannattaisi viidettä ydinvoimalaa.

Ministeri Salolainen olisi voinut lisätä vielä siihen sen, että meillä on jo ydinjäteongelma näistä neljästä ydinvoimalasta. Mikä uusi ongelma nyt on tulossa tässä asiassa ydinjäteongelmas- ta? Eihän se ole mikään uusi ongelma. Se on meillä jo olemassa. Yhdentekevää, hautaamme- ko me 1/5 jätettä lisää, koska on olemassa ydinjäteongelma. (Ed. Rinne: Tämähän on kuin hölmö- läisten tarinoita!) Aivan kuten ed. Ukkolakin

esitti kysymyksen, ilmeisesti hänellekin ovat puhelinsoittajat soittaneet jatkuvasti ja kysyneet, miksi näin, miksi ydinjäteongelma on nyt tullut esiin, kun se on meillä jo olemassa, niin kuin se syntyisi nyt viidennestä ydinreaktorista. Tämä on täysin järjetöntä. Ollaan realistisia, olimmepa mitä mieltä hyvänsä asiasta muuten.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen muisteli ansiokkaasti sitä aikaa, jolloin ensimmäiset ydinvoimalat tulivat Suomeen. Hän varmaan myös muistaa sen, millä tavoin silloin ratkaistiin jäteongelma. Me tiedämme nyt, että noissa keskusteluissa ja niissä suunnitelmissa esitetty ratkaisu jäteongelmalle ei enää tänä päivänä eikä tulevaisuudessa ole kestävä ratkaisu vaan se on mahdoton ja kestämaton. Siksi meidän on tässä yhteydessä muistettava mielestäni se, että kokonaisedun arviointiin sisältyy myös kokonaisvas- tuun kantaminen. Se kokonaisvastuu on meidän kannettava. Me emme voi siirtää nuorille ja tuleville sukupolville jäteongelmaa. Se on enemmän kuin ympäristöpoliittinen kysymys.

Yritin jo eilen täällä saada kauppa- ja teolli- suusministeriltä vastausta ja laajempaa selvitystä siihen asiaan, kun valtioneuvoston periaatepäätös ei sisällä ydinvoimalaitosyksikön käytöstä- poistojätteiden loppusijoitustilan rakentamisen hyväksymistä, vaan valtioneuvosto on tältä osin hylännyt hakemuksen. Eli tämä ongelma on ratkaisematta, ja se on todella kestämaton ongelma. Miksi me kasaamme lisää todella vaarallista jäte- kuormaa itsemme ja myös tulevien sukupolvien ylle?

Ed. Rätty (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että on aika ih- meellistä, että ministerin tasoinen herra sanoo, että eduskunta tekee täällä varkein esityksiä, var- kain päätöksiä, mikä koskee muun muassa ed. Vanhasen pontta. Mielestäni on suurta vastuun- tuntoa tältä eduskunnalta, joka ensimmäistä kerta- ta saa päättää, rakennetaanko ydinvoimaa vai ei, että se todella keskustele ja keskustele perin- pohjaisesti kaikista niistä kysymyksistä, jotka as- karruttavat kansaa ja sitä kautta jokaista kansan- edustajaa.

Mitä tulee päätöksentekoon, kunnioitan suu- resti sitä päätöstä, että kansanedustajille on an- nettu vapaat kädet tehdä päätös tässä asiassa. Näin täytyisi tapahtua kaikkien asioiden kohdal- la, joita tässä salissa päätetään, eikä tehdä sellai- sia ryhmäpäätöksiä, joilla juntataan asioita läpi.

Se aiheuttaa mielenkiintoista keskustelua, mielenkiintoisen ajattelun ja pitää kansanedustajat vireillä kyseessä olevan asian kohdalla. Se on minusta erittäin terveellinen ja hyvä asia. Jos tämä lopetetaan tästä talosta, se osoittaa sitä, että kytkennät ovatkin jossain muualla eivätkä tämän talon sisällä, niin kuin on tullut tämänkin asian yhteydessä monta kertaa selville.

Lopuksi vielä totean sen, että olen sitä mieltä, että todella tämä eduskunta ottaa nyt ratkaisevan askeleen ja vastuun siitä, mille tulevaisuuden energiamuodolle ruvetaan rakentamaan tulevaisuutta tässä maassa. Olen erittäin iloinen, että enemmistö on ydinvoimaa vastaan.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on hyvin monissa puheenvuoroissa vannottu hajautetun energian tuotannon nimeen. Se vain ei ole vaihtoehto perusvoimalle. Miksi ihmeessä sitä ei sitten ole rakennettu? Ei siihen tarvita eduskunnan lupaa. (Ed. Rinne: On niin paljon ylikapasiteettia!) Tosi-asia on se, ettei se kannata ilman yhteiskunnan tukea. Yhteiskunnan tukea tarvitaan esimerkiksi, jos Pudasjärven voimala toteutetaan, 350 miljoonaa markkaa. Meillä on työttömiä yli puoli miljoonaa ihmistä, verotulot ovat romahtaneet, valtion velka kasvaa, meillä ei ole yksinkertaisesti näillä näkymillä varaa satsata tällaisia summia kotimaiseen energiaan varsinkaan, jos sitä ei tarvita. Kun se on koplattu tähän pakettiin, se todennäköisesti menee läpi.

Ed. Rengolla, kun hän syyttää koplauksesta yhtä sun toista, vielä kerran muistutan, ed. Renko, se on teidän nykyisen presidenttiehdokkaan Väyrysen paketti.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On ollut mielenkiintoista kuunnella keskustan ja kokoomuksen ministereiden selitelyä siitä, miten tämä kuuluisa energiapaketti on syntynyt. Nythän kokoomus saa puun ja turpeen kylkiäisenä ydinvoiman, ja kepu joutuu ottamaan ydinvoiman, jotta saisi metsänomistajille tukea. Tavoitteena kai Suomella pitäisi olla kestävän energiastrategian luominen eikä sulle mulle jakamalla jatkaa energian tuhlausta. Mielestäni kestävä energiastrategia on sellainen, joka kannustaa säästäviin energiaratkaisuihin tuotannossa ja siihen, että kokonaiskulutus pitemmällä aikatahtimella saadaan hillittyä sillä tavalla, että päästään kestävän kehityksen mukaiselle uralle Suomessa. Tähän eivät todellakaan liity vanhaan politiikkaan kuuluvat pragmaattiset sopimukset

kabineteissa siitä, että kun minä saan tämän, te saatte tämän, ja tuloksena on todellakin kaikkea muuta kuin kestävä ja johdonmukainen energiastrategia.

En voi olla huomauttamatta siihen, kun täällä yksi ja toinen on sanonut, että jos täällä suljetuin lipuin äänestettäisiin viidennessä ydinvoimalasta, niin enemmistö silloin selvästi kannattaisi viidennen ydinvoimalan rakentamista. Mielestäni kysymys on tällaisesta oikein vanhanaikaisen manipulaation yrittämisestä.

Ministeri Salola: Arvoisa puhemies! Minä yritän suhtautua stoalaisella tyyneydellä niihin muutamiin puheenvuoroihin, joissa minua kehoitettiin kunnioittamaan parlamentin oikeutta päättää itse asioistaan. Mitään huvittavampaa en ole kuullut kuin tämä. (Naurua)

Mitä sitten tulee tähän asiaan, niin tässä jos missä kaikilla on vapaat kädet. Harvoin täällä on niin selkeästi asioita, joissa on vapaat kädet kaikissa puolueyhmittymissä. Siksi tämä onkin tällaista sekasotkua koko keskustelu.

Mitä sitten tulee eräisiin näkökohtiini, jotka toin jo täällä esille, niin toistan vielä hyvin selkeästi muutaman niistä. Silloin kun ydinvoimasta alunperin Suomessa tuli energiantuotantomuoto, silloin luonnonsuojelu- ja ympäristöväki kautta rantain vahvasti oli sitä mieltä, että se on suuri vapauttaja ja vapahtaja energian tuottamisessa. Sen jälkeen asenteet ovat muuttuneet sillä tavalla, että osa luonnonsuojelu- ja ympäristöväestä, joihin minäkin kuulun, on sitä mieltä, että se on edelleenkin paras tapa tuottaa perusenergiaa, ja toinen osa on taas toista mieltä.

Minä vain sanon niille, jotka ovat sitä mieltä, että ydinenergiaa ei pitäisi kehittää enää, että sellainen ratkaisu tulee, jos se on kielteinen, tuomaan paineita koskiensuojelulakiin, vesien rakentamiseen. Se tulee tuomaan paineita soidensuojeluohjelmaan, soiden kuokkimiseen, ja erilaisiin muihin rajusti ympäristöä ja alkuperäisluontoa tuhoaviin asioihin. Tästä olen sataprosenttisen vakuuttunut. Tämä on keskeinen syy siihen, miksi itse katson, että viides ydinvoimala ei ole sen kummempi ratkaisu kuin aikaisemmatkaan. (Ed. Astala: Entä kuudes?) paitsi että se on näistä kaikista turvallisim, varmin ja paras järjestely. (Ed. Lahti-Nuuttila: Onko jäteongelma ratkaistu?) — Mitä tulee jäteongelmaan, se täytyy ratkaista kestäväällä tavalla, sehän on päivän selvä asia. (Ed. Lahti-Nuuttila: Ei ole ratkaistu vielä?) Voi sanoa, että tähän asti se asia ei ole ollut kovin hyvässä kunnossa, varsinkaan sen jälkeen,

kun Neuvostoliitto romahti. Meidän järjestelymme perustuivat hyvin paljon sen varaan. Eli nyt meillä on edellytyksiä luoda turvallisempi ja varmempi järjestelmä.

Sitten vielä todettakoon se seikka, minkä vuoksi me käymme keskustapuolueen kanssa tätä keskustelua. Täällä ovat eräät keskustapuolueen ministerit käyneet sitä, ja me vain toteamme, että mitä tulee hallituksen pelisääntöihin, niin me kokoomuslaiset koimme silloin hallituksen pelisääntöjen pohjalta välistävedoksi sen, että keskustapuolueen taholta oltiin mukana sellaisessa ratkaisussa, joka täällä aikanaan merkitsi energiapolitiittista linjausta. Siitä olisi pitänyt hallituksen sisällä keskustella. Se ei ole millään tavalla puuttumista siihen, etteivätkö täällä oppositio-puolueet voisi tehdä, mitä tahtovat. Mutta kun ollaan hallituksessa, niin silloin tämantapaisista asioista tulee linjaukset tehdä, näin isoista asioista, etukäteen. (Ed. Seppänen: Ainahan teitä on viety! Miksi tämä olisi poikkeus?)

Eli summa summarum edelleenkin. Ihmettelen hieman sitä kiihkeyttä, joka tässä keskustelussa vallitsee. Sen kaltainen kiihkeys, joka täällä vallitsee, on hyvin vierasta minulle. Summa summarum minun lähtökohtani tässä ratkaisussa ovat voittopuolisesti ja lähes puhtaasti ympäristö- ja luonnonsuojelulliset.

Ed. K a a r i l a h t i : Arvoisa puhemies! Kesäkuun 5. päivänä 1991 keskusteltaessa Vuotoksen altaan rakentamisesta totesin tältä samalta paikalta olevani energian hajautetun tuottamisen kannalla, mikä ei poissulje uuden ydinvoimalan rakentamista. Kantani pohjautui vakuutteluihin, että ydinenergian tuottaminen ja valvonta on Suomessa turvallisempaa kuin silloisessa Neuvostoliitossa. Tähän uskon edelleenkin. Ydinenergian tuottaminen Suomessa ei kuitenkaan johda siihen, että nykyinen Venäjä lopettaisi epävarmat ydinvoimalaitoksensa maamme rajojen tuntumassa. Radioaktiivinen säteily ei katso valtakunnan rajoja. Siksi onkin välttämätöntä pyrkiä yhteistyöhön Venäjän kanssa olemassa olevan uhan poistamiseksi, vähintään sen minimoimiseksi.

Kansainvälisestä kehityksestä todettakoon, kuten täällä aiemminkin on jo todettu, että vuosien 1990—1992 aikana tilattiin 8 ydinreaktoria koko maailmassa, 20 hakemusta peruutettiin ja 24 reaktoria suljettiin.

Nyt olemme tekemässä energiapolitiittista linjausta pitkälle tulevaisuuteen. Energian saannin, riittävyyden ja edullisuuden turvaaminen on vält-

tämätöntä. Tarkastelun ulkopuolelle ei voi jättää ympäristöön ja ihmisen terveyteen vaikuttavia tekijöitä. Kokonaisedun pohjalta lähtevässä kannanmuodostuksessa erityisesti nykyisen massatyöttömyyden aikana on työllisyysnäkökulmilla painava merkitys. Uskon, että jokainen meistä on ottanut nämä näkökohdat päätöksensä perusteeksi.

Täällä käydyssä keskustelussa on pyritty asettamaan vaihtoehtoiksi hiilivoiman ja ydinvoiman käyttö. On myös muita vaihtoehtoja. Hiilivoiman käyttö on terveydellisistä ja ympäristöllisistä syistä, kuten kaikki tiedämme, kiistattomasti huonoin vaihtoehto. Perusvoimaratkaisun tulisin mielestäni perustua yhdistelmään eri voimantuottamismahdollisuuksia. Näin energiapohja olisi monipuolinen ja lisäksi saatavuuden turvallisuutta olosuhteista riippumatta.

Kotimaisuusasteen nostaminen on perusteltua energian tuontiin liittyvien häiriöriskien vuoksi, toisin sanoen saatavuuden turvaamiseksi ja ennen kaikkea myös työllisyyden hoidon kannalta. Eri energiavaihtoehtojen työllistävästä vaikutuksista on niin kauppa- ja teollisuusministeriön kuin työvoimaministeriönkin laskelmia. Kun tarkastellaan ydinvoima- ja bioenergiavaihtoehtojen työllisyysvaikutuksia, voidaan todeta molemmilla olevan positiivista vaikutusta. Rakennusaikainen työllistävä vaikutus on kutakuinkin samaa luokkaa, ydinvoimavaihtoehtossa KTM:n mukaan noin 36 000 ja bioenergiavaihtoehtossa 27 000 henkilötyövuotta. Mutta pysyvä työllistävä vaikutus on selkeästi parempi ja pitkäaikaisempi bioenergiavaihtoehtossa, jossa se on 7 500 henkilötyövuotta, kun taas ydinvoimahankkeessa 1 700 henkilötyövuotta.

Ministeri Kanerva, joka nyt ei satu olemaan paikalla, sanoi kuitenkin eilen tässä salissa, että bioenergiavaihtoehtossa tarvittaisiin merkittävää valtion tukea. Näin varmaan on. Katson kuitenkin, että tässä työttömyystilanteessa on järkevää tukea työn tekemistä, jopa risujen keräämistä, mieluummin kuin passivoida ihmiset työttömyyskortistoihin ja ohjata valtion tukea tarvittaviin työttömyyskorvauksiin.

Energian hintaan vaikuttavat myös keskeisesti veroratkaisut. Nämä tehdään tässä talossa, joten edullisuuden turvaaminen on meistä itsestämme kiinni. Kytkentöihin ja koplaamisiin sitoutukoot ne, jotka niitä tekevät.

Olen ministeri Kääriäisen kanssa samaa mieltä, että paras vaihtoehto on lisätä vahvasti kotimaisen energian tuottamista ja maakaasun käyt-

töä. Parhaan vaihtoehdon toteutuminen on mahdollista.

Emme ole saaneet aikaan ratkaisua Norjasta tuotavasta maakaasusta, ja tähän luonnollisesti vaikuttaa oman energiapolitiikkamme keskeisen sisällön tai linjan puuttuminen. Siitä hän päättämme osittain perjantaina. Ministeri Kääriäinen totesi eilisessä keskustelussa, että emme ole uskottava neuvottelukumppani. Itsekritiikki on aina paikallaan, mutta itse kyllä luotan suomalaisen osaamiseen tälläkin alueella. Ministeri Kääriäinen voi olla huoletti: Mikäli hän toimii neuvotteluissa maakaasusta yhtä taitavasti kuin mielipiteen vaihtamisessa täällä kotimaassa, maakaasua saadaan edullisesti. Luotan ministereidemme neuvottelutaitoihin.

Ruotsin haluttomuus maakaasuputken vetämiseen Norjasta Ruotsin halki Suomeen ja maakaasun käytön lisäämiseen Ruotsissa on ymmärrettävää. Ruotsin oma teollisuusyritys ABB on juuri nyt kauppaamassa ydinvoimalaa Suomeen. Tuettaessa kaupan onnistumista — niin kuin katson, että Ruotsin kauppa- ja teollisuuspuolen tuleekin tehdä — ei kannata tarjota tällöin Suomelle ydinvoiman käyttämiselle muita vaihtoehtoja. Varsinais-Suomen kannalta näen keskeisenä työllistävänä tekijänä tulevaisuudessa myös maakaasuputken vetämisen Ruotsista Varsinais-Suomeen ja pitkällä tähtäimellä Masa-Yardsin kehittämien tankkereiden käytön nesteytetyn, joskin tässä vaiheessa vielä kalliin maakaasun tuontiin mahdollisesti Lähi-idästä. Näen sen mahdolliseksi, ja tiede ja teknologia, jotka ovat korkealla tasolla Suomessa, auttanevat tämänkin hintakehityksen suotuisaan kulkuun.

Sen lisäksi, että jokainen meistä on perehtynyt saamaamme kattavaan aineistoon perusteellisesti, ei voida vastalauseista huolimatta sivuuttaa sitä, että talousvaliokunnan, ympäristövaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan perustelut kannanotot päätyvät esittämään, että valtioneuvoston myönteinen periaatepäätös Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakeukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta kumotaan.

Piristysruisketta talouden tervehdyttämiseksi tarvitaan. Julkisen sektorin talous on saatava tasapainoon. Tällaista rasitetta emme voi jättää seuraaville sukupolville ja siirtää ongelmia lapsillemme. Tässä olemme kaiketi samaa mieltä kuin valtiovarainministeri Iiro Viinanen. Nämä kansantalouden ongelmat eivät vain ratkea yksinomaan energiapolitiikan avulla. Positiivisena signaalina voisi olla, että me ja muut päättäjät aset-

taisimme kansakunnan edun ensisijaiseksi. Hallitus lopettaisi keskinäisen kädenväännön ja toistensa nokittamisen. Oppositio voisi roolistaan poiketen keskittyä yhteistyöhön ja lopettaa hallituksen haukkumisen. Kyllä ihmiset osaavat arvioida hallituksen tekemiset ja tekemättä jättämiset itsekin. Työmarkkinajärjestöt voisivat arvioida uudelleen palkankorotusvaatimuksiaan vaikka työpaikkojen säilyttämiseksi. Kotimarkkinointa, erityisesti pkt-sektoria, työvoimavaltaista teollisuutta, on elvytettävä. Keskitetyllä tekniikkapainotteisella energiaratkaisulla, jota ydinvoimavaihtoehto edustaa, ei mielestäni näin tapahdu.

Yhteenvetona perusvoiman tuotannosta käydyn keskustelun ja eri tahoilla tehtyjen selvitysten pohjalta voidaan todeta, että ydinvoimavaihtoehtolle on tarjolla jo perinteisiin energiantuotantomuotoihin perustuen useita vaihtoehtoja. Osa kapasiteetista on jo olemassa, mutta sen käyttöaste on ollut alhainen johtuen sähkömarkkinoiden nykyisestä rakenteesta. Tässä suhteessa sähkömarkkinoiden vapautuminen tarjoaa mahdollisuuden tehostaa laitosten sähkön tuotantoa. Osa uudesta sähköntuotantokapasiteetista on rakennettavissa ydinvoimavaihtoehtoa selvästi nopeammin ja Suomen työllisyyttä ja talouselämää monipuolisemmin kehittäen. Sähköä on myös saatavissa Norjasta, jossa sähkökaupan vapautumisesta on jo kokemuksia.

Tarkastelipa asiaa energian tuotannon tai yhteiskunnan kokonaisedun kannalta, on muiden polttoainevaihtoehtojen yhdistelmään perustuva perusvoimaratkaisu ydinvoimavaihtoehtoa parempi tällä hetkellä. Jäteongelmia, taloudellisia rasitteita seuraaville sukupolville, en ole valmis jättämään. Siihen hartiani ovat liian kapeat.

Ed. L o u v o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin surullisena ed. Kaari-lahden puheenvuoroa. Olen kovasti toivonut, kun hän on kahden vaiheilla ollut tässä ratkaisusaan, että hän olisi toisella lailla päättänyt näiden tietojen perusteella, mitä meille itse kullekin koko ajan on tullut. Olen erityisen surullinen siitä, että tämän suuren kauaskantoisen ratkaisun päättävät nyt eduskunnan naiset. Meidän eduskuntamme, parlamenttimme, on maailman naisvaltaisin, ja meistä naisista suunnilleen kaksi kolmasosaa vastustaa ydinenergiaa. Meillä naisilla on todella suuri vastuu nyt siitä, mitä me teemme.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kaari-lahden puheenvuoron joh-

dosta haluan todeta, että niin hän kuin monet muutkin puhujat puhuvat ydinvoima-asiasta siihen sävyyn kuin me tässä salissa pystyisimme nämä kaikki vaihtoehdot ratkaisemaan. Olisi syytä kuitenkin pitää mielessä se, että vain ydinvoimapäätös ja energiaverotukseen liittyvät päätökset itse asiassa ovat meidän käsissämme.

Sen sijaan alueelliset voimalaitosratkaisut, hiilivoimalan rakentaminen, myöskin Nesteen voimalaitoshankkeet ovat näiden yritysten ja niiden takana olevan teollisuuden ratkaistavissa. Niin mukavaa kuin meidän olisikin avoimelta pöydältä nämä energiapolitiittiset linjat päättää, se ei ole kuitenkaan meidän päätöksillämme mahdollista. Sen vuoksi meidän pitäisi tässä keskustella tunnustaa enemmän sitä arkielämän todellisuutta, mikä on tämän talon ulkopuolella, eikä kuvitella, että meillä olisi kaikki valta energiapolitiikassa.

Ed. Antvuori: Herra puhemies! Sanoetaan, että tieto lisää tuskaa. Näin on ainakin minulle käynyt yrittäessäni seurata niin ydinvoimaa puoltavien kuin sitä vastustavienkin asian tuntijoiden näkemyksiä. Periaatteellisella tai idealistisella tasolla on helppo vastustaa ydinvoimaa. Jos nyt päätettäisiin ensimmäisestä ydinvoimalasta, olisi ehkä helpompaa päättää siitä kannasta, rakennetaanko Suomeen ylipäätensä ydinvoimaa vai ei.

Nyt teemme kuitenkin päätöstä viidennestä ydinvoimalasta, joten periaatteellisen kielteisen kannanoton mielestäni pitäisi sisältää myös se, että käytössä olevat neljä voimalaa suljetaan, ja se on epärealistinen ajatus. Toisaalta turvallisuusnäkökohtien valossa on selvää, että uusinta osaamista edustava viides voimala täyttää parhaiten turvallisuusvaatimukset.

Käsittelen lyhyesti muutamaa peruskysymystä, joita täällä on jo moneen kertaan ja monelta taholta valotettu, mutta jotka itseäni ovat eniten askarruttaneet. On myös todettava, että energiapolitiikka ja siihen liittyvä teknologia on hyvin vaikeaa, joten oma käsitys on täytynyt muodostaa tietenkin asiantuntijoiden antaman informaation pohjalta. Kuten aluksi mainitsin, olen yrittänyt kuunnella hyvin tunnollisesti niin ydinvoimaa puoltavia kuin sitä vastustaviakin asiantuntijoita.

Ydinvoimaa on täällä monissa puheenvuoroissa vastustettu ydinjätteiden vaarallisuuden vuoksi. Ydinjätteiden vaarallisuutta on myös suorastaan vähätelty. Ei ole oikein sen paremmin väheksyä jättekysymystä kuin pelotellakaan sillä. Ydinjätettä syntyy hyvin vähän tuotettuun ener-

giamäärään nähden. Tonnimääränä sama jättemäärä syntyy vastaavan kokoisessa kivihiilivoimalaitoksessa noin tunnissa. Ydinjäte on muodostuessaan ihmisen terveydelle vaarallisempaa kuin fossiilisten polttoainoiden jätteet, siis rikki, typpi ja hiilidioksidi tai lentotuhka. Tästä syystä ydinjätteet pidetään erossa elollisesta luonnosta.

Ydinvoimalaitoksessa käytetty polttoaine loppusijoitetaan kupari-teräskapseleissa kalliopeirään noin puolen kilometrin syvyyteen. Ydinjätteet eivät pääse sieltä hengitysilmaamme tai juomaveteemme. Vaikka kapseli rikkoutuisikin, mikä on hyvin epätodennäköistä, niin käytetty polttoaine liukenee pohjaveteen niin hitaasti, että se ei voi aiheuttaa säteilyannoksia. Kun lisäksi puolen kilometrin syvyydessä pohjavettä on vähän ja se liikkuu hitaasti, se ei voi kuljettaa suuria määriä ydinjätteitä maan pinnalle. Kun radioaktiiviset aineet vielä kulkiessaan kallion rakosissa laimenevat ennen kuin saapuvat maanpinnalle, ei ydinjätteistä rikkoutumistilanteessakaan voisi olla vaaraa tuleville sukupolville. Minulla on se käsitys, että ydinjätteiden loppusijoitus on yksi perinpohjaisimmin tutkittuja ja suunniteltuja hankkeita Suomessa.

Energiaratkaisut ovat hyvin kauaskantoisia päätöksiä. Meidän on tämän päätöksen myötä yhdeltä osin otettava vastuu siitä, minkälaisen maan ja maapallon jätämme tuleville sukupolville.

Ilmaston muutos on suuri uhka, suurempi uhka kuin hyvin hoidettu ydinvoimala ja hyvin hoidettu ydinjäte. Ydinenergia ei aiheuta happamoittavia päästöjä, joita nyt yritetään saada kansainvälisestikin kuriin, koska tiedetään niiden aiheuttavan muutoksia luonnossa, kuten eläin- ja kasvilajien tuhoutumista sekä maaperän ja vesistöjen happamoitumista terveydellisistä vaikutuksista puhumattakaan. Tässä mielessä ydinvoima on parempi ratkaisu.

Ydinsähkön hinnasta on esitetty monenlaisia laskelmia ja väittämiä. Tämä kinastelu on ollut siinä mielessä erikoista, että luulisi laskelmien nyt jo pitävän paikkansa, onhan meillä tuotettu edullista ydinsähköä jo 16 vuoden ajan. Sitä paitsi toisin kuin täällä monet ovat väittäneet ydinsähkön hinnassa ovat mukana myös voimalaitosjätteen ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta syntyvät kustannukset. Toisaalta on vaikea ymmärtää sitä logiikkaa, että teollisuus rakentaisi omilla varoillaan ydinvoimalan ja itseään pettään laskisi hinnat väärin.

Ydinvoimakeskustelussa on tullut esiin myös pelko siitä, että hyväksyessämme halvan energia-

tuotannon jatkamme tuhoisaa kasvuhakuista linjaa ja annamme vääränlaista signaalia yhteiskunnalle. Itse en tässä suhteessa olisi näin pessimistinen. Syvä ja vaikea lama on jo nyt pannut elämänarvoja uuteen järjestykseen. Uskon, että vaikeat kokemukset kasvattavat meitä monella tavalla ja varmasti myös säästämismielessä. Teollisuuskkin on elänyt kovia aikoja ja uskon, että sielläkin on ollut pakko tehdä uusia arviointoja ja varmasti parempaan suuntaan. Minusta ydinvoima ei ole huono signaali yhteiskunnalle. Taloudellisuus, ympäristönsuojelu, kansantalouden etu sekä työllisyysvaikutukset ovat yhteiskuntamme kannalta aivan keskeisiä kysymyksiä.

Kaikesta edellä sanomastani huolimatta ydinvoimapäätös on ollut tavattoman vaikea asia. En ole lobbareiden uhri. Olen kerännyt ja saanut asiallista tietoa niin puolesta kuin vastaan. Tieto on tuonut hyvin vahvasti sen tunteen, että Suomessa toteutettu ydinenergia on luotettava, realistinen ja hyvä perusenergiaratkaisu.

Vaikeus on ollut siinä, että ydinenergia herättää ihmisissä paljon pelkoja, ja se on hyvin luonnollista. Itsekin olen pelännyt ydinvoimaa, mutta tieto on tehnyt sen, että luotan suomalaiseen osaamiseen, ja on mahdotonta enää kanavoida pelkoja ydinvoimaan.

Itärajamme takana olevat ydinvoimalat sen sijaan huolestuttavat todella, ja niihin liittyvät pelot ovat valitettavan realistisella pohjalla. Venäjällä on hyvin epävakaa olosuhteet kaiken kaikkiaan ja varmasti vielä hyvin pitkään. En halua, että tukeudumme sieltä tuotettavaan ydinenergiaan. Meidän on itse hoidettava tuotantomme, koska meillä on huippuosaamista, korkea työmoraa ja kaikki kannamme vastuuta omasta maastamme ja tulevaisuudesta.

Energian säästön lisäksi tarvitsemme Suomessa sekä ydinvoimaa että fossiilisia polttoaineita. Nämä kaikki on sovitettava oikealla tavalla energiastrategiaamme. Aurinko- ja tuulienergiassa voi olla tulevaisuus, mutta ne eivät vielä ole vaihtoehtoja eivätkä meidän leveysasteillamme voi ehkä koskaan ollakaan ainoa vaihtoehto. Niiden tutkimusta on mielestäni edelleen jatkettava.

Vaikka en uskokaan ydinvoimalan kaikkivoipaisuuteen, uskon sen antavan taloudellisuuden, ympäristönsuojelun, kansantalouden ja työllistämisen kannalta hyvän signaalin yhteiskunnallemme. Siksi kannatan viidennen ydinvoimalan rakentamista.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Antvuori varsin monta

kertaa vetosi ympäristönsuojelullisiin näkököhtiin. Tätä ennen hänen puoluetoverinsa, puolueensa puheenjohtaja, vetosi suorastaan Luonnonsuojeluliittoon. Tällä välillä on käyty kaikki mahdolliset Luonnonsuojeluliiton kannanotot läpi näistä asioista. Vuonna 72 Luonnonsuojeluliiton hallitus asettui jyrkästi vastustamaan ydinvoimaa ja esitti synkän kuvan, mitä se voi olla suomalaisessa yhteiskunnassa. Ainut positiivinen maininta, mitä ilmeisestikin ministeri Salolainen tarkoitti, on vuodelta 54 Suomen Luonnonsuojeluliiton pääkirjoituksessa, kirjoittajana Niilo Söyrinki, ja se kuuluu seuraavalla tavalla: "On anteeksiantamaton, jos juuri atomien energian aikakauteen siirtymistä valmisteltaessa tuhotaan korvaamattomat kulttuuriarvot, jotka sisältyvät suomalaiseen koskimaisemaan." Tähän perusti ministeri Salolainen koko hienon puheensa.

Ympäristöministeri Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Ed. Antvuoren hyvin pohdittuun puheenvuoroon ehkä pari täsmennystä, jotka liittyvät ydinvoiman ja ympäristön välisiin suhteisiin. Hän kantoi aivan oikeutetusti huolta happamoitumispäästöistä, jotka ovat erityisen suuri ongelma Suomen herkälle luonnolle, koska olemme sekä pohjoisissa olosuhteissa että maaperämme on hyvin huono puskurikyvyllään. Happamoitumiskysymys ei sen sijaan ole kovinkaan paljon tekemisissä energiapolitiittisten ratkaisujen kanssa siksi, että nykyisin olemassa olevalla teknologialla rikkidioksidipäästöt ovat fossiilista polttoainelähteistä kyllä hoidettavissa, ja Suomi on omalta osaltaan valmistautunut 80 prosentin vähentämiseen omien rikkipäästöjensä osalta. Happamoitumisongelma sen sijaan tulee hyvin merkittäviltä osin lähialueitamme kaukokulkeutumana. Sieltä sitä tulee valtaosa, noin 80 prosenttia meidän happamoivasta laskeutumastamme, ja sen vuoksi lähialueyhteistyö niin kovin tärkeää onkin.

Ehkä tässä yhteydessä toisesta ympäristösovimuksesta, nimittäin YK:n ympäristö- ja kehityskokouksen yhteydessä solmitusta ilmastosovimuksesta vielä kertauksen vuoksi se, että se velvoittaa valtiot toimimaan niin, että pitkällä aikavälillä hiilidioksidipäästöt saadaan ympäristön sietokyvyn rajoihin. Tämä tarkoittaa kansainvälisen ilmastopaneelin tiedemiesten mukaan noin 50—60 prosentin hiilidioksidipäästöjen vähentämistä globaalisti, maailmanlaajuisesti noin vuoteen 2050 mennessä, mikä voisi merkitä noin 80:tä prosenttia teollistuneissa maissa.

Kyse on siis hyvin perusteellisesta rakenteellisesta valinnasta, joka liittyy koko energian kuluksemme määrään, tasoon ja laatuun. Sen sijaan lyhyemmän aikavälin tavoite, joka on päästöjen jäädyttäminen vuoden 90 tasolle vuoteen 2000 mennessä ja johon otetaan huomioon nettopäästöt eli myös se, kuinka paljon hiilidioksidia sitoutuu metsiimme ja myös se, miten hiilidioksidikuormaa vähennetään esimerkiksi lähialueilla tehtävällä yhteistyöllä, ei ole kiinni viidennestä ydinvoimalasta. Sitä, mitä kaikkia toimenpiteitä tämän sopimuksen ratifiointi meiltä edellyttää, selvitetään parhaillaan toisessa hiilidioksiditoimikunnassa. Teimmepä ydinvoimaratkaisun tai emme, voimme ratifioida sopimuksen ja saavuttaa tavoitteen lyhyellä aikavälillä. Valitsimmepä sitten ydinvoiman, viidennen, kuudennen tai kahdeksannen ydinvoimalan, emme sillä kykene ratkaisemaan pitkän aikavälin tavoitetta, vaan kyse on koko energiapolitiikan rakenteesta ja sisällöstä.

Sitten kahdesta kysymyksestä vielä haluaisin todeta. Toinen liittyy itärajan takana oleviin voimaloihin ja niihin liittyvään todelliseen ympäristöriskiin. Valitettavasti omalla ydinvoimapäätöksellämme me emme suuntaan tai toiseen siihen vaikuta, sen sijaan sillä kyllä, että teemme pitkäjänteistä ja määrätietoista yhteistyötä lähialueidemme, tässä tapauksessa Venäjän kanssa niin, että tällä alueella ensin laaditun energiyhteissuunnitelman pohjalta lähemme korjaamaan niitä kohteita, joissa energian säästö ja tehokkaampi käyttö on mahdollista. Siellä on mahdollisuus saavuttaa noin 40 prosentin säästöt, siis huomattavasti reippaampaa kuin meillä, mutta sama suunta. Lisäksi on yhteistyöllä rakennettava uutta turvallisempaa energiantuotantokapasiteettia, kuten maakaasuun perustuvaa, johon jo Pietarin kaupungissa on päädytty. Tähän hankkeeseen Suomi on lähtenyt mukaan osittain omalla rahoituksellaan ja myös jatkossa kansainvälistä rahoitusta hankkien. Venäjän osallistuminen merkitsee sitä, että vastakauppoina energialla tai puulla he omalta osaltaan tätä hanketta kustantavat.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan ainoastaan todeta arvoista markkinataloudessa. Uskon, että monissa yrityksissä arvot ovat muuttuneet. Olen sen itse käytännössä huomannut monissa keskusteluissa, mikä selvästi osoittaa, että on paljon tulevaisuuteen suuntautuneita yrityksiä, jotka perustavat toimintansa esimerkiksi tehokkaampaan energian käyttöön. Valitettavasti koko markkinatalous ei pelkillä arvoilla toimi, vaan se

tarvitsee tuekseen myös hintamekanismeja, kysymystä siitä, mikä toiminta on kannattavaa ja mikä sitä ei ole, onko luonnonvarojen tuhlaaminen, energian tuhlaaminen ja ympäristön pilaaaminen kannattavaa vai onko sen säästäminen ja yhä tehokkaampi ja hellävaraisempi käyttö kannattavaa. Siksi itse uskon siihen linjaan, että meidän tulisi omilla ympäristö- ja energiaveroratkaisuillamme lähitulevaisuudessa antaa edellytykset niille yrityksille, joilla on jo arvot kohdallaan, antaa mahdollisuus menestyä meidän markkinataloudessamme niin, että emme loisi menestymisen mahdollisuuksia ensisijaisesti niille, jotka perustavat ajattelunsa ehkä vielä menneen maailman malliin.

Ed. Koski merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R a n t a : Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että tulen puheenvuoroni lopussa tekemään ponsilausumaesityksen, jossa energiapolitiikan linjana on säästö, hiilen ja öljyn käytön vähentäminen, maakaasun ja kotimaisen polttoaineen käytön lisääminen sekä perusvoiman tuottamismahdollisuus viidennellä reaktorilla kuitenkin niillä ehdoilla, että se parantaa työllisyyttä ja että loppusijoituksen ratkaisu käsitellään ennen käynnistyslupaa.

Herra puhemies! Jokainen kansalainen tuntee kansantaloutemme laman kylmät viimat. Kylmempää on kuitenkin vielä edessä. Vaikka vienti on kasvanut, palvelusektorilla sekä kuntien ja valtiontaloudessa kierre syvenee. Edessä on edelleen työttömyyden paheneminen ja pahimmillaan ihmisten perusturvan lähes totaalinen loppuminen.

Hallitus hahmottelee kansantalouden keskipitkän ajan kehitysnäkymiä kolmella vaihtoehdoisella ratkaisulla: Perusuralla, hitaan kasvun sekä nopean talouskasvun vaihtoehdoilla. Perusuran ja hitaan kasvun vaihtoehto olettavat Suomen viennille tärkeiden maiden kasvun elpyvän vuonna 1994 siten, että keskimääräinen vuotuinen talouskasvu vuoteen 1997 on Oecd:n Euroopan maissa 2,5 prosenttia. Nopean talouskasvun vaihtoehto lähtee prosenttiyksikköä suuremmasta Euroopan teollisuusmaiden kehityksestä. Perusvaihtoehdotkin ollaan siis valmiita valitsemaan sen pohjalta, miten ulkomailla menee tai sitten ei, siis ei.

Valtion velkaantuminen on ensi vuonna kasvamassa yli 300 miljardin markan, josta ulkomai-

nen osuus on peräti 2/3. Pankkien pääomatarve ja luottotappiot tulevat kasvamaan nykyisestään vuoden 1996 loppuun varovaistenkin arvioiden mukaan yli 30 miljardin markan ja työttömyys uhkaa nousta yli 600 000:een työttömään. Tällä menolla moni on kohtalokkaasti yli laidan.

Suomen talouden romahdutti Neuvostoliiton-kaupan lähes totaalinen loppuminen, vientimme kannalta tärkeiden Euroopan maiden kysynnän leikkaantuminen sekä yhteiskuntamme tuotannonalojen kapeus ja rakenteelliset vinoutumat. Aika loppui kehitykseltä ja uudistumiselta. Olimme kertaheitolla menettäneet vuosikymmenen muutoksen aikaa.

Syvien ongelmien takia meillä ei ole mahdollisuuksia hukata toista vuosikymmentä. Emme voi jäädä odottamaan kansainvälisen kaupan imua. Kuu ei taivaalta tule. Meidän on ryhdyttävä kamppailemaan asemamme parantamiseksi maailman ja Euroopan talouden tantereilla. Kaikki asialliset keinot on valjastettava toimeentulomme palauttamiseksi. Me emme kokonaisuutenaan ole omavarainen maa emmekä sellaiseksi voi tulla. Tulevaisuutemme on kansainvälistymisessä ja elinkeinopohjamme lujittamisessa. Nykyinen pohja ei riitä kehityksellemme, ei edes yhteiskuntamme perusturvan säilyttämiseksi. Pohjan laajentamiseksi tarvitsemme teollistamista, uusteollistamista.

Kauppa- ja teollisuusministeriön linjanveto Kansallinen teollisuusstrategia toteaa: "Teollisuuden rooli ongelmien korjaamisessa ja kestävässä ratkaisemisessa on keskeinen. Ulkoinen epätasapaino voi korjautua vain viennin nopean kasvun ja uuden teollisen kapasiteetin luomisen kautta." Mutta missä on hallituksen teollisuusstrategia? Budjettikirjan mukaan vähäisissä valtionyhtiöiden osakepääoman korotuksissa ja julkisuudessa ankaran etupolitiikan ajamisessa.

Teollisuus ei ole arvo sinänsä. Sen tärkein tehtävä on rakentaa ja ylläpitää hyvinvointia Suomessa. Yhteiskunnallisten palveluiden kustannusten hoito ja sosiaaliturvan järjestäminen riipuvat suoraan siitä, kuinka huolehdimme kannattavan yritystoiminnan edellytyksistä. Kannattava yritystoiminta ei voi perustua julkisista varoista jatkuvasti maksettaviin tukiaisiin tai avustuksiin. Päinvastoin kaikki tukiaiset vähentävät varsinaisten yhteiskunnallisten palveluiden järjestämiseen tarvittavia voimavaroja. Voimavarat ovat nyt lopussa, uutta on luotava ja nopeasti.

Kansallinen teollisuusstrategia perustuu siihen, että vahvistetaan Suomen omia kilpailuetu-

ja. Omia kilpailuetujamme ovat erityisen vahva osaaminen metsä- ja metalliteollisuudessa, nopea korkean teknologian tuotannon kehitys sekä runsaat ja hyvin hoidetut metsävaramme.

Yhteiskunnallisin päätösin voimme parhaiten edistää kansantaloutemme menestystä turvaamalla teollisuuden pitkävaikutteiset ja yleiset toimintaedellytykset. Niihin kuuluvat korkeatasoinen koulutus ja perustutkimus, kilpailun edistäminen sekä tarpeelliset rakenneinvestoinnit. Tällä hetkellä tärkein teollisuuden toimintaedellytyksiin vaikuttava päätös on perusvoimarakaisu.

Energiapolitiikassamme tarvitsemme nyt myönteisen perusvoimapäätöksen, energian säästön toimeenpanon sekä selkeän linjan kotimaisten biopolttoaineiden lisäkäytöstä. Tällöin esimerkiksi monen osapuolen yhteistyönä voitaisiin aktiivisesti kehittää puun kaasutukseen perustuvaa voimatuotantoa panostaen samalla yhdistettyjen raaka-aine- ja energiapuun korjuutekniikoihin. Tällä hetkellä metsän kasvusta jää käyttämättä vuosittain noin 20—30 miljoonaa kuutiometriä. Tästä noin puolet voitaisiin käyttää energian tuotantoon ja lopusta prosessiteollisuudessa myös osa käytettäisiin energiatuotantoon. Valuuttamenojen säästöjä tulisi tällöin merkittävästi. Puun lisäkäyttö olisi työllisyyttä parantavaa. Perusvoimavaihtoehtoksi puusta ei kuitenkaan ole. Vuosikasvua enempiä emme voi käyttää, se olisi poltetun puun ja maan taktiikkaa.

Ympäristöllisistä syistä hiilen huomattava lisäkäyttö estäisi meidät toteuttamasta kansainvälisiä sitoumuksiamme, ympäristömme saastuisi. Maakaasun käyttöä sen sijaan pitäisi suosia, ja sen kulutuksen lisääminen nykyisen putkiverkon alueella loisi käyttöpotentiaalia maakaasun hankinnan monipuolistamiselle ja saantivarmuudelle, josta juuri nyt on syytä olla huolissaan.

Me emme nyt ole tekemässä periaatepäätöstä ydinenergian käytöstä yleensä. Neljä toimivaa reaktoria tuottavat merkittävän osan perusvoimasta. Me olemme päättämässä siitä, voidaanko ottaa entisten lisäksi käyttöön viides reaktori. Kaikki ongelmat jätteen loppusijoituksineen, jonka ratkaisua on nyt nopeutettava, ovat siis jo olemassa. Turvallisuuden kannalta uusin olisi luonnollisesti paras. Ratkaisu ei ole silti helppo. Kysymys ei ole pelkästä käytännön ongelmasta vaan syvän eettisestäkin harkinnasta, eri energiantuotantovaihtoehtojen välittömistä ja kauaskantoisten vaikutusten seuraamuksista.

Ydinenergia energiantuotantomuotona voi nykyisellään olla vain ylimenokauden ratkaisu meille maana ja myös maailmanlaajuisesti. Maana joudumme nyt nojaamaan perinteiseen energiantensiiviseen metalli- ja metsäteollisuuteen, muuten laahaamme lamassa. Tulevaisuuden yhteiskuntamme elinkeinopohjan on oltava laiveampi, enemmän energiaa säästävä, vihreää teknologiaa. Raskas aika painaa vaa'an.

Arvoisa puhemies! Ehdotan periaatepäätöksen johdosta seuraavaa lausumaa:

"Käsiteltyään valtioneuvoston 25 päivänä helmikuuta 1993 tekemän periaatepäätöksen uuden ydinvoimalaitoksen rakentamisesta eduskunta edellyttää, että

1) ominaiskulutusta alennetaan kaikilla energiakäytön sektoreilla,

2) ydinvoiman käytön lisääntyminen johtaa kivihiilen käytön vähentymiseen,

3) maakaasun käyttöä lisätään nykyisen putkiverkon alueella, jolla käytöllä korvataan hiilellä ja öljyllä tuotettua energiaa,

4) pikaisesti selvitetään maakaasun hankinnan monipuolistaminen,

5) hallitus ennen lopullisia ratkaisuja uuden ydinvoimalan rakentamisesta turvaa kotimaisen energian riittävän lisääntymisen,

6) ydinvoimalahankkeen kotimaisuusaste ja työllistävä vaikutus turvataan, riippuvuutta sähköön tuonnista vähennetään,

7) ydinenergian käytön turvallisuus taataan hyödyntämällä parasta saatavilla olevaa alan teknologiaa ja että käyttöönottoluvan myöntämisen yhteydessä saadaan luvan hakijoilta hyväksyttävä selvitys jätteiden loppusijoituksesta ja

8) edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamisesta annetaan eduskunnalle erillinen kokonais-selvitys,

ja edellä sanotun perusteella eduskunta päättää, että tässä tarkoitettu valtioneuvoston periaatepäätös jää voimaan."

Herra puhemies! Energiapolitiikan linja siis olisi säästö, hiilen ja öljyn käytön vähentäminen, maakaasun ja kotimaisten polttoaineiden käytön lisääminen sekä perusvoiman lisätuotanto viidennellä reaktorilla ehtona työllisyys sekä loppusijoitusratkaisu ennen käyttöönottolupaa. Tämä linja tähtää työllisyyden ja toimeentulon parantamiseen, perusturvan lisäämiseen sekä parempaan elinympäristöön.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tavoitteet, jotka tässä esiteltiin, ovat kyllä monipuolisia mutta eivät

kattavia. Hämmästelän sitä, että tässä ollaan vähentämässä kivihiilen käyttöä, vaikka tiedämme kaikki, että säästövoimaa tarvitaan myös uutta ydinvoimalaratkaisua varten, jota ed. Ranta oli esittämässä. Häneltä tästä pitkästä luettelosta jäivät pois ne olennaiset ratkaisut, jotka liittyvät perusvoiman säästövoimaratkaisuihin. Minä väitän, että kivihiilivoimaa tarvitaan säästövoimana ihan yhtä suurella määrin kuin perusvoimaratkaisuakin varten. Tässä mielessä ei ole ollenkaan itsestäänselvää, että ed. Rannan argumentointi pitää tältä osin paikkansa.

Tämän takia katson, että kyseessä on vain ydinvoiman kannattajien muotoilema ponsi, joka hyväntahtoisuudessaan lupaa ihmisille suurin piirtein kaiken maan ja taivaan väliltä mutta ei keskity itse olennaiseen, energiapolitiikkaan. Siitä me tarvitsemme valtioneuvoston selonteon eduskunnassa vielä tänä syksynä sen jälkeen, kun eduskunta tekee asiassa kielteisen päätöksen. Tällainen ponsiesitys on varmasti vielä tämän keskustelun aikana on tulossa.

Ed. M. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rannan puheenvuoron jälkeen täytyy todeta, että usko sosialidemokraatteihin perinteisenä teollisuuspuolueena alkaa pikkuhiljaa taas palautua. Tässä on oli jo aika ajoin tunnelma vähän kuin ruotsalaisilla sosialidemokraateilla, jotka itse joutuivat myöntämään, että heillä ei todellakaan ole vaihtoehtoja talouspolitiikkaa Ruotsille. He tunnustivat sen tosiasiallisen tilanteen, joka tietysti on myös Suomessa.

On selvää, herra puhemies, että malli, johon ed. Ranta koko puheensa perusti, että Suomi tarvitsee uusteollistamista ja sen myötä syntyvää työtä ja toimeentuloa, on lähtökohta. Tämä on ainoa tapa saattaa maan kansantalous kestäväksi kasvu-uralle. Me tarvitsemme tässä maassa kasvua voidaksemme ylläpitää hyvinvointiyhteiskunnan kaikki palvelut. Se on vääjäämätön tosiasia, ja sen vuoksi tämä puheenvuoro realismissaan oli tässä keskustelussa hyvin tervetullut. Kestävä talous on edellytys kestäväälle kehitykselle. Tämä täytyy myös muistaa.

Kuunneltuani ponnin muotoilua täytyy sanoa, että siinä on, ed. Seppänen, selkeä, johdonmukainen, kokonaisvaltainen energiapolitiittinen linja Suomelle toteutettavaksi välittömästi.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ollut tietysti epäselvää, mihin tarpeeseen ed. Rannan ponsi oli laadittu. Siinä oli

monia sellaisia asioita, joihin ydinvoiman vastustajankin on helppo yhtyä. Listassa oli monia niitä keskeisiä asioita, joista varmasti vallitsee melkoinen yksimielisyys tässä salissa mukaan lukien energian säästö ja tämän tyyppiset kysymykset, kuten kotimaisen energian lisäkäyttö. Se ei kuitenkaan poista niitä ongelmia, joita viides ydinvoimala, joka siinä sivussa pontta hyväksyttäessä tulisi hyväksytyksi, aiheuttaa.

Ennen kaikkea haluaisin vielä korostaa lopusijoituksen ongelmia, joihin ed. Rannan ponnassa viitattiin. Vaikka ed. Antvuori sanoi, että se on eniten tutkittu alue, ja ed. Kiveläkin eilen viittasi siihen suuntaan, se on asia, joka on paperilla. Siitä on loistavat suunnitelmat paperilla. Tekniikka periaatteessa on olemassa, mutta sitten, kun se siirretään ihmisten maailmaan, otetaan Eurajoen, Äänekosken tai Kuhmon päätöksenteko-organisaatioissa esille taikka kun katsoimme, mitä on tehty Loviisan jätteille, ne on sijoitettu Tsheljabinskin välivarastoon, me joudumme vielä kohtaamaan sen tosiasian, että jätteet täytyy sijoittaa ihmisten maailmaan jonnekin ja me ihmiset joudumme tekemään ikävät päätökset. Me joudumme tekemään ne siinä vaiheessa, kun kaikki hvöty ydinenergiasta on jo saatu, 20–40 vuoden päästä. Minä en ole valmis sellaiseen siirtoon tulevien sukupolvien kontolle kuin mihin ed. Rannan ponnien hyväksyminen johtaisi.

Ed. W a h l s t r ö m : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Rannan ponnien niitä ajatuksia, joissa halutaan vähentää riippuvuutta hiilivoimasta ja energiaa säästää, mutta itse pontta on täysin mahdotonta kannattaa, koska sen tarkoituksena on tehdä silmänkääntötempu ydinvoiman hyväksi ja väittää, että kaikki muut ratkaisut, jotka pontteen on liitetty, olisivat mahdottomia ilman ydinvoiman rakentamista. Näen, että asia on täysin päinvastoin.

Eilisen päivän keskustelun ja varsinkin siitä julkisuudessa kerrotun perusteella olisi voinut luulla, että eilen käsiteltiin jonkinlaista eduskunnan käyttäytymiskeskustelua, toisin sanoen sitä, kuka on takinkääntäjä ja kuinka moni vaihtaa mielipiteensä, ja suurin ja keskeisin asia olisi se, mitkä kannat tällä hetkellä ovat voitolla ja mitkä häviöllä.

Tämän päivän keskustelun perusteella voisi kuvitella, että on käsitelty jotakin hallituksen uutta työllisyysohjelmaa. Sellainen kuva tuli, kun kuunteli ministeri Kanervankin puheita. Hän puhui työllisyydestä hyvin kauniisti, paremmin

kuin monesti aiemmin ja vetosi erityisesti SAK:hon. Minua hämmästytti ja tietysti ilahdutti, että ministeri Kanerva oli nyt sitä mieltä, että SAK on asioissa oikeassa. Olen myös hämmästellyt SAK:n ja sen alaisten järjestöjen kannanottoja sen takia, että heidän varaukseton tukensa työntekijöiden käsityksille on tässä asiassa niin yhteneväinen, mutta ei monissa muissa asioissa. Nimittäin kun on perusteltu sitä, että meidän uskottavuutemme ulkomailla ja sitä kautta taloutemme paranee ydinvoimaa rakentamalla, pitäisi muistaa, että aivan samat työntekijät, jotka näin puhuvat, puhuvat ammattiyhdistysliikettä vastaan silloin, kun puhutaan palkan korotuksista. Tähän yhtyvät myös meidän hallituksemme ministerit. Ministeri Salolainen mm. sanoi budjettiriihen yhteydessä, että palkankorotusvaatimuksetkin jo, puhumattakaan palkan korotuksista, veisivät meidän ulkomaisen uskottavuutemme.

Mitä muuten työllisyyteen tulee, voisi jopa sanoa niin — palaan asiaan vielä myöhemmin — että pitkällä aikavälillä ydinvoiman työllistävä vaikutus on negatiivinen, koska sehän nimenomaan lisää sellaista tuotantoa, joka on erityisen energiaintensiivistä, jolloin työvoimaa tarvitaan vähemmän. Ei tätä todellakaan pystytä niin yksiselitteisesti mittaamaan.

Mutta kysymys ei ole siis takinkäännöstä eikä työllisyysohjelmasta, vaan kyse on pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavista energiapolitiisista ratkaisuista. Vaihtoehtoja mielestäni eivät suinkaan ole ydinvoima tai hiilivoima vaan nykyinen meno taikka uudenlainen kestävä kehityksen strategia. Siinä mielessä näyttää unohtuvan, että me joudumme nyt ratkaisemaan energia-asioita, jotka ovat hyvin paljon laajempia kuin vain työllisyysasioita.

Energiapolitiinen selontekohan meille jo annettiin. Varmaan on paikallaan antaa uusikin, kun nyt päätöskin tehdään uudessa tilanteessa. Jotta voisi palauttaa mieleen, mistä pitäisi nytkin olla kysymys, lainaan eduskunnan ympäristövaliokunnan kannanottoa viime vuoden keväältä. Vuosi sitten, kun energiapolitiikka selontekoa käsiteltiin, ympäristövaliokunta totesi näin:

”Suomen energiapolitiikan keskeisiksi strategisiksi tavoitteiksi tulee asettaa:

1) kansantalouden ja talouskasvun energiariippuvuuden vähentäminen, energian käytön ja tuotannon tehostaminen ja sitä kautta primäärienergian kulutuksen kasvun pysäyttäminen; sekä

2) uusiutuvien energialähteiden käyttösuuden kasvattaminen ja sitä kautta riittävän kotimaisen energiahuoltovarmuuden ylläpito.”

Nämä tavoitteet nähdäkseni ovat edelleenkin perusteltuja mutta näyttävät ydinvoimahuumas- sa kokonaan unohtuneen.

Viime viikkoina ja erityisesti näiden kahden päivän ajan keskusteluissa on perusteltu uuden ydinvoimalayksikön rakentamista ainoana työllisyyttä lisäävänä ratkaisuna. Sitä on myös perusteltu sähkön kulutuksen väistämättömällä kasvulla. Mielestäni molemmat perustelut johtavat virheellisiin johtopäätöksiin, jos unohdetaan samalla, että ympäristöpainotteinen energiapolitiikka ja kestävä kehitys edellyttäisivät energian säästöä ja tehokkaampaa käyttöä. Mielestäni on suorastaan vastuuttomasti puhuttu työllisyydestä. Olen lukenut sellaisenkin luvun näiden päivien aikana, että jopa 250 000 työpaikkaa syntyisi tavalla tai toisella sen päätöksen seurauksena, että uusi voimalayksikkö rakennettaisiin. Minusta on vastuutonta, että on luotu tällaisia työllistämisodotuksia ihmisille ja sen jälkeen sanotaan, että ne, jotka eivät hyväksy ydinvoiman lisärakentamista, ovat työllisyyttä vastaan.

Hallitus on menetellyt täysin yhtä taitamattomasti omalta osaltaan luodessaan näitä odotuksia kuin pari vuotta sitten mainitessaan ja mainostaessaan, että Suomen markan ecukytkentä tulee välittömästi tai hyvin nopeasti vaikuttamaan Suomen talouden parantamiseen ja myös työllisyyden lisääntymiseen. Tiedämme, että tuosta kytkennästä lähtien työllisyys on koko ajan heikentynyt. Aivan samalla tavoin viime vuoden keväällä, kun hallitus päätti hakea EY:n jäsenyyttä, samalta paikalta useat ministerit vakuuttivat, että jo pelkkä Euroopan yhteisön jäsenyyden hakeminen tulee piristämään suomalais- ta taloutta, tulee ohjaamaan Suomeen investointeja ja parantamaan työllisyyttä. Tuosta ajasta työttömyys on edelleen kasvanut. On siis tavattoman vaikea uskoa tämän hallituksen vakuutteluihin, että kysymys tässä tapauksessa olisi niin voimakkaasta psykologisesta vaikutuksesta, että sillä olisi työllisyydelle merkitystä.

Työttömyys on eittämättä meidän ongelmis- tamme pahin ja vaatii hyvin päättäviä toimia, joihin Ahon hallitus ei näytä yksinkertaisesti kykenevän. Suomen talouden ahdinko ja työttömyys eivät kuitenkaan missään nimessä, kuten on jo moneen kertaan todettu, johdu edullisen energian puutteesta, eikä ahdinkoa ratkaista ydinvoiman rakentamisella. Merkillistä on myös se, että on valtion- mutta myös kansantalouden velkaan-

tumisesta oltu huolissaan mutta samalla oltaisiin sitä mieltä, että ydinvoiman lisärakentamisen vuoksi voisi velkaantua mutta ei muiden sinänsä hyvien investointien vuoksi.

Ydinvoiman rakentaminen toisi kieltämättä tuhansia työpaikkoja mutta ehkä suurelta osin ulkomaille, sillä ydinvoimaa on vaikea millään silmänkääntötempulla muuttaa kotimaiseksi energiaksi. Useiden laskelmien mukaan, joita täälläkin on esitetty, kotimaiseen energiatuotantoon satsaaminen tuottaisi runsaasti enemmän ja pysyviä työpaikkoja.

Keskustelussa ovat ydinvoiman puolustajat vetäneet mutkat suoriksi ja väittäneet, että ainoa vaihtoehto on hiilivoima, mikäli ydinvoima hylätään. Näinhän ei ole. Tavoitteeksi on nimenomaan asetettava energian säästö ja fossiilisten polttoaineiden osuuden vähentäminen. On totta, että muutos, joka energiajärjestelmään tarvitaan, on hidas. Sen vuoksi siihen pitäisi nyt ryhtyä. Mikäli uusi ydinvoimala rakennetaan, se väistämättä siirtää tuota muutosta pitkälle eteenpäin, ja ehkä muutaman vuoden kuluttua jälleen sanotaan, että nyt pitää rakentaa uusi ydinvoimala, jotta jäisi taas aikaa tuon muutoksen tekemiseen. Muutokseen ei ole tosissaan ryhdytty juuri sen takia, että on luotettu siihen, että painostus tuo lisää ydinvoimaa. Siksi olisi nyt korkea aika ryhtyä lisäämään muita vaihtoehtoja, erityisesti kotimaista hajautettua energiatuotantoa. Näitä asioita on pitkästi perusteltu kuluneiden vuoro- kausien aikana, mutta otan vielä muutamia vertailuesimerkkejä.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen poltto- ja lämpötekniikan laboratorion selvityksen mukaan kotimaisten biopolttoaineiden käyttöä sähkön tuotannossa on teknisesti mahdollista lisätä jopa noin 1 600 megawattia vuoden 90 tilanteesta vuoteen 2005 mennessä. Suurin yksittäinen lisäys saataisiin kemiallisen metsäteollisuuden lisääntymisestä sähkön tuotannosta. Tämä on yksi osa siitä, mitä tarvittaisiin vaihtoehtona.

On suhteellisen luotettavia laskelmia — tai ainakin ne ovat mukana valiokunnan mietinnös- sä — siitä, että ydinvoiman lisärakentaminen saattaisi työllistää noin 2 000 henkeä vuodessa 6—7 vuoden aikana ja että välilliset vaikutukset mukaan lukien olisi kyse noin 35 000 henkilötyö- vuodesta eli siis 35 000 ihmistä vuodeksi tai vaika- kapa 7 000 ihmistä viideksi vuodeksi. Se on pal- jon tietenkin siitä huolimatta, että se on vain pieni osa niistä yli puolesta miljoonasta, jotka nyt ovat työttöminä. Mutta kaikki muut arvailut, esitetyt pri- stysvaikutukset tai myönteisten signaalien

tuomat työpaikat taikka liipaisinvaikutukset ovat spekulaatioita ja ennen kaikkea ne eivät johdu, mikäli niitä syntyy, siitä, että rakennettaisiin ydinvoimaa, vaan mikäli niitä syntyy, ne syntyvät tietenkin rakentamalla mitä tahansa perusenergiaa silloin, kun energiaa erityisesti tarvitaan. Sitä ei tällä hetkellä tarvita, joten työpaikatkin syntyisivät vasta vuosien kuluttua, jolloin toivottavasti työllisyystilanne olisi parempi muutoinkin.

Työpaikkoja syntyy, jos on kilpailukykyistä tuotantoa ja kysyntää sekä kotimaassa että ulkomailla aivan perusvoiman tuotantotavasta riippumatta. Jos energiaa kerran on tarjolla, ei kukaan voi väittää, että jokin erityinen työpaikka syntyisi muualla tuotannossa sen takia, että vettä keitetään ydinvoimalla tai että sitä keitetään hiilellä tai jollakin muulla.

Sanottakoon vielä kerran, ettei meillä ole välitöntä lisäenergian tarvetta, eikä nyt mahdollisesti tehtävä myönteinen ydinvoimapäätös kovinkaan monta työpaikkaa tuo ensi vuonna tai seuraavana vuonna (Ed. Louekoski: Kyllä tuo!) ja jos tuo, niin niitä toisivat muutkin myönteiset energiaratkaisut.

Meillä on siis aikaa paneutua kotimaisiin ja muihin vaihtoehtoihin. Hajautetun energiatuotannon myönteiset seuraukset ovat kiistattomia. Kun uusiutuvien energialähteiden käyttö lisääntyisi, ja mikäli me käytämme bioenergiaa, me pystyisimme sitouttamaan hiilidioksidin kasvavaan puuhun jopa enemmän määrin kuin polton yhteydessä hiilidioksidia vapautuisi. Tämä ajatushan mm. oli hallituksen energiastrategian mukainen tavoite, kun meille selonteosta annettiin. Nyt näytävät tuosta selonteosta unohtuneen suunnilleen kaikki asiat. Nyt puhutaan vain työllisyydestä.

Voimalat voitaisiin rakentaa sinne, missä lisäkapasiteettia tarvittaisiin. Verkostohäviöt pienenisivät. Tietenkin tämä kyllä edellyttäisi, että myös näiden pienten voimaloiden pääsy valtakunnan verkkoon turvattaisiin. Ennen kaikkea energiatuotannon omavaraisuus ja työllistävyyden nousisivat.

Näin lyhyessä esityksessä ei voi tietenkään paneutua kovin moneen asiaan, mutta eivätköhän ne täällä ole tulleet sanottuiksi aika tarkkaan ja erittäin hyvin perustelluiksi.

Toteaisin vain lopuksi, että ydinvoiman lisärakentamista on perusteltu myös sillä, että sen yhteydessä voidaan kehittää kotimaista korkeata teknologiaa. Se on varmasti totta. Mutta ihmettelen, mikä vika on siinä korkeassa teknologias-

sa, jota on kehitetty esimerkiksi maakaasudieselveoiman rakentamisen yhteydessä. Suomalainen Wärtsilän dieselteknikka on menestynyt maailmanmarkkinoilla. Se on 90-prosenttisesti kotimaista tuotantoa. Dieselveoimalan rakennusaika on 1—2 vuotta, joka on yksi tai kaksi vuotta, korkeintaan kaksi, mikä on tietysti hyvä muistaa silloin, kun energiapula yllättää, mitä en nyt usko. Vertailun vuoksi tänä päivänä jo Vaasan ja Turun Wärtsilä rakentavat yhteensä noin 1 200 megawattia dieselveoimaloita vuodessa, joten vaihtoehtoja on, jos niitä vain halutaan käyttää.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mitä tulee Wärtsilän dieseleihin ja niihin liittyvään tekniikkaan, Wärtsilän yritysjohdon omasta mielestä se on massiivista perusvoimatuoitantoa täydentävä, hyvä, korkean teknologian piiriin kuuluva tuotantomuoto, jota kannatan varmasti yhtä lämpimästi kuin ed. Wahlström. Mutta tämä ei ole perustuotantoa, ydinvoimalla toteutettavaa perustuotantoa syrjäyttävä tuotannon muoto (Ed. Wahlström: Korvaava!) — eikä korvaava, eikä voi olla korvaava. Wärtsilän omien asiantuntijoidenkin mielipiteen mukaan se ei ole korvaava, se on täydentävä.

Mutta sitten kiinnittäisin huomiota, kun ed. Wahlström mielestäni hyvin perusteellisesti käsittelee työllisyyttä ja ansiokkaastikin, siihen viinoutumaan, joka tässä keskustelussa yleensä työllisyydestä puhuttaessa on ollut. Ei perusvoimatuoitannon muoto ole sinänsä työllisyyspolitiikan kannalta kaikkein tärkein asia niin ajateltuna, että kun rakennetaan voimalaitos, se työllistää, vaan meidän täytyy saada sellaista perusvoimaa, sellaista energiaa, joka antaa mahdollisuuden teollisuudelle pitkällä aikavälillä tehdä tänne teollisia työpaikkoja. Tämä on ihan toinen asia.

Toistan vielä sen useampaan kertaan täällä sanomani, että energiatuotannon pitää olla muuta teollisuustuotantoa tukeva teollisuuden ja tuotannon muoto eikä muun teollisuuden tuloksen varassa toimiva, tukea nauttiva tuotannon muoto. Tässä on juuri se asia, joka ed. Wahlströmilta ilmeisesti jäi huomaamatta.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Suomalaisen Työn Liitto on 15.9. myöntänyt viidennen ydinvoimalan rakennushankkeelle ja voimalassa tuotettavalle sähkölle Suomalaisen Työn Liiton avainlippukuperäismerkin, niin että kyllä ydinvoima on kotimaista, ja se on kuitenkin edullisinta kotimaista.

Minä en ymmärrä äskeistä puhetta. Kyllä kai työllisyysasiat pitäisi oikein ymmärtää tässä yhteydessä, niin kuin ed. Louekoskikin totesi.

Mitä me ulkomaille kerromme, jos täällä ydinvoima hylätään? Meillä on nyt paljon ulkomaisia sijoittajia Suomessa. Masa-Yards on esimerkki siitä. Työpaikkoja on Suomessa ulkomaisten sijoittajien ansiosta, Nokia-Data, Strömberg. Kaikki nämä työpaikat uhkaavat hävitä, jos signaali maailmalle on, että epävarman Venäjän vieressä on maa, joka tuo epämääräistä sähköä ja kaasua Venäjältä, ja sinne pitäisi sitten sijoittaa. Ei kai nyt semmoisia yrityksiä kyllä maailmasta kovin paljon löydy. Sen sijaan jos me toteamme, että me olemme omavaraisia, me rakennamme ydinvoimaa lisää, niin kaikki yritykset ymmärtävät sen, vaikka joku vihreä jossakin sitä vastustaisikin.

Minä en kerta kaikkiaan ymmärrä, että työllisyys paranisi sillä konstilla, että ydinvoima kielletään. Kukaan ei vastusta sitä, että ydinvoima tuottaa työpaikkoja. Mutta jos ydinvoima kielletään, silloin meiltä menee työpaikkoja. Eivät ne pysy entisellään, vaan ne häviävät. Ei tule ulkomaisia sijoituksia, ja se alkaa toimia heti. Ydinvoiman rakentaminen taas tuottaa työpaikkoja heti, koska heti ryhdytään puuhaan, kun päätös on tehty. Sen sijaan jos ydinvoimaa ei hyväksytä, niin muita energialähteitä ei tarvitse ennen kuin vasta muutaman vuoden kuluttua ryhtyä miettimään, koska ne rakennetaan äkkiä. Kyllä tässä työllisyysdestäkin on kysymys.

Ed. W a h l s t r ö m (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minä nimenomaan puhun työllisyydestä siinä merkityksessä, että kaikkeen siihen tuottavaan, tuotannolliseen työhöön, jota me tarvitsisimme Suomessa ja tarvitsisimme nimenomaan pieniä ja keskusuuria yrityksiä sitä tekemään, tarvitaan energiaa ja siihen tarvitaan suhteellisen halpaa tai edullista energiaa, mutta me emme tarvitse mitään energian halpamyyntiä.

Mitä tulee kummalliseen mantraan, että jokin energia on erityisesti perusenergiaa ja jokin ei ole perusenergiaa, sitä ei ihan näin myöskään Wärtsilä Diesel ole esitellyt, vaan kyllä heidän mielestään dieselveima on perusvoimaratkaisu. Se tarkoittaa sitä, että sitä tuotetaan paikallisissa dieselveimaloissa. Ratkaisun etuna on nimenomaan se, että siinä dieselveimalan hukkalämpö hyödynnetään yhdyskuntien lämmityksessä. Ydinvoimaa, joka on lauhdutusvoimaa, tarvittaisiin vain lisäenergiavaihtoehtona, jos omavaraisuuteen ei haluttaisi esimerkiksi yhdyskunnassa pyr-

kiä. Siis kyllä sillä pystytään tuottamaan ihan samalla lailla energiaa kuin ydinvoimallakin, ja se on kotimaista, mikäli vaihtoehto halutaan.

Totta kai meidän pitää tehdä sellaisia ratkaisuja, että sekä suomalaiset että muut yrittäjät uskovat, että tässä maassa on energiaa, mutta ne ratkaisut voidaan tehdä muillakin keinoin kuin ydinvoimalla. Se on täällä moneen kertaan tämän keskustelun aikana jo tuotu esille. Jos erilaiset energiavaihtoehdot ovat turvatut ja energian saatavuus turvattu, ei todellakaan liene merkitystä sillä, miten se vesi lämmitetään niissä laitoksissa.

Ed. J. Leppänen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. B i a u d e t : Ärade talman! Vi beslutsfattare erbjuds nästa fredag eller nu på fredagen ett tillfälle att påverka Finlands utveckling på lång sikt. Det är sällan vi har framför oss andra, lika betydelsefulla enskilda beslut att fatta. United States National Academy of Sciences och Royal Society of London gav för något år sedan ut en gemensam rapport, som började så här: "Om förutsägelseerna om befolkningstillväxten visar sig stämma och mänskornas verksamhet på jorden fortsätter enligt samma mönster, kan det visa sig omöjligt för vetenskapen och tekniken att förhindra en oåterkallelig utarmning av miljön och fortsatt fattigdom i stora delar av världen".

Man frågar ofta oss beslutsfattare vem det är som har makten i Finland och vi kan kanske inte göra annat än svara att vi ofta känner oss väldigt maktlösa att göra riktiga ändringar, att kunna göra beslut, som verkligen har betydelse. Nu på fredagen har vi makten, vi har makten att ändra de mönster som nu gör vår utveckling ohållbar. Det gäller nu att fatta ett beslut, som på bästa sätt beaktar samhällets helhetsintresse och den här helheten kan inte bara betyda helheten för oss som lever här och nu, utan den måste också innefatta hänsyn till de människor som kommer efter oss, långt efter oss.

Inställningen till kärnkraften är en vattendelare mellan riksdagsledamöter, t.o.m. från samma parti och riksdagsgrupp. Den delar in oss folkvalda på många olika sätt. Klyftan mellan våra livs-åskådningar är stor. Jag tror att det är därför som det hårda lobbingsarbetet från utomstående intresseorganisationer haft föga framgång, åtminstone i de flesta fall. Inte ens under "hot eller utpressning" kan en politiker byta livsåskådning, sått att se sin egen roll som den som påverkar,

förändrar och förbättrar världen och utvecklingen överhuvudtaget.

Man kan inte byta livsåskådning på basen av enskilda faktorer, som inte är avgörande i den helhet som verkligheten utgör. Enskilda aktörers ekonomiska intressen får inte spela en viktigare roll än den helhet vi försöker skapa, där konsekvenserna av varje beslut för oss alla här och nu och för dem som kommer långt efter oss, är viktigast.

Kärnkraften delar oss också in i dem, som tror på att det här är ett politiskt beslut som vi politiker, folkets representanter skall avgöra, och i dem, som anser att det är industrin eller marknaden som skall avgöra. Vi indelas i dem, som anser att marknaden inte kan fungera i samhällets och människornas intressen så länge marknaden inte behöver räkna med alla kostnader och alla effekter på utvecklingen; och i dem, som tror att det finns en expertsanning och att expertisen finns hos dem som har den ekonomiska nyttan av verksamheten.

Minusta vaikuttaa hyvin epätodennäköiseltä, että ne, joilla on suoranaista taloudellista hyötyä viidettä ydinvoimalaa koskevasta päätöksestä, ottaisivat arvioissaan huomioon miinuspuolelle sellaisia kustannuksia, joita ne eivät joudu itse koskaan maksamaan, vaan jotka toiset maksavat heidän puolestaan. Heille tämä on hyvää bisnestä, emmekä voi odottaa heidän kykenevän arvioimaan yhteiskunnan kokonaisuutta. Se on meidän tehtävämme.

Minulle ydinvoima on edelleenkin poissuljettu vaihtoehto, koska se sisältää sellaisia riskejä, joita en voi hyväksyä. Riskien suuruutta arvioitaessa arvioita ei voi tehdä pelkästään onnettomuuden todennäköisyyden perusteella, myös onnettomuuden vakavuus sen sattuessa lisää riskin suuruutta.

Eettisesti en voi hyväksyä ydinvoimaa myöskään siitä syystä, että siitä aiheutuu vakavia ongelmia, joita emme pysty kestävästi ratkaisemaan elinaikanamme. Kyse on jälleen yhdestä tavasta lainata tulevaisuudelta ja tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksien rajaamisesta.

Ydinjätteen loppusijoitusta ei ole ratkaistu pysyvästi missään päin maailmaa. Suomen Säteilyturvakeskusta vastaava Ruotsin viranomaisen on äskettäin todennut Ruotsin ydinjätteen loppusijoitusta koskevien suunnitelmien olevan epätydyttäviä turvallisuuden ja kustannuslaskelmien osalta. Suomen suunnitelmat ovat lähinnä ruotsalaisten suunnitelmien kopioita.

Ympäristöpolitiikan kannalta energiatekniikan valinta on keskeisessä asemassa. Päätös viidennestä ydinvoimalasta vaikuttaa energiatuotannon kokonaisuuteen ja jatkaa energiavaltaitten tuotantomallien yhteiskunnallista kehitystä. Ydinvoiman lisärakentaminen ei johda energian käytön riittävään tehostumiseen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön valtioneuvostolle tekemän selvityksen mukaan viidennen ydinvoimalan rakentaminen merkitsee jo sinänsä energian käytön lisääntymistä yli 600 megawatilla vuonna 2005. Jos valitsemme ydinvoiman lisärakentamisen, tämä merkitsee myös automaattisesti hiileen perustuvan energiatuotannon lisäämistä. Tämä johtuu siitä, että Etelä-Suomen taajamien energiahuoltoa koskevat suunnitelmat perustuvat hiili- tai kaasuvaihtoehtoihin. Jos näiden taajamien kaukolämmöntuotantoon ei ole käytettävissä Norjasta tulevaa kaasua, kyseeseen tulee hiilivoiman lisääminen. Tämän vuoksi väitän viidennen ydinvoimalan samalla merkitsevän noin 20:tä prosenttia suurempia hiilidioksidipäästöjä.

Näin ollen ydinvoiman kannattajien perustelu, että ainoastaan ydinvoiman lisärakentaminen voi vähentää hiilidioksidipäästöjä, on täysin väärä. Hiilidioksidi- ja muiden päästöjemme vähentäminen kansainvälisten sitoumustemme mukaisesti on täysin riippuvainen koko energiatekniikasta ja siitä, miten onnistumme murtamaan energiavaltaitten tuotantoprosessin mallin ja kotitalouksien energiakulutuksen kasvun. Energian kulutuksen vähentämistavoitteen tuleekin olla ohjeellinen jokaiselle energiamuodon valintaa koskevalle päätökselle.

Joukkotiedotusvälineissä käyty keskustelu on viime aikoina pyörinyt työllisyyskysymyksen ympärillä. Täysin selvää on, että kaikki investoinnit uusiin energiamuotoihin, kuten muutkin investoinnit, lisäävät työllisyyttä. On aika naiivia väittää, että ainoastaan ydinvoima toisi lisää työpaikkoja. (Ed. Dromberg: Eihän niin ole sanottu!) Viestimissä esitetyillä luvuilla ei ole myöskään minkäänlaista realistista pohjaa. Selvitykset maakaasun työllisyysvaikutuksista osoittavat, että myös panostus maakaasuun tuo työpaikkoja, jotka miestyövuosina laskettuina ovat täysin vertailukelpoisia niihin lukuihin nähden, joita investoinnit ydinvoimalaan antaisivat. (Ed. Tiuri: Norjassa ja Ruotsissa!) — Suomessa.

Työllisyysnäkökulmasta olisi ehkä tärkeämpää miettiä sitä, millä tavoin näitä työpaikkoja pystyttäisiin hajauttamaan ja miten pysyviä niis-

tä tulisi. Tosiasia on, ettei myöskään myönteinen päätös ydinvoiman lisärakentamisesta johda välittömiin työllisyysvaikutuksiin, koska nämä tulevat viiden, ehkä kuuden vuoden kuluttua sekä ydinvoiman että maakaasun osalta.

Jos perjantaina sanomme "ei" ydinvoimalle, sillä voi sinänsä olla huomattavasti nopeampi työllisyysvaikutus, koska esimerkiksi Nesteen raskaan öljyn kaasutukseen perustuvan voimalan rakentaminen Porvooseen tullaan aloittamaan hyvin nopeasti, mistä syntyy työpaikkoja. Nesteen povo-voimala on suunniteltu teholtaan 600 megawatin voimalaksi. Tästä Neste käyttää itse 200 ja valtakunnan verkkoon jää 400 megawattia. Jos ydinvoimapäätös nyt tehdään, tämä laitos rakennetaan huomattavasti pienemmässä mittakaavassa, eikä se tuo yhtä suurta työllisyysvaikutusta. (Ed. Tiuri: Eikä yhtä paljon hiilidioksidia!) Myös hallitus toteaa työllisyysvaikutuksia koskevassa selvityksessään, että kotimaisten polttoaineiden käyttöön perustuva energiatestrategia tuo selvästi eniten työpaikkoja. Näin ollen on käsittämätöntä, että työllisyysperustein tulisi sanoa "kyllä" ydinvoimalle.

Mielestäni sekä ympäristöpoliittiset että työllisyyteen ja talouteen liittyvät syyt puhuvat kaasun puolesta. Norjan maakaasu voisi korvata ydinvoiman ja hiilivoimaa ja saattaisi olla yhteispuhjoismainen ratkaisu Itämeren alueen energiaongelmiin.

Suomessa kaasuverkon laajentamisella korvattaisiin hiilivoimaloita. Etelä-Suomessa on olemassa valmiit suunnitelmat 500 megawatin kaukolämpövoimalan rakentamiseksi. Viides ydinvoimala estäisi käytännössä kaasuputken rakentamisen Norjasta lähitulevaisuudessa ja vähentäisi tällä tavoin huomattavasti Etelä-Suomen kaupunkien mahdollisuuksia valita maakaasu hiilen sijaan energialähteeksi.

Baltian maissa on ajankohtaista ratkaista kysymys oman energiahuollon turvaamisesta ja katkaista samalla riippuvuus Venäjästä. Koko Itämeren ympäristön kannalta olisikin äärimmäisen tärkeää, että Baltian maiden nykyinen energian tuotanto voitaisiin korvata sekä ympäristöystävällisemmillä että turvallisemmilla energiantuotantolaitoksilla. (Ed. Louekoski: Ydinvoimalla?) — Ei. Mutta tähän varmasti haluatte korvata ne ydinvoimalla. — Nykyisin Baltia on käytännössä riippuvainen kolmesta energialähteestä: Liettuassa sijaitsevasta Ingalinan ydinvoimalasta, joka on vaarallinen huonon kuntonsa ja puutteellisen tekniikkansa vuoksi, Suomenlahden toisella puolella sijaitsevasta Narvan tehotto-

masta liuskekivisähkövoimalasta ja kaasun tuonnista Venäjältä. (Ed. Tiuri: Ja Sosnovyi Borista!)

Sanonta "Päätös ja ympäristötuho eivät tunne rajoja" alkaa muodostua kliseeksi, jota kerta kerran jälkeen toistamme. Mutta energiapäätöksemme yhteydessä tämä klisee saa todellisen taustansa. Viisas päätös merkitsee vaikutusten huomioon ottamista rajojemme ulkopuolella Pohjoismaissa ja koko Baltian alueella. Väittämä, jonka mukaan Suomen viides ydinvoimala sulkisi Sosnovyi Borin ydinvoimalan, ei ole realistinen, vaikka mielelläni sen sulkisinkin.

Niiden, jotka sanovat, että Ruotsi ei ole kiinnostunut maakaasusta, tulisikin tutustua Nutekin, Närings- och teknikutvecklingsverketin, äskettäin esittämään selvitykseen. Siinä asetetaan kysenalaiseksi, että Ruotsi ei tarvitsisi lisäenergiaa vuoteen 2005 mennessä, jolloin valtiopäivien päätöksen mukaan ydinvoiman on oltava purettu. Myös Ruotsin ydinvoimaloiden arvioitu elinikä on asetettu kyseenalaiseksi.

Todellinen energiaongelma ei olekaan Suomessa vaan kolmannessa maailmassa. Kuinka paljon tahansa energiaa säästetäänkin kehitysmaissa, energian saannin on kuitenkin kasvetta-va pitkällä aikavälillä. Valitettavasti monet lähtevät siitä, että näiden maiden on seurattava meitä teollisuusmaita lisäämällä hiilen ja öljyn käyttöä. Mutta on myös muita mahdollisuuksia. Tarvittava tekniikka, jonka varaan kehitysmaat, köyhimmät maat, voivat rakentaa kestävän energijärjestelmän, on olemassa. Kyse on energian tarjonnan lisäämiseen perustuvan konventionaalisen mallin murtamisesta. Sen sijaan tulee pyrkiä maksimoimaan energian tarjoamat palvelut energian saatavuutta lisäämättä.

Energian käytön tehostamiseen tähtäävät investoinnit voivat myös merkitä huomattavia säästöjä tai voittoja, joista kehitysmailla on tuskin varaa luopua. Näin sanoo Worldwatch-instituutti viimeisessä Maailman tila-kirjassaan. Meidän rikkaiden maiden — kaikesta huolimatta olemme rikkaita — vastuulla on tämän tekniikan ja prosessien kehittäminen, prosessien, jotka mahdollistavat kestävän energiatuotannon ja -kulutuksen kehitysmaissa.

Arvoisa puhemies! Maanantaiseuran viime kokouksessa nuorisotutkija Jari Ehrnrooth sanoi, että nuoret eivät tunne luottamusta politiikoihin, koska kaikki tekevät päätöksiä vain omista intresseistään lähtien ja oman sektorinsa näkökulmasta. Nuoret vaativat kokonaisnäkemystä ja yhteisen edun näkemystä. Nuorten luottamusta meihin ja heidän uskoaan tulevaisuuteen

ei ainakaan lisää se koplauspeli, jota täällä on nyt harrastettu. Ydinvoimapäätökseen, joka mittasuhteiltaan on hyvin merkittävä päätös ja jolla on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen, kytketään erillisiä ja ilman mitään syy-yhteyttä olevia eri mittaluokan kysymyksiä. Tällä tavalla erityisintressejä puolustavia kiristetään muuttamaan kantansa itse pääkysymyksessä. Meidän ei kuitenkaan pitäisi mennä mukaan tällaiseen peliin. Haittaveromallia kehitetään EY-mallia kohti, ja haittaverojen tarpeellisuudesta löytyy varmasti enemmistö tässä salissa ydinvoimapäätöksestä huolimatta. Joka tapauksessa meidän on kehitettävä haittaveroja kestävämmän kehityksen suuntaan.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Biaudet on ilmeisesti hyvin tarkkaan pohtinut tätä aihetta, mutta kaikesta huolimatta olin havaitsevinani joitakin mielestäni epäloogisuuksia hänen puheenvuorossaan. Erityisesti kiinnitin huomiota hänen pohdintaansa hiilen käytön lisäämisen ja viidennen ydinvoimalan rakentamisen suhteesta, kun hän totesi, että viides ydinvoimalayksikkö tuo vääjäämättä mukanaan lisää hiilen käyttöä kaukolämpölaitoksissa Etelä-Suomessa. Samalla hän katsoi, että viides ydinvoimala estää kaasuvaihtoehdon toteutumisen, ja tämä tuo tullessaan hiilen käytön lisäämisen. Mielestäni perusteet eivät olleet oikein kestäviä, kun jatkossa seurasi todistelua siitä, miten Ruotsi ja Baltian maat tarvitsevat kaasua. Jos näin on, eikö se puolestaan johda siihen, että jossain vaiheessa Suomi voisi saada Norjan kaasun yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian kanssa käyttöön? Silloin voitaisiin tässä yhdistetyssä lämmön ja sähkön tuotannossa käyttää kaasua. Minusta se ei kuitenkaan sulje pois sitä, ettei perusvoimatuotannossa eli lauhdetuotannossa tarvittaisi edelleenkin viidettä ydinvoimalayksikköä.

Ed. T o i v o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Biaudet näki tarpeelliseksi ja suotavaksi Baltian pyrkimyksen katkaista energiariippuvuutensa Venäjästä. Eikö sitä samaa voitaisi sanoa myös Suomen suhteen tilanteessa, jossa Venäjä on äärimmäisen epästabiili? Miten voimme ottaa sen riskin, että niin suuressa määrin olemme riippuvaisia niin kaasun kuin sähköenergian tuonnista Venäjältä? Eikö juuri tällä hetkellä pitäisi jo huomenissa pistää lapio maahan ja ryhtyä rakentamaan omaa perusvoimalaitosta hartaasti toivoen, että ehdimme saada sen

valmiiksi ennen kuin Venäjän epästabiili tilanne saattaa johtaa epätoivottavaan tulokseen energian saannin suhteen?

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Biaudet on hyvän uskon varassa esitellessään omaa energiapolitiikkaansa. Talousvaliokunta niin kuin muutkin valiokunnat ovat kuulleet hyvin tarkasti asiantuntijoita mm. siitä, saadaanko tänne Norjan kaasua lähivuosina vai ei. Vastaus on ollut, että ei sitä ole saatavissa.

Toinen mielenkiintoinen asia oli tuossa puheenvuorossa, että ed. Biaudet tuntuu uskovan, että Ruotsi luopuu ydinvoimasta 2000-luvun alussa. (Ed. Biaudet: Siitä on jo päätös!) — Siellä on päätöksiä tästä. Sehän olisi Ruotsin energiapolitiikalle täydellinen katastrofi. Sen sähköstä tuotetaan 52 prosenttia ydinvoimalla. Kuinka on mahdollista, että tässä keskustelussa suomalainen kansanedustaja voi uskoa, kertoa uskovansa, että tällainen tapahtuisi? Se on täysin mahdotonta. Olen samaa mieltä kuin ed. Toivonen, että enemminkin kannattaisi kantaa huolta Suomen riippuvuudesta ulkomaisista energialähteistä, mm. Venäjän sähköstä. Ei varmaankaan Sosnovyi Borin laitosta panna kiinni siitä syystä, että me sitä toivomme tai emme osta sieltä sähköä, pikemminkin kysymys on siitä, että se saattaa joutua suljettavaksi heikon tekniikan vuoksi, ja se merkitsee melkoista vajausta Suomen tuontiin hyvin suurella todennäköisyydellä.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun rakennetaan viides ydinvoimala, käytetään hiilen kaasutusta Turussa ja muutamissa muissa Etelä-Suomen kaupungeissa ja tuodaan Loviisasta ydinlämpöputki Helsinkiin (Ed. Biaudet: Ei sitä tuoda!), se on edullinen ratkaisu. Päästään 30 prosenttia alemmilla päästöillä kuin maakaasua käyttämällä, niin että tämä tilanne ydinvoiman kannalta on todella hyvä.

Sitten puhutaan riskeistä. Miksi ydinjätteet ovat se riski, kun meillä maaperässä on jo valtavasti uraania, ja sieltä kaiken aikaa tulee radonia? Pitäisikö sitä ruveta sieltä kaivamaan pois, ettei se säteilisi? 80 prosenttia, jopa ympäristöministeriö viimein myönsi, hiilidioksidipäästöjä pitää alentaa. Millä ihmeellä me säästämällä tai jollakin puun poltolla pääsemme siihen, että meillä vuonna 2030 olisi näin paljon alempi päästöjen taso? Jos maapallolla ei päästä tähän, ilmasto lämpenee, ja me lähestymme sitä kohtaa, jossa se muuttuu epästabiiliksi aikaisempien tapahtu-

mien mukaan. Silloin meillä yhtäkkiä tuleekin jääkausi kymmenessä tai kahdessakymmenessä vuodessa. Tämä on se riski, eikä tämän todennäköisyys ole enää kovin pieni, koska se on tapahtunut ennen maailmassa. Minusta pitäisi viimeinkin nämä riskit asettaa jonkinlaiseen järjestykseen.

Täällä puhutaan siitäkin, että energiapakettiin on sidottu kaikenlaista. Kun tulin eduskuntaan, huomasin heti, ettei logiikkaa voi käyttää. Nyt ensimmäisen kerran hämmästykseni oli logiikkaa, kun ajateltiin erilaisia energia-asioita yhtä aikaa. Mutta se ei kuulemma nyt taas olekaan politiikkaa. Kyllä täällä on todella hätää kärsimässä, kun yrittää järkevästi ajatella.

Ed. B i a u d e t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on aika tyypillistä ydinvoimalobbareitten puhetta se, että ei tunneta luottamusta demokraattiseen päätöksentekoon. (Ed. Dromberg: Lobbareitten?) — Tai ydinvoiman puolustajien, anteeksi, ehkä ei voi puhua lobbareista. — Minun täytyy sanoa, että kyllä minä uskon myös Ruotsin eduskunnan päätöksiin. (Ed. Louekoski: Kyllä me demokratiaan luotamme, mutta emme ed. Biaudet'n asiantuntemukseen!) Ja kyllä mielestäni niin Ruotsissa kuin Suomessaakin hallituksen pitäisi toteuttaa eduskunnan päätöksiä. Ei voida lähteä siitä, että eduskunta päättää mitä vain eikä hallitus tee mitään sen puolesta, että niitä päätöksiä toteutettaisiin. Olen ymmärtänyt, että tätä myös ehkä yritetään saada strategiaksi, jos täällä ydinvoiman puolustajat häviävät äänestyksen.

Ruiskianalyysissä ei ole tietyllä tavalla mitään totuusia eikä ehdotonta totuutta. Se tietenkin muodostuu hyvin paljon arvostuksista. Mutta haluan silti väittää, että riskiä arvioitaessa ei vain onnettomuuden todennäköisyys ole vaakakupissa vaan myös se, miten vakava onnettomuus ja sen seuraukset ovat. Näitä tietenkin voidaan painottaa eri tavoilla. Minä painotan ne niin, että en voi niitä riskejä hyväksyä.

Mitä energiariippuvuuteen Venäjästä tulee, kyllä meillä olisi mahdollisuus sulkea tuonti jo tänään. Meillä on kapasiteettia, jolla se voidaan korvata, jos haluaisimme. Mutta ei tämä hallitus eikä aikaisempikaan ole sitä halunnut, vaan ne ovat katsoleet, että se on halpa tapa tuoda energiaa. En minäkään ole tyytyväinen Sosnovyi Boriin. Olisin halunnut mielelläni sen sulkea, mutta en usko, että meidän ydinvoimapäätöksellämme sinänsä on siihen vaikutusta. Mutta se on ongelma, ja se on suuri uhkakuva Suo-

melle, siis nämä rajan toisella puolella olevat ydinvoimalat.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. K a r h u n e n : Arvoisa herra puhemies! Olen hyvin iloinen siitä, että oikeastaan ensimmäistä kertaa tällä eduskuntakaudella eduskunnalla on todellinen mahdollisuus vaikuttaa ja jokainen kansanedustaja on todellisen päätöstilanteen edessä, jolloin niilläkin, jotka eivät ilman erikseen annettuja vapaita käsiä uskalla ottaa henkilökohtaista vastuuta päätöksistä, on mahdollisuus todella tarkkaan punnita, mikä on se viimeinen ja todellinen oikea kanta.

Vastauksen antaminen hallituksen periaatepäätökseen viidennen ydinreaktorin rakentamisesta ei ole kovinkaan helppoa. Pitävän kannan muodostaminen vaatii paljon tietoa ja ennen kaikkea aikaa paneutua saamaansa tietoon. Siksi onkin hyvin valitettavaa, ettei tuota aikaa ole aina haluttu päättäjille suoda. Viime eduskuntavaalien alla sekä äänestäjät että tiedotusvälineet painostivat uusia kansanedustajaehdokkaita ilmaisemaan kantansa. Ainakin itse jouduin tuolloin ratkaisemaan kantani hyvin puutteellisen tiedon pohjalta. Tiedän toki, että saan siitä syyttää ainoastaan itseäni, mutta samalla tiedän, etten ole ongelmani kanssa yksin.

Sama painostaminen, ei siis erityisesti vastustajien tai kannattajien, on jatkunut koko tämän eduskuntakauden ajan. Kansanedustajien kantaa ovat tentanneet niin kansalaisjärjestöt kuin tiedotusvälineetkin laidasta laitaan. Niinpä ainakin yhden asian olen tämän prosessin aikana oppinut: Älä koskaan edes hyvää tarkoittaen kerro kantaasi ennen lopullista napin painamista. Meidän poliittinen kulttuurimme ei nimittäin tunne käsitettä mielipiteensä muuttaminen uusien faktatietojen pohjalta. Puhutaan vain takinkääntämisestä ja lahjusmiesten kelkkaan lähtemisestä. Meidän poliittinen kulttuurimme päinvastoin ihannoii jääräpäistä ja suorasekäistä väärässäkin olemista.

Minua eivät päätöksen tekemisessä ole painostaneet sen enempää ydinvoiman viralliset vastustaja- kuin kannattajatahotkaan, ei sen enempää Teollisuuden Voima kuin Greenpeacekään, ei ennen eikä jälkeen kannanmuutokseni. Herjauksia ja uhkauksiakin olen toki saanut, mutta vain yksittäisiltä, uskoakseni mielenhäiriöisiltä henkilöiltä. Myöskään minun arvoni eivät ole olleet kaupan, niin kuin ed. Anneli Taina täällä eilen

keskustelussa sanoi omista arvoistaan. Hänen mielestään kuitenkin kaupan ovat kaikki ydinvoiman kannattajien arvot.

Sen sijaan mieleni ovat muuttaneet ympäristövaliokunnassa kuulemani lukuisat asiantuntijalausunnat. Tietoa on toki ollut saatavilla aikaisemminkin. Kyse on lähinnä vain siitä, suostumeko vastaanottamaan uutta tietoa. Yleensähan valiokuntien asiantuntijakuulemisista haetaan vain vahvistusta omalle valmiiksi muodostetulle kannalle. En ole varma, missä vaiheessa avasin korvani kaikelle informaatiolle, mutta kun sen tein, en pystynyt ajatuskulkua enää pysäyttämään, vaikka kaikkeni toki kyllä yritin.

Arvoisa puhemies! Tämä oli sitä äänestämiskäyttäytymisestystä, jollaisiksi vanhempi eduskuntasiihteeri eilen aamupäivällä osaa kansanedustajien puheenvuoroista hyvin osuvasti luonnehti.

Tämän ja eilisen päivän keskusteluissa on esitetty hyvin erilaisia arvioita mahdollisen ydinvoimapäätöksen työllistävästä vaikutuksesta. Arviot ovat vaihdelleet 15 000 työpaikasta aina 100 000 työpaikkaan, kertoipa ed. Wahlström täällä tänään kuulleensa arvion jopa 250 000 työpaikasta. Ydinvoimaa myös vastustetaan työllisyysperustein. Ydinvoiman on moitittu pitkällä tähtäimellä lisäävän teollisuuden automaatiota. Se onkin varmasti totta.

Puunkin käyttö energialähteenä työllistää. Uskon myös niihin arvioihin, joiden mukaan risusavotalla voitaisiin luoda moninkertaisesti enemmän työpaikkoja kuin ydinvoimaratkaisulla. Mutta peruskysymys kuuluukin: Onko meillä siihen varaa? Uskallan epäillä, että jos puuenergia olisi perusvoimana kannattavaa, olisi sitä jo enemmän hyödynnetty. Puuenergian käyttö ei tarvitse eduskunnan lupaa, ainoastaan rahaa, ja juuri siinä ongelma onkin.

Pahaksi moititulla automaatiolla on toki myös toinen puolensa. Ellei esimerkiksi teleliikennettä olisi automatisoitu, tarvitsisimme me tänä päivänä puhelinkeskuksiin noin miljoona puhelunvälittäjää. Tele työllistäisi näin ollen joka viidennen suomalaisen. Hyvä vai paha päätelkää itse. Ydinvoimapäätöstä ei pidä tehdä vain lyhytnäköisin työllisyyspoliittisin perustein. Itse voimalahankkeen synnyttämät työpaikat ovat väliaikaisia, enkä ainakaan itse edes väitä pystyväni ennustamaan välillisten työpaikkojen määrää.

Voimalaitokset rakennetaan sitä varten, että niillä tuotetaan sähköä. Energian kulutuksen ei tulevaisuudessa ennusteta oleellisesti kasvavan. Sen sijaan sähkön tarve energian kulutuksen si-

sällä lisääntyy. Suurin syy tähän on polttoaineden suoran loppukäytön korvautuminen sähkön käytöllä. Teollisuus panostaa sähköisiin prosesseihin tuottavuussyistä. Joillekin tehokkuus ja tuottavuus ovat kiro sanoja. Itse näen ne kunnioitettavina tavoitteina säästää raaka-aineita ja energiaa sekä välttää ympäristökuormitusta.

En ole jatkuvan kasvun varaukseton kannattaja. Kasvun on oltava sisällöltään tarkkaan punnittua, mieluummin laadullista kuin määrällistä. Nollakasvu ei kuitenkaan ole stabiili ja tavoiteltava tila. Nollakasvun yhteiskunta on kovien arvojen yhteiskunta, jossa heikot sortuvat. Nykyinen lamamme on osoittanut, mihin taloudellisen pohjan romahtaminen johtaa. Seurauksena ovat kovat paineet yhteiskunnallisten palvelujen ja sosiaaliturvan leikkauksiin sekä verojen korottamiseen.

Suomen teollisuus on hyvin energiavaltaista. Pidettiin ajatuksesta tai ei, on tosiasia, että koko elinkeinoelämämme rungon muodostavat metsä- ja metalliteollisuus. Metsäteollisuutemme edustaa maailman huippuosaamista. Myymme metsäteollisuustuotteina perinteisen sellun lisäksi paperikoneita, soodakattiloita ja kokonaisasia selutehtaita.

Sekä metsä- että metalliteollisuus tarvitsevat riittävästi energiaa. Teollisuuden on oltava sataprosenttisesti varma, että energiaa riittää. Jos teollisuutemme joutuisi lykkäämään tai jopa perumaan investointeja Suomeen sen vuoksi, ettei esimerkiksi ole huolehdittu sähkön saannista, on energiapolitiikkamme epäonnistunut.

Kannatan lämpimästi maakaasun käytön lisäämistä. Sen lisäsaatavuutta lähitulevaisuudessa ei kuitenkaan ole pystytty varmistamaan. Kannatan myös puun käytön lisäämistä. En kuitenkaan näe sitä reaalisen perusvoiman vaihtoehtona. Kannatan myös aurinko- ja tuulienergiaa. Toivon, että pian pääsemme hyödyntämään myös vetyteknologiaa.

Energian tutkimusta on koko ajan jatkettava. Mitä pikemmin saamme käyttöön uusia energiamuotoja, sitä parempi. Mutta juuri nyt meillä ei valitettavasti ole sataprosenttista varmuutta kuin ydinenergian ja kivihiiilen saatavuudesta. Ydinvoima ja maakaasu eivät ole toisiaan poissulkevia vaihtoehtoja, vaikka täällä on niin useaan otteeseen väitetty. Tulevaisuudessa tarvitsemme varmasti molempia.

Suomalaisten alansa huippuepidemiologien ja kansanterveystutkijoiden kannanotot ovat keskeisinä olleet vaikuttamassa mielipiteeni muuttamiseen. Myös Suomen Lääkäriliiton ympäristö-

kannanotossa päädyttiin suosittelemaan ydinvoiman lisärakentamista. Miten tämä sitten on mahdollista? Eikö Tshernobylin katastrofi ole muka riittävä osoitus ydinvoiman kelvottomuudesta? Tshernobylin onnettomuus aiheutti 31 välitöntä kuolemantapausta. Eniten kuitenkin on kannettu huolta onnettomuuden pitkäaikaisvaikutuksista eli syöpäriskin lisääntymisestä. Epidemiologien, joita en pidä ydinvoimalobbareina, arvio on suuruusluokkaa 10 000 syöpätapausta Euroopassa 50 vuoden aikana. Fossiilisten polttoaineiden käytön synnyttämät ilmansaasteet aiheuttavat vuodessa aivan yhtä monta syöpätapausta ja sataprosenttisen varmasti. Eli kärjistäen Tshernobylin katastrofin kaltaisia ydinvoimalaitosonnettomuuksia pitäisi sattua kerran vuodessa, jotta ydinvoiman riskit olisivat yhtä suuret kuin fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuvat riskit.

Täällä eduskunnassa ollaan kyllä kohtalaisen yksimielisiä eri energialähteiden ympäristövaikutuksista. Ydinvoiman kannattajat syyllistävät aivan liian usein ydinvoiman vastustajia fossiilisilla polttoaineilla. Fossiilisten polttoaineiden käyttö tuomitaan yksimielisesti ympäristön kannalta kaikkein turmiollisimpana. Olen täysin vakuutunut, ettei kukaan aktiivisesti aja fossiilisten polttoaineiden käytön lisäämistä, mutta siihen kuitenkin saatetaan vastentahtoisesti ajautua. Sitä riskiä en halua ottaa.

Myös ydinvoimaonnettomuuden mahdollisuus on olemassa. Sitä ei vankkumattominkaan ydinvoiman kannattaja varmasti pystyisi kieltämään. Myös läntisin turvallisuusjärjestelmin varustetuissa ydinvoimalaitoksissa voi tapahtua vakavia onnettomuuksia. Harrisburgin voimalaitoksessa, joka painevesireaktoreineen vastaa Loviisan ydinvoimalaa, reaktorisydän suli osittain. Tästä huolimatta ympäristöön ei päässyt haitallisen suuria määriä radioaktiivista ainetta. Laitoksella oli paineenkestävä suojarakennus onnettomuuksien varalta. Onnettomuuden jälkeen maailmalla ja myös Suomessa ryhdyttiin varustamaan paine- ja kiehutusvesireaktoreita järjestelmillä, jotka sydämensulamisonnettomuudenkin tapauksessa varmistavat, että suojarakennus säilyy tiiviinä eikä päästöjä synny.

Tshernobylin laitosta ei olisi voitu rakentaa mihinkään länsimaahan, koska se ei olisi täyttänyt ydinturvallisuuden perusvaatimusta: kaikissa häiriötilanteissa reaktorin on sammutettava itse itsensä. Tämä periaate täyttyy kaikissa kiehutus- ja painevesireaktoreissa. Tshernobylin laitoksen tyyppisissä grafiittireaktoreissa se ei kaikissa häi-

riötilanteissa täyty. Tshernobylin onnettomuutta pahensivat grafiitin syttyminen tuleen ja palon jatkuminen peräti kymmenen päivää. Räjähdyksen jälkeen reaktorin suojana ei ollut muuta kuin avoin tähtitaivas, ja päästöt levisivät ympäri Eurooppaa.

Uskon, että myös ydinjäteongelma voidaan turvallisesti ratkaista. En edes yritä väittää, että Suomen kallioperä olisi stabiili. Ympäristövaliokunnassa kuulemamme asiantuntijalausannon mukaan Suomen kallio on satojen miljoonien vuosien aikana ollut milloin missäkin asennossa, välillä jopa päiväntasaajan eteläpuolella, ja kallioaines on joka paikassa rikkonaista. Siitäkin huolimatta kyseinen asiantuntija piti ydinjätteen turvallista loppusijoittamista mahdollisena. Uhkarohkealta kuulostava väite perustuu käytetyn ydinpolttoaineen pienen määrään ja niukkaliukoisuuteen. Kallion sisällä käytetty polttoaine liukence aikojen kuluessa pohjaveteen, mutta niin hitaasti, ettei siitä ole vaaraa.

Turvallisuus ei siis perustu siihen, että yritetään löytää täysin ehjä ja liikkumaton kallio. Loppusijoituksella eristetään jätteet elollisesta luonnosta, jolloin säteilylle altistumista ei tapahdu. Puoliintumisaikaa vastaan ei tarvitse suojautua, vaan jätteet saavat kaikessa rauhassa olla kiven sisällä. Vaikka kallio liikkuisi, ei se vaikuttaisi jätteen hitaaseen liukenemiseen. Ydinjäte ei räjähdä.

Arvoisa puhemies! Tässä on vain murto-osa niistä faktoista, jotka ovat vaikuttaneet mielipiteeseeni. Uskon, etten voi tuoda keskusteluun paljoakaan uutta tietoa. Kaikki tosiasiat sekä ydinvoiman puolesta että vastaan ovat varmasti meidän jokaisen tiedossa. Kyse onkin siitä, mihin uskoo. Jokaisella kansanedustajalla on oikeus omaan mielipiteeseensä. Jokainen meistä kokee varmasti olevansa oikeassa. Toivon kuitenkin, että toisten mielipiteitä kunnioitettaisiin. Erityisen loukkaavina pidän syytöksiä välinpitämättömyydestä tulevia sukupolvia kohtaan.

Arvoisa puhemies! Haluan kannattaa ydinvoiman lisärakentamista juuri velvollisuudentunnon vuoksi tulevia sukupolvia kohtaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Kuuskoski: Arvoisa puhemies! Ehkä aluksi muutama sana ed. Karhusen puheenvuoron johdosta. Hän aloitti puheenvuo-

ronsa sanomalla, että tässä kysymyksessä kaikilla kansanedustajilla on vapaat kädet. Jokainen on todellinen päätöksentekijä. Minä kyllä haluan kysyä, mitä tämä kertoo meidän poliittisesta kulttuuristamme. (Ed. Karhunen: Kysyn samaa, kyllä!) Kansanvaltamme lähtökohta on se, että päätöksentekijä, kansanedustaja, on aina vapaa ja hänen täytyy olla vapaa. Mutta meidän järjestelmässämme on tapahtunut valitettavasti niin, että valta on luisunut aika paljon tämän talon ulkopuolelle. Tietysti siitä vastuu kuuluu vain meille kansanedustajille ja tämän maan hallituksille. Me olemme antaneet näin tapahtua. Aivan ilmeisesti siitä syystä monet tahot tänä päivänä ovat hieman ihmeissään, kun heidän ohjeitaan tai näkemyksiään ei yksioikoisesti tahdota toteuttaa.

Toinen kommenttini liittyy ed. Karhusen näkemykseen siitä, että pitäisi olla taloudellista kasvua, jotta voidaan tehdä oikeudenmukaista politiikkaa taikka yhteiskunta voisi toimia solidaarisesti. Niukkuuttakin voidaan jakaa oikeudenmukaisesti, mutta me olemme vain tottuneet siihen, että olemme valmiit ainoastaan ylijäämästä antamaan heikommille. On olemassa myöskin toinen tapa toimia.

Arvoisa puhemies! Olisi hyvä, jos kaikkien tähän saliin tuotavien esitysten alkuun tai edes loppuun kirjoitettaisiin erikseen kysymys, onko esitys kansakunnan kokonaisedun mukainen. Kansakunnan kokonaisedun meidän kansanedustajien pitäisi harkita toki ilman muuta jokaisen esityksen kohdalla. Se on meidän tehtävämme. Tämän hetken kriisimme taustalla on mielestäni kuitenkin juuri se, että liian monesti kokonaisuusarviointia unohtuu. Se unohtuu ensin hallitukselta ja sitten meiltä tässä salissa.

Yksittäisen suomalaisenkin tulee opetella uusi ajattelutapa, jossa luotetaan siihen, että yksilönkin etu toteutuu parhaiten silloin, kun yhteisö, kansakunta menestyy. Ahneuden vuodet perustuivat aivan toisenlaiseen ajattelutapaan. Uskottiin, että kun minä kahmaisen itselleni mahdollisimman suuren osuuden, niin kyllä kai yhteisenkin etu jollakin tavalla tulee toteutettua.

Itselläni on selvä käsitys, että uuden ydinvoimalan rakentaminen ei ole kansakunnan kokonaisedun mukainen. Me emme tarvitse uutta ydinvoimalaa. Tarvittava lisäenergia voidaan tuottaa joustavammin muulla tavoin. On osuvasti sanottu, että ydinvoiman lisärakentamisesta on Suomessa tullut eräänlainen yhden asian liike, liike, joka vie ja on jo vienyt pohjaa pois uusilta kehitysmahdollisuuksilta energiapolitiikassa. Li-

säksi ydinvoimala on kallis ja vaarallinen energiantuotantomuoto.

Ydinvoiman puolustajat uskottelevat meille, että mannaa alkaa sataa taivaasta, kunhan uusi ydinvoimala saadaan rakennettua. Eilen täällä jo kuultiin monenlaisia lupauksia, ja tämä lupaus-ten tähtitaivas on tänä päivänä vain laajentunut.

Arvoisa puhemies! Kaikkiin ydinvoimaloihin, sekä ulkomaisiin että kotimaisiin, liittyy tavaton riski. Kokemuksia on myöskin riskin toteutumisesta. Tietysti on sitten eri asia, miten tätä riskiä, sen vaarallisuutta halutaan arvioida. Yhdysvalloissa 1980-luvun lopulla tehdyt tutkimukset osoittivat, että tutkituista kuudesta voimalasta jokaisessa voisi tapahtua Tshernobylin kaltainen onnettomuus. Yhdysvalloissa lisättiin heti tutkimuksen jälkeen ydinvoimaloiden korvausvastuuta onnettomuustapauksissa.

Meillä suomalaiset ydinvoiman puoltajat tun-
tuvat olevan kovin hiljaa näistä tutkimuksista ja myöskin siitä, että vahinkovastuu ei ole meillä riittävästi ydinvoiman tuottajien harteilla, vaan se on julkisen vallan harteilla. Jos noudattaisimme samaa linjaa kuin muualla, niin se merkitsisi tietysti hinnassa jo useita pennejä kilowattituntia kohden.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että uuteen ydinvoimalaan liitetyt kylkiäiset, kaupittelu, kioskipolitiikka, joilla ydinvoimalaa tarjoillaan, eivät lisää luottamusta kansanvaltaiseen järjestelmään. On selvää, että suomalaisen tuotannon energian saanti on turvattava, ja myös se on tämän eduskunnan asia. Käsitykseni on, että suunnitelmassa ja rakenteilla sekä jo olemassa oleva energiakapasiteetti riittävät tulevalle vuosituhan-
nelle. Perusvoimaratkaisua ei pidä tehdä minään erillISRatkaisuna, kuten ydinvoimalobby nyt haluaa. Sitä on tarkasteltava osana sähkön tuotannon kokonaistarvetta sen kaikki vaihtelut, säätö-, varavoima- ja siirtotarpeet huomioon ottaen. Vain siten voidaan päästä parhaaseen, kansakunnan kokonaisedun mukaiseen energiapolitiikkaan.

Olen vakuuttunut, että kokonaistarkastelu osoittaa pienempien yksikköjen tulevan edullisemmiksi, kun päätöksiä ei tarvitse tehdä vuosikausia etukäteen epävarmojen arvailujen ja ennusteiden pohjalta. Suomalainen energiapaketti onkin rakennettava ja se on mahdollista rakentaa pienemmistä paloista ilman uutta ydinvoimalaa.

Suomalainen energiamalli koostuu minun mielestäni seuraavista osista: 1) tehokkaamman tekniikan hyväksikäytöstä ja energian säästämisestä sen avulla, 2) kaasu- ja dieselvoimasta, 3) biopolttoaineesta, 4) kotimaisesta uusiutuvasta

energiasta. Varsinkin puun käyttöä on lisättävä siitä huolimatta, että monet haluavat nähdä tässä kohden suuren suurin vaikeuksia. Ne ovat voitettavissa, jos tätä linjaa halutaan edistää. 5) Kulutustottumusten muuttamisesta energian säästämiseksi. Näiden alojen edelleenkehittäminen tarjoaa työtä kotimaassa ja luo mahdollisuuksia viennille. Tällä teknologialla on kysyntää maailmalla. Siitä on jatkuvasti ollut myönteisiä uutisia.

Ydinvoiman lisärakentaminen heikentäisi olennaisesti näitä mahdollisuuksia. Se olisi kansakunnan kokonaisedun kannalta huonompi vaihtoehto. Ydinvoimapäätös olisi myös ilman saasteiden kannalta huono vaihtoehto, koska se jarruttaisi uuden, puhtaamman teknologian kehittämistä vaihtoehtoisissa energialähteissä.

Epävarmassa taloudellisessa tilanteessa monista osista koostuvan energiapaketin erityinen etu on sen joustavuus. Sen joustavuus on selvä etu verrattuna suureen ja keskitettyyn ydinvoimalan rakentamiseen.

Ydinvoimaa ei voi perustella edes työllisyyksillä. Vaihtoehdot työllistävät minun arvioni ja saamieni tietojen mukaan pysyvämmiin. Asiantuntijat ovat huomauttaneet, että kauppa- ja teollisuusministeriö on vertaillut harhaanjohtavalla tavalla ydinvoimainvestointien ja muiden vaihtoehtojen työllisyysvaikutuksia. Minusta on ilman muuta selvää, että kun on suurempi rahasumma, niin kyllä sillä varmasti tulee enemmän työpaikkoja kuin jos on pienempi rahasumma käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Minä olen toivonut, että ydinvoimaan aikaisemmin kielteisesti suhtautunut uusi kauppa- ja teollisuusministeri Seppo Kääriäinen irrottaisi suomalaisen energiapolitiikan ydinvoimabisneksen talutusnuorasta ja ohjaisi sen kestävästi kehityksen tielle. Tältä osin eilinen päivä oli pettymyksen päivä.

Totean tässä yhteydessä myös, että kauppa- ja teollisuusministerin ydinvoimakannan vaihtaminen on kovin paljastavaa meidän poliittisen kulttuurimme ja järjestelmämme uskottavuuden kannalta. En sano, että päättäjät ei voisi muuttaa kantaansa. Päinvastoin, niin pitää tehdä, jos huomaa olleensa väärässä tai esille nousee uusia perusteluja. Eilen ministeri puhui täällä kuitenkin vain arvioinneista, ei uusista perusteluista.

Kauppa- ja teollisuusministerin puheista sai sellaisen vaikutelman, että hän katsoo ydinvoimaan kielteisesti suhtautuvien kansanedustajien elävän jonkinlaisessa haavemaailmassa. Ministerin mielestä — tällaisen käsityksen sain eilisestä

keskustelusta — kansanedustaja voi ilmeisesti niin tehdäkin, mutta ministerin on elettävä reaalimaailmassa. Itse en voi hyväksyä tällaista käsitystä. Mielestäni kansanedustaja on toimissaan yhtä lailla vastuullinen kansakunnan edessä kuin ministerikin, ja pidän hyvin erikoisena sitä, että ministerinä kansakunnan kokonaisuus voikin olla toinen kuin kansanedustajana. Itse en sitä tahdo oikein ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Kauppa- ja teollisuusministeriö on liian pitkään ajanut näköalaton ja vaihtoehdotonta energiapolitiikkaa. Siltä on riittänyt kovin niukasti arvostusta säästöille, tehokkaammalle tekniikalle ja ympäristöpolitiikan uusille mahdollisuuksille, joiden merkitys kasvihuoneilmiön torjunnassa on paljon suurempi kuin yhden suomalaisen ydinvoimalan saasteettomuus. Toivon, että ministeriö korjaa linjaansa ja ottaa uudenlaisen suunnan työnsä.

Haluan kannustaa kauppa- ja teollisuusministeriä jatkamaan ponnisteluja Norjan maakaasuvaihtoehdon toteuttamiseksi ja Barentsinmeren kaasulähteiden hyödyntämiseksi myös täällä Suomessa. Pelkoja kuitenkin minussa eilen herätti se, että ministerillä oli näihin asioihin kovin luovuttava asenne.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2010 Suomi ei voi kuluttaa energiaa nykyistä enempää. Tähän me olemme moraalisesti sitoutuneet hyväksymällä Brundtlandin komission suosituksen. Katson, että Suomen energiakulutuksen kasvu tulisi pysäyttää vuosituhannen vaihteeseen mennessä ja supistaa kulutusta viidenneksellä vuoteen 2010 mennessä. Vain siten pääsemme kestävästi kehitykseen, vain siten pääsemme sanoista tekoihin. Kestävä kehitys on koko maailmassa myös suomalaisen kansakunnan kokonaisedun mukaista.

Ed. N y b y : Herr talman, herra puhemies! Det har varit djupt tragiskt att följa med vilken monumental villrådighet landets regering försökt hantera energipolitiken, denna för landet så centrala fråga. Regeringens förslag till riksdagen kan sammanfattas i: Bara vi får litet torv- och vedkraftverk så får ni ert kärnkraftverk.

Energiolitiken måste analyseras utgående från begreppet hållbar utveckling även om begreppet vid det här laget börjar bli slitet. I varje händelse förutsätter begreppet, som har ett väsentligt innehåll, ett livscykelänkande. Vi måste fråga oss hur bränslet bryts, framställs, används och slutförvaras. I det perspektivet är inte kärnkraften fullt så okomplicerad som förespråkarna försöker påskina. Däremot är vindkraften ur den

här synpunkten en bra men alltid marginell energikälla.

I ett livscykelperspektiv är också de inhemska bränslena ett bra alternativ. Den koldioxid som frigörs vid förbränningen återupptas av skogen. Tyvärr har det visat sig att det är svårt att få lönsamhet i till exempel fliseldningen. Den av statsmakten kraftfullt stödda modellenläggningen i Kuhmo är konkurshotad trots att den verkar under de mest gynnsamma omständigheter. Ändå måste forskningen om användning av inhemska energikällor fortsätta.

I fall att riksdagen inkommande fredag säger ja till ett femte kärnkraftverk, en femte reaktor, som förespråkarna föredrar att säga, kommer det att vara en linjedragning i finländsk energipolitik. Det innebär en signal till industrin att man inte behöver spara på energi. Vi måste minnas att energisparande är den mest miljövänliga satsning som kan göras inom energipolitiken. Ett ja till mera kärnkraft betyder också att intresset för inhemska energikällor och naturgas svalnar.

Personligen är jag övertygad om att naturgas är ett realistiskt alternativ till kärnkraft. Därför måste Finland med kraft driva förhandlingar med Sverige om en gemensam gasimport från Norge. En nordisk satsning på en gasledning är inte bara en energipolitisk investering. Den är en gigantisk satsning på nordisk industripolitik och infrastruktur.

Till det här kommer ytterligare att de baltiska staterna uttryckt intresse för att delta i detta samarbete och att de kan lagra gas på ett sätt som är intressant för Finland. I Barents hav pågår provborrningar. I första skedet kommer man att satsa 11 miljoner dollar i området. Enligt Barentsgruppens planer kommer man att år 2 000 utvinna omkring 30 miljarder kubikmeter gas per år. Ledningen ned till Europa dras förhoppningsvis genom Finland förutsatt att vi satsar på gas, inte på kärnkraft.

Om Finland nu håller sig väl framme på gasområdet kan vi inhösta stora exportframgångar i framtiden. Något sådant leder aldrig importen av ett kärnkraftverk till. Vi exporterar redan tankfartyg som transporterar gas och vi exporterar gasdrivna dieselmotorer. Det är hög tid att vi visar att vi tror på oss själva och på vårt kunnande. I ett dieselmotorverk är 90 procent av tillverkningen inhemsk, i ett kärnkraftverk 46 procent. Byggandet av 1 400 megawatt diesel kostar omkring 5,5 miljarder mark. Den inhemska andelen är omkring 5 miljarder mark och ger 35 000 årsverken. I ett kärnkraftverk kan man inte använda

olika bränslen. Det kan man i ett dieselmotorverk, som utom gas också kan drivas med tung brännolja och bioolja. Dieselmotorverk utgör ett decentraliserat energisystem som inte är sårbart. Ett kärnkraftverk måste stängas i en krissituation, för att inte prata om en krigssituation, eftersom det med en enkel traditionell bomb kan förorsaka ofantliga radioaktiva utsläpp.

Herra puhemies! Käsitykseni mukaan kaasua käyttävät dieselvoimalat ovat paras vaihtoehto ydinvoimalle. Dieselvoimaloilla on monia etuja: alhaiset investointikustannukset. Voimalaitokset voitaisiin rakentaa asteittain sähkön tarpeen lisääntymisen myötä. Rakentamisaika olisi lyhyt. Kannattavuustutkimukset osoittavat, että kaasukäyttöisellä dieselvoimalaitoksella on hyvä kannattavuus kivihiihi- ja ydinvoimalaitoksiin verrattuna. Kotimaisen tuotannon osuus on noin 90 prosenttia, mikä merkitsee useita uusia työpaikkoja. Kaasukäyttöinen dieselvoimalaitos on ympäristöystävällinen ratkaisu. Rikkidioksidipäästöt ovat vähäiset. Typpidioksidien määrät ovat alhaiset johtuen kaasupäästöjen tehokkaasta puhdistuksesta. Korkean hyötysuhteen seurauksena ovat hiilidioksidipäästöt alhaisella tasolla.

Maakaasu voidaan tuoda Venäjältä putken kautta ja Norjasta putkitse tai tankkilaivoilla. Japani käyttää 20 kertaa enemmän maakaasua kuin Suomi. Ydinvoimalaitos ei voi rakenteensa puolesta saavuttaa tehokkuusnäkökulmasta optimaalista lämpöä ja painetta. Tämän vuoksi niiden höyryturbiinien tehokkuusaste on vain noin 30 prosenttia. Jätelämpöä ei voida turvallisuuksista käyttää lämmitykseen. Tämän lisäksi on olemassa saaste nimeltään terminen päästö, joka saa aikaan ympäristövahinkoja veden ja ilman lämmittämisen kautta. Korkean tehokkuusasteen johdosta tämä ongelma ei ole yhtä suuri dieselvoimalaitoksessa. Korkeasta tehokkuusasteesta johtuen dieselvoimalaitos ei ole myöskään yhtä riippuvainen hukkalämmön käytöstä lämmitykseen kuin esimerkiksi hiilivoimalaitos. Dieselvoimalaitos on näin ollen joustava ratkaisu. Ainoat varsinaiset jätteet kaasukäyttöisestä dieselvoimalaitoksesta syntyvät katalysaattoreista.

Tein äskettäin kirjallisen kysymyksen siitä, miksi hallitus asettaa ydinvoiman kaasua käyttävien dieselvoimaloiden edelle. Ministeri Tuomisto antoi kysymykseen perusteellisen ja asiallisen vastauksen. Valitettavasti hän kuitenkin pysyi kannassaan, jonka mukaan ydinvoima olisi paras vaihtoehto.

Kuten sanottu, Japanissa käytetään maakaasua 20 kertaa enemmän kuin Suomessa. Kaikki kaasut viedään Japaniin laivoilla. Suomi on saanut kaasutankkeritilauksen näiden Arabiemiraa-teista tapahtuvien kuljetusten hoitamiseen. Minulle on arvoitus ja sellaiseksi se ilmeisesti myös jää, miksi Suomi ei voi tilata vastaavaa tankkeria ja kuljettaa sillä kaasua Norjasta.

Ennemmin tai myöhemmin rakennetaan Barentsinmereltä kaasujohto Eurooppaan, toivotavasti Suomen kautta. Tämän vuoksi on tärkeää, että Suomi pysyy ajan tasalla kaasukysymyksissä. Suomi vie ulkomaille jo nyt kaasuvoimaloita ja kaasutankkereita. Panostamalla jo tänään kaasuun Suomi voi varmistaa itselleen huomattavia vientituloja tulevaisuudessa.

Ydinvoiman puoltajat puhuvat mielellään siitä, että ydinvoimala luo työpaikkoja. Peruste on sinällään oikea, mutta se pätee myös dieselvoimaloihin. Esimerkiksi 1 400 megawatin dieselvoimalan rakentaminen luo noin 35 000 miestä työtä. Ydinvoiman rakentaminen kestää 5—7 vuotta. Kotimainen yrittäjä on luvannut rakentaa vastaavat dieselvoimalat kolmessa vuodessa.

Arvoisa herra puhemies! Teen seuraavan lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää mahdollisuuden, miten lähitulevaisuudessa sähkön tuotantoa voitaisiin turvata kotimaisilla kaasukäyttöisillä dieselvoimaloilla."

Ed. A. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Nordman: Arvoisa puhemies, värderade talman! Energiförsörjningen får inte göras till en fråga om enbart tillförsel, till en diskussion som koncentreras till hur tillgången på energi kan ordnas mest praktiskt och billigast. Energiförsörjningen skall ses som en del av den helhet som vi lever i.

Energiahuoltoa on tarkasteltava vallitsevan kokonaisuuden osana. Joudumme nykyisessä tilanteessa kriittisesti kysymään itseltämme, tarvitaanko energiaa lisää ja jos päädyimme myönteiseen vastaukseen, edelleen kysymään, millä aikavälillä ja mihin tarkoituksiin energiaa tulee käyttää, mitä pienempi saatavuus ja korkeampi hinta merkitsevät suhteessa runsaaseen saatavuuteen ja halpaan hintaan, mitä eri energiamuodot merkitsevät yhteiskunnan rakenteelle, taloudelle ja

työllisyydelle, ympäristölle ja turvallisuudelle, toimintavapaudelle ja valvonnalle.

Minun arvioni mukaan viidennen ydinvoimalan rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Enligt min bedömning är byggandet av ett femte kärnkraftverk inte förenligt med samhälls helhetsintresse.

Regeringen och riksdagen har ställt sig bakom energisparmål, som kan nås bara genom målmedvetna energibeslut och åtgärder. Under en lång tid har ett överskott prånglats ut och bidragit till en felinriktad användning. Om det nu byggs ytterligare ett kärnkraftverk blir det inte mycket kvar av sparambitionerna.

Meidän on tietysti otettava vastuu siitä, että yhteiskunnan energian tarve voidaan tyydyttää. Emme saa myöskään unohtaa, että vanhentuneet, tehottomat ja ympäristöä tuhoavat laitokset on korvattava uusilla ja että tuonnista vaarallisista venäläisistä ydinvoimaloista voidaan vähitellen luopua. Tästä on lähdettävä. Katson kuitenkin, että tulevina vuosina odotettavissa oleva tarve voidaan tyydyttää turvallisemmin ja paremmin pienten ja hajautettujen energiantuotantolaitosten kuin suuren ydinvoimalan avulla. Näin voidaan tukea alueellista kehitystä, voidaan käyttää erilaisia yhdistelmiä, nostaa hyötysuhdetta, tehdä laajentaminen tarpeen mukaan ja sillä tavoin välttää ylikapasiteetin syntymistä, ottaa käyttöön uudet teknologian aluevaltauksat ja jakaa turvallisuusriskit ja varmuustakuut useam-pien laitosten kesken.

Tällaisessa mallissa dieselvoimalalla olisi keskeinen rooli. Kuten tunnettua, Wärtsilä Diesel on päässyt varsin hyviin tuloksiin voimaloillaan. Jopa 90 prosentin hyötysuhde on saavutettavissa, kun sekä sähkö- että lämpöenergia hyödynnetään. Tärkeä on myös korkea kotimainen valmistus- ja työllisyysaste, jonka tulisi olla noin 90 prosenttia. Jos panostamme dieselvoimalaan, työpaikkoja syntyy ja rahat jäävät Suomeen toisella tavalla kuin jos panostamme ydinenergia-voimalaan. Tämä on hyvin tärkeää työttömyyttä ja vaihtotaseen vajetta ajatellen.

Kannatan siis lämpimästi ed. Nybyn lausumaehdotusta tämän vaihtoehdon pikaisesta selvittämisestä.

Jag understöder varmt det förslag som anföres här av riksdagsman Nyby om en snabb utredning av alternativet med dieselkraftverk.

Företaget ABB:s ansträngningar att öka underleveranserna är värda applåder, men ändå skulle nog ett kärnkraftverksbygge handla om betydande import av material, arbete och pengar, vilket passar dåligt i dagens situation.

Vaasalaisena näen tietenkin ABB:n pyrkimykset alihankintojen lisäämiseksi varsin myönteisiä, mutta joka tapauksessa ydinvoimalaratkaisussa olisi kysymys huomattavasta tuonnista. Muun muassa tästä syystä en voi tukea ydinvoimaa.

Jag utgår optimistiskt ifrån att dieselkraftverk skulle kunna användas sig av naturgas, vilket skulle vara miljövänligt och ekonomiskt fördelaktigt. Men dieselkraftverk kan även använda andra energikällor. Enligt VTT:s beräkningar skulle el och värme kunna produceras billigare med hjälp av dieselkraftverk än i kärnkraftverk.

Målsättningen bör vara att göra naturgasen till landets basenergi, vilket ju kräver sin tid. Men gasverk skulle egentligen behövas i snabb takt för att ersätta kolkraftverk som producerare av fjärrvärmens i de stora tätorterna.

Hallituksen tuleekin käyttää jatkossa paljon inhimillistä energiaa vakuuttaakseen Pohjolan päätöksentekijät siitä, että Norjan maakaasu ei ole hyvin tärkeä pelkästään energiaratkaisuna vaan sillä on myös merkitystä suurena käytännöllisenä ja hyödyllisenä pohjoismaisena yhteistyökysymyksenä. Hankkeeseen voitaisiin yhdistää myös Baltian maiden uusien energiaratkaisujen tarve. Tällaista kokonaisuutta ajatellen yksittäisten maiden tulee olla valmiita jonkinlaisiin uhrauksiin. Meidän ei pidä antaa periksi, vaikka tähän mennessä suhtautuminen Ruotsissa on ollut varsin kylmäkiskoista.

Viidennen ydinvoimalan rakentaminen olisi kuolinisku pohjoismaiselle kaasuhankkeelle, ja se vähentäisi edelleen mielenkiintoa bioenergian ja tuulivoiman kehittämiseen, mikä olisi taas maaseudun kannalta kohtalokasta. Kielteinen päätös viidennestä ydinvoimalasta puolestaan lisäisi huomattavasti mahdollisuuksia pohjoismaisen kaasuverkon toteuttamiseen.

Värderade talman! Kärnkraftens lönsamhet kan ifrågasättas på flera grunder, både företagsekonomiska och nationalekonomiska. Den begränsade tillgången på uran innebär stigande råvarupris, och ökade krav på säkerhet och ansvar för eventuella olyckor kommer att höja kostna-

derna, även om kraven fortfarande är anspråkslösa i vårt land i den lagstiftning som gäller för närvarande. Inte heller kostnaderna för avfallshanteringen och efterstädningen, när reaktorerna förbrukats, beaktas fullt ut i kalkylerna. I dag kan man påstå att kärnenergin är subventionerad. Utan en annan kostnadsfördelning kan stora kostnader falla på samhället.

Arvoisa puhemies! Näen oman kielteisen kannanottoni viidennen ydinvoimalaan vastuuna tulevaisuudesta ja tulevista sukupolvista. Meillä ei ole oikeutta käyttää loppuun rajallisia resursseja tai asettaa tulevia sukupolvia alttiiksi riskeille, mitä panostaminen ydinvoimaan merkitsisi. Ydinvoimaa vähemmänkin monimutkaisissa yhteyksissä tapahtuu inhimillisiä erehdyksiä, eikä tätä problematiikkaakaan ole ratkaistu hyväksyttävästi.

On korkea aika näyttää eduskunnassa, että viidennen ydinvoimalan rakentamiselle ei ole poliittista pohjaa. Voimme tehdä tämän hyvällä omallatunnolla. Mielipidetutkimukset osoittavat, että Suomen kansan enemmistö ei halua ydinvoimaa. Tämän tulee luonnollisesti olla leimallista poliittiselle työlle ja eduskunnan suhtautumiselle. Nyt onkin aika kohdistaa ponnistelut siihen, miten selviämme ilman ydinvoimaa, sen sijaan, että hankkisimme sitä lisää.

Kannatan siis talousvaliokunnan ehdotusta valtioneuvoston periaatepäätöksen kumoamisesta.

Värderade talman! Det är hög tid att vi här i riksdagen visar att det inte finns politiskt underlag för ett femte kärnkraftverk. Vi kan göra det med gott samvete: Opinionsundersökningar visar, att en majoritet av Finlands folk tar avstånd från kärnkraften. Det här bör naturligtvis präglade politiska arbetet och riksdagens inställning. Nu är det dags att börja ägna ansträngningarna åt hur vi skall klara oss utan kärnkraft i stället för att skaffa mera. Jag stöder alltså ekonomiutskottets förslag om förkastande av statsrådets principbeslut.

Edustajat Renlund ja Kasurinen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. M. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Näin alkuun haluan heti kannattaa ed. Rannan täällä aikaisemmin tekemää ehdotusta,

mikä tarkoittaa uuden ydinvoimalayksikön rakentamisen hyväksymistä.

Ed. Rannan ehdotushan pitää sisällään suomalaisen energialinjan. Se on mittava kokonaisuus, jolla turvataan teollisuuden kannalta välttämätön halpa perusvoima mutta samalla luodaan myös erinomaiset edellytykset kotimaisten polttoaineiden mittavalle käytölle. En todellakaan soisi syntyvän tilannetta, jossa perusvoimaratkaisun torjumisella kaadetaan myös puun ja turpeen käytön edistäminen sekä hankkeet, jotka parhaimmillaan johtavat etanolitehtäaseen, kaupunkiliikenteen siirtymiseen biopolttoaineisiin, mittavaan rypsi pohjaisen polttoaineen tuotannon aloittamiseen, ylipäättään mittavaan kotimaisten energialähteiden hyödyntämiseen. Ydinvoima ja kotimaiset mallit eivät ole missään muodossa vastakkaisia vaihtoehtoja. Ne eivät sulje toinen toisiaan pois vaan muodostavat kestäväen energiapolitiittisen kokonaisuuden. Tässä mielessä käynkin lyhyesti vielä läpi ed. Rannan ehdotuksen. Sehän kuuluu seuraavalla tavalla:

"Käsiteltyään valtioneuvoston 25 päivänä helmikuuta 1993 tekemän periaatepäätöksen uuden ydinvoimalaitoksen rakentamisesta eduskunta edellyttää, että

1) ominaiskulutusta alennetaan kaikilla energiankäytön sektoreilla ..."

Tämä on selkeä kanta säästön edistämiseksi.

"2) ydinvoiman käytön lisääntyminen johtaa kivihiilen käytön vähentymiseen ..."

Tällä puolestaan vastataan kansainväliseen Rion ympäristösopimukseen, jonka myös Suomi on allekirjoittanut. Kuten tunnettua, nimenomaan hiili on tänä päivänä pahin ilman saastutaja.

"3) maakaasun käyttöä lisätään nykyisen putkiverkon alueella, jolla käytöllä korvataan hiilellä ja öljyllä tuotettua energiaa,

4) pikaisesti selvitetään maakaasun hankinnan monipuolistaminen,

5) hallitus ennen lopullisia ratkaisuja uuden ydinvoimalan rakentamisesta turvaa kotimaisen energian riittävän lisääntymisen ..."

Tämä tietysti tarkoittaa käsitykseni mukaan myös vesivoiman rakentamista. Tässä on se mielenkiintoinen ristiriita, että ne henkilöt, jotka eivät hyväksy ydinvoimaa perusvoimana ja kannattavat kotimaista, useimmissa tapauksessa kieltävät myös vesivoiman lisärakentamisen. Minusta olisi loogista, että näillä henkilöillä olisi valmius kannattaa ja tukea Vuotoksen rakentamista sekä pitkälle mentynä avata myös koskien-

suojeulaki ja rakentaa myös Kollajan allas sekä koko se vesistö loppuun.

"6) ydinvoimalahankkeen kotimaisuusaste ja työllistävä vaikutus turvataan, riippuvuutta sähköön tuonnista vähennetään ..."

Olisi syytä todellakin tiedostaa hyvin väkeväällä tavalla Suomen energiataseen ja siihen liittyvän omavaraisuuden alaisuus. Nimenomaan omavaraisuuttahan tällä parhaimmillaan nostetaan.

"7) ydinenergian käytön turvallisuus taataan hyödyntämällä parasta saatavilla olevaa alan teknologiaa ja että käyttöönottoluvan myöntämisen yhteydessä saadaan luvan hakijoilta hyväksyttävä selvitys jätteiden loppusijoituksesta ja ..."

On tavattoman paljon puhuttu siitä kysymyksestä, joka liittyy jäteasian hoitoon. On sanottu, että sellaista mallia ei ole olemassa. Haluan jälleen kerran vielä muistuttaa, että tämä esimerkki, joka on kädessäni, tällainen musta lasinpötkkä, on Ranskan Marcoulén ydinvoimalaitoksesta ja nimenomaan laitoksesta, jossa käsitellään korkea-aktiivista jätettä. On olemassa teknologia, ja olen korostanut, että tämä on rationaalisen tiedon ja järjen asia. Jäteksymyksen hoitaminen ei pidä sisällään mitään mystiikkaa. Sitä paitsi jäteksymys on meillä jo tänä päivänä olemassa. Se täytyy joka tapauksessa hoitaa, rakennetaan viides reaktori Suomeen tai ei.

"8) edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamisesta annetaan eduskunnalle erillinen kokonais-selvitys,

ja edellä sanotun perusteella eduskunta päättää, että tässä tarkoitettu valtioneuvoston periaatepäätös jää voimaan."

On tärkeää, että tämä ratkaisu nähdään viime kädessä tärkeänä osana talouspolitiikkaa. Maamme teollisuuden rakennehan on tavattoman energiaintensiivinen, ja se lähtökohta sinänsä on olennainen peruselementti, kun arvioimme meidän tulevien vuosien energiapolitiittisia vaihtoehtojamme.

Viime vuoden aikana käydyssä talouspolitiittisessa keskustelussa on moneen otteeseen todettu se tosiseikka, että teollisuuden osuus Suomen bruttokansantuotteen tuottamisesta on aivan liian pieni. Niinpä joudumme kaikissa kansantalouden selviämisvaihtoehdoissa kiinnittämään vakavaa huomiota teollisuustuotannon osuuden kasvattamiseen. Se luo meille avaimet kansantalouden palauttamiseksi vakaalle uralle. Talouden kovien perusasioiden on oltava kunnossa, jotta voimme ylläpitää maassamme saavutettua elintasoja, mittavaa sosiaaliturvaverkostoa ja julkista sektoria. Joka vuosi tarvitsemme usean prosentin

bruttokansantuotteen kasvun, usean prosentin tuotannon ja viennin kasvun. Siksi energiapolitiikan tulee ennen muuta tukea maamme uusteollistamisohjelmaa ja sen myötä tapahtuvaa kansantalouden keskeisten perusrakenteiden korjaamista.

On tietysti mahdollista ja toivottavaa ja on työskenneltävä sen puolesta, että suomalaisen viennin rakenne kehittyy myös laivemmalle pohjalle kuin vain puun ja metallin varaan. On todella toivottavaa, että high tech -teollisuus kykenisi lisäämään teollisuustuotannon ja ennen muuta viennin pohjaa, ja näinhän on myös viime aikoina ollut kehittymässä.

Energiaratkaisulla aivan samoin kuin integraatoratkaisulla, tällä tarkoitan Eta-sopimusta, EY-jäsenhakemusta, on mielestäni ennen muuta ja ensi sijassa välinearvo, kun etsimme keinoja kansantaloutemme voimavarojen vahvistamiseksi.

Olen pannut merkille, että yhä useampi edustaja tässäkin salissa puolustaa ankarasti saavutettuja etuisuuksia, perusturva, kertomatta, miten ne rahoitetaan. On helpompi puolustaa näitä arvoja, kun ei tarvitse välittää talouden kovan pohjan kunnosta. Monet vastustavat leikkauksia sanomatta, miten ne voidaan käytännössä ja aidosti välttää. Minusta todellista vastuunkantoa tässä tilanteessa on panna Suomen talouden perusasiat kuntoon. Jos siinä työssä on apua ydinvoimasta tai EY:n jäsenyydestä, ne pitää toteuttaa. Vain kasvattamalla kakkua me voimme turvata sen jakamisen. Tämä tosiasia on jäänyt kaikesta huolimatta varsin vähäiselle tarkastelulle tässäkin keskustelussa.

Me voimme välttää ydinvoimarakaisun, jos seuraavat edellytykset toteutuvat. Olemme valmiit elintason laskemiseen, osallistumaan energiatalouteen, säästötalkoisiin toden teolla eikä vain puhumalla. Lisäksi suomalaisen teollisuuden energiaintensiivisyyden tulee laskea, mikä tarkoittaa nimenomaan high tech -teollisuuden rajua kasvua perinteisen puunjalostusteollisuuden ja metallin sijaan. Elleivät edellä mainitut edellytykset toteudu eikä viidettä ydinvoimayksikköä Suomeen rakenneta, päätöksentekijät ottavat tavattoman mittavan vastuun Suomen uusteollistamisen rapauttamisesta.

On syytä vielä toistaa keskustelun aikana esiin noussut kiteytynyt malli tästä kokonaisuudesta. Ydinvoimala ei syö kotimaisten energialähteiden käytön lisäämistä. Päinvastoin se on linjavalinta, jonka osina tulee olla fossiilisten polttoaineiden kuten kivihiiilen ja polttoöljyn mielestäni raskas

haittaverotus sekä toisaalta energiapuun ja turpeen käytön edistäminen erityisesti alueellisessa lämmön tuotannossa.

Suomen kansantalouden tunnusluvut ovat edelleenkin synkkiä. Ratkaisua, jolla voidaan edistää tuotannon ja viennin kasvua, tulee tukea. Vain sillä, että maamme viennin arvo ylittää tuonnin arvon ja ulkoisen velan hoitokulut, saamme talouden tasapainoon. Uusimmat tiedot kertovat, että tuotanto heinäkuussa oli erittäin jyrkässä kasvussa, 8,9 prosenttia. Tämän vuoden aikana orastava tuotannon ja talouden kasvu on jo merkinnyt yli 5 prosentin energiakäytön lisääntymistä. Tästä on tehtävissä se johtopäätös, että mikäli hallituksen talouspolitiikka onnistuu palauttamaan Suomen kasvu-uralle, se merkitsee vääjäämättä silloin myös energian käytön lisääntymistä ja myös energiatarpeen kasvua.

On selvästi osoitettu, että halpa energia on suomalaisen raskaan teollisuuden todellinen kilpailuetu, joka tulee kaikin keinoin myös säilyttää. Jos maamme halutaan uusteollistaa, laajentaa ja vahvistaa teollisuuden pohjaa, on energiatarve kyettävä tyydyttämään pitkällä jännteellä. Maamme syrjäinen sijainti tuo lisäkustannuksia, jotka on jollakin edulla kyettävä kompensimaan. Tämä vienti- ja ennen muuta puunjalostusteollisuuden lähtökohta ymmärretään ehkä omalla alueellani Kymenlaaksossa paremmin kuin muualla.

Suomessa voidaan tehdä hyviä ja kestäviä energiarakaisuja. Ratkaisu ydinvoiman rakentamisluvasta merkitsisi mittaluokaltaan yli 10 miljardin markan investointia maahan, joka huutaa taloutta elvyttäviä toimia, huutaa työpaikkoja. Kysymys kuuluukin, onko meillä varaa hylätä tällainen mahdollisuus varsinkin, kun tämä investointi ei vaadi veronmaksajien markkoja.

On aivan turhaan vähätelty tämän ratkaisun työllisyysvaikutuksia. Minusta on aivan selvää, että jos teollisuus itse on jo selkeästi sitoutunut siihen, että maksimaalisesti tämä hanke toteutetaan suomalaisella alihankinnalla ja suomalaisella työllä, ei tätä ilmoitusta pidä tehdä tyhjäksi.

Kuulun tietysti myös niihin edustajiin, joiden mielestä perusvoimarakaisun toteuttaminen luo edellytyksiä kotimaisten polttoaineiden lisäkäytölle. Suomalaisen kokonaisuutena on, että polttaisimme maksimaalisesti kotimaisia polttoaineita sen sijaan, että toisimme niitä ulkoa. Ympäristön kannalta haitallisiin polttoaineisiin, kivihiiileen ja polttoöljyyn, tulisi lisätä tuntuva hiilidioksidivero, joka samalla tekisi ennen muuta kotimaaisesta puusta kilpailukykyisen energiamuodon.

Se tänään ja eilen täällä kuultu kokoomuksen ilmoitus, että mikäli perusvoimaratkaisu ei mene läpi tässä salissa, merkitsee tavallaan paluuta läh-töruutuun myös haittaverotuksen ja muiden ko-timaisten vaihtoehtojen osalta. Se on hyvin huo-lestuttava ilmoitus. En haluaisi todellakaan tilan-netta, jossa kotimaisten energialähteiden tukijoil-le jää tässä kokonaisuudessa ja tärkeässä asiassa luu kouraan.

Kotimaisten polttoaineiden merkitys täytyy nähdä nimenomaan alueellisessa lämmöntuotan-nessa, johon perustuvaa lämpölaitosketjua maa-han tulisi kiireen vilkkaa alkaa rakentaa. Ikävä kyllä hallituksen tähänastiset ratkaisut eivät ole aikaansaaneet tämän tyyppistä energiarakennet-ta. Aikaa kyllä olisi ollut.

Metsänomistajien kannalta tietysti täytyy muistaa, että energiapuullahan ei ole kantohin-taa. Metsänomistajan kannalta on olennaista, että talouspuulla on kysyntää, sillä on kantohin-ta. Energiapuun hinnan tulisi kattaa korjuu- ja kuljetuskustannukset. Metsänomistajan hyöty tulee aina paremmasta metsän kasvusta. On ai-van varmaa, että mikäli energian hinta olennai-sesti nousee tulevaisuudessa, yhä kovempi paine syntyy muihin kustannustekijöihin, kuten kanto-hintaan ja työn hintaan. Näin Kymen läänistä, teollisuusläänistä, läänistämme, ed. Hurskainen, katsoen ei oikein tunnu myöskään mielekkäältä ostaa sähköä naapurista, kun se suoranaisesti tukee sellaisten aikapommiin kuten lahden taka-na olevan Sosnovyi Borin toimintaa.

Suomalaisen hyvinvoinnin säilymisen edelly-tyksenä on, että meillä on työpaikkoja luovaa, työpaikat säilyttävää perusteollisuutta. Luon-non säilymisen edellytyksenä on taas, että meil-lä on nykyistä vähemmän saastuttavia energia-laitoksia. Kestävä kehitys edellyttää kestävää kansantaloutta. Siksi nämä energiaratkaisut on tehtävä mahdollisimman nopeasti eikä jälleen kerran tehtävä nahkapäätöksiä siirtämällä nämä hamaan tulevaisuuteen, tilanteeseen, jota emme tunne. Perusvoimaratkaisu lisättynä koti-maisten energialähteiden käytöllä on näyttö myös siitä, että meillä on uskoa huomiseen ja ennen muuta tahtoa selviytyä tästä mittavasta talouden kriisistä.

En myöskään jaksa hävetä sitä, että tällä rat-kaisulla ja tätä ratkaisua tukemalla kannan aitoa huolta suomalaisista työpaikoista, toimeentulos-ta ja hyvinvoinnista. Myönteisen ydinvoimarat-kaisun vastapainoksi ilman muuta on syytä odot-taa ja täytyy voida odottaa teollisuudelta selvää sitoutumista myös uusiin investointeihin sekä, jos

hanke toteutetaan, sen maksimaalisen suurta ko-timaisuusastetta. On selvää, että päätöksenteki-jöillä täytyy olla oikeus tietää, että myös energian lisätuotannolla on pitkällä aikavälillä sen käyttö-jää.

Suomen energiaomavaraisuus on tavattoman alhainen, vain 30 prosentin luokkaa, kun taas Ruotsi ja Norja ovat lähes tulkoon omavaraisia. Kummassakin maassa on rakennettu mittavasti vesivoimaa, jonka toteuttaminen ja rakentami-nen ei näytä näköjään olevan sekään tämän päi-vän Suomessa mahdollista. Minusta on pienen maan henkivakuutus, että se on mahdollisimman omavarainen myöskin energian suhteen.

Herra puhemies! Palaan vielä lyhyeksi lopuksi siihen, mistä aloitin, talouspolitiikkaan. Istuva Ahon hallitus on rämpinyt koko olemassaolonsa ajan vaikeiden talouspoliittisten ongelmien äärel-lä. (Ed. Hurskainen: Todella rämpinyt!) Kun ta-loudessa on pikkuhiljaa nyt löytymässä uskoa ja kovaa maata jalkojen alle, kaikki ratkaisut, jotka lisäävät uskoa Suomen kykyyn selviytyä vaikeis-ta taloudellisista ongelmistaan, edesauttavat myös talousongelmien ratkaisua, mutta myös välillisesti Ahon hallitusta selviytymään mittavis-ta haasteistaan. Siksi olisinkin toivonut, että myös pääministeri olisi tarttunut tähän ratkai-suun mahdollisuutena eikä uhkana.

Herra puhemies! Täällä on esitetty paljon väit-teitä siitä, että mikään muu maa ei enää turvaudu ydinvoiman lisärakentamiseen. Minulla on tässä uunituore tilasto, joka osoittaa, että työn alla olevia ydinvoimalayksiköitä on maailmassa tällä hetkellä 71 kappaletta, (Ed. Takala: Aasiassa!) esimerkiksi Ranskassa viisi, joka on perin kauka-na Aasiasta, useita hankkeita läntisen maailman alueella. Se tarkoittaa tietystikin sitä, että ei ydin-voima perusvoimaratkaisuna ole millään tavoin kuollut ratkaisu, ei millään tavoin menneisyyden ratkaisu.

Lopuksi haluankin lainata vielä akateemikko Oiva Ketosta, joka totesi: ”On tärkeää, että ydin-voima säilyy mahdollisuutena tulevien polvien käytettäväksi. Sen käytön ja tutkimuksen torju-miseen tähtäävä intoilu ja laholaisuus on ehdot-tomasti torjuttava.”

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Täällä on tä-män päivän aikana, kuten ed. M. Laukkasenkin puheenvuorossa, paljon pohdittu kytkentöjä ydinvoiman ja kotimaisen energian tuotannon välillä. Itse kuulun niihin, jotka olisivat toivo-neet, että tällaisiin kytkentöihin ja paketoiteihin ei olisi alunperinkään menty sen paremmin kes-

kustan kuin kokoomuksenkaan puolelta, joiden piiristä näitä asioita eniten on pidetty esillä.

Erityisesti kun on näyttänyt siltä, että eduskunnassa on enemmistö viidettä ydinvoimalaa vastaan, niin erityisesti kokoomuksen suunnalta on hyvin aggressiivisestikin kytketty ydinvoimaa ja kotimaista energiaa yhteen ja todettu, että jos ydinvoima ei saa rakennuslupaa, niin myöskään kotimaista energiaa ei silloin tulla edistämään. Erityisesti kokoomuksen puolelta on pidetty esillä haittaveroratkaisua, jonka he haluavat avata uudelleen eduskunnassa, mikäli ydinvoima ei tule täällä hyväksytyksi. Tätä on sitten käytetty puolestaan painostuksena erityisesti keskustan edustajia kohtaan ja niitä edustajia kohtaan, jotka pitävät kotimaisten energialähteiden käyttämistä tärkeänä. Erityisesti on vedottu siihen, että Pohjolan Voima on pitänyt Pudasjärven turvevoimalan toteuttamisen ehtona sitä, että eduskunnassa oleva esitys haittaveroista tulee menemään läpi.

Minusta tämä on erittäin valitettavaa ja myöskin kansalaisten silmissä heikentää politiikan uskottavuutta ja uskoa siihen, että eduskunnassa pystytään järkevältä pohjalta päätöksiä tekemään. Minusta kytkentä kotimaisen energian ja ydinvoiman välillä sillä tavalla kuin se on nyt tehty, on aivan epäloogista, koska jos ydinvoimaa rakennetaan, niin jo KTM:n omatkin selvitykset osoittavat, että silloin ei kotimaisille vaihtoehdoille ole tilaa. Siksi minusta tässä pakettilähtöisessä keskustelussa luodaan myös kotimaista energiaa kannattaville vääriä odotuksia siitä, että ydinvoimaa kannattamalla he todella voisivat edistää kotimaisen energian käyttöä. Minusta on aivan selvää, että vain jättämällä ydinvoimala rakentamatta jää todella mahdollisuudet uusiutuvien energialähteiden käyttöön suuremmassa mittakaavassa. Ylipäättäänkin kun kysymys ydinvoimasta on monelle myös iso periaatekysymys, moraalinen ja eettinen kysymys, näitten asioiden kytkeminen toisiinsa on hyvin kyseenalaista.

Toisin kuin ed. M. Laukkanen olen kyllä vakuuttunut siitä, että jos eduskunnassa on ydinvoimalle kielteinen enemmistö, niin täällä on myös enemmistö järjelliselle energiapolitiikan linjalle tulevaisuudessa. Tuohon linjaan varmasti sisältyy myös uusiutuvia ja biopolttoaineita suosiva ja fossiilisia polttoaineita rankaiseva haittaveroratkaisu. En usko siihen pelotteluun, jota erityisesti kokoomuksen puolelta harjoitetaan, että vain ydinvoimaa puolustamalla tällainen haittavero voitaisiin täältä eduskunnasta saada ulos.

Arvoisa puhemies! Haluan esittää myös muutamien näkökohdan siitä, miksi itse olen päättänyt suhtautumaan ydinvoimaan kielteisesti. Minusta koko keskustelu, jotka energiapolitiikasta on viimeisen vuoden aikana käyty, on paljastanut, että näitten kantojen takana on tavallaan kaksi täysin eri lähtökohdista lähtevää kuvaa Suomen tulevaisuudesta. Ydinvoiman lisärakentamista puoltavat lähtevät äärimmillään siitä, että ratkaisu on välttämätön, mikäli Suomessa ylipäätään aiotaan jatkossa harjoittaa mitään kannattavaa tuotantotoimintaa. Taloudellinen kasvu tulevaisuudessa on tuossa ajattelussa sidottu edulliseen sähköön, jota on saatavissa rajattomasti. Suomesta olisikin ydinvoiman kannattajien mielestä tehtävä jonkinlainen ydinenergiaparatiisi.

Toinen tulevaisuudenkuva lähtee kuvaannollisesti siitä, että valot sammuvat Suomessa ja koko maapallolla, jos kehityksen suuntaa ei nykyisestä muuteta, eli tuhlaavat tuotanto- ja kulutustavat on käännettävä säästäviksi. Ihmiskunnan selviytyminen ja hyvinvointi voidaan rakentaa vain uusiutuvien luonnonvarojen ja tehokkaamman uuden teknologian varaan. Samoin tuon tulevaisuudenkuvan mukaan maailmanlaajuisessa mittakaavassa, kun kehitysmaat tulevat vääjäämättä lisäämään energian kulutustaan, on teollisuusmaiden pyrittävä minimoimaan sitä. Vain näin välttytään vakavilta ympäristöongelmilta.

Samaten tähän tulevaisuudenkuvaan sisältyy voimakas ylisukupolvisuuden periaate. Ydinjätteet ovat liian suuri riski jätettäväksi tulevaisuuden rasitteeksi.

Mielenkiintoista on myös se, että tämä hyvin perustavanlaatuinen jako näyttää kulkevan läpi ainakin kaikkien kolmen suurimman puolueen. Lähtökohtaerot tekevät tämän keskustelun myös hyvin vaikeaksi, jopa mahdottomaksi. Argumentit lähtevät niin eri perusteista, että keskustelijat eivät oikeastaan ollenkaan kohtaa toisiaan. Päädytään tälle tutulle epäs — juupas-linjalle. Minusta ed. Hassi eilisessä keskustelussa myös kuvasi tätä erittäin osuvasti.

Itse lukeudun tämän toisen, ydinvoimaan kielteisesti suhtautuvan ajatussuunnan kannattajiin. Minun mielestäni ydinvoimaratkaisussa Suomi on laajasti ottanut hyvin tärkeän valintatilanteen edessä, eli lähemmekö uusiutuvien luonnonvarojen käyttämisen, säästön ja energiatehokkuuden suuntaan vai harjoittammeko edelleen lyhytnäköistä itsekkyyttä kuvittelemalla, että voimme jatkaa nykyiseen malliin. Nimenomaan ydinvoiman lisärakentamisesta luopuminen on minun

lähtökohdistani ratkaisu, joka takaa tulevaisuuden hyvinvoinnin. Se ei pysäytä kehitystä tai palauta meitä jonnekin kurjuuteen tai päreiden aikaan, kuten kiivaimmat ydinvoiman kannattajat ovat argumentoineet. Päinvastoin ydinvoiman rakentamisesta luopuminen antaa mahdollisuuden luoda todella kestävämpää yhteiskuntaa.

Edellä jo totesin KTM:n omistakin selvityksistä, jotka osoittavat, että Suomen energiahuolto voidaan aivan kestävästi ja järkevästi turvata ilman uuden ydinvoimalan rakentamista. Tuon KTM:n selvityksen mukaanhan vuonna 1996 Porvoon ns. kaasutusvoimalan käynnistyessä olisi sähkön tuotannossa ylitarjontatilanne. Sen jälkeen kauppa- ja teollisuusministeriön oletuksilla tarvittava lisäkapasiteetti voidaan tuottaa kotimaisilla vaihtoehdoilla. Lisäksi vuosikymmenen puolivälissä tilanne maakaasun suhteen voi olla paljon suotuisampi kuin nyt. Myös uusiutuvan energian teknologian kehitys on ollut hyvin nopeaa. Samoin säästöjä voidaan löytää KTM:n perusrviota enemmän vaikkapa rajoittamalla sähkölämmityksen käyttöä, joka on hyvin suuri osuus sähkön kasvuarviosta. Samoin voidaan sähkön kulutushuippuja tasata mm. tiedotuksella ja neuvonnalla. Näihin kulutushuippuihinhan paljolti perustuu se tarve, johon energiakapasiteettia mitoitetaan.

Mielestäni ei ole järkevää tässä tilanteessa sioto Suomen energiapolitiikkaa enää yhtään enempää ydinvoimaan, jota pidän vanhanaikaisena ja riskialttiina teknologiana. Katson, että energiapolitiikassa tulee edetä joustavampien ja pienimuotoisempien ratkaisujen tietä ja myös niin, että tulevaisuuteen jää tässä asiassa valinnan mahdollisuuksia.

KTM:n oma arvio myös osoittaa, että ydinvoimaratkaisu sinänsä jo lisäisi sähkön kulutusta. Sekään ei ole mielestäni hyvä lopputulos.

Ydinvoimaa pidetään virallisissa laskelmissa myös taloudellisena tai halpana sähköntuotantomuotona. Lopputuloshan riippuu paljolti pääomakustannuksista. 90-luku kaiken kaikkiaan ei näytä kansainvälisesti kovin runsaiden pääomien vuosikymmeneltä, päinvastoin. Samoin on oletettavissa, että 90-luvulla reaalikorot tulevat olemaan pysyvämmiin korkeammalla tasolla kuin aikaisemmilla vuosikymmenillä.

Rahoitus ydinvoimalaan joudutaan hakemaan lähinnä ulkomailta, mikä epävakaiden valuuttakurssien tilanteessa on sekin kustannuksiltaan epävarmaa. Ilmeisesti ydinvoimalaskelmien kannattavuus voi perustua vain siihen, että uuden viidennen voimalaitoksen kustannuksia upo-

tetaan rakennuslupaa hakevan voimayhtiön muuhun tuotantoon elikkä vanhempaan voimalaitoskantaan, josta kuoletukset on jo tehty. Ovathan esimerkiksi uuden ydinvoimalan rakentamisen korkokustannukset ensimmäisten viiden vuoden aikana korkeammat kuin koko laitoksen liikevaihto.

Ydinvoimasta käyty keskustelu osoittaa myös, kuinka useat ydinvoiman kannattajat käyttävät ympäristönäkökohtia häikäilemättä keppihevosenä. Kansainvälisistä sopimuksista muistetaan lähinnä omalta kannalta myönteiset puolet. Olen samaa mieltä kuin ympäristöministeri Pietikäinen siitä, että Rion ilmastositimusta ei voida pitää perusteluna ydinvoiman lisärakentamiselle.

Todellisuudessa ilmastositimuksen veloitteet voidaan täyttää vain, jos energian kulutusta ylipäätään Suomessa vähennetään, kulutus- ja tuotantotapoja muutetaan vähemmän tuhlaaviksi. Tähän tavoitteeseen ei päästä ainakaan tekemällä Suomesta ydinenergiaparatiisi eli rohkaisemalla tuhlausta.

Suomella ei muutoinkaan ole mielestäni mitään luontaisia edellytyksiä pyrkiä ydinenergia-tai ylipäätäänkään energiaparatiisiksi. Joltain Norjan kaltaiselta maalta tällaista tavoitteenasettelua voitaisiin odottaa. Suomen minun näkökulmastani pitäisi pyrkiä panostamaan omiin vahvuuksiinsa eli uusiutuviin luonnonvaroihin ja niistä lähtevään energian tuotantoon.

Uskon myös, että koska kuluttajien ympäristökannanotot ja ympäristötietoisuus ovat Keski-Euroopassakin hyvin voimakkaasti nousseet, tulevaisuudessa myös meidän vintimme markkinointikeino voi olla se, että me emme käytä ydinvoimaa vientituotantomme ja vientituotteittemme tuottamiseen.

Minusta näyttää aika selvältä, että eduskunta tulee pysymään ydinvoimalahakemuksen käsittelyssä samalla kannalla, jonka se viime syksynä ed. Vanhasen ponsikäsittelyn yhteydessä jo otti, eli että ydinvoiman lisärakentaminen ei kuulu Suomen energiatratgiaan. Tuo päätös vihdoin lopettaa sen toistakymmentä vuotta jatkuneen keskustelun, jonka aikana ydinvoimaa on koko ajan tyrkytetty ainoana vaihtoehtona. Argumentit ja perusteet vain ovat vaihtuneet. Milloin on perusteena työllisyys, milloin ympäristö, milloin sähkön tarve, milloin lama-Suomen henkinen pirstis.

Mielestäni parempi olisi myös Suomen teollisuuden kannalta, että tosiasiat tunnustettaisiin ja energiatratgiaa linjattaisiin säästön, uusiutu-

vien ja kotimaisten lähteiden varaan sekä mikäli suurimittakaavaisemmin perusvoimaa tarvitaan, maakaasun varaan.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Ed. M. Laukkanen mainitsi, että ydinvoimaloita rakennetaan Euroopassakin kiivaalla tahdilla. Haluan omalta osaltani oikaista tämän niiden tietojen mukaan, mitä minulla on.

Esimerkiksi Sveitsissä äänestettiin ydinvoimasta syyskuussa 1990. Kansanäänestys velvoitti lykkäämään uusia ydinvoimaloita 10 vuotta. Italiassa vuonna 1987 toteutettu kansanäänestys pysäytti uudet ydinvoimalaitoshankkeet. Hollannissa ennen Tshernobylin onnettomuutta uusi ydinvoimalaitoshanke oli yhtä pitkällä kuin Suomessa, Hollannissa hanke haudattiin. Saksassa, entisen Itä-Saksan alueella, kaikki ydinvoimalaitokset on suljettu turvallisuusriskien vuoksi. Espanjan hallitus päätti huhtikuussa 1991 jatkaa 7 vuotta voimassa ollutta uusien ydinvoimalaitosten jäädytystä. Itävalta äänesti ydinvoimasta 1978 ja jäädytti jo valmiiksi rakennetun ydinvoimalaitoksen. Nyt ydinvoimalaa puretaan. Tanskassa parlamentti päätti yli 10 vuotta sitten, että maahan ei rakenneta uusia ydinvoimalaitoksia. Norja ei tietenkään tarvitse näitä. Ruotsi on josain vaiheessa lupautunut, että vuoteen 2010 mennessä ydinvoimalaitokset suljetaan. Yhdysvalloissa ei ole ydinvoimalatiloja tehty vuoden 1978 jälkeen ja aiemmin tehtyjä reaktoritiloja on peruttu yli 100 kappaletta. Ranskallahan on paha ylikapasiteettitilanne, maalla on 8 ydinvoimalaa liikaa ja muutama vielä rakenteilla. Eli tällaisia nämä tiedot ovat, kuka milloinkin puhuu.

Toiseen asiaan, minkä ed. M. Laukkanen mainitsi, että mikäli ydinvoimalaa ei rakenneta, elintaso laskee, hyvinvointi alenee, ja samassa yhteydessä hän puhui myös talouspolitiikasta. Jos joku haluaa nämä minun väitteeni kumota, tuntuu ihmeelliseltä, että eilisen ja tämän päivän aikana on käyty keskusteluja siitä, että uusi viides ydinvoimala ei tarvitse veromarkkoja, meidän veronmaksajien varoja. Mutta ainakin lehtitietojen perusteella ja niiden tietojen mukaan, mitä minulla on, kun nyt Teollisuuden Voima Oy ja Imatran Voima Oy ovat yhdessä rakentamassa uutta ydinvoimalaa, niin ainakin niiden tietojen mukaan valtionyhtiöt omistavat peräti noin 75 prosenttia näistä yhtiöistä. Ja kuka on valtio? Valtio olen minä, muut edustajatoverit ja suomalainen kansa. Tässä mielessä on kaiken kaikkiaan ja kaiken aikaa puhuttu vääristeltyä totuutta.

Mihinkä me suomalaiset haluamme laittaa veromarkkamme? Haluammeko me tehdä uusia ydinvoimaloita vai sitä vaihtoehtoista energiaa, jota minäkin olen lämpimästi kannattamassa? Teollisuuden Voima Oy ja Imatran Voima Oy eivät ole mitään yksityisiä yrityksiä, vaan niissä ovat veronmaksajat mukana, ja me päätämme näistä ehkä noin 6—7 miljardista markasta, mihin me ne laitamme.

Edelleen täällä ovat viime päivien aikana varsinkin ydinvoiman puolustajat jatkuvasti toistaneet, että mikäli uutta ydinvoimalaa ei rakenneta, ainut vaihtoehto on kivihiihi. Haluaisin todella tietää hallituksen edustajalta, että onko eilen tai mahdollisesti tällä viikolla tehty tällainen valtioneuvoston periaatepäätös. Mikäli perjantaina, tai sanon kun ydinvoimalaesitys kaadetaan perjantaina, onko tehty ratkaisu, että ainut vaihtoehto on kivihiihi? Jos näin ei ole, niin ainakin omalta osaltani vaadin, että tällaiset vastuuttomat epätodelliset puheet edustajien harhauttamisyritykseksi on lopetettava.

Aamupäivällä ministeri Viinanen kävi esittelemässä omaa näkymäänsä. Yksi asia minulle jäi erittäin voimakkaasti mieleen. Hän yksioikaisesti mainitsi, että mikäli uusia ydinvoimaloita ei rakenneta, autolla kulkemista on rajoitettava. Jos hän olisi täällä, minä ainakin maa-seudun ihmisenä kysyisin erittäin vakavasti, onko ministeri Viinasella se tarkoitus, että mahdollisesti haja-asutusalueilla kielletään auton käyttö. Olisin vain halunnut sen tähden tietää, että varaisin itselleni hyvän kulkuvehkeen, on se sitten polkupyörä tai mopedi. Tällaisia keskusteluja täällä käydään. Olisi tietysti ollut hyvä kysellä samaan suuntaan.

Myös joku ministeri tai kannattaja kyseli ja mainitsi, että ulkomailla odotetaan suomalaista ydinvoimapäätöstä. Minä ymmärrän varsin hyvin, että varsinkin ruotsalaiset siellä odottavat kuin kuuta nousevaa, että suomalaiset höperöt tekisivät ydinvoimapäätöksen, jotta he voisivat rakentaa sen meille, koska heillä ei ole muutaakaan rakennettavaa. Mutta uskon, että kun kielteinen päätös tehdään, niin myös ruotsalaisillakin on halua, että Norjasta johdettava Halten-bankenin kaasujohto on myös heidän käytössään.

Ja kova näytelmä jatkuu täällä eduskunnassa, sillä eilenhän tuli tiedote, jonka mukaan Pohjolan Voima hakee valtion tukea Pudasjärven voimalaitoksen rakentamiseen. Tiedotteessa oli myös, että hanke kytkeytyy eduskunnan ydinvoimapäätökseen, että sillä lailla.

Hallitushan korosti aikaisemmin eduskunnan käsittelyssä olleessa energiapolitiisessa selonteossaan keväällä ja mm. ministeri Tuomiston erääseen suulliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa sitä, että eri energiavaihtoehtojen edullisuuden vertaamisen tulee perustua seikkaperäiseen tietoon kustannuksista ja tarjolla olevista teknillisistä ratkaisuista. Energian tuotantokustannuksista oli tuolloin viime maaliskuussa tarkoitus tuottaa erityinen konsulttiyhteenvedo, jonka tulosten piti olla meidän käytettävissämme. Valitettavasti hallituksen päätös ei nojautu mihinkään tämän kaltaisiin seikkaperäisiin ja perusteellisiin sekä puolueettomiin tutkimuksiin, vaan teollisuuspiirien ja voimalaitosyhtiöiden herkeämättömään vetoamiseen meihin kansanedustajiin, jotta viides ydinvoimala rakennettaisiin hinnalla millä hyvänsä. Parhaiten tämä tosiseikkoihin nojautumattomuus käy ilmi siitä, ettei hallitus päässyt ratkaisusta edes keskenään yksimielisyyteen. Sama erimielisyys leimaa myös hallituspuolueiden suhtautumista asiaan.

Ydinvoiman käytön lisääminen on varsin moniäinen kysymys. Ydinvoimalayksikkö sitoo huomattavia rahasummia eli meidän veronmaksajien rahoja. Puolestapuhujat ovat esittäneet, että ydinvoima toisi mahdollisesti muihin energialähteisiin verrattuna huomattavasti enemmän työpaikkoja, sen teossa käytettäisiin täysin kotimaista raaka-ainetta ja lähes kotimaisia tuotantokoneistoja, se olisi merkittävästi turvallisempaa ja ennen kaikkea jätteiden myöhempi varastointi ei tuottaisi ongelmia. Mutta ydinvoiman taloudellisuutta ei ole pystytty kiistattomasti todistamaan, vaan paremminkin päinvastaiset väittämät ovat saaneet tukijoita taakseen. Lähes 10:n tai yli 10 miljardin markan suuruinen investointi uuteen ydinvoimalayksikköön tuo toki työpaikkoja, niin kuin täällä on kuultu, väliaikaisesti rakennusvaiheessa.

Sen sijaan esimerkiksi kotimaisiin uusiutuviin energialähteisiin kuten puuhun ja turpeeseen nojautuva vastaavaan energiamäärään yltävä tuotanto tuottaisi huomattavasti suuremmat seuraamukset Suomessa. Nämä arviolta 4—6 isohkoa turvevoimalaa ja useita kymmeniä pienempiä puu- ja turvekäyttöisiä lämpö- ja energiatuotantoyksiköjä tarjoaisivat rakennusvaiheessaan tuhansia työpaikkoja, vaatisivat jatkuvaa tuotantopäätöstä raaka-ainehankinnassa kotimaassa sekä tuottaisivat laitteistoja tuottavalle teollisuudelle Suomessa useita satoja ellei tuhansia työpaikkoja.

Ydinvoima ei siis ole työllistävin ja taloudellisin vaihtoehto perusvoimaratkaisua harkittaessa. Ja niin kuin monen suusta on käynyt ilmi, niin jos ajattelemme tämänpäiväistä vakuutta, mikä on ydinvoimayhtiöillä Suomessa, se on aivan lapsenkengissä. Esimerkiksi USA:ssa vuonna 1988 muutettiin atomivastuulakia, eli yhtiöt joutuvat 30 miljardiin saakka vastuuseen ydinreaktorionnettomuutta kohti. Suomessa tämä korvausvelvollisuus on alle 2 prosenttia edellä mainitusta summasta.

Mainitsin jo edellä ydinvoimajätteen varastointiongelmat. Tällä hetkellä maassamme on ratkaisematta se, minne ydinvoimaloista tuleva jäte tullaan jatkossa sijoittamaan. Se ei varmaan mahdu ed. M. Laukkasen mustaan purkkiin. On harkittu oman ydinvoimalajätteen varastoalueen perustamista jonnekin Suomeen syvälle peruskallioon sijoitettuna. Tilanne on vain sellainen, että juuri yksikään kunta ei ole halukas ottamaan tällaista ydinjätehautausta alueelleen huolimatta sen tarjoamista työpaikoista. On kiistatta tullut toteennäytetyksi se, ettei Suomenkaan kalliopera ole suinkaan täysin idioottivarma jätteiden varastointipaikka, sillä liikkumista ja halkeamia on löydetty kaikista koeporauksien kohteina olleista paikoista.

Eräs liian vähän keskustelun kohteena ollut seikka on lisäenergian todellinen tarve maassamme. Talousvaliokunta on mietintönsä perusteissa todennut, että lisätarve vuoteen 2000 mennessä on korkeintaan 800 megawattia. Toisissa laskelmissa esitetään, että Suomessa on tällä hetkellä noin 2 000 megawatin ylikapasiteetti sähkön tuotannossa ja rakenteilla on lisäksi noin 1 500 megawattia. Tämä riittäisi mainiosti kaikkiin toistaiseksi esitettyihin laajennusinvestointeihin ottaen huomioon lisäksi Venäjältä tulevan noin 700 megawatin putoaminen pois tämän vuosikymmenen aikana. Miksi siis rakentaisimme lähes 10 miljardin markan ydinvoimalan, jos emme sitä lainkaan tarvitse, ja kun siihen tarvitaan veronmaksajien rahoja? Tuntuu hiukan hölmöläisten hommalta.

Maailmassa on toiminnassa runsaasti ydinvoimaloita, mutta uusia on erittäin niukasti rakenteilla, kuten äsken luettelini. Huomattavasti useampia yksiköitä ollaan sulkemassa tai suunniteltuja hankkeita kokonaan hautaamassa. Uusia ydinvoimalatilauksia on viime vuosina ollut ainostaan Japanissa ja Etelä-Koreassa. Aikaisempiin suunnitelmiin verrattuna ydinvoimaloita tulee olemaan vuosisadan vaihteessa vain neljännes ennakoidusta määrästä. Uusien suunniteltujen

rakennushankkeiden osalta pudotus on vielä tätäkin merkittävämpi. Esimerkiksi aikaisemmin ydinvoimaloiden luvattuna maana pidetty Englanti on vaihtamassa suunnitellut uudet ydinvoimalat maakaasun käyttöön. Tämä johtuu siitä, että yksityistetty sähköteollisuus päätti rakentaa edullisimmaksi osoittautuneen vaihtoehdon mukaan maakaasukombivoimalaitoksen.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että mikäli hallitus olisi ollut vähänkin järjellä energiapolitiisissa linjanvedoissaan, olisi se valmistuttanut nyt käytössä olevaa laajemman, asiantuntevamman ja puolueettomamman selvityksen Suomen todellisesta tulevasta energiatarpeesta, eri perusenergian tuotantovaihtoehtojen kustannuksista ja työllistämisaikutuksista ja vasta tältä pohjalta laatinut lopullisen päätöksensä asiassa. Hallitus ei päätöksessään ole ilmiselvästi huomionnut lainkaan todellisia työllistämisaikutuksia, raaka-aineiden ja tuotantokoneistojen kotimaisuusastetta eikä todellisia ydinvoiman vastuu- ja jätahuoltokustannuksia.

Kun lisäksi perusvoimaratkaisulla ei todellakaan näytä olevan bruttokansantuotteen kehitys huomioon ottaen mitään kiirettä, on varsin kummallista nyt noudatettu valtava kiire tässä asiassa. Meillä olisi ollut aikaa harkita perusvoimaratkaisumme vielä muutama vuosi, koska kiistatonta lähivuosikymmenen lisäenergian tarve pystytään kattamaan jo olemassa tai rakenteilla olevilla kotimaisilla energiamuodoilla ja energiansäästötoimilla. Tekisimme palveluksen suomalaiselle yhteiskunnalle, sen kansantaloudelle ja ennen kaikkea tuleville sukupolville yhtyesämme talousvaliokunnan kantaan, että valtioneuvoston periaatepäätös ydinvoimalaitosyksiön rakentamisesta kumotaan.

Haluaisin vielä kerran painottaa ja pyytää, että se, joka täällä puhuu, että viides ydinvoimala ei tarvitse veromarkkoja, kääntyisi minun puoleeni; annan hänelle sellaista materiaalia.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Kun tässä salissa käytiin maaliskuun 11 päivänä tänä vuonna lähetekeskustelu voimalayhtiöiden hakemuksesta viidennen ydinvoimalan rakentamiseksi, käyttämässäni puheenvuorossa perustelin, miksi mielestäni uuden voimalan rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Perusteluni sisälsivät tarpeellisuus-, turvallisuus-, taloudellisuus-, ympäristö- ja moraalisia näkökohtia.

Puolesta vuodelle ei ole tullut esille mitään sellaisia uusia faktoja, joiden vuoksi viides ydinvoimala pitäisi rakentaa. Jo keväällä oli käytettä-

vissä riittävästi tietoa ydinvoimalahankkeesta luopumiseksi ja energiatarpeen tyydyttämiseksi muilla keinoin. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä näkemys ydinvoimalahankkeen virheellisyydestä vain vahvistui. Asian olisikin voinut päättää eduskunnassa jo ennen kesälomaa valiokuntien saatua mietintönsä valmiiksi, mutta ilmeisesti siinä toivossa, että osa edustajista muuttuisi syksyyn mennessä ydinvoimamyönteisiksi, asiaa haluttiin viivyttää. Merkittävää on, että kolme asian kannalta keskeistä valiokuntaa, sosiaali- ja terveysvaliokunta, talousvaliokunta ja ympäristövaliokunta, ovat ottaneet kielteisen kannan rakentamishakemukseen.

Omassa päätöksenteossani on ollut tärkeintä pohtia hyötyjä ja haittoja. Ennen kaikkea olen joutunut puntaroimaan sitä, onko uuden atomivoimalan rakentaminen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista vai ei. Hyötyjen ja haittojen lisäksi on kysymys myös siitä, voidaanko jostakin muusta vaihtoehdosta energiapolitiikassa saada yhtä suuri tai suurempi hyöty pienemmillä haittoilla.

Ydinvoiman haitat liittyvät turvallisuus- ja terveysriskeihin ja ympäristöhaittoihin. Vain normaali olosuhteissa ei ydinvoimalasta ole terveydelle vaaraa. Mutta silloinkin on polttoaineen käsittely- ja jäteongelmat. Suuronnettomuuden riskiä ei voi kokonaan välttää, vaikka se voidaankin saada pienemmäksi kuin nykyisissä laitoksissa. Tämän on myöntänyt myös Säteilyturvakeskus lausunnossaan valiokunnille.

Suuronnettomuus asettaisi koko terveydenhuoltojärjestelmämme erittäin vaativalle, luultavasti ylivoimaiselle koetukselle. Yhdysvaltain atomiennergiaviranomaisten teettämistä turvallisuustutkimuksista käy ilmi, että vakava sydämensulamisonnettomuus on mahdollinen jokaisessa amerikkalaisessa voimalassa. Saadun selvityksen mukaan sama koskee myös suomalaisia voimaloita. Onnettomuuden sattua meillä ei meitä paljon lohduta se, että onnettomuustapauksen korvausvastuu voimalan haltijalla on Suomessa rajattu ja pienempi kuin USA:ssa ja Saksassa.

Säteilyn kaikkia terveysvaikutuksia ei vielä tunneta. Tietoa kuitenkin saadaan koko ajan lisää. Merkillepantavaa on, että turvallisena pidettyä säteilymäärän tasoa on jouduttu laskemaan jatkuvasti, viimeksi vuoden alussa, jolloin säteilyalttiissa työssä aiemmin hyväksytty 50 millisievertin vuosiansioksen yläraja laskettiin 20 millisievertiin. Käytännössä Suomessa vain harvat erityistehtävissä toimivat saavat tällaisia säteily-

määriä. Suurin osa suomalaisista saa keskimäärin 5–6 millisievertiä säteilyä pelkästään luonnon taustasäteilynä, mikä annos on käsittääkseni korkeampi kuin esimerkiksi Saksassa, Ranskassa tai USA:ssa johtuen kotoisesta radonongelmatamme.

Ionisoivalle säteilylle altistuminen aiheuttaa aina solu- ja kudostason vaurioita tai toimintahäiriöitä. Etenkin solujen sisältämät perintötekijät ovat vaarassa. Säteilylle altistuneen naisen munasoluissa tai miehen siittiöissä tapahtuneet perintötekijämuutokset voivat tosin tulla esille vasta joitakin sukupolvia myöhemmin. Syöpäsolujen kehittyminen on melko tavallinen ionisoivan säteilyn seuraus, vaikka onneksi elimistön omat puolustusmekanismit korjaavat yleensä vaurion. Säteilyn ja syövän välisen syy-yhteyden todistaminen on yksilön kohdalla vaivalloista mm. pitkien latenssiaikojen ja mahdollisten muiden syiden johdosta. Näin käy esimerkiksi myös silloin, kun suomalainen aiemmin melko terve nuori tyttö ilman perinnöllistä sukurasitusta sairastuu nuorella iällä kilpirauhassyöpään, eikä lääkäri yleensä pysty kertomaan hänelle, mistä syystä juuri hän on sairastunut ja mikä syövän on aiheuttanut. Kuitenkin syynä saattaa olla säteily, vaikka sitä ei tieteellisesti voida vielä todistaa.

Nyt tiedämme, että Tshernobylin voimalaonnettomuus on lisännyt kilpirauhassyöpien määrää lapsilla aiemmin luultua enemmän, minkä myös Who:n tutkijat ovat vahvistaneet viime vuonna. Vielä vuonna 91 Kansainvälinen atomienergiajärjestö Iaea raportoi, että mitään terveyshäiriöitä ei ole voitu suoraan yhdistää säteilyyn. Syksyllä vuosi sitten Who:n tutkijat vahvistivat, että kilpirauhassyöpään sairastuneiden lasten lukumäärä alkoi jyrkästi nousta vuonna 90.

Ydinjätteen loppusijoitus on ratkaisematta niin Suomessa kuin kaikkialla maailmassa. Mikään kunta ei ole suostunut ottamaan jätettä alueelleen. Kuitenkin ydinvoimalan rakentamista on perusteltu ympäristönsuojelullisin perustein ja viitattu Rion sopimukseen. Ympäristöministeriön selvityksessä on perusteellisesti kumottu ne näkökohdat, joissa Rion sopimuksen nojalla vaaditaan ydinvoimaa lisää. Tämä kuultiin myös ympäristöministerin eilissä ja tänäpäiväisessä puheenvuorossa, ja itse olen tullut myös tästä vakuuttuneeksi.

Ydinjätteen loppusijoituksen ongelma liittyy moraaliseen ongelmaan tässä päätöksenteossa. Vaikka täällä on ajoittain annettu se käsitys, että asia on hoidossa ja että Kansainvälinen atomienergiajärjestö olisi todennut Suomen jätehuol-

lostasta näin, ei asia ole näin. Säteilyturvakeskus toteaa, että ratkaisua ei ole tehty. Se on todennut näin lausunnossaan valiokunnalle ja samalla toteaa, että ei ole löytynyt mitään seikkoja, joita olisi tiedossa ja jotka estäisivät, etteikö jonakin päivänä ratkaisu löytyisi.

Kun Kansainvälinen atomienergiajärjestö antoi meidän jätehuoltoselvityksestämme lausuntonsa, johon on viitattu täällä ainakin eilen, niin itse asiassa lausunto sisälsi kaksi kohtaa. Ensimmäisessä kohdassa he totesivat, että heihin on tehnyt suuren vaikutuksen se työ, mitä täällä on tehty. Toiseksi todetaan, että he antavat lausuntonsa myöhemmin. Varsinainen lausunto tulee myöhemmin.

Maapallon laajuista ilmastomuutosta Suomen ydinvoimalavaihtoehto ei hidasta juuri lainkaan. Lisäksi uusimmissa ilmastotutkimuksissa on saatu tuloksia, joiden mukaan alailmakehän otsonin lisääntyminen vaikuttaa ratkaisevasti kasvihuoneilmiöön. Jos nämä tutkimustulokset saavat vahvistuksen, nousee liikenteen sääntely keskeiseksi keinoksi kasvihuoneilmiön torjunnassa ja hiilidioksidipäästöjen merkitys pienenee. Ilman uutta ydinvoimalaa Suomi pystyy paremmin noudattamaan Rion sopimuksen velvoitteita, ja näitä ratkaisuja pitäisi meidän kiirehtiä.

Lyhyesti todettakoon myös, ettei KTM:n suunnitelmissa ole ollut korvata mitään nykyisiä voimaloita tällä uudella, vaan uusi on lisätarjontaa entisen kulutuksen ja kuormituksen lisäksi.

KTM:n esityksen taloudelliset laskelmat eivät valitettavasti vakuuta. Niissä on käytetty perusteena 2,5 prosentin bruttokansantuotteen kasvua vuosittain vuosina 92–96, mikä ei toteutune. Suomessa oli sähkön tuotannossa viime talvena kulutushuipun aikana 2 100 megawattia ylikapasiteettia. Jo nyt päätetyt ja rakenteilla olevat voimalat tuottavat lisää 1 500 megawattia. Jos Helsingin jo päättämä 450 megawatin kaasukombivoimala Vuosaari B rakennetaan ja jos jatketaan sähkön ostoa Venäjältä, ei vuonna 2000 synny mitään energian lisätarvetta. Markkinarakoahan ydinvoimalalle on tunnutta etsivän juuri luopumalla Vuosaari B:stä ja Venäjän tuonnista. Venäjältä sähkön tuonnin lopettaminen ei vaikuta todennäköisesti heidän huonojen ydinvoimaloidensa käyttöön sitä eikä tätä. On myös laskettu, että jos talouden vuosittainen kasvu vuosina 1992–2000 on 1 prosentti ja sen jälkeen 2 prosenttia, ei sähköntuotantovajetta synny lainkaan.

Kun taloudelliset olosuhteet ovat näin epävarmat ja talouden ennusteet ja laskelmat ovat toistuvasti menneet pahasti väärin, mielestäni ei pidä

ryhtyä näin jättimäiseen investointiin kuin mitä tämä ehkä noin 15 miljardin investointi on, kun ei ole mikään pakko. Me voimme tuottaa energian lisätarpeen, jos sellainen syntyy, hajautetulla energiantuotantovaihtoehdolla järkevämmin. Tässä on myös etuina alueellinen sijoittelu ja joustavuus sekä se, että on mahdollista ottaa käyttöön asteittain uusin ja ympäristöystävällisin tekniikka.

Niin kuin täällä salissa monessa puheenvuorossa on korostettu, Suomessa on kehitetty erilaisia polttoaineita käyttäviä dieselvoimaloita, joiden käyttöä on erittäin järkevä edistää. Tuntuukin oudolta, ettei tässä selvityksessä ja voimalahankkeen perusteluissa ole mitään painoa pantu näille kotimaisille mahdollisuuksille. Esimerkiksi Wärtsilä Dieselin kehittämä voimalaitos on 90-prosenttisesti kotimaista työtä ja samoin Ahlströmin ja Tampellan uudet ympäristöystävälliset voimalat.

Kun nyt palkansaajajärjestöt voimakkaasti vetoavat kansanedustajiin ydinvoimalan rakentamisen puolesta työllisyysyistä, ei voi muuta kuin todeta, että muunkinlaisten voimaloiden rakentaminen parantaa työllisyyttä ja jopa paremmin ja alueellisesti tasaisemmin. Äsken mainitun dieselvoimalan, jos se on esimerkiksi teholtaan 1 400 megawattia ja rakennuskustannuksiltaan 5,5 miljardia, kotimainen osuus on 5 miljardia. Saman tehoinen ydinvoimala maksaa paljon enemmän kuin kaksinkertaisesti kotimaisen osuuden ja työllistävän vaikutuksen ollessa vain hieman edellistä suurempi. Lisäksi kotimaisten voimaloiden varaosahuolto on kotimaista alkuperää, ja sekin työllistää jatkossa.

Tuntuukin hölmöläisten puuhalta, jos Suomi nyt turvaisi lisää epävarmaan ydinvoimaan lähes ainoana länsimaisena maana tilanteessa, jossa on kehitetty kotimaista vaihtoehtoja huipputeknologiaa, jolla on hyvät ja kasvavat vientinäkyvät. (Puhemies: 15 minuuttia!)

Täytyy ihmetellä, arvoisa puhemies, sitä kasinopeliin verrattavaa intoa, jolla ydinvoimaa on yritetty viedä lähes väkisin eteenpäin enemmistön kansasta ja kansanedustajista sitä vastustaessa, eikä tätä intoa voi muuten ymmärtää kuin toteamalla, että se on hyvä bisnes joillekin tahoille, kuten esimerkiksi Perusvoima Oy:lle, (Ed.Tiuri: Teollisuudelle!) joka vastoin kuin nimensä antaa ymmärtää, Perusvoima Oy, on tarkoitettukin pelkästään ydinvoiman lisärakentamista varten. Lain mukaan vastuuta ydinvoimabisneksistä ei kuitenkaan ole jätetty vain ydinvoimayhtiöille ydinvoimaan liittyvien suurriskien vuoksi. Niin-

pä koska koko yhteiskunta joutuu ottamaan ydinvoimasta vastuun eli siis eduskunta päättää kokonaisedusta yhteiskunnan kannalta, täytyy voimayhtiöille todeta, että heille hyvä bisnes ei ole koko yhteiskunnalle hyvä bisnes, vaan että hajautetulla energiantuotantovaihtoehdolla saadaan suurempi yhteinen hyvä ja yhteiskunnalle parempi bisnes pienemmillä riskeillä.

Arvoisa puhemies! Minusta viides ydinvoimalahakemus pitää hylätä, koska voimalan rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Viime viikkojen ja kuukausien aikana meitä on lobattu. Minä en näe siinä mitään pahaa. Itse en ole saanut ulkomaanmatkoja enkä muistaakseni edes lounaita sen enempää ydinvoimahankkeen puolustajilta kuin vastustajiltakaan, mutta sitäkin enemmän paperia, ja paperiahan me suomalaiset tuotamme ja sen tuottamiseen tarvitaan energiaa. Eräänlainen kannanotto asian tiimoilta siis tämäkin.

Olen joskus maininnut kesämökin sähkölämmityksen olevan eräänlainen käytännön kansanäänestys viidenneistä ydinvoimalasta. Käyttämämme kesäpaikan sähköpatteri ilmeisesti otti tämän puhelemisen hyvin konkreettisesti, sillä vain viikkoa ennen ydinvoimaäänestystä patteri sanoi sopimuksensa irti. Olimme kyllä ensi kertaa aikeissakin turvautua vanhakantaiseen puulämmitykseen, mutta nyt patteri ei suostunut lämmitysoimenpiteisiin edes uunin sytytys- ja lämpenemisajaksi. Uuni puolestaan suostui lähettämään ensimmäisen tunnin aikana vain savumerkkejä, joten ilmeisesti teknologiakin oli luokitellut minut täysin toivottomaksi tapaukseksi ja päätti antaa oikein isän kädestä keräilykauden tyyliin: savua silmille ja kylmää keholle.

Arvoisa puhemies! On syytä hetki miettiä, mistä me tällä viikolla täällä äänestämme. Äänestämmekö siitä, miten uskollisesti itse kukin noudatamme sitä, mitä olemme ennen vaaleja äänestäjillemme sanoneet? Ainakin itse muistan ohjanneeni yhden äänestäjän ehdokaslistamme toisen ehdokkaan pakeille, koska en voinut luvata hänelle vastustavani ydinvoimaa aina ja kaikissa olosuhteissa. Voin myös sanoa vahvistuneeni siinä kannassa, että inhimillisissä ehdonvallon kysymyksissä täysin ehdottomat kannat ovat sekä asioiden että kansanvallan kannalta vahingollisia. Kun on kysymys eettisistä elämän perusarvoista, on kantojen oltava ehdottomia. Kun on kyse asioiden soveltamisesta ja käytännön elä-

män kysymyksistä, on joustavuus elämän rikkaus ja järkevän päätöksenteon edellytys.

Vai äänestämmekö täällä Suomen taloudellisen kehityksen linjoista? Onko minun ääneni ja sinun äänesi ratkaiseva siinä, meneekö Suomi alas vai ylös tulevana vuosina? Näinhän meille on annettu ymmärtää. Lähetämmekö täältä eduskunnasta jälleen signaaleja, joilla vaikutamme toisten maiden ja kansojen käsityksiin itsestämme?

Ainakin varmaa on, että aikaisemmin lähettämämme signaalit ovat kaikuneet väärin suuntiin, sillä muutoinhan työllisyytemme ja taloutemme ei olisi tällä tolalla kuin se nyt on. Ilmeisesti siis lähettimet ovat osoittaneet ulkoavaruuteen, kun signaalinme EY-jäsenhakemus, ecukytkentä, valtiontalouden tasapainottaminen jne. eivät ole tuottaneet toivottua elvyttävää ja vanhat hyvät ajat palauttavaa vaikutusta. Siis se näistä signaaleista.

Vai äänestämmekö kenties siitä, riittääkö energiamme tulevan vuosituhatvuoden alkupuolellakin? Jos tästä äänestetään, niin vastaus on ehdottomasti "kyllä" eli "jaa" talousvaliokunnan mietinnölle eli ei viidettä ydinvoimalaa. Energiaa tulee riittämään edessä olevien kymmenen vuoden aikana ja myös sen jälkeenkin, sillä erilaiset pien- ja keskikokoiset tuotantohankkeet ja -tavat ovat kaikki käytettävissämme yllättävissä ja nopeissakin tilanteissa. Niitähän on eri tahoilta meille esitetty eikä ole mitään syytä epäillä, etteivät ratkaisut toimisi ja jopa ympäristönsuojellisesti jokseenkin moitteettomasti.

Tässä ja nyt ei tarvita uutta päätöstä viidennessä ydinvoimalasta energian tarpeen vuoksi. Kahden vuoden toimitusajalla voidaan tuottaa sen kaltaisia keskikokoisia voimalatyyppejä, ettei maan talous energian puutteeseen ja hintaan kaadu. Työn halun puutteesta ja työn hinnasta sen sijaan voimme keskustella, kun Suomen lamaa arvioidaan.

Sen sijaan en olisi enää yhtä varma suomalaisen kohtuuhintaisen energian riittävyydestä sen jälkeen, jos ja kun Loviisan ja Olkiluodon voimaloiden käyttöä umpeutuu. Mutta tietävästi tämä aika ei ole käsillä nyt, kun tätä päätöstä tehdään, eikä vielä kymmenenkään vuoden perästä.

Herra puhemies! Ydinvoimajätteiden loppusijoitus on sekin pitkään kiistelty kysymys. Jos on uskomisen korviaan, silmiään ja samaansa informaatiota, niin tämä ollaan Suomessa toteuttamassa erittäin korkealaatuisella tavalla ja kiitos hyvien peruskallioittemme jopa kansainvälisesti

kilpailukykyisellä menetelmällä. Itse asiassa kysymys kääntyy meidän jälkeemme tuleville siten, että he tulevat miettimään, eikö isäpapa ja äiti-muorin eli meidän aiheuttamamme yhteiskunnan velkalasku olisi helpointa maksaa hoitamalla muidenkin maiden antamia säilytystehtäviä peruskalliossa.

Joudumme kuitenkin kysymään, onko meidän sukupolvellamme eettistä oikeutta laittaa tulevatkin sukupolvet huolehtimaan meidän elintossomme jätteistä, olkoonkin, että tuo tehtävä parhaimmillaan on vain suljetun lukon vartioimista. Edelleen muuttaen kysymme, eikö saman tasoista jätteiden hoitohuolellisuutta tulisi kohdistaa myös muun tyyppisten perinteisten energian tuotantotapojen saasteiden vähentämiseen. Onhan näin onneksi tehtykin, mutta sama huolellisuusfilosofia ei sittenkään näissä muissa energiatavoissa ole mukana, kun niitä ei koeta tässä ja nyt heti kuolemanvaarallisiksi.

Ydinvoiman turvallisuuskriteerit ovat jatkuvasti kiristyneet. On oikein, että Suomi on tässä edelläkävijämaita, mutta kansalaisten kokema huoli on toki aiheellinen. Jos naapurin ydinvoimalat voitaisiin poistaa käytöstä sillä menetelmällä, että jonnekin muualle rakennetaan uusia, eivät ratkaisut olisi kovinkaan vaikeita. Tosiasia vain on, että entisen Neuvostoliiton alueella ja osin muuallakin halutaan energiaa tuottaa sillä teknisellä tasolla, joka siellä on, eikä se todellakaan kaikin osin ole kehuttavaa.

Mielenkiintoista on myös havaita, että koko turvallisuusajattelukin on ollut muuttumassa. Itse asiassa 70-luvulle asti ytimen sulamista pidettiin niin epätodennäköisenä ja sen tapahtumisen seurausten hallitsemista niin vaikeana, ettei se ollut keskeinen tekijä turvallisuustarkastelussa. Kun tekniikka antoi myöten, koettiin tämänkin ongelman hallitseminen mahdolliseksi ja lähdettiin rakentamaan järjestelmät sen varaan, että tämänkin tilanne hoidetaan. Siksi voidaan tehdä se johtopäätös, ettei ydinvoiman tuottajakaan ole pystynyt kaikkea etukäteen ennakoimaan. Ydinvoimala, turvallisuusvaatimukset ja turvallisuustoimet liikkuvat kaikki ajassa ja vaikuttavat toinen toisiinsa. Siksi kukaan ei tänäänkään luvannut meille absoluuttista varmuutta.

Kun siirrymme arvioimaan jatkuvan taloudellisen kasvun ideologiaa, saavumme itse asiassa tämän energiakeskustelun ytimeen. Viime viikkojen lobbaushan on keskittynyt juuri tähän. Jos rakennamme lisää ydinvoimaa, on meillä mahdollisuus hoitaa kaikki huolestamme tai ainakin merkittävä osa niistä ja elää entiseen hyvään ta-

paan. Jos vain edullista sähköä tuottava sampo toimii, on elämä kuin silkkiä vain.

Juuri tässä kohdin on aihetta pysähtyä. Eikö meillä sittenkin ole ollut energiaa, teknologiaa ja ulkonaisia mahdollisuuksia yllin kyllin, mutta silti me olemme ajautuneet vaikeuksiin? Olemme eläneet kuin Raamatun kertomuksen rikas mies: Maani on tuottanut hyvin, rakennan siis isommat varastot. Mutta juuri sinä hetkenä se, mikä ihmisessä on tärkeintä ja ikuista, vaadittiin häneltä. Hankittu omaisuus ei tuonut elämänonnea.

Kaikilla ulkonaisen kehityksen asteilla ovat ahneus ja itsekkyyks saattaneet saavuttaa ihmisen. Itse asiassa se kumpuaa meistä itsestämme. Jo ennen ensimmäisen sähkölampun keksimistä eli peräti 2 500 vuotta sitten profeetta Jesaja näki, miten silloin ja jatkossakin maa on saastunut asukkaattensa alla. Hän ei silloin arvioinut vain meidän tuotteitamme ja jätteitämme, vaan ihmisen sisäisen minän aikaansaamia tuotteita.

Muutettavat muuttaen: Teimmepä minkä päätöksen tahansa, se tuskin ratkaisevasti lisää tai vähentää saastumisen määrää tai ympäristön puhtautta. Elämäntapamme ja maapallomme ongelmat ovat niin syvällä ja monisyisiä, että energian tuotantotavan muutoksella tai muuttamattomuudella niitä ei ratkaisevalla tavalla korjata. Mutta ehkä voimme hieman konkretisoida ongelmanasetteluamme tähän hetkeen ja nykyiseen tuotantotapaamme. Ehkä voimme unohtaa sen, onko oikein tai väärin jatkuvasti kasvattaa ulkonaista hyvinvointiamme. Otamme sen annettuna ja sallittuna, että ainakin yritämme niitä kasvattaa. Miten silloin on, tuotammeko tähän kaikkeen tarvittavaa energiaa viidessä paikassa vai viidessätoista paikassa, tuotammeko työllisyyttä ylläpitävällä tavalla vaiko vain rakentamisvaiheessa työllisyyttä innostavasti, tuotammeko hajautetusti lähellä käyttäjiä vai keskitetyksi pitkien energiansiirtomatkojen päässä? Tämä on näiden päivien ratkaisun avainkysymyksiä.

Arvoisa puhemies! Kuten alussa mainitsin, meitä on lobattu. Eräitä mielenkiintoisimmista tässä yhteydessä käsiini tulleista teksteistä oli erään ydinvoiman kannattajan kokoon keräämä aineisto eräistä jo vanhoista teknologian kehitykseen liittyvistä uhkakuvista ja mahdollisuuksista. Niin, uhkakuviahan elämän tuhoutumisesta ja toiveita ongelmien ratkaisusta on toki ollut ennen ydinvoiman keksimistäkin. Tarinan mukaan levitettiin vuonna 1892 huhua siitä, että Edison rakensi sähkölaitteita tuhotakseen kaupungin matkojen päästä. Napin painalluksella olisi voitu räjäyttää koko Englanti. Puhuttiin tuomiopäivän

koneesta. Vastaavasti visionäärit, tarinan esimerkki vuodelta 1862, tähystivät vaihtoehtoisia energialähteitä: vesivoimaa, vuorovettä, tuulta, geotermistä lämpöä ja aurinkoa. Aurinkovoimalla toimivan yhteisön oli määrä vapauttaa ihmiset slummeista, jotka muuttuisivat likapelistä valkoisiksi kaupungeiksi. Joet olisivat taas puhtaita, ja satamissa olisi vain valkoisia aluksia, ja Englanti, visionäärien kotimaa, olisi taas vihreä. Niin, mitään uutta ei siis ole auringon alla.

Viime vuosien aikana ympäristöperusteet on esitetty meille vahvimpina ydinenergian käytön perusteluina. On vyörytetty kuormittain toinen toistaan varmempia laskelmia siitä, miten rikin, typen ja hiilivetyjen yhdisteet, raskasmetallit ja viimeiseksi, vaan ei vähäisimmäksi, hiilidioksidi aiheuttavat katkeria ja peruuntumattomia ympäristötuhoja. Viime aikoina on tuntunut, että ydinvoiman vastustajatkaan eivät ole aina olleet näin ankaria.

Viimeisimmän ja varsin mielenkiintoisen näköalan esittivät insinöörit, jotka kertoivat mahdollisuuksista tuhota ydinaseita käyttämällä ne luonnon uraanilla laimennetussa muodossa energian tuotantoon. On selvää, että tämä olisi paljon turvallisempaa kuin nykyinen aseiden arvaamaton liikkuminen mm. entisen Neuvostoliiton alueen valtioiden ja jopa yksittäisten henkilöiden matkassa.

Arvoisa puhemies! Meille on esitelty runsaasti vaihtoehtoisia energiantuotantotapoja ja vastaavasti on tuotu esille niiden aiheuttamat sähkön hinnan kustannukset sekä erilaiset ympäristövaiikutukset. Oikeastaan olennaista on, että erilaisia vaihtoehtoja on jopa runsaasti. Kaikki aiheuttavat ympäristöongelmia, joiden torjumisessa on myös kohtuullisesti onnistuttu.

Ei ole syytä unohtaa metsittämistä taistelussa hiilidioksidia vastaan. Jos Suomessa ei uusia metsiä tarvittaisikaan, niin maailmalla näitä alueita on kyllä ylen runsaasti.

Työllistämisaikutukset eri välineillä ovat varsin erilaisia ja kohdistuvat eri vaiheisiin. Ydinvoimalla tuotettu sähkö on eräissä laskelmissa varsin edullista, mutta samalla kriitikot kiirehtivät muistuttamaan pääomakustannuksista ja riskien varalle tehtyjen varausten pienuudesta. Joka tapauksessa sähkön hinta on kaikissakin tapauksissa vain osa tuotteen hinnasta, eikä korkealla sähköintensivisyydellä tuotettu tavara välttämättä ole ratkaiseva menestyksen avain maailmassa, jossa yhä enemmän pitäisi tapahtua muuallakin kuin sähkön tuottamiseen liittyvien plussan ja miinuksen välillä, eli vanhaa sanontaa

käyttääkseni tapahtumien pitäisi olla korvien välissä.

Mutta vielä yksi asia. Arvostettu ja tunnettu presidenttiehdokas pyysi tässä taannoin anteeksi eräältä kirkkoherralta, kun tämä oli joutunut ryöpytyksen kohteeksi anteeksipyytjään liittyneistä syistä. Myös minulla on nyt oiva tilaisuus todeta, että epäluuloni ei kohdistu suomalaisiin ydinvoiman asiantuntijoihin, säteilyturvallisuudesta vastaaviin henkilöihin ja uutta teknistä tietämystä hankkiviin ihmisiin. Oma äänestykseni perjantaina ei ole siis epäluottamuslause teitä kohtaan, ja itse asiassa toivoisin, että teidän tietonne ja taitonne jo naapurimaistakin johtuvien ongelmien vuoksi olisi suomalaisten ja naapurimaiden sekä kansainvälisen yhteisön käytettävissä. Te olette hoitaneet työnne ja ammattinne etupäässä hyvin, jopa kiitettävästi.

Suomen kokonaisuuteen ja arvioitavissa olevaan tulevaisuuteen ei vain nyt sovi päätös uudesta ydinvoimalasta. Nyt ei ole tarvetta eikä varaa näin suureen kertainvestointiin. Toiseksi energian puute ei nähtävissä olevana aikana estä kohtuullisen elintason ylläpitämistä, ja kolmanneksi ei ole syytä jättää käyttämättä niitä mahdollisuuksia, joita meillä nyt on energian erilaisten tuotantotapojen kehittämiseen ja energian säästöön.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Haluan aivan aluksi kommentoida ed. Rannan tekemää vastaesitystä perusteluineen sen vuoksi, että siinä on monia kohtia, kuten aikaisemmin sanoin, joihin myös ydinvoiman vastustajan on helppo yhtyä. Ed. Rannan ponnessa on kahdeksan kohtaa.

Ensimmäisessä hän esittää, että ominaiskulutusta tulee alentaa kaikilla energian käytön sektoreilla. Tässä ei varmasti tarvitse ydinvoiman vastustajia käännyttää. Luulen, että tästä salissa ollaan yhtä mieltä.

Toiseksi hän esittää, että ydinvoiman käytön lisääntyminen johtaa kivihiilen käytön vähentymiseen. Tämä on tietysti täky siihen suuntaan, jossa kivihiili nähdään ympäristön kannalta ongelmallisena, ja näin olen ymmärtänyt myös lähes kaikissa ydinvoiman vastustajien puheenvuoroissa olevan. Kivihiili ei ole se vaihtoehto, jota ydinvoimalle tässä salissa on esitetty.

Kolmanneksi ed. Ranta esittää, että maakaasun käyttöä lisätään nykyisen putkiverkon alueella. Tämä on hyvä toivomus. Valitettavasti siihen on jossain määrin rajallisia mahdollisuuksia. Helsingissä Vuosaaren B-voimalan osalta tämä on mahdollista, mutta varaenergian raken-

taminen monissa yhdyskunnissa on varsin kallista, ja toisaalta maakaasun saatavuusvarmuus, ennen kuin meillä on länsiputki, on ongelmallinen, joten länsiputki olisi saatava.

Neljänneksi ed. Ranta esittääkin, että pikaisesti selvitetään maakaasun hankinnan monipuolistamista. Tästä varmasti kaikki ydinvoiman vastustajatkin ovat yhtä mieltä.

Viidenneksi ed. Ranta viittaa, että ydinvoimaratkaisun täytyy turvata kotimaisen energian riittävä lisääntyminen. Tästähän ovat ydinvoiman vastustajatkin täällä paljon puhuneet.

Kuudenneksi ed. Ranta toteaa, että riippuvuutta sähkön tuonnista on vähennettävä. Se on oikein hyvä ajatus. Ja edelleen hän puhuu ydinvoimahankkeen kotimaisuusasteen ja työllistämisen turvaavasta vaikutuksesta. Tämä on kallis ajatus, mutta kuten täällä on aikaisemmin esitetty, Eta- tai mahdollisesti EY-säännökset voivat tässä olla kantona kaskessa. Meillä ei ole ehkä mitään keinoja taata sitä, että työ ja tilaukset todella tulevat kotimaahan.

Seisemänneksi ed. Ranta puhuu ydinjätteen loppusijoituksesta ja toteaa, että käyttöönottoluvan myöntämisen yhteydessä tulisi luvan haki-joilta saada hyväksyttävä selvitys jätteiden loppusijoituksesta. Olemme jo saaneet täällä moneen kertaan kuulla, että suunnitelmat loppusijoituksesta tullaan esittämään vuoden 2000 paikkeilla, ja vuosi 2020 tulee olemaan ilmeisesti loppusijoitusvuosi.

Herää kysymys — ja viitaan silloin ed. Rannan kohtaan 8, että eduskunnalle näistä kaikista asioista annetaan kokonaisselvitys — että jos eduskunta tällaisen kokonaisselvityksen saa ja sitten toteaa, ettei tämä eduskuntaa tyydyttäisikään, mitä eduskunta sitten tekee, kun se on jo antanut sen periaatepäätöksen, josta täällä nyt keskustellaan. Ed. Ranta on tähän koonnut monia hyviä toiveita ja monia hyviä ajatuksia, joihin on helppo yhtyä, mutta tosiasia, kun vastaehdotus päättyy ydinvoimaratkaisun hyväksymiseen, niin eduskunta on silloin tässä asiassa antanut jo aset pois kädestään.

Arvoisa puhemies! Sitten muutamia muita näkökohtia. Tässä keskustelussa on vaikea tietysti esittää enää mitään uutta, täällä on argumentteja moneen kertaan kerrattu.

Puutun kuitenkin vielä ydinjäteksymykseen, koska mielestäni ainoa oikea tapa käsitellä ydinjäteksymystä on katsoa, mitä nyt Suomessa syntyvälle ydinjätteelle tapahtuu. Kun täällä on monissa puheenvuoroissa viitattu hyviin suunnitelmiin, siihen, että kaikki on hallinnassa, suunnitel-

mat ovat erinomaiset ja tekniikoita on olemassa, niin kannattaa tavallaan mennä jälkikoirana perässä ja katsoa, missä nyt tuotetut ydinjätteet ovat.

Käsittelen ensin Loviisasta syntyviä ydinjätteitä. Kuten tiedetään, korkea-aktiiviset ydinjätteet sieltä menevät alkuperäisen Suomen ja Neuvostoliiton välillä tehdyn sopimuksen mukaan Etelä-Uralille Tsheljabinskiin. Velvollisuus näiden jätteiden vastaanottamisesta ilmeisesti juridisesti siirtyi Neuvostoliiton perijävaltiolle Venäjälle, mutta tässä välissä kyllä syntyi katkos, kun Venäjällä hyväksyttiin lainsäädäntö, joka kieltää ulkomaisen ydinjätteen tuonnin maahan. Säännöstä on kuitenkin Venäjällä pyritty kiertämään sillä ajattelutavalla, että tämä jäte onkin uutta raaka-ainetta venäläisille jälleenkäsittelylaitoksille, ja sillä tavalla ei lainkaan olisi kysymys ydinjätteestä. Tämä ajatuskulku on aika kiinnostava, koska se on aivan sama, josta käydään nyt debattia Suomen ja EY:n välillä, kun puhutaan ydinjätteen maahantuontikiellosta. Palaan tähän asiaan hetken päästä.

On kuitenkin osoittautunut tosiasiaksi, että Venäjä ennen kaikkea haluaa rahaa sinne palautettavasta ydinjätteestä. Ja miksi se haluaa rahaa? Se haluaa sen vuoksi sitä, että Tsheljabinskissä suomalainen jäte on sijoitettu Majak -ydinkompleksin alueelle, jossa tarvitaan ympäristösaneeraukseen kipeästi varoja. Tämä kompleksi aloitti toimintansa vuonna 1945. Sen päätarkoituksena on ollut tuottaa sotilas- ja siviilikäyttöön plutoniumia. Siellä on ollut yhteensä kuusi reaktoria, jotka ovat tuottaneet radioaktiivisia isotooppeja ydinaseisiin. Saamieni tietojen mukaan viisi näistä on nyttemmin suljettu.

1940-luvun lopulla tällä alueella ydinjätteitä yksinkertaisesti varastoitiin Tekka-järveen. Sillä alueella sattui myös vuonna 1957 vakava räjähdysonnettomuus, jossa 250 kuutiota radioaktiivista jätettä räjähti ja saastutti noin 23 neliökilometriä maata. Edelleen siellä on varastoitu radioaktiivista jätettä Karatsai-järveen, ja järven kuivussa radioaktiivinen pöly on lähtenyt leviämään laajalle alueella. Tätä ongelmaa nyt viimeksi on pyritty hoitamaan sillä, että Karatsai-järvi pyritään betonoimaan kokonaan. Ensimmäin puhuttiin sen betonoimisesta ilmeisesti pohjaan saakka, myöhemmin on puhuttu siitä, että sen päälle rakennettaisiin betoninen kansi. Tämä on se hanke, säteilyn estäminen tästä järvestä, johon siellä kipeästi tarvittaisiin varoja. Yksi tapa saada varoja on se, että ulkomailta tulevasta ydinjätteestä voitaisiin niitä kerätä. Tämän problematiikan

esimerkiksi suomalaiset säteilyturva-asiantuntijat tietävät hyvin ja ovat käyneet siihen paneutumisissa ja tehneet siitä oikein hyviä raportteja.

Kuitenkin minusta näyttää, että Suomen pitäisi lopettaa välittömästi oman ydinjätteensä vieminen Venäjälle. Me olemme siellä tekemisissä sellaisen ongelmakokonaisuuden kanssa, joka melkein tuntuu mahdottomalta inhimillisesti hallita. Ainakaan moraalisesti en voi hyväksyä sitä, että omat ydinjätteemme ovat yhtenä rikkana tässä suuressa sopassa, joka koko Majakin kompleksissa siellä on. Siellä ilman muuta tarvitaan ympäristösaneerausta, mutta se pitäisi hoitaa muulla rahoituksella, mahdollisesti myös Suomen tuella, kuin sillä, että rahastetaan sinne tulevia ydinjätteitä. On selvää, että tarvittaisiin laajempaa kansainvälistä apua sillä alueella.

Olkiluodon jätteiden osalta suunnitelmat ainakin ovat parempia kuin Venäjälle menevän jätteen osalta, mutta on kiinnostavaa nähdä, ovatko Äänekosken, Kuhmon ja Eurajoen asukkaat vielä vuonna 2020 samaa mieltä meidän suunnitelmiamme hyvyydestä, eli kestäkö tämä suunnittelu ylisukupolvisen tarkastelun, kun hyöty ydinvoimasta on jo saatu ja jätteiden sijoittamisen aika ensi vuosituhatvuhannella tulisi. Minusta tätä kysymystä pitäisi katsoa myös sukupolvien välisenä oikeudenmukaisuuskysymyksenä. Sellaisena minä ainakin itse sitä tarkastelen.

Kun ministeri Viinanen puhui erilaisista markkinasignaaleista ja muista tällaisista, tietyksi se on iloinen asia, jos syksyllä 1993 saadaan joku mukava markkinasignaali markkinoille, mutta mielestäni nämä kysymykset ovat aivan toista kertaluokkaa eettisesti ja moraalisesti, myös ympäristön kannalta aivan toista kertaluokkaa kuin se, miten mukavasti me juuri nyt tänä syksynä täällä elämme.

Kun viittasin EY:n ja Suomen väliseen neuvotteluun, ajatukseni juoksevat samaan suuntaan kuin monella muullakin täällä, että kun Teollisuuden Voima Oy aikanaan alkaa suomalaista ydinjätehautausta toisissaan valmistella, niin houkutus siihen, että sinne saataisiin myös ulkomaista jätettä, varmasti kasvaa suureksi. Saataisiin joku toinen mukaan maksamaan kustannuksia, ja tätä kautta kysymys liittyy Suomen ja EY:n välillä nyt käytäviin neuvotteluihin. Mielestäni ei riitä, että virkamiestasolla saadaan lupauksia siitä, ettei teille koskaan ydinjätettä tule, jos te ette sitä halua, vaan tämä on asia, joka pitäisi saada vähintään Suomen liittymisasiakirjaan. Monet juristit sanovat, että sekään ei välttämättä riitä. Jos liittymisasiakirjat ja Rooman sopimus joskus

menevät EY:n oikeudessa vastakkain, Rooman sopimusta ei edes liittymisasiakirja voi sivuuttaa. Mutta olisipahan meillä ainakin jotakin mustaa valkoisella niitä oikeudenkäyntejä varten.

Arvoisa puhemies! Energiasta ja työllisyydestä on jo tänään puhuttu paljon, ja mielestäni ei ole mitään syytä epäillä niitä erilaisia lukuja, joita esimerkiksi ministeri Kanerva tai kauppa- ja teollisuusministeri toivat esiin. Mutta on huomattava, että kysymys on kuitenkin vain määräajasta, rakennusvuosista, ehkä noin seitsemästä vuodesta, jolloin suuret työllistämisaikutukset tulisivat, ja sen jälkeen ydinvoimala selviää varsin pienellä henkilökunnalla. Varmasti nämä pysyvät, kestävät työllisyysvaikutukset ovat pienempiä kuin kotimaisella energian tuotannolla.

Sen sijaan minua on hieman hämmästyttänyt, kun jotkut edustajat ovat puhuneet hyvin nokka tuhisten ja halventavastikin risusavotoista, kun he puhuvat kotimaisen energian korjuusta ja puun käytöstä energian tuotannossa. Mielestäni ei ole mitään halveksittavaa siinä, että käytetään kotimaisia energialähteitä. Mielestäni ei ole mitään halveksittavaa siinä, että maaseudun väestö myös tätä elinkeinoa pystyy hyödyntämään eri tavoilla. Tästä asiasta on mielestäni salissa ollut aivan hämmästyttäviä puheenvuoroja. Kuitenkin kotimaisen energian hyödyntäminen ja puun korjuu tarjoaisi maaseudullekin yhden kestävän näkökulman tai vision uusista elinkeinoista.

Puutun vielä muutama asiaan. On ollut vähän erikoista seurata kokoomuksen kiukuttelua salissa tänään siitä, että jos he eivät saa viidettä ydinvoimalaa, sitten kukaan muukaan ei saa yhtään mitään, ja sitten me rojahdamme kaikki kivihiilen varaan. Mielestäni, jos kokoomuksessa on jotakin ympäristövastuullisuutta, jota muun muassa ed. Tiuri tai ministeri Salolainen ovat koettaneet tuoda esiin, tällaiset puheet pitäisi lopettaa. Minusta tämä on epäisanmaallista toimintaa, eli kun ei saada jotakin, jota juuri itse halutaan, sitten ollaan valmiita panemaan koko tilanne aivan ranttaliksi, ja sen jälkeen vähät välitetään mistään ympäristöasioista. Pitäisi jonkinlaiseen neuvotteluhaluukkuuteen ja kompromissihalukkuuteen silläkin puolella olla valmiutta. Tämä on ollut uskomatonta kuultavaa viime päivinä. (Ed. Tiuri: Vaihtoehto on hiili!) — Juuri tätä tarkoitin, mihin ed. Tiuri taas kerran viittasi.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama ajatus. On puhuttu paljon sähkön itätuonnista, siitä, onko oikein vai väärin tuoda Venäjältä sähköä. Minä pidän sitä hyvin arveluttavana silloin, kun se tuotetaan ilmaa saastuttavissa laitoksissa,

puhumattakaan ydinvoimalaitoksista, esimerkiksi Sosnovyi Borista. Onneksi emme ole ainoita, jotka ovat huomanneet Sosnovyi Borin vaarallisuuden. Venäläiset ymmärtävät sen itsekin. Pietariin rakennetaan uutta maakaasuvoimaa korvaamaan sitä sähköenergiaa, jota nyt tuodaan sinne Sosnovyi Borista. Pietarin sähkön kulutuksesta tulee noin 50 prosenttia Sosnovyi Borista. Tämän mukaisesti minusta suomalaisten pitäisi olla mukana tukemassa sitä, että Sosnovyi Bor aikanaan suljetaan vanhentuneena voimala-tyyppinä.

Vielä aivan lopuksi, kun on puhuttu paljon lobbauksesta — minä en ole joutunut minkäänlaisen lobbauksen kohteeksi, en tiedä, mistä syystä — kun kuuntelin esimerkiksi ed. Kohijokea, joka puhui kovalla rintaaanellä kahdesta miljoonasta suomalaisesta, jotka nyt katsovat tähän saliin ja vetoavat meihin ja vaativat meitä äänestämään ydinvoiman puolesta, ymmärrän, että hän viittasi listaan järjestöistä, jotka ovat allekirjoittaneet tällaisen vetoomuksen. Minulle on ainakin soittanut aika moni näiden järjestöjen jäsen, mm. tänään moni akavalainen, ja kauhistelut siitä, minkälaiseen paperiin heidän puheenjohtajansa ja heidän edustajansa ovat nimensä panneet ja millä valtuuksilla.

Asiaan liittyy koko kysymys demokratiasta. Jos asia olisi näin helppo, että kaksi miljoonaa ihmistä voi ottaa kantaa tällä tavalla, me emme tarvitsisi eduskuntavaaleja, emme tarvitsisi kansanäänestyksiä. Tämä on hyvin itäeurooppalainen malli käyttää valtaa. Jotenkin, kun kuuntelin ed. Kohijokea tänään, ajattelin, että hän on aikoinaan taistellut hyvin kunniallisesti ja menestyksekkäästi siitä, että tällaista demokratiamallia ei Suomessa toteuteta vaan että päätökset tehdään eduskunnassa, ihmisillä on mahdollisuus argumentoida ja ottaa kantaa. Toivon, että hyvän harkinnan ja hyvän keskustelun jälkeen perjantaina eduskunta sanoo ”ei” viidennelle ydinvoimalalle.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Järvelähti: Arvoisa puhemies! Varmasti moni meistä on pohtinut hyvin syvällisesti kantaansa ydinvoimakysymykseen. Minulla henkilökohtaisesti ei ole ollut epäilystä ydinvoiman hyvästä taloudellisuudesta, sen luotettavuudesta eikä halvan energian järkevyydestä Suo-

nessa. Olen kuitenkin asettanut kyseenalaiseksi ydinvoiman pitkän tähtäyksen turvallisuuden. Erityisesti olen epäillyt jätteiden jälkikäsitteilyä ja niiden säilyttämistä. Olen suhtautunut varauksellisesti ydinjätteiden pitkäaikaiseen mahdolliseen säteilyvaaraan ja tulevien sukupolvien päälle kaatuvaan ongelmaan.

Arvoisa puhemies! Kuten hyvin tiedämme, Suomi elää metsästä. Suomen teollisuus tarvitsee energiaa. Erityisesti metsäteollisuus tarvitsee paljon energiaa. Metsäteollisuuden tuotteiden kilpailukyky kulminoituu kolmeen kustannuslajiin: työvoimakustannuksiin, raaka-ainekustannuksiin ja energiakustannuksiin. Jos jokin näistä kustannuseristä nousee, pitää muiden silloin joustaa alaspäin, jotta suhteellinen kilpailukyky säilyisi entisellään.

Kun me keskustelemme energiapolitiikasta, on minun metsänomistajien edusmiehenä ilman muuta oltava sillä kannalla, että mitä halvempaa energiaa meillä on käytössämme, sitä parempi mahdollisuus on metsäteollisuudella maksaa puusta korkeampaa hintaa. Kotimaisten energia-lähteiden hyväksikäyttö ei ole ristiriidassa viiden- nen ydinvoimalan rakentamisen kanssa. Pääinvas- toin on niin, että halpa perusvoima ydinvoimalla tuotettuna mahdollistaa kotimaisen metsäteolli- suuden kehittymisen ja tällä tavoin se mahdollis- taa lisääntyvän puun käytön. Myös lisääntyvän puun käytön ohessa energiapuun käyttö voi tehokkaasti lisääntyä. Onhan niin, että suomalainen metsäteollisuus käyttää puun kokonaisuus- dessaan hyväkseen. Osasta tehdään paperia, osasta sahataravaa, osasta sellua ja loppu käyte- tään energiana. Tällä tavoin asiaa ajatellen näen välttämättömänä nimenomaan kotimaisen ener- gian käytön lisäämisen vuoksi myös lisätä ydin- voimalla tuotettua perusvoimaa.

Kysymys ydinvoiman turvallisuudesta ja sen vaikutuksista ympäristöön ja luontoon tulevai- suudessa on hankala. Olen kuluneen kesän aika- na päässyt tutustumaan useaan eri ydinvoimalai- tokseen ja tullut vakuuttuneeksi siitä, että turval- lisuustekijät samoin kuin jätteiden jälkikäsitteily ja varastointi ovat kunnossa. Fossiilisten poltto- aineiden käyttöhän on ydinvoiman käytön vaih- toehto. Jos me emme rakenna viidettä ydinvoi- malaa, me rakennamme kivihiihivoimalan tai ölj- jyn perustuvia voimaloita. Myös Rion sopimuk- sen täyttämisen vuoksi viides ydinvoimala on välttämätön. (Ed. Laine: Ei ole!)

Arvoisa puhemies! Maatalouskansanedusta- jana näen välttämättömäksi kannattaa viiden- nen ydinvoimalan rakentamista. Se on sekä kotimai-

sen puun käytön että kotimaisen energian lisää- misen vuoksi tarpeellista.

Ed. Kalli: Arvoisa puhemies! Ydinvoiman lisärakentamista voidaan tarkastella paitsi ener- gia- ja teollisuuspoliittisena kysymyksenä myös alueellisesta näkökulmasta. Halvan perusvoiman takaaminen teollisuudelle on tietenkin välttämä- tön ehto kotimaisten investointien turvaamiselle ja teollisuutemme uusiutumislle.

Teollisuusvaltaisissa maakunnissa, kuten Sa- takunnassa, on ydinvoiman lisärakentaminen nähty keskeiseksi maakunnalliseksi kehittämis- kysymykseksi. Eduskunta ottaa nyt kantaa kui- tenkin vain siihen, onko ydinvoiman lisärakenta- minen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Viidennen yksikön sijoittumisesta päätöksen tee- kee aikanaan tietenkin voimayhtiö, ja me sata- kuntalaiset luonnollisesti toivomme uuden yksi- kön sijoittuvan Eurajoen Olkiluotoon.

Oulun yliopisto ja Tilastokeskus ovat selvittä- neet viidennen ydinvoimalan työllistämisaiku- tuksia. Lisäksi myös professori Paavo Okko on selvittänyt Satakuntaliiton toimeksiannosta ydinvoimalan kerrannais- ja liipaisinvaikutuksia. Professori Okon selvitys on jaettu myös kaikille kansanedustajille. Kehotankin erityisesti niitä kansanedustajia, jotka ovat vähätelleet ydinvoi- man rakentamisen työllisyysvaikutuksia, tutus- tumaan Okon paperiin.

Ydinvoimalan rakentaminen synnyttää, niin kuin on moneen otteeseen kuultu, suoraan raken- tamiseen noin 10 000 työpaikkaa, ja kaikkinen kerrannaisvaikutuksineen ovat kaikki asiantun- tijat esittäneet, että voimalan työllistämisaiku- tus on yli 30 000 henkilötyövuotta. Tämä noin 10 miljardin markan investointi heijastuu sekä tal- lonrakennustoimintaan että metallituotteiden ja koneiden valmistukseen. Näiden toimialojen sy- säysvaikutukset synnyttävät välillisiä eli kerran- naisvaikutuksia. Tuotannon kasvun seurauksena syntyy lisää kysyntää eli johdettuja vaikutuksia. Nämä vaikutukset jakautuvat eri toimialoille työpanostointojen avulla. Voidaan siis arvoi- da eri tekijöiden vaikutukseksi vähintään 30 000 henkilötyövuotta.

Ydinvoimaratkaisuuun liittyy myös strategia- seurannaisvaikutuksia. Voidaan puhua liipaisin- vaikutuksista, jotka saavat teollisuuden muita investointeja liikkeelle tai sysäävät niitä eteen- päin. Meilläkin Satakunnassa on vireillä tai to- teutumassa useita teollisuusinvestointeja, joista merkittävimmät ovat Outokumpu Oy:n Harja- vallan ja Porin tehtaiden laajennukset sekä Met-

sä-Botnian Rauman sellutehdas. Liipaisinvaikutuksineen Suomeen syntyisi jopa noin 50 000 henkilötyövuotta. Valtakunnallisesti strategiset liipaisinvaikutukset olisivat siis huomattavan suuret.

Teollisuus tästä syystä ajaa määrätietoisesti ydinvoimaratkaisua. Korkean työttömyyden aikana teollisuuden selkeää viestiä tulisi siis meidän kaikkien jonkin verran kuunnella. Kymmenien tuhansien työpaikkojen syntymistä ei myöskään tulisi vähätellä. Kansantaloudessamme orastavia myönteisiä merkkejä tulisikin nyt vahvistaa kasvuhakuisella signaalilla eli toteuttamalla ydinvoiman lisärakentaminen yhteiskuntamme kokonaisedun mukaisesti.

Satakunta on, niin kuin jo aiemmin totesin, energiamaakunta, jossa tuotetaan neljännes maamme sähköstä. Me satakuntalaiset olemme valmiit vastaanottamaan Olkiluotoon uuden yksikön. Tätä mieltä ovat vaalipiirimme kansanedustajien enemmistö, kunnat, Eurajoen kunta mukaan lukien, kuntien etujärjestö Satakuntaliitto, maakunnalliset järjestöt laajalla rintamalla, kauppakamarit ja yrittäjäjärjestöt kaikki yhdessä. Olemme jopa valmiit harkitsemaan ydinjätteiden loppusijoitusta Olkiluotoon. Maakunnallisen yhteisrintaman taustalla on paitsi kokemuseräinen usko ydinvoiman turvallisuuteen myös voimakas pyrkimys työllisyyden parantamiseen ja maakuntamme kehittämiseen. Me uskomme, että ydinvoimaratkaisun myötä Suomen nousu voisi alkaa nimenomaan Satakunnasta.

Satakunta haluaa maakuntana olla edelleen teollisuusmaakunta. Haluamme edelleen kehittää myös maaseutuamme ja mahdollistaa maaseudun väestölle elinolosuhteet omalla kotiseudullaan. Emme näe kotimaisen energian hyödyntämistä ja ydinvoimaa toisilleen vastakkaisiksi, vaan toisiaan täydentäviksi.

Maakunnassamme on siis vireillä useita alueellisia integroituja energiakeskuksia. Puun hyödyntämistä julkisissa rakennuksissa ja maatiloilla kokeillaan hyvin monien erilaisten organisaatioiden kanssa. Siitä on jo saatu ja ollaan saamassa myönteisiä kokemuksia, jotka johtavat puun lisäksi myös energian tuotannossa sekä pienemmissä että suuremmissa yksiköissä.

Kansantalous on siis kokonaisuus. Maakuntaa ei voi kehittää irrallaan kansantaloudesta. Satakunnan maakunnan etu on nyt sama kuin kansallinen etummekin. Teollisuuspaikkakuntien ja maaseudun kehittämiseksi on nyt tehtävä myönteinen ydinvoiman lisärakentamisen päätös, ja me satakuntalaisten kansanedustajien

enemmistö haluamme olla mukana vaikuttamassa siihen, että tämä maa lähtee nousuun ja se lähtee nousuun nimenomaan Satakunnasta ja Satakuntaan tehtävistä investoinneista.

Ed. Vuoristo: Arvoisa puhemies! Tietosanakirjassa on energiasta määritelmä: "Kaikki luonnontieteiden havainnot osoittavat, että energia on häviämätöntä. Sitä ei voida luoda eikä hävittää. Ilmiöissä se ainoastaan muuttuu muodosta toiseen." Tästä energiaperiaatteesta ei ole todettu yhtään poikkeusta, vaikka tavattoman laaja havaintomateriaali koskee sekä atomimaailmaa että linnunratajärjestelmiä. Siis energia ei ainoastaan ole, energia itsessään on.

Kun me käsittelemme tätä energiakysymystä, niin me käsittelemme silloin kyllä elämän ydinkysymystä. Minusta tuntuu, että meidän käsittelytapamme tähän kysymykseen tulisi olla suurin piirtein sellainen kuin vanhalla Mooseksella nuoruudessaan oli, kun hän kohtasi palavan pensaan. Kysymys, jota nyt käsittelemme, on pyhä kysymys. Se on elämän ytimessä oleva kysymys. Itse näen, että myös globaalit pelastuksen mahdollisuudet liittyvät tähän energiakysymykseen. Kun kysymys on tämän kaltainen, niin se merkitsee, että missään nimessä käsiteltäessä tätä kysymystä me emme toisemme motiiveita saisi kyseenalaistaa, vaan jokainen pohtisi omalta kohdaltansa itsellensä selväksi, mitä tämä energia, joka siis on häviämätöntä, joka siis on enemmän kuin aine, joka siis on enemmän kuin henki, jota itse asiassa Jumalakin saattaa olla, mitä se oikeastaan merkitsee.

Itse näen myös sillä tavalla, että energian jalostetuin muoto, jos ihminen nyt jotakin pystyy jalostamaan energiasta, sähkö saattaa olla välineenä se, joka voi olla globaali pelastus tälle maapallolle, kunhan sähköön liittyvät säilyvyys- ja johdettavuuskysymykset tieteellisin keinoin pystytään ratkaisemaan. Ne ovat huomattavasti merkityksellisempiä kuin eräänlaiset muut kehityksen vuosikymmenet jossakin Afrikassa taikka lisääntymiseen liittyvät hyvin brutaalit kysymykset. Mutta siis kaiken kaikkiansa tämä asia on tällä tavalla.

Jokaisen on tehtävä siis itsellensä selväksi se, millä tavoin omaan kantaansa on päätyntä. Minä voin omalta kohdaltani kertoa seuraavan stoorin suurin piirtein. Aikoinani olen ollut ydinvoiman vastustaja tietysti ja se on hyvin ymmärrettävää näistä näkövinkkeleistä, joita edustan. Siihen kuuluvat monet säteilyyn ja kaikkeen tämän tyyppiseen liittyvät näkökulmat. Hyvin paljon

olen tätä pohdiskellut, mutta myös parisenkymmentä vuotta olen asunut suurin piirtein kymmenen kilometrin päässä näistä voimaloista.

Kun ensimmäiset kaksi voimalaa Olkiluotoon 70-luvun lopulla rakennettiin, niin niissä olin sillä tavoin mukana, että pohdiskelimme ja toteutimme sellaisia työpaikkapappikuvioita rakennustyömaalle, ja sitä kautta ikään kuin opin myös ymmärtämään tätä maailmaa, joka liittyi jo rakennusvaiheessa silloisiin ydinvoimaprojekteihin. Niistä ajoista ja niistä tilanteista ei ole kaikilta osin hyvää kerrottavaa. Sen jokainen ymmärtää, joka muistelee sellaisia rakennustyömaita, joita siihen aikaan oli, mutta niissä tuli oltua mukana.

Sen jälkeen nämä Olkiluodon voimat ikään kuin etääntyivät määrättyllä tavalla. Niihin ei ollut kosketuskohtaa ja ne olivat tämän kysymyksen, tällaisen periaatteellisen kysymyksen takana. Niihin liittyi niin paljon epämääräisyyttä, joka määritteli kannan siitä, että ydinvoima on huonoa, ydinvoimasta pitäisi päästä nopeasti irti jne. Mutta oikeastaan vasta nyt kun tämä kysymys on aktualisoitunut tällä tavalla, on tullut uusi kosketuskohta Olkiluodon voimalaan ja siellä olevaan henkilökuntaan ja työntekijöihin, ja olen jälleen ikään kuin sisältäpäin pakotettu siihen tutustumaan.

Vaikka talousvaliokunnassa tietysti olen ollut mukana ja pystyn siihen eriväen mielipiteeseen yhtymään aivan täysin, ja olen kuunnellut ne asiantuntijat, jotka siellä ovat olleet, minuun on vaikuttanut tietysti eniten juuri tämä kokemuspohjainen tutustuminen Olkiluodon voimalan työntekijöihin. Olen oppinut heissä tuntemaan sellaisia ihmisiä, jotka ovat, jos sanoisi, innovaatiotasoltaan aivan toista kuin täällä eduskunnassa. He eivät ole siellä missään suojatyöpaikoissa tai missään semmoissa paikoissa töissä, joissa he tuntevat olevansa ikään kuin vankina tai muuten. He ovat mielissään ei ainoastaan työpaikkansa puolesta vaan sen vuoksi, että he saavat olla sellaisessa huipputeknologisessa työpaikassa töissä kuin on tällainen voimala.

Heidän visionsa ovat suurenmoisia, kun lähdetään energiaratkaisua ym. visioimaan. He ovat fuusiotyypisissä ratkaisuissa aivan hienosti mukana. Eivät he ole juuttuneet tässä energiakysymyksessä miksiäkään ydinvoiman ehdottomiksi puoltajiksi. He näkevät tulevaisuuden ensi vuosikymmenelle hyvin pitkälle. He ovat opettaneet minutkin katsomaan tulevaisuuteen vähän pidemmällä perspektiivillä kuin jokin tällainen asia. He ymmärtävät hyvin, että tällä hetkellä on il-

meistä, että ydinvoimakausi tulee olemaan todellakin ylimenokausi, mutta sitten sen jälkeen on siirryttävä sellaisiin energiantuottamismuotoihin, jolloin globalisestikin ottaen energia olisi yhtä itsestään selvä kuin ilma on tällä hetkellä. Se ei enää olisi ongelma. He ovat juuri näissä aurinkotyypisissä ja fuusiotyypisissä pohdiskeluissa mukana aivan eturivissä.

Siis tällaisia ihmisiä on siellä, ja he ovat saaneet minut vakuuttuneeksi siitä asiasta, että jos uusi voimala olisi samanlainen, niin totta kai sellainen pitää rakentaa niillä edellytyksillä, jotka nyt ovat mahdollisia. Totta ihmeessä sellainen kannattaa tehdä. Siitä ei ole mitään epäilystä. Aivan varmasti sellainen kannattaa rakentaa.

Minun ajatteluni liittyy tämän tyyppisiin asioihin, siis sähkön voimakkaaseen korostukseen ei ainoastaan Suomessa vaan globaalisti ottaen aivan keskeisenä tulevaisuuden kysymyksenä, kunhan sen johdettavuus ja säilyvyys ratkaistaisiin. Silloin mitä enemmän energiapolitiikassa pystyisimme olemaan sähkön kanssa tekemisissä ja suorittamaan ratkaisuja sähköpohjaisesti erilaisissa teollisuuden prosesseissa, sitä parempi ja sitä kestävämpi olisi tulevaisuus.

Sitten toinen asia, mihin myöskin kokemuksen pohjalta, niin kummalta kuin se ehkä saattaa tuntua, olen tutustunut, on se, että teollinen työ, siis teollisuus ja teollinen työ, kaikista huolimatta on sellainen, joka kulkee oikeastaan kaiken kehityksen kärjessä. Minua harmittaa vähäisen sellainen asia, että meillä ei enää ole omassa puolueessammekaan tai ryhmässammekään sellaista teollisen työn tuntemusta kuin työväenpuolueessa pitäisi olla.

Minä muistan erilaisia painotuksia, mitkä tässä kysymyksessä ovat minulle jääneet mieleen. Me olimme ajamassa telakoita alas aikoinansa johtuen siitä, että ymmärsimme ne sellaisiksi muodoiksi, jotka saavat auringonlaskun tavoin mennä alas, tajuamatta, että siellä sisällä on sellaista teknologiaa, jota täytyy säilyttää. Me olimme, jotkut meistä, äänestämässä sellaisiakin asioita vastaan kuin monitoimijäänsärkijät johtuen siitä, että meidän ajatuksemme oli pinnittynyt johonkin jäänsärkijä Urhoon tai tämän tyyppiin, tajuamatta, että monitoimijäänsärkijät ovat huippuluokan tuotteita, juuri sen kaltaisia, joita meidän teollisuutemme valmistaa ja pystyy valmistamaan. Mutta tämä teollisen työn ymmärtäminen luultavasti lähtee sisältäpäin.

Tämä energiaratkaisu on liitettävissä ymmärtääkseni juuri myös teollisen työn ymmärtämiseen. Tätä ratkaisua teemme siis hyvin paljon

teollisuuden tarpeisiin. Nyt on syytä pitää mielessä, että teollisen työn keskellä olevat ihmiset ovat todella tulevaisuuteen tähtääviä ihmisiä. He ovat ihmisiä, jotka pystyvät innovaatioihin aivan toisella tavalla kuin me täällä, kun olemme juuttuneet erilaisiin asioihin, ja luovuus, jonka pitäisi olla meille ominaista, tukahtuu. Minä uskon, että näyttelijä Rätty pystyy yhtymään siihen, miten täällä luovuus kuolee, mikä merkitsee sitä, että me emme pysty samalla tavoin enää katsomaan tulevaisuuteen kuin nämä teollisuudessa.

Eihän tämä ratkaisu, mikä nyt on, ole teollisuudelle mikään elämän ja kuoleman kysymys. Teollisuus ottaa tämän hyvin realistisesti. Jos me suljemme ydinvoiman tällä tavoin pois, ei se teollisuudelle todellakaan ole mikään sen kummallisempi ratkaisu. Kun he pääsevät sitten vapaaksi tästä kysymyksestä, he rupeavat miettimään asioita eteenpäin. Jos minä olisin teollisuuden ihminen, totta kai minäkin tekisin sillä tavalla ja miettin, miten tämä asia voitaisiin hoitaa, enkä silloin voisi ajatella, että se olisi lopullinen kysymys.

Jos tämä on tärkeä kysymys, niin tämä voitaisiin hoitaa esimerkiksi sillä tavalla, että nämä voimalat, siis kaksikin voimalaa, voitaisiin aivan hyvin rakentaa Viroon ja sillä tavalla hyödyntää monet aspektit, jotka liittyvät tähän. Ei siihen ole mitään estettä, lainsäädännöllistä estettä ei ole olemassa. Jos ne rakennettaisiin esimerkiksi Viroon, se merkitsisi silloin sitä, että ne voitaisiin rakentaa ns. halvalla työvoimalla, ja meillä ei olisi siihen mitään sanomista. Jos ne rakennettaisiin Viroon, se merkitsisi sitä, että Vironkin energiahuolto tulisi Venäjästä riippumattomaksi. Se voitaisiin ratkaista Viro-pohjaisesti, ja aivan hyvin sieltä voitaisiin vetää kaapelit tänne Suomeen ja kytkeä ne Suomen sähköverkkoon. Ei tässä olisi mitään ongelmaa. Tämä on teollisuudelle aivan tyypillistä, enkä minä ihmettelisi, jos siellä tällaisia ratkaisuja pohditaan. Mutta jos me päästämme tällaiset asiat menemään tällä tavalla, niin meillä ei ole mitään siihen sanottavaa.

Minä ajattelen omaa puoluetani, työväenpuoluetta, miten ihmeessä me voimme silloin puolustaa työllisyyttä, kun tämän tyyppinen asia menee näin, ja mitenkä me voimme puolustaa investointeja, kun esimerkiksi teollisuus sanoo, että totta kai me investoimme Viroon, lähiseuduille, jotta me saamme siellä asiat hoitumaan. Aivan hyvin. Mitä me siihen silloin sanomme? Me olemme umpikujassa me työväenpuolueen ja työn ymmärtämisen puolueen ihmiset. Nämä liittyvät tämän tyyppiin kysymyksiin ymmärtääkseni.

Siitä syystä, arvoisa puhemies, minulla ei ole oikeastaan omallatunnolla mitään sellaista, etenkö voisi ydinvoiman lisärakentamisen mahdollisuuden puolesta äänestää.

Ed. Rätty: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että tämän ja eilisen päivän ja yön aikana olen saanut mielenkiintoisen oppitunnin jälleen kerran siitä poliittisesta pelistä ja kähminästä, millä tavalla asioita hoidetaan ja koplataan myös tässäkin talossa. Olen erittäin yllättynyt siitä, että näin vakavassa ja isossa asiassa kuin se, että rakennetaanko ydinvoimaa vai ei, hallituksen sisällä ollaan näinkin erimielisiä tavasta, miten asiat sitten hoidetaan, jos ydinvoimala rakennetaan, ja jos ydinvoimalaa ei rakenneta, mitkä asiat sitten puretaan täydellisesti.

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että ydinvoiman yhteiskunnallinen vaikutus on erittäin laaja ja vaikea. Sana "ydinvoima", "ydinvoimalat" aiheuttaa kansassa, lapsissa, äideissä ja isissä erittäin suurta huolenaihetta. Se, miksi puhun nimenomaan tästä, johtuu siitä, että tämän ympärillä herkäät, tavalliset suomalaiset, tavalliset kansalaiset joutuvat kivun ja psyykkisen kivun kokemaan äärettömän kovana. Nimenomaan siinä tapauksessa, kun ydinvoimala räjähtää, niin kuin Tshernobylin tapauksessa tapahtui, reaktiot ja vaikutukset ovat psyykkisiä ja vaikuttavat meihin jokaiseen.

Toisin sanoen jokaiseen ydinvoimalaan liittyy valtava uhka, valtava pelkotila, mitä tapahtuu, jos ydinvoimala räjähtää. Ymmärrän varsin hyvin ja annan suuren kiitoksen sille suomalaiselle tiedolle, taidolle ja teknologialle sekä sille turvallisuudelle, millä tavalla meillä ydinvoimalat on rakennettu ja suojattu, mutta täytyy muistaa se, että myös meikäläisissä ydinvoimaloissa on tapahtunut vuotoja, vuotoja, jotka eivät vielä ole aiheuttaneet sen kaltaisia riskitekijöitä kuten muualla maailmassa.

Tänään ministeri Pekkarinen, joka selvitti erästä erittäin suurta ydinvoimalaonnettomuutta, otti nimenomaan kantaa siihen, että kukaan ei ole pystynyt laskemaan niitä kustannuksia, miten paljon yksi onnettomuus on tullut yhteiskunnalle maksamaan. Toisin sanoen kun onnettomuus tulee, se on periksiantamaton, se on lopullinen, se tuhoaa kaiken elollisen ympäriltään, se tuhoaa kaiken elämän. Jos meidän rajanpinnassamme ydinvoimala räjähtää, niin se tarkoittaa 15–20 minuutin, parin tunnin sisällä täydellistä evakuointia, ja sitten kun se pilvi laskeutuu, mitä sen jälkeen tapahtuu? Jäljet ovat hyvin tuhoisat.

Tämä on se suurin pelko, miksi me pelkäämme, miksi näitä voimaloita ei enää pitäisi rakentaa, minkä takia koko ydinvoimaloiden rakentaminen pitäisi lopettaa.

Kuitenkin ongelma on maailmanlaajuinen. Niitä on 440 kappaletta rakennettu ja niistä on räjähtänyt kaksi, jotka ovat aiheuttaneet suuren ongelman. Toisin sanoen ongelma ei ole ainoastaan meidän, joilla on neljä ydinvoimalaa, vaan ongelma on maailmanlaajuinen, ja se pitäisi hoitaa yhdessä. Se, miksi minä vastustan ydinvoimaa, on ydinvoiman jätteet, asia, joka on täysin selvittämättä, mitä tapahtuu ydinjätteille, mitä tapahtuu kaikille niille jätteille maailmassa, joita tällä hetkellä kuljetetaan maasta toiseen, hävitettään mereen ja maan pinnalle, pidetään säilöttyinä ja käytetään ydinkärrä jne., jne., jne. Se on minusta vuosituhansien, vuosisatojen ongelma ja olen sitä mieltä, että jos tämä eduskunta tekee päätöksen hylätä ydinvoimala, niin se tekee myös päätöksen siitä, että se ottaa vastuun tulevista sukupolvista: lapsista, lastenlapsista ja heidän aikanaan rakennettavasta elämästä ja elinympäristöstä.

Näen myös sen visuaalisen näyn, kun aikaan nämä meidän neljä reaktoriamme lopettavat toimintansa. Kesto aika on noin 30—40 vuotta, kuten tänään tuli jo ilmi. Saksassa ydinvoimalat hävitetään, miten ne on hävitetty, ne on peitetty sementtimöhkäleeksi. Siis meille tulee tuonne rantaan, kauniiseen suomalaiseen rantamaisemaan neljä valtavan isoa betonimöhkälettä, joiden alle me peitämme ydinvoimalat. Teemmekö me niille sitten laskettelurinteitä tai keiju- tai leikkipuistoja? Mitä niille möhkäleille tapahtuu? Miten me hävitämme ne? Miten ne peitetään? Miten varmistaudutaan, että nämä laitokset, jotka meidän on myös hävitettävä sen jälkeen, kun toiminta loppuu, ovat riskittömiä? Saksassa me voimme käydä katsomassa tätä sementtimöhkälettä, ja me voimme rakentaa sitten meille kotimaahan neljä möhkälettä tuonne rantaviivaan muistuttamaan tuleville polville, että tässä ovat suomalaisen ydinenergialaitosten lopputulokset.

Nämä ovat niitä kysymyksiä, jotka pyörivät tällä hetkellä varmasti satojen ja tuhansien ihmisten mielissä, kun tätä asiaa käsitellään. On minusta erittäin hyvä, että sitä on käsitelty myös suorassa lähetyksessä, jotta Suomen kansa on voinut seurata, millä mielellä poliitikot veivaavat tätä kysymystä.

On kuitenkin todettava, että säteilyn aiheuttama tuho ympäristölle on kiistaton. Siitä olemme kaikki varmasti yhtä mieltä. Säteilyhän tietysti

tulee hyvin monilta tahoilta, mutta kun ydinvoimala räjähtää ja siitä tuleva säteily aiheuttaa tuhon, se on totaalinen ja lopullinen. (Ed. T. Roos: Puhupa lavasäteilystä!) — Lavasäteilyn vaikutus on varmasti myös hyvin mielenkiintoinen asia, josta voitaisiin keskustella vaikka viisi tuntia.

Kuka vastaa, kuka ottaa siis vastuun vuosikymmeniä aiheutuvista kärsimyksistä, kivuista, henkisistä sairauksista, totaalisista sairauksista, syövästä jne., jne? Kuka viime kädessä kantaa vastuun? Siitä kantavat vastuun viime kädessä ne ihmiset, jotka joutuvat altistumaan tälle säteilylle. Niin on tapahtunut myös Venäjällä. Eivät siitä kanna vastuuta poliitikot, eivät siitä kanna vastuuta laitoksen johtajat, vaan siitä kantavat vastuun ne ihmiset, jotka joutuvat sen kohteeksi, aivan kuten sodasta. Miksi pelkään sotaa? Miksi en haluaisi aseita? Miksi haluaisin, että aseita ei enää tehtäisi? Ettei niillä enää tuhottaisi, ettei tultaisii siihen hallitsemattomaan tilanteeseen, kuten aina sodassa käy, jossa viime kädessä kärsijoinä ovat äidit ja lapset, vanhukset ja syyttömät, viattomat ihmiset.

Näen myös valtavana vaihtoehtona uusiutuvienergiamuotojen käyttöönoton. Näen myös hetken, jolloin Suomi voisi olla edelläkävijä energian tuotannossa alueella, jossa meillä on varmasti tietotaitoa, jossa meillä varmasti on tulevana vuosina osaamisen taitoa näyttää myös muille, miten selvittää energian tuotannosta ilman ydinvoimaa. Ennen kaikkea ihmettelen, kuten valtioneuvoston periaatepäätöksestä ydinvoimalayksikön rakentamisesta on käynyt myös ilmi, minkä takia nykyinen hallitus ei tehnyt energiapoliitiikan vaihtoehtoista laadittua yhteiskuntataloudellista kokonaislaskelmaa, josta selviäisivät arviot kunkin energiovaihtoehdon vaikutuksista mm. työllisyyteen, vaihtotaseeseen ja ympäristöön jne. Siis miksi ei eduskunnalle ole tuotu laskelmaa, että jos ydinvoimaa ei rakenneta, niin mitkä ovat muut vaihtoehdot ja mikä on niiden työllistämisaikutus jne.? Täällä kiistellään tunti toisensa jälkeen siitä, kuinka monta tuhatta henkilötyövuotta antaa tämä laitos ja sitten arvailaan, mitä antaisivat muut.

Ympäristön ystävät, ympäristöään rakastavat ystävät, kestävä kehityksen ajattelun omaavat tai sitä ajattelevat ihmiset eivät voi hyväksyä ydinvoimaa. On todettava, että kestävä kehityksen ajattelu on yli puoluerajojen osa yhteiskunnallista ajattelua. Se on kaikilla tahoilla. Se on maailmanlaajuisia ajattelua, ja minusta on erittäin positiivista, että se on nimenomaan hyvin voimakkaassa kasvussa. Nyt on vain päätösten

teon aika. Nyt on vastuun ottamisen aika kaikkien maiden hallitusten osalta.

Ei auta se, että täällä puhutaan ja kiistellään, puhutaan ja tehdään kauniita mietintöjä ja pape-reita, mutta sitten käytäntö osoittaa jotain muuta. Sen takia minusta on erittäin hieno asia, että ensimmäistä kertaa eduskunta voi ottaa edustajiensa kautta kantaa seuraavan ydinvoimalan rakentamiseen.

Ydinvoima ei mielestäni millään tavalla saa oikeutusta myöskään työttömyyden poistajana. Se on näiden päivien aikana hyvin vahvasti tullut esille. Miksi sitten sitä käytetään keppihevosenä ja miksi sitten, kuten ed. Haavisto toi esille, työmarkkinajärjestöjen edustajat tuovat voimakkaasti ydinvoiman puolesta kannanottoja eduskuntaan, kun osa heidän jäsenistöstään on täysin eri mieltä?

Suomi joutuu tulevina vuosina miettimään hyvin pitkälle, mihin me olemme menossa, ja meidän on mietittävä erittäin tarkkaan tulevien vuosikymmenien aikana, minkälaiselle kestäväle kehitykselle suomalainen energiapolitiikka rakentuu. Uskon, että se on vaihtoehtoiset energiamuodot. Uskon siihen, että suomalaisesta osamisesta, tietotaidosta löytyy se taito, jolla meidän omat voimakkaat metsämme ja puuvaramme osataan hyödyntää myös tässä suhteessa.

Arvoisa puhemies! Toivon vilpittömästi, että eduskunta ottaa perjantaina kielteisen kannan ydinvoiman rakentamiseen.

Ed. Björkenheim: Arvoisa puhemies! Kun kuulin ed. Rädyn puheenvuoron äsken, niin en voinut olla ihmettelemättä, miten voimayhtiöt ovat niin epäonnistuneet tiedotuksessaan, ja tätä samaa olen ajatellut, kun olen kuunnellut puheenvuoroja tänään ja eilen. Valitan, että heidän tiedotuksensa on ilmeisesti ollut sellaisella tasolla, että siihen ei ole viitsitty paneutua. Ainoastaan ne, jotka ovat olleet niissä valiokunnissa, joissa on ollut asiantuntijoita, ovat ilmeisesti saaneet informaatiota siinä muodossa, että siitä on ollut hyötyä.

Mutta sitten varsinaiseen asiaan. Kun 46 eri järjestöä SAK:sta TTK:hon vetosivat 15. syyskuuta viidennen ydinvoimalayksikön rakentamisen puolesta, niin saamme todeta vain, että nämä järjestöt edustavat kaikkia niitä tahoja, jotka käytännön elämässä voidaan sanoa omin käsin vastaavat Suomen taloudellisen, tuotannollisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen kehityksen takamisesta. Tätä taustaa vasten eduskunta mielestäni käyttää valtaansa väärin, jos voimayhtiöiden

anomus hylätään. Eduskunnalla on vastuu maan nostamisesta lamasta, työpaikkojen luomisesta ja mielialojen kääntämisestä toiveikkaaseen suuntaan.

Olen viime aikojen energiakeskustelujen perusteella kokenut, että ihmiset jaetaan mielipiteensä takia hyviin ja pahoihin. Hyviä ihmisiä ovat ne, jotka ovat ydinvoimaa vastaan ja pahoja taas ne, jotka ovat myönteisiä ydinvoiman lisärakentamiselle.

Minuakin on kehoitettu naisena ja äitinä ajattelemaan nuoria ja tulevia sukupolvia sekä varjelemaan heitä ydinvoiman vaaroilta ja epävarmuustekijöiltä. Miten voisin näitä asioita muuna ihmisenä ajatellakaan? Haluan tietysti, että nuorisollamme ja tulevilla sukupolvilla olisi mahdollisuus asua, tehdä työtä ja luoda tulevaisuutta tässä maassa. Toivon, että talouselämän syvä taantuma, jossa nyt eletään, on ohimenevä ajanjakso. Toivon myös, että teollisuutemme ja muu yrityssektorimme tulevaisuudessa toimii, kukoistaa ja investoi Suomeen. Eräänä perusedellytyksenä on kuitenkin, että huolehdimme elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksista. Energian saannin turvaaminen pitkällä aikavälillä on tällainen toimintamahdollisuus, josta yhteiskunta vastaa.

En lähde nyt spekuloidaan megawateista tai muista numeraalisista seikoista, koska niitä voimme esittää kukin omien tavoitteidemme mukaisesti. Totean vain omana arvionani, että tarvitsemme sekä korvaavaa että pysyvää energian lisäkapasiteettia vuosisadan vaihteessa.

Vastaväitteenä ydinvoimalan rakentamiselle on sanottu, että investointi ei kannata. Antaakamme rakentajan ratkaista tämä asia. Eduskunta luo puitteet, voimayhtiöt rakentavat, mikäli katsovat hankkeen kannattavaksi. Eduskunnan myönteinen päätös ei velvoita ketään, vaan ainoastaan oikeuttaa.

Arvoisa puhemies! Ajattelen myös nuorten ja tulevien sukupolvien elinympäristöä. Voimme tietysti pelätä ydinvoimalaonnettomuutta, joka uuden tekniikan aikana on yhä epätodennäköisempi. Vielä enemmän pelkään kuitenkin sitä vaaraa ja tuhoon johtavaa ilmiötä, jota sanotaan kasvihuoneilmiöksi. Sen suhteen ei tarvitse ottaa mitään todennäköisyyslukuja huomioon, koska se etenee jo nyt joka päivä hurjaa vauhtia. Maapallon aavikoituminen on pelästättävää, samoin ilman laadun huonontuminen.

Minä haluan, että tulevat sukupolvet saisivat asua ja viljellä tätä maata ja maapalloa. Perusedellytyksenä on, että maaperän saastuttaminen,

happamoituminen ja pilaantuminen aavikoitumalla pysäytetään. Se onnistuu vain, jos fossiilisten polttoaineiden käyttö energian tuotantoon saadaan kuriin. Kaasu, öljy ja kivihiili ovat valittavasti edesauttamassa maapallon hiljaista kuolemaa. Ruoan saanti on nyt ja tulevaisuudessa turvattava. Kasvihuoneilmiö on vaara, jota ei saa vähätellä.

Minä toivon myös, että tuleville sukupolville säilyisivät terveet tuottavat metsät, jotka edelleen muodostavat maamme teollisuuden tärkeimmän raaka-aineen. Pysäyttämällä ilman ja ympäristön pilaantumisen ja lämpötilan jatkuvan kohoamisen autamme metsiämme kauas tulevaisuuteen.

Eräs väite kuuluu, että kotimaisten energiamuotojen kehittäminen unohtuu jälleen, jos viides ydinvoimala rakennetaan. Tätä väitettä en allekirjoita enkä ole siitä samaa mieltä. Tämän hallituksen aikana on, kylläkin pitkän jahkailun jälkeen, kuitenkin vihdoinkin lähdetty kehittämään ja hyödyntämään kotimaisia energialähteitä, ja uskon, että tulemme pääsemään hyviin tuloksiin.

En pidä ydinvoimaa kotimaisen energian kilpailijana. Puu, turve ja bioenergiassa tulevat saamaan jalansijaa ja merkitystä. Kotimainen energian tuotanto on tärkeä työllistäjä, valuutan säästäjä ja ympäristön kestävä vaalija. Mutta meillä on tällä saralla hyvin paljon tekemistä.

Esimerkiksi vielä 80-luvun alussa rakennetuista maatilojen päärakennuksista lähes 90 prosenttia lämpeni kotimaisella energialla, nyt 10–13 vuotta sen jälkeen osuus on enää puolet. Kuitenkin maatiloillahan olisi ollut mahdollisuus käyttää energiapuuta. Tämä osoittaa vain sen, että se ei ole edes siellä ollut kannattavaa, missä se on ollut täysin ilmaista. (Ed. Rönholm: Viisas näkemys!) Näin ollen on siirrytty sähkölämmitykseen. Kotimaisen polttoaineen käyttöönotto edellyttää kalliita investointeja, jotka eivät tähän asti ole tehneet edes omasta metsästä tulevaa haketta kilpailukykyiseksi, jos omalle työlle laskeaan arvoa.

Kotimaisen energian kilpailukyky paranee energiaveron kautta, mutta samalla sähkön hinta keskimäärin kallistuu, ja sehän ei voinut olla tavoitteena. Parinkymmenen pennin sähkövero saattaa lisätä omakotitalon sähkölaskua parilla tuhannella markalla. Maatiloilla, joilla on navetta tai sikala ja kuivaaja, lasku on vielä suurempi. On osattava laskea, mitä me saamme ja mitä me annamme energiapuusta.

Puuta pitää jalostaa eikä polttaa. Sen takia olen hyvin iloinen siitä, että Rauman sellutehdas-hanke on lähtenyt eteenpäin, koska se on askel

juuri siihen suuntaan, että puuta jalostetaan eikä polteta.

Arvoisa puhemies! Moni edustaja on tältä paikalta sanonut, että heidän on ollut hyvin vaikea päättää tästä asiasta. Niin sanon minäkin, että päätöksenteko on ollut vaikea, koska tämän asian vaikutukset voivat olla niin diametraaliset, vastakkaiset. Ydinvoiman vastustajia ymmärrän hyvin, enkä halua aliarvioida tai mitätöidä heidän argumenttejaan. Ydinvoimaa ja ydinjätteen säilyttämisen riskejä pelätään. Mutta minä pelkään myös ydinaseiden julmaa määrää, ruoan riittämättömyyttä maapallolla, sotaa ja monta muuta asiaa. Pelkonsa kullakin!

Tässä meillä nyt on hyvän ja pahan tiedon puu, josta hedelmä on poimittava. Pääasia tässä kuten muissakin asioissa on, että teemme niin kuin omatunto ja järki meille sanovat riippumatta siitä, saako mielipiteemme enemmistön tukea vai ei.

Ed. K o m i: Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa meidän on kyettävä tekemään ratkaisu ydinvoiman lisärakentamisesta tiedoilla, jotka eivät anna yksiselitteistä vastausta päätöksenteon pohjaksi. Energiatuotantomuotojen haittojen ja riskien vertailua esimerkiksi ympäristönsuojelun kannalta objektiivisesti on mahdollista tehdä. Päätökseen sisältyy väistämättä arvostuksellisia tekijöitä. Arvostuksellisiin tekijöihin vaikuttavat voimakkaasti olosuhteet, joissa elämme ja toimimme. Suurteollisuuden ja voimakkaasti energiasta riippuvan toiminnan halukkuus halpaan energiaan on ymmärrettävää. Samoin ovat energian tuottamiseen osallistuvien voimayhtiöiden puhtaasti taloudelliset edut ymmärrettäviä.

Ydinvoiman perusteluna nousee päällimmäiseksi taloudellisuus, joka on noussut ymmärrettävästi tällä hetkellä kaiken toiminnan mittariksi. Perustelut voidaan osoittaa ontuviksi samoilla argumenteilla, joilla niitä puolletaan.

Oman päätökseni perustaksi otan energiapolitiikan, jossa taloudellisuuden lisäksi huomioidaan energian tuotannon kotimaisuus, varmuus, ympäristöystävällisyys ja turvallisuus. Näillä perusteilla voimme luoda pitkäjänteisen energiapolitiikan, jossa uusiutuvilla luonnonvaroilla on merkittävä osuus. Vaihtoehto ei ole ekonomisesti laskien halvin tapa tuottaa energiaa, jos mittarina käytetään vain energian hintaa. Kansantalouden kokonaisvaikutuksilla mitaten tulos voi olla toisenlainen.

Ydinvoiman rakentamisen tuontipankoksen osuus on noin 50 prosenttia, ja sen työllistävä

vaikutus itse energian tuotannossa on hyvin pieni. Lisäksi se keskittää energian tuotannon suppealle alueelle. Halvan energian varaan rakentuva suurteollisuus ei pysty työllistämään tulevaisuudessaakaan merkittävästi lisää väkeä. Teollisuuden investointihalukkuutta ei mitata yksin halvalla energialla. Siitä osoituksena on 80-luvun loppupuolella yritysten voimakas siirtyminen ulkomaille.

Energian osuus kaikkein enitenkin energiaa sitovassa teollisuustuotannossa jää kustannuksiltaan alle työvoimakustannusten useimmiten. Esimerkiksi Rauman sellutehtaan tyyppinen metsäteollisuuden investointi on omavarainen energian käytössä, vaikka sellu jalostettaisiin paperiksi saakka.

Sähkön kulutuksen kasvua emme voi kiistää. Noin 2,5 prosentin keskimääräinen kulutuskasvu seuraavalla kymmenvuotiskaudella vuotta kohden on arviona mielestäni kohtuullinen edellyttäen, että suhtaudumme säästötoimenpiteisiin vakavasti ja ohjaillemme kansalaisten käyttäytymistä verotuksellisin keinoin.

Lisäenergian tarvetta pystymme tyydyttämään jo päätetyillä energiaratkaisuilla ja kotimaista uusiutuvaa raaka-ainetta käyttävillä lisäinvestoinneilla. Turve soveltuu myös perusvoiman tuotantoon, joskaan sen ympäristöystävällisyys ei ole paras mahdollinen. Maakaasu on Euroopassa yhä lisääntyvä energian tuottamistapa, ja se antaa lisäksi hajasijoitusmahdollisuuden energian tuotantotapaan.

Puun käyttö laajamittaiseen energian tuotantoon perustuu ennen kaikkea metsäteollisuuden jätteiden hyväksikäyttöön, ja se edellyttää metsäteollisuuden uusinwestointien suuntaamista paperin valmistuksessa hiokepohjaisesta sellupohjaiseen suuntaan. Runsaat metsävaramme antavat tälle suuntaukselle hyvät mahdollisuudet samalla edesauttaen metsien tuottokyvyn säilyttämistä. Tekniikan kehittäminen pienpuun korjuujärjestelmissä lisää myös pienpuun energian tuotantoon käyttämisen mahdollisuuksia. Puu kotimaisena uusiutuvana luonnonvarana on vahvin valttimme tulevaisuudessa kaupallisessa mielessä. Siksi sen jalostuksen taloudellisuus on ensiarvoisen tärkeää kansantaloudellemme.

Metsävarojemme hyödyntäminen kokonaisuudessaan on merkittävä työllisyyden ylläpitäjä ennen kaikkea haja-asutusalueillamme. Keskitetty energian tuotanto ja suurteollisuus ei yksin jaksa työllistää eikä ylläpitää sitä suurta työttömien joukkoa, johon yksipuolinen suurteollisuuden satsaaminen johtaa. Työllistämiseen on käytettävä

kaikki mahdolliset vaihtoehdot, joihin kotimaisen energian tuottaminen antanee oman lisänsä.

Pienpuun käyttöä voidaan jossain määrin lisätä paikallisissa pienvoimaloissa, joissa yhdistetyllä sähkön ja lämmön tuotannolla päästään hyviin taloudellisiin ratkaisuihin. Kantohinta pienpuulle jää minimaaliseksi, jolloin lähtökohtana investointien kannattavuudelle on investoinnin kotimaisuus ja käytön tuoma toimeliaisuus paikallisella tasolla. Puun ympäristöystävällisyyttäkään ei sovi unohtaa. Ovathan metsään lahoaminen ja polttaminen ympäristövaikutuksiltaan saman arvoisia.

Ydinvoiman kytkeminen niin kotimaisiin energiainvestointeihin kuin veroratkaisujen jäädymiseenkin on mielestäni vyön alle iskemistä, jota ei voi moraalisesti hyväksyä edes politiikan työvälineenä. Suomella ei ole varaa kyseiseen temppeiluun energiapolitiikassaan. Jokaisen energiavaihtoehdon on lähdeittävä siitä, että kohtuuhintaisen energian saatavuus turvataan Suomessa.

Ydinvoimaratkaisua markkinoidaan teollisuuden investointihalukkuuden voimakkaalla kasvulla. On todettava, että teollisuus käyttää investointipäätöksissään monia muitakin argumentteja kuin energian hintaa. Valtionyhtiö Enson investointipäätökset Saksaan lienevät viimeisin esimerkki asiasta. Raaka-aineen sijainti ratkaisee prosessiteollisuudessa hyvin paljon investointipäätöksessä. Ja kun lisäksi huomioimme energian hinnan olevan Pohjoismaissa Euroopan halvimpia, tulee perustelu energian hinnalla entistä ontuvammaksi.

Verotus on vahvin ohjailukeino energian kulutuksen ja tuotannon suuntaamisessa. Veroratkaisuilla voimme vaikuttaa ympäristönsuojeluun ja energian käytön ohjaamiseen säästävämpään suuntaan, mikä on koko ihmiskunnan tulevaisuuden elinehto.

Mielestäni ydinvoimavaihtoehto lähtee vanhakantaisesta jatkuvan kasvun ajattelusta olettaen kasvun jatkuvan entisen suuntaisena. Tämä ajattelu unohtaa luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön periaatteet.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtojen vertailu tässä ylikuumenneessa tilanteessa on hyvin vaikea tehtävä, kun päätöksenteon perusteluiksi nousevat vahvasti myös tunteisiin perustuvat argumentit. Meille suomalaisille molemmat vaihtoehdot antavat mahdollisuuden energiapolitiikkamme järkevään hoitamiseen. Tahdosta se on kiinni.

Oma käsitykseni on, että pystymme löytämään sen konsensuksen, joka perjantaisen päätöksen jälkeen tarvitaan, olipa ratkaisu kielteinen tai myönteinen ydinvoiman rakentamisen suhteen.

Ed. K o s k i : Arvoisa puhemies! Minä väittäisin, että suomalainen energiapolitiikka on kärsinyt hyvin pitkään ongelmasta nimeltään vastakkainasettelu. Hyvin pitkän aikaa Suomessa on puhuttu ydinvoimasta, sen puolesta ja sitä vastaan. Mielestäni tämän vastakkainasettelun alle on hautautunut suomalaisen energiapolitiikan muodostuminen, päätökset suomalaisen energiapolitiikan toteuttamisen osalta. Olemme edelleen tilanteessa, jossa vastakkainasettelu vallitsee. Se on valitettavaa. Sen vaiheen, kun tämä sali ed. Vanhasen ponnien pohjalta otti kantaa ydinvoimakysymykseen, olisi pitänyt olla päätepiste vastakkainasettelulle. Se ei ollut, vaan edelleen pallotellemme asialla nimeltä ydinvoima.

Valitettavaa tässä kysymyksessä on se, että se nimenomaan hautaa alleen sen kehityksen, mitä pitäisi tapahtua esimerkiksi kotimaisen energian osalta. Minä toivon, että ensi perjantaina, kun tämä sali tekee päätöksen ydinvoimakysymyksestä, sitä päätöstä kuunnellaan ja sille annetaan se arvo, mikä sille kuuluu. Omalta osaltani hyväksyn päätöksen, oli se ydinvoiman osalta myönteinen tai kielteinen. Minä arvostan tätä salia, niitä ihmisiä, jotka täällä työskentelevät, ja tämän salin päätöksiä.

Omalta osaltani olen ollut energiapolitiikassa mukana kahdella tasolla: talousvaliokunnassa ja energianeuvostossa. Energianeuvoston osalta olen pyrkinyt siihen, että neuvosto pystyisi säilyttämään työkykynsä eikä siellä syntyisi vastakkainasettelua ydinvoimakysymyksessä. Mielestäni neuvostossa tämä tilanne on onnistunut sillä tavalla, että olemme pystyneet ottamaan kantoja muodostamatta tällaista pattitilannetta, vastakkainasettelutilannetta.

Olemme pystyneet tutkailemaan energiapolitiikkaa aika tavalla hyvänä kokonaisuutena lähinnä kotimaisten vaihtoehtojen kehittämisen osalta. Ne tulokset, joita kotimaisten vaihtoehtojen osalta neuvostossa on tullut, ovat olleet lähinnä yksimielisiä. Neuvosto teki viime syksynä aika merkittäviä yksimielisiä kannanottoja esimerkiksi alkutuotevähennyksen osalta, ympäristöveroratkaisujen osalta sekä kotimaisten energioiden tutkimusmäärärahojen osalta. Näiltä pohjilta myös hallitus teki määrättyjä periaatepäätöksiä, jotka olivat aika tavalla saman suuntaisia. Meillä

on olemassa kotimainen energiapoliittinen linja, mutta sen toteutuminen on valitettavasti kiinni ydinvoimapäätöksestä, ja näyttää siltä, että nämä kytketään entistä tiukemmin toinen toisiinsa.

Minä ihmettelen lähinnä kokouksen ryhmän kannanottoja siitä, että he kytkivät viime viikolla nämä kysymykset aika tavalla tiiviisti toisiinsa. He totesivat, että jos ydinvoimapäätös on kielteinen, he tulevat pyyhkäisemään pöydän puhtaaksi niistä myönteisistä kotimaista energiaa suosivista päätöksistä, joita meillä on olemassa. Tämä kytkentä ei mielestäni ole kohtuullinen. Ei voi olla niin, että jokin puolue eduskunnassa kiristää kansanedustajia ja vieläpä sillä tavalla, että jos edustajat tekevät väärän päätöksen, se kostetaan vetämällä toiset myönteiset päätökset pois sen vuoksi, että päätös ei sattunut olemaan kokouksen mieleen.

Energiapolitiikkaa pohdittaessa on syytä tutkailla todella tulevaisuuteen ja lähinnä siihen, mikä on suomalainen energiatarve, kapasiteettitarve, ja millä se katetaan. Tämä on peruskysymys, joka pyörii varmasti kaikkien energiaihmisten mielissä. KTM:n skenaario osoitti, että vuonna 2000 energian lisätarve olisi noin 2000 megawattia. Kun otetaan huomioon kehitteillä, suunnitteilla ja toteutumassa oleva kapasiteetti, todellinen tarve todennäköisesti vuonna 2000 voisi olla 700—800 megawatin paikkeilla. Väitän, että se pystytään kattamaan niin ydinvoimalla kuin muilla vaihtoehtoilla, johonka kuuluisi useampi vaihtoehto, useampi valintamahdollisuus. Nyt perjantaina tämä sali päättää, pohjautuuko se linja, jolla tätä kapasiteettitarvetta lähdetään täyttämään, ydinvoimaan vai pohjautuuko se muihin vaihtoehtoihin, joihin luen lähinnä kuuluvan kotimaiset vaihtoehdot ja myös maakaasun. Siinä voi olla joittenkin mielestä mukana myös kivihiihiä, jonka ei välttämättä siihen tuotevalikoimaan tarvitse kuulua.

Arvoisat kansanedustajat! Arvoisa puhemies! Suomalaisen tulevaisuuden osalta, kun puhutaan työllisyydestä ja siitä, millä tätä suomalaista kansaa tulevaisuudessa työllistetään, mistä kansantuote tässä maassa muodostuu, on mielestäni energiapolitiikalla erittäin suuri merkitys. Energiapolitiikka kaikissa tapauksissa tulee olemaan merkittävä työllistäjä. Siinä puhutaan kymmenistä tuhansista miestyövuosista, oli sitten toteuttaminen kotimaisen tai ydinvoiman pohjalta tapahtuvaa.

Kotimaisen osalta mielestäni on kysymys aika laajasta asiasta, ei ainoastaan energiapolitiikasta ja energian suoranaista työllistävyydestä, vaan

myös teollisuuspolitiikasta, siitä, että kotimaisen energian kehittäminen, sen huipputeknologian vieminen, mitä meillä on tälläkin hetkellä jo olemassa, on myös teollisuuspoliittinen kysymys. Sen vuoksi kotimainen energia on tulevaisuudessa erittäin merkittävä teollisuuspoliittisena ja energiapoliittisena työllistäjänä.

Tämän kytkennän osalta, joka valitettavasti edelleen vallitsee, en ole omalta osaltani ainakaan saanut selvää kantaa muodostettua itselleni siitä, että myönteinen ydinvoimapäätös olisi välttämätön sille, että kotimaista energiaa edelleen kehitettäisiin ja lisättäisiin. Tässä kytkennässä ei ole näkyvillä suoranaista kauppatavaraa, jonka kesken kytkentää ollaan tekemässä tai ylläpitämässä. Lähinnä vaikuttaa siltä, että energiaveron se peukaloruuvi, jolla ollaan kiristämässä. Se suuntautuu määrättyihin investointeihin, jotka eivät todennäköisesti toteudu, jos energiaveroratkaisu ei toteudu. Energiaveron tämän salin päätettävissä, ja voi olla, että sille löytyy tuki myös ilman kokoomusta. Se on nähtävillä viimeistään siinä vaiheessa, kun asiaa täällä käsitellään. (Ed. Louekoski: Ei siinä muodossa!) — Mikä on muoto? Paineita tietysti on joillakin tahoilla sitä muotoa pyrkiä muuttamaan. Mutta muuttuuko se, sen ratkaisee tämä sali, ja sen päätöksen pohjalta tämä malli muotoutuu.

Omalta osaltani on lehdistössä näkynyt viestejä siitä, että olisin takinkääntäjä. Teen päätökseni tulevana perjantaina viimeistään siinä vaiheessa, kun nappia painan. Siihen mennessä selvitän hyvin tarkkaan sen, mitä tämän kytkennän sisällä on. Se ratkaisee lopullisen kantani, joka näkyy äänestyksen yhteydessä.

Ed. Kuittinen: Arvoisa puhemies! En kannata ydinvoimayksikön rakentamista. Kannatan sen sijaan asiallista ja kiihkeitä keskustelua eri energiavaihtoehdoista. Niin ydinvoiman lisärakentamista vastustavien kuin sitä haluavien on tarkoin punnittava hyötyjä ja haittoja. Näkökulmana on oltava ensisijaisesti ympäristön ja yksilön terveydelliset seikat, mutta myös kestävä taloudelliset seikat. Arviointi on ulotettava ylisukupolisesti. Tuleva äänestys on monin tavoin linjakysymys. Millainen hyvinvoinnin taso valitaan ja mitkä ovat keinot? Mikä on energia-, ympäristö-, elinkeino- ja talouspoliittinen linja?

Hyvänä pidän sitä, että edustajat ovat todella saaneet riittävästi tietoa ydinvoiman ja muiden energiatuotantomuotojen haitoista ja hyödyistä. En ole myöskään kokenut erityistä painostusta päätökseni muotouttamiseksi. Sekä ihmisten että

eri tahojen yhteydenotot puolesta ja vastaan ovat olleet asialliset. Mielestäni on hyvin tärkeää, että kansanedustajat seuraavat kaiken aikaa sitä informaatiota, jota on saatavana asiasta. Itse olen seurannut sitä intensiivisemmin kolmen vuotta. Tänä aikana mielipiteeni ei itse asiasta ole muuttunut. Olen pyrkinyt tarkoin selvittämään, miten ydinvoiman turvallisuutta on pyritty parantamaan. Samoin olen perehtynyt muiden energialähteiden haittatekijöihin.

Pidän valitettavana asioiden vastakkainasettelua. Esimerkki: Jos vastustat ydinvoimaa, kannatat hiilivoimaa. Toinen esimerkki: Jos vastustat ydinvoimaa, työttömyys lisääntyy. Näin ajatellen eikö tällöin kannattaisi rakentaa ydinvoimala jokaiseen läänin ja poistaa hetkessä työttömyys sekä valtion- ja kansantaloudelliset ongelmat? Vähänkin syvempi tarkastelu osoittaa, että näin eivät asiat toimi.

En myöskään näe, että äänestyksessä on voittajia tai häviäjiä. Mielestäni kansanedustajilla on myös oikeus muuttaa mielipidettään silloin, kun se perustuu asianmukaiseen, syvälliseen informaatioon ja vapaaehtoiseen valintaan.

Arvoisa puhemies! Olen analysoinut käytyä keskustelua ja saamaani aineistoa hyvin perusteellisesti. Eri asiantuntijoihin vedoten sekä ydinvoiman lisärakentamisen puolustajat että vastustajat ovat perustelleet kantaansa. Valinnat ovat perustuneet omaksuttuun arvomaailmaan.

Ydinvoiman puolustajilla perusteluina ovat olleet sähkönhuollon kulutuksen kasvu, päättyvät tuontisopimukset ja käytöstä poistettavien voimalaitosten korvaaminen sekä taloudelliset seikat, mm. tuotantokustannusten halpuus, työllisyyden lisäys noin 35 000—40 000 henkilötövuoden verran, valtion- ja kansantalouden parantuminen, suomalaisen teollisuuden ja investointien vauhdittuminen ja rahoitustasapainon korjaantuminen.

Toisin kuin ehkä edellisten ydinvoimalapäätösten yhteydessä puolustajat ovat pyrkineet argumentoimaan asiansa hyvin laajasti. He ovat perustelleet ydinvoimaa myös terveydellisiin näkökohtiin vedoten, mm. että ydinvoimalat ovat nykyisin turvallisia. Muissa energiantuotantomuodoissa tai vanhoissa ydinvoimaloissa on myös suuria haittoja. Vanhat laitteet niin Suomessa kuin muualla tulisi purkaa ja rakentaa uutta. Tai on perusteltu näin: kun on neljä, miksi ei voisi olla viides? Ilmeisesti osalla lisäydinvoiman kannattajista tavoitteena on pitkällä tähtäimellä kehittää muita energiantuotantomuotoja ja purkaa jo rakennettua ydinvoimakantaa.

Ongelmallista keskustelussa on, että arvioitaessa ydinvoiman kokonaishyötyjä ja kokonaishaittoja sijoittuvat saadut hyödyt ja mahdolliset haitat suuronnettomuuksia lukuun ottamatta varsin eri aikaan. Asiapitoisen argumenttikeskustelun lisäksi keskustelu on ollut tunnepitoista. Ydinvoiman vastustajia on syytetty uhkailusta ja pelottelusta. Myös puolustajat ovat eksyneet vaihtoehdottomuuteen, uhkailuihin ja epäloogiisiin vastakkainasetteluihin ja kytkeykauppoihin. Tätä kuunnellessa tuntuu todellakin siltä, että kaikki ongelmamme ratkeavat, kun osaa oikeaa nappia painaa äänestyksessä.

Lisäydinvoiman vastustajat pitävät nyt tehtävää ratkaisua periaatteellisenä linjaratkaisuna energiapolitiisesti. Myös heillä kannanotto nousee syvältä omasta arvomaailmasta ja arvoperusteista, eettisyydestä ja vastuunotosta ylisukupolvisesti ja maailmanlaajuisesti. Itse perustelen kantani näillä asioilla.

Ydinvoimaa on vastustettu kautta aikojen sen ympäristölle ja ihmiselle aiheuttamiin terveydellisiin riskeihin perustuen. Mainitsen muutamia. Korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitus on ratkaisematta koko maapallolla. On eettisesti väärin jättää ongelma tuleville sukupolville. Yksikään kunta ei ole tehnyt päätöstä ottaa jätettä vastaan ja toivon, että yksikään kunta ei olisi pakotettu köyhyyden vuoksi moista päätöstä tekemään. Päättämättä on yhä kahden olemassa olevan laitoksen jätteiden loppusijoitus. Ei ole oikein viedä myöskään jätteitä muiden, useinkin köyhien maiden maaperälle. Rion ilmastositimuksen ratifiointi ei edellytä viidennen ydinvoimalan rakentamista.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perehtyessäni eri asiantuntijoiden lausuntoihin ja kuunnellessani eduskuntakeskustelua on todettava, että monet energiavaihtoehdot, ei vain ydinvoima, ovat terveydellisesti ongelmallisia. WHO:n asiantuntijaryhmä on eritellyt energialähteiden terveysvaikutuksia, ja matriisin mukaan niin hiilellä, ydinenergialla, öljyllä kuin maakaasullakin on monia merkittäviä haittavaikutuksia. Vähiten haittaa on auringolla ja vesivoimalla. Eri asiantuntijat näyttävät antavan erilaisia arvioita, vastakkaisiakin, ja siksikin vertailu on vaikeaa.

Täysin haitatonta energiamuotoa ei siis ole olemassa, esimerkkeinä aurinkopaneelin myrkyllisten kemikaalien jäteongelmat tai teräksen ja betonin aiheuttamat syöpäriskit. Jokainen vaihe, energialähteiden louhinta ja raaka-aineiden hankinta, jalostusvaiheet ja kuljetus, energian tuotanto ja käyttö, tuotantolaitosten rakentaminen,

materiaalin tuottaminen ja kuljetus sekä jätteiden käsittely ja sijoittaminen takaisin luontoon tuottavat oman vaikutuksensa ympäristöön. Onnettomuuksissa eniten uhreja ovat aiheuttaneet suuret pato-onnettomuudet sekä kaasua- ja öljyvarastojen palot ja räjähdykset. Ydinvoimaonnettomuuksista Tshernobyl on ollut toistaiseksi tuhoisin, eikä sen aiheuttamista kaikista uhreista ole vielä varmuutta.

Ydinvoiman rakentamista vastustavat näkökohdat liittyvät lähes kaikki ydinvoiman riskeihin ja onnettomuusmahdollisuuteen. Suurriskein varjossa eläminen vaatii luottamusta viranomaisiin, asiantuntijoihin ja valvontahenkilöstöön. Vaaratelijana on myös otettava huomioon sabotaasi, jota voidaan torjua turvallisuusvarmistuksella.

On myös harkittava päätösten seurannaisvaikutuksia. Ydinvoiman kannattaminen merkitsee suoraan ja vääjäämättömästi myös Etelä-Suomen hiilivoimaloiden rakentamisen kannattamista. Ydinvoimalalla ei voi korvata edes pitkällä aikavälillä hiiltä, koska voimalan lämpö ajetaan mereen eikä sitä saada kaupunkien lämmittämiseen.

Myös taloudelliset seikat puoltavat muiden kuin ydinvoimavaihtoehtojen kehittämistä. Ydinvoimaa on markkinoitu halvaksi. Tämä polkee edelleen kotimaisten energiamuotojen käyttöhintoja ja vähentää intoa ja voimavaroja tutkimus- ja tuotekehittelyyn. Voimalan hävityskustannuksia ei ole huomioitu laskelmissa. Viidettä ydinvoimalaa seuraisi pian kuudes, koska käytössä olisi vaihtoehtona vain hiilivoima.

Energian tarve kasvaa myös maailmanlaajuisesti. Kehittyneiden maiden onkin kehitettävä tekniikkaa. Kehitysmaat eivät siihen kykene. Kotimaista osaamista ei kehitetä uudella ydinvoimalla.

Ydinvoiman puoltajien taloudelliset perustelut ovat usein puutteellisia. Tämäkin on tullut useita kertoja esille. Esimerkiksi ministeri Pietikäinen totesi, että ydinvoiman todellinen hinta on 60 tai jopa 90 prosenttia korkeampi kuin voiman tuottajat väittävät, jos sen todelliset ympäristökustannukset ja elinkaaren kustannukset otetaan huomioon.

Jo tällä haavaa ydinenergian käytön suunnitteluun ja valvontaan käytetään 45 miljoonaa markkaa. Energiatarpeen kasvuennusteita on pidetty ylimitoitettuina, sähkön kulutusta liioitellaan, työllisyysluvut on yliarvioitu. Kotimaiset energialähteet, kuten puun käyttö eri puolilla Suomea, tuovat moninkertaisesti enemmän ja turvatumppia työpaikkoja kuin yksi ydinvoimala.

Ydinvoimalalle on olemassa vaihtoehtoja. Kapasiteettia rakennetaan ja suunnitellaan parhaillaan. Sähkön hinta on vielä arvoitus. Säästöön perustuva strategia on kestävin. Selvityksessä puuttuvat ympäristövaikutukset.

Arvoisa puhemies! Kyse on valittavasta energiastrategiasta. On valittava vaihtoehdot, jotka ottavat huomioon energian säästön ja uusiutuvat vähäpäästöiset energialähteet. Tähän liittyvät myös energiaverotus sekä tutkimus- ja tuotekehittelyvoimavarat. On myös huolehdittava muiden ympäristöpäästöjen minimoinnista, kuten liikennepäästöt.

Tanska, Norja ja Itävalta, joissa ei ole yhtään ydinvoimaa, ovat esimerkkimaita. Norjassa riittää vesivoima, Tanskassa ydinvoimasta on tehty poliittinen päätös. Tanska panostaa yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon. Se on johtava maa tuulivoiman käytössä, ja siellä energian säästö ei ole vain puheiden tasolla vaan myös teoissa.

Suomen mahdollisuudet ovat yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa, maakaasussa ja biopolttoaineissa. En usko siihen, että ydinvoiman lisärakentamisella käynnistetään kotimaisen energian käyttö. Ensiksikin sitä ei ole tuotu samaan aikaan päätettäväksi, ja kaikkia ei ole mahdollistakaan tuoda eduskuntaan. Emme voi myöskään alistua siihen, että ydinvoima ja hiilivoima ovat ainoat vaihtoehdot.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tiivistän sekä asiarusteisiin vedoten mutta myös tunteeseen. Tie metsään, kotimaisen bioenergian lähteelle, on pidempi ja kivisempi, mutta kestävämpi myös lastemme käydä. Toivon, että samalla ponnella kuin tätä keskustelua on käyty, eduskunta tekee päätöksiä mm. eduskunnassa parhaillaan olevan haittaverolain läpiviemiseksi. Se lisää biopolttoaineiden käyttöä.

Ed. R ö n n h o l m : Rouva puhemies! Aluksi tästä proseduurista, joka tämän keskustelun ja päätöksenteon osalta on vihdoinkin kulkenut oikeaan suuntaan. On nimittäin niin, että se tapa, että ponsilla aiottiin asia täällä ratkaista, olisi ollut eduskunnan arvovalan sekä tosiasiallisen päätöksenteon kannalta huono. Nyt asia on asianmukaisesti voitu täällä käsitellä, ja päätöksentekoon on hyvät mahdollisuudet, siis kaikki perusteet ja kaikki tiedot ovat pöydällä.

Edelleen on ehkä tässä yhteydessä aiheellista todeta, että tähän kysymykseen ei voi vastata kovin yliolkaisesti, koska ratkaisulla on pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavat seuraukset. Esimerkiksi sellainen luulo, että voimayhtiöt tulisivat

hetken päästä uusilla anomuksilla tänne ja että asia voitaisiin ottaa esimerkiksi seuraavien eduskuntavaalien jälkeen uudelleen käsiteltäväksi, jotta saataisiin nyt ilmeisen ei-päätöksen tilalle todennäköinen jaa-päätös, ei ole todennäköisesti toteutuva vaihtoehto, vaan nyt teemme todellakin ratkaisun pitkälti tulevaisuutta sitoen.

Äskenen puheenvuoron käyttäjä oli analysoinut omalta kohdaltaan asiaa hyvinkin perusteellisesti, ja nyt uskallan tässä yhteydessä käyttää aikaa vähän siihen, että kerron, miltä energiapolitiikka näytti omalta kannaltani katsottuna silloin, kun tulín eduskuntaan eli vuonna 1980. Käytin täällä puheenvuoron, jossa totesin näin: ”Maapallon energia on kokonaan kotoisin aurinosta. Näin ollen on selvää, että energiapolitiikka pitkällä tähtäimellä ajatellen olisi tutkimustoiminta keskitettävä selvittämään, miten aurinon säteilyn energiasisältöä voidaan hyödyntää. Koska Suomeen, vaikka olemme pohjoinen valtio, tulee aurinkoenergiaa noin tuhat kertaa enemmän kuin mitä tällä hetkellä vuodessa energiaa käytämme, on tämä aurinosta tuleva energia määrältään lähes rajaton ja vielä muodoltaan täysin vaaraton. Tosin tämäkin on ydinenergiamuoto. Ydinenergiaa sekin siis on perimmältään. Ongelmana on tämän energiamuodon teknistaloudellinen kehittymättömyys.”

Jatkoin tuolloin edelleen: ”Sähkön tuotannossa ei toistaiseksi ole päästy aurinon suoran säteilyenergian hyödyntämiseen kovin pitkälle. Vaikeuksista huolimatta” niin tuolloin sanoin, ”luotan siis teknologisiin mahdollisuuksiin pitkällä tähtäimellä ratkaista maailman energiaongelmat ympäristöystävällisellä tavalla hyödyntämällä suoraan aurinon energiaa”. Mutta totesin tuolloin, että ”nykyisessä energiakriisissä”, sen tyyppinen oli silloin meneillään, ”on sen sijaan kysymys 20—30 vuoden ylimenokauden ongelmista”.

Kun nyt 12 vuotta myöhemmin tarkastelen tilannetta, tai taitaa olla jo 13 vuotta aikaa, voin todeta, että oikeastaan tämän saman puheenvuoron voisi käyttää, ja edelleen voisin todeta, että ratkaisu on 20—30 vuoden päässä tästä päivästä lukien eteenpäin. Tiedossani on nyt kuitenkin jonkin verran selville tullutta tutkimustulosta. Voisikin tällä hetkellä mainita, että aurinkokennostoteknologia on hyvin kehittynyttä. Sillä saadaan hyviä tuloksia. Siihen on esimerkiksi piin muodossa raaka-ainetta vaikka kuinka paljon maapallolla, niin että teknologinen ja ympäristörajoitus ei ole esteenä aurinkoenergian suoraan sähköksi muuttamisessa. Sen sijaan tällä hetkellä sen hyötysuhde on sillä tavalla huono, että tarvi-

taan ehkä 15 vuotta, ennen kuin sillä voidaan tuottaa niin paljon energiaa, mitä laitteitten tekeminen itsessään energiaa vie. Siis tällä hetkellä ollaan edelleen tilanteessa, että välitöntä ratkaisua ei tuolta puolelta ole löydettävissä.

Energia-arviot ovat myös olleet täällä nytkin voimakkaasti esillä. Myös tuolloin 13 vuotta sitten arvioin, että silloiset energiakasvuennusteet ovat ylimitoitettuja. Silloin arvioitiin, että teollisuus tulisi käyttämään vuoden 90 paikkeilla noin 26 terawattituntia ja yksityiskulutukseen käytettäisiin 7,8 terawattituntia sähköä. Nyt tiedetään, että teollisuus on käyttänyt tuolloin, siis vuonna 90, 33 ja yksityiskulutukseen on mennyt 13 terawattituntia, niin että tuo kehitys oli virallista arviota korkeampi.

Kun vielä tuolle kaudelle on sattunut epämiellyttävä Tshernobylin ydinonnettomuus, siitä on sitten ollut meille kohtalokkaita seurauksia. Tshernobylin onnettomuuden seurauksena nimittäin kasvavaa energian tarvetta ryhdyttiin hätäisesti täyttämään käyttämällä hyväksi konventionaalista energian tuotantoa eli hiiltä. Juuri näinä päivinä tuon ajankohdan päätöksen seuraukset ovat käytännössä toteutumassa, kun Porin hiilivoimalaitos tällä hetkellä on koekäytössä. Siis ydinvoiman pelko ja energian tarve yhdistettyinä johtivat lisääntyvään hiilen käyttöön, ja tänä päivänä voimme hyvällä syyllä epäillä, että voimme olla hyvin lähellä vastaavaa tilannetta. Tämä ei ole siis minkään laatuista pelottelua vaan tosiasioiden kertaamista lähimenneisyydestä.

No, aiemmin käytetyn puheenvuoron jälkeisestä ajasta on suuri osa käytetty siihen, että olemme miettineet ydinvoimaan liittyviä globaalisia ongelmia. Oma yksinkertainen lähtökohtani on ollut sen jälkeen se, että Suomen velvollisuus on käyttää ydinenergiaa, koska meillä olosuhteet niin maaperän kuin myös yhteiskunnallisen perustan osalta ovat stabiilit. Koska meillä on teknologista osaamista, meidän velvollisuutemme maailmanlaajuisen energiatarpeen tyydyttämisessä on valita vaikea, hankala ja osittain myös pääomavaltainen ydinenergia ja jättää kehitysmaiden käytettäväksi helpommat energialähteet, jotka myös tietenkin periaatteessa näissä olosuhteissa voivat olla heille halvemmin käytettävissä. Siis sillä tavalla toimien voimme oikealla tavalla auttaa kehitysmaita juuri niin kuin mekin olemme aikoinaan lahjaksi saaneet halpaa energiaa silloin, kun olemme kehityksemme menneitä rapuja ylös kulkeneet.

Energiateknologian kehittymisen kannalta on välttämätöntä, että meillä on voimavaroja sen

teknologian kehittämiseen, ja silloin pitää olla kunnossa oleva kansantalous. Taas kunnossa oleva kansantalous tällä hetkellä edellyttää, että meillä on meille sopivaa energian tuotantoa erityisesti sähkön osalta, ja tuolloin päädyimme taas tälläkin perusteella ydinvoiman käyttöön.

Meidän on myös Itämeren alueella mietittävä vastuutamme, ja silloin olisi hyvin järkevää, että me miettisimme Itämeren alueen kokonaisuutta, pyrkisimme olemaan Baltian tasavaltojen energiakehityksessä mukana ja myös Venäjän energian säästössä, koska siellä ovat saavutettavissa suurimmat hyödyt energian säästössä, ja sitä kautta myös globaalinäkökohtaa taas taustana pitäen saavutamme juuri niitä tavoitteita, joita kestävä kehitys edellyttää.

Mutta meidän kotimaiselta kannaltamme arvioiden on vielä seikkoja, jotka on aiheellista tässä yhteydessä esiin tuoda ja mainita. On puhuttu paljon työllisyydestä. On puhuttu energian hinnasta. Erityisesti energian hintaa on pidetty tärkeänä teollisuuden tuotantopanoksena.

Meidän kohdallamme ja oman näkemykseni mukaan energian halpuus, siis viimeinen penni, onko se sitten 1 tai 2 penniä halvempaa kuin hiili tai 5 penniä halvempaa kuin turve, ei ole niin keskeinen kysymys kuin se, että ydinenergian muodossa voimme tarjota teollisuudelle sellaisen energiantuotantomuodon, jonka hintakehityksestä teollisuus voi olla varma. Muut energialähteet ovat riippuvaisia maailmalla tapahtuvista hinnan muutoksista. Tällä tavalla suomalaisen teollisuuden vienti voi kohdata monen näköisiä ongelmia, ja sen muut raaka-aineet voivat helposti olla voimakkaasti hinnaltaan muuttuvia, joten tuotteiden hinnat ovat helposti riippuvaisia esimerkiksi maailmanmarkkinoilla tapahtuvista hinnan muutoksista ja valuuttakurssista aiheutuvista riskeistä. Näin ollen me voisimme tämän energiariskin teollisuudelta poistaa tarjoamalla teollisuudelle ydinenergiaa, joka sen kannalta voisi sen erityisen tärkeän vaatimuksen täyttää, että se olisi sekä määrän, laadun että hinnan suhteen ennustettavissa oleva.

Mitä tulee vielä moneen kertaan esillä olleisiin näkemyksiin ja kysymyksiin siitä, onko ydinenergialle vaihtoehto esimerkiksi puupolttoaine, sen osalta on käytetty hyviä puheenvuoroja, joista esimerkiksi mieleeni tulee ed. Björkenheimin käyttämä, jossa hän aivan oikeutusti epäili, ettei puu ole mikään vaihtoehto, kun eivät edes maatilat sitä halua sen hankaluuden ja kalleuden vuoksi käyttää. Jos ajattelemme, että käytämme puuta siinä määrin kuin se

meidän kannalta on tarkoituksenmukaista, meidän kansantaloutemme tulee olla todella varakas ja niin vahva, että sillä on mahdollisuuksia sellaiseen energian käyttöön, joka vaatii todennäköisesti yhteiskunnallisia panostuksia aika paljon.

Tämän päivän tiedot kertovat, että ilman yhteiskunnan apua nuo laitokset eivät pyöri. Siten meillä on riskinä, jos ajaudumme pakosta kotimaisten energiavaihtoehtojen varaan, että olemme rakentamassa Suomeen uutta maataloutta, joka pyörii vain valtion tuella. Jos valtion tilanne on sen kaltainen kuin miltä se tällä hetkellä näyttää, en usko, että meillä on ensinnäkään varaa eikä juurikaan haluakaan sen tyyppiseen kehittämään, että vielä sellaisen rasitteen itsellemme tänne hankkisimme, kun se ei meidän kohdaltamme ole välttämätöntä vaan voisimme todellakin löytää vaihtoehdon ydinenergiasta.

En henkilökohtaisesti usko, että valinta, joka kohta tullaan suorittamaan, on sillä tavalla helpo kenellekään, että yksinkertaisia vaihtoehtoja olisi ikään kuin jostakin hatusta nostettu. Sen sijaan olen kovin peloissani siitä, että monien kohdalla ei kuitenkaan loppuun asti ole käytetty aikaa harkintaan vaan on päädytty monista muista kuin asiaan varsinaisesti vaikuttavista substanssisyistä ratkaisuun, joka sittemmin tulee osoittautumaan kannaltamme kohtalokkaaksi. Mutta jokainenpahan meistä itse vastuun päätöksestään kantaa.

Ed. T. R o o s : Rouva puhemies! Edellinen puhuja tuntui vielä horjuvan kahden vaihtoehdon välillä, koska hän ei selkeästi kantaansa ilmaissut, eli Loviisan ja Olkiluodon. Minä puheeni alkajaisiksi ilmaisen tässä suhteessa selvän vallinnan: se on Olkiluoto.

Rouva puhemies! Jo toista päivää on niin pitkään keskusteltu, että parhaimmatkaan valmistellut puheet eivät juuri uutta tahdo tuoda. Niinpä lyhyen puheenvuoroni käytän enemmän tarkastellakseni vähän tapaa, jolla asiaa on käsitelty, ja hieman niitä perusteita, joilla itse olen kantani muodostanut.

Se ei suinkaan ollut mikään taivaasta tullut väläys, kuten tuskin kenellekään muullekaan. Tulin omaan myönteiseen kantaani kahta tietä. Ensinnäkin eräänlaisella pudotuspelillä luonnon ystävänä ja toivottavasti myös ymmärtäjänä pudotin yhden saastuttajan kerrallaan pois, eikä siihen sitten muuta jäänyt kuin ydinvoimala. Toinen on se, että vaalipiirini Satakunta on myös todellinen energiamaakunta, jossa tuotetaan

energiaa kaikin meillä käytössä olevin tavoin, ja se haluaa tietysti sellaisena pysyäkin.

Vahvistus tuli itse asiassa viime kevätkaudella, jolloin valtiovarainvaliokunnan kauppaja-teollisuusjaostossa oli tilaisuus kuunnella hyvin valtuuttavia asiantuntijalausuntoja puolesta mutta myös vastaan, kun energiapolitiittista selontekoa käsiteltiin. Siinä yhteydessä jotenkin sitten palat loksahtivat kohdalleen, ja jäi jotakin sellaista mieleen, jonka voisi myös sanoa.

Eräs, johon kiinnitin jo silloin huomiota, olivat melkoisesti toisistaan poikkeavat arviot rakennusajankaisesta työllisyysvaikutuksesta. Ne siellä kuultuina olivat siinä 20 000—70 000 henkilötövuoden välissä. Sitten on kerrottu jopa jonkun asiantuntijan, jonkun lobbarin väittäneen 250 000 henkilötövuotta. Siinä ilmeisesti ovat tällaisten väitteiden esittäjät jo laskeneet pari kolme kuulemaansa yhteen ja pistäneet ne sitten yhteen suuhun, muuten se ei ole mahdollista.

Kun kuitenkin on kritisoitu, että noin vähän vain on työllistämiskaava ja sekin rakennusaikainen, siinä on mielestäni unohtettu yksi tärkeä asia eli se, että teollisuuden, on yhtä kuin työpaikkojen sijoittuminen tänne riippuu energiaratkaisustamme. Ne ovat jo sitten muita kuin rakentamisaikaisia työpaikkoja, ne ovat kestäviä ja pysyviä.

Eriyisen mielenkiintoista oli jaostossa kuunnella paperiteollisuuden johtomiesten lausuntoja. Jotenkin oli aika tavalla vaikuttavaakin, kun olivat eri firmojen johtajat tai kakkosmiehet kerralla siellä ja ensimmäinen totesi, että hän ja muut tulevat nyt puhumaan oman yrityksensä asioista, joita normaalisti ei kilpailijoiden aikana kerrota eikä kilpailijoille, mutta tekevät näin senkin tähden, että tämä asia on niin vakava, jotta kuulijatkin ymmärtäisivät, että on todesta kysymys. He esittivät lukuja, joista poikkeavia ed. Rönholm jossakin kohdassa esitti. Ed. Rönholmin tiedot ilmeisesti olivat teollisuudesta laajemmin. Nämä ovat vain paperiteollisuuden osalta.

He kiinnittivät huomiota siihen ja korostivat sitä, mihin maahan he tulevat investoimaan jatkossa ja mihin maahan ulkomaiset yrittäjät investoivat, eli olisiko yksi vaihtoehto heille Suomi, ja että on muutama asia, johon silloin kiinnitetään painavaa huomiota. Yksi niistä on energian varma, taattu saanti, siis varmuus siitä, että energiaa saadaan riittävästi ja se tuotetaan tavalla, jossa ei katkoja tule. Toinen on energian vakaa hinta, toisin sanoen öljy ja hiili ovat maailmanmarkkinahintaisia, jatkuvasti vaihtelevia, hinta elää. Uraanin hinta on 2—3 vuotta sidottua. Näin

ollen voidaan pidempiä arvioita tehdä sen mukaan. Painavin pointti heidän mielestään oli energian hintaero, jonka he arvioivat heidän teollisuutensa osalta olevan ydinenergian eduksi noin 5—10 prosenttia. He totesivat, että kilpailu alalla on maailmanlaajuisesti niin kovaa, että jo 5 prosentin ero on ratkaiseva valittaessa paikkaa, mihin he laajentavat tai investoivat. Toisenlaisiakin tietoja tietysti voisi kertoa, mutta nämä olivat ne, jotka päällimmäisinä jäivät minun mieleeni.

On ollut mielenkiintoista kuunnella salissa, kuunnella kahvilassa, kuunnella saunavaliokunnan kokouksissakin ja lukea lehdistä ja katsella ja kuunnella tiedotusvälineistä niitä selityksiä, joita eri edustajat ovat kertoneet näiden päivien ja viikkojen aikana. Hyvin moni on kertonut joutu-neensa voimakkaan lobbauksen kohteeksi, muutamia on kuulemma kovasti uhkailtakin, eräille on luvattu pientä palkintoakin, kun osaa viisaasti valita. Minulle on jäänyt aika pitkälti se käsitys, että tokko noissa kaikissa puheissa on perää. Sellainen jalo ja sivistynyt tapa korostaa omaa tärkeyttään on kertoa, että minuun on vastapuoli kiinnittänyt valtavasti huomiota ja jopa niin, että on lobannut ja uhkaillut ja vähän luvannut jotakin maksuakin.

Itse en muodosta normaalia kansanedustajasta mielestäni kovin suurta poikkeusta. Ei minua ole lobattu, ei syötetty eikä juotettu. Ainoat uhkaukset ovat olleet ydinvoiman vastustajien lähettämät postikortit, joita ovat saaneet kaikki muutkin ja joissa on todettu, että vaalitkin ovat tulossa ja silloin se muistetaan. Mutta kun sellaisen kortin lähettäjä aloittaa ”Oma kansanedustajani”, ja samanlaisia kortteja saavat täällä kaikki muutkin, sekään ei tunnu kovin uskottavalta, että jollakin voi olla 200 ääntä. (Ed. Aittoniemi: Entäs postileima?) — Postileima on sama tai ne ovat leimattomia. Tämän tapaista se on ollut.

Toinen piirre, joka on ollut huomattavissa ja jotenkin vähän naurettavakin, on, että omaa kantaa pantataan loppuun saakka, ikään kuin puoli valtakuntaa olisi nostettu jalkeille kuulemaan, mitä mieltä minä nimenomaan olen. Sehän on eräs tapa saada julkisuutta. Olen ymmärtänyt niin, että joidenkin osalta tässä ja joissakin muissakin asioissa on tapahtunut ns. vanhanaikainen, eli taitavat tiedotusvälineiden toimittajat ovat varhaisessa vaiheessa saaneet nyhdyttyä kannan puolesta tai vastaan, ja kun sitä on kuvin ja nimin rummutettu tasaisin väliajoin, ei ole ollut oikeastaan enää luontoa sitä lähteä kääntämään, vaikka oma järki olisi sillä välin jo sillä tavalla muuttunut, että sanoisi, että tarkistapa nyt kantaasi.

Kovin suuret luulot ovat myös sellaisilla, jotka moneen kertaan kertovat, että uskallan tätä tai tuota mieltä olla, vaikka tiedän, että se vaikuttaa siihen, että putoan eduskunnasta. Minulla on se käsitys, että jos ei nyt ihan lähipiiriä ota huomioon, kovin vähän tavallisia äänestäjiä kiinnostaa meidän kohtalomme ja se, putoammeko vai emme. Ei se siinä suhteessa niin merkittävää ole. Samoin puheet kentän äänestä ovat niitä näitä. Kenttä saattaa olla yksi tai kaksi kiukuista puhelinsoittajaa ja sellaista.

Rouva puhemies! Joka tapauksessa perjantaina täällä päätös tehdään ja hyvä on, että tehdään. Jossittelun varaa siihen tietenkin jää. Havukkahon ajattelijako se sanoi, että jälkiviisaan silmä on somassa paikassa, se katsoo taaksepäin. Minä uskon, että täältä lähtee maakuntaan noin sata Havukkahon ajattelijaa.

Kuten sanottu, olen sen verran huono kansanedustaja, että minua ei ole lobattu, mutta oman vakaan harkintani mukaan olen viidennen ydinvoimalan rakentamisen kannalla.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Olemme pian tekemässä tämän eduskuntakauden mielestäni merkittävintä ja kauaskantoisinta päätöstä: rakennammeko lisää ydinenergiaa samalla suosien kotimaisia biopolttoaineita ja kokonaisuudessa parantaen energiaomavaraisuuttamme, talouttamme, työllisyyttämme sekä ympäristön tilaa vai jätämmekö voimayhtiöille mahdollisen kielteisen päätöksen jälkeen ainoaksi mahdollisuudeksi hoitaa perusvoimaratkaisuihin kivihiilellä ja sähkön tuonnin lisäämisellä itänaapurista sähkön kulutuksen kasvaessa säästötoimenpiteistä huolimatta. Sehän on se vaihtoehto, vaikka täällä ydinvoiman vastustajat muuta väittävätkin.

Tämä energiakeskustelu on painottunut tällä kertaa ylivoimaisesti eniten talous- ja työllisyyskysymyksiin, mikä onkin hyvä, koska ympäristönäkökohdat, joiden vuoksi itse ennen kaikkea kannatan lisäydinenergian rakentamista aivan kuten ministeri Salolainenkin, eivät tälle eduskunnalle kovin paljoa tunnu merkitsevän. Itse olen ollut ydinenergian kannattaja ympäristösyistä jo ennen eduskuntaan tuloani eli yli 15 vuotta ilman mitään poikkeamia, ja olen kertonut perusteluni jo useissa puheenvuoroissa ennen tätä keskustelua, joten en halua enää niitä tänään täällä toistaa.

Minua hämmästyttää, että ilmastomuutosten ja otsonikadon lisääntymisen vaaraa täälläkin vähätellään, vaikka niistä olisi kuinka pätevää, tieteellisesti todistettua uutta tietoa. Onpa tässä

keskustelussa jälleen kerran kuultu väite, että tänä päivänä on saatavissa aivan erinomaista tekniikkaa siihen, että hiilidioksidipäästöt saadaan hyvin minimoiduiksi, joten on turha olla huolissaan hiilidioksidipäästöistä ja otsonikadosta. Naiskansanedustajille tuollaisen tietämättömyyden voi antaa anteeksi, mutta ei oikein monille ympäristöasiantuntijoina esiintyville, jotka saman väitteen ovat esittäneet.

Myös Rion ilmastositomusta vähätellään. Esimerkiksi ympäristöministeri, joka valitettavasti ei ole enää paikalla, on täällä tänään käynyt ainakin kolme kertaa kertomassa, että Rion ilmastositomus hiilidioksiditason jäädyttämisestä vuoden 1990 tasolle vuoteen 2000 mennessä ei vaadi meillä ydinenergiaa ja että toisessa hiilidioksiditoimikunnassa asia on ratkaistu muillakin keinoilla. Toimikunnan jäsenet, mm. Tellervo Kylä-Harukka, kertovat kuitenkin toisenlaisen totuuden todeten, että Rion sopimusta on tulkittava meillä hyvin väljästi ottaen mm. metsiin sitoutunut hiilidioksidi huomioon, jotta sopimuksen velvoitteisiin voitaisiin päästä ilman ydinenergiaa. Sitä paitsi EY on sitoutunut paljon tiukempaan hiilidioksidipäästöjen jäädyttämiseen ilman mitään maakohtaisia poikkeamia tai metsien huomioon ottamista, joten edesspäin meillä on kuitenkin hiilidioksidimäärän todellinen vähentäminen. Lisäksi on todettava, että meidän turvetuotantomme lisäämissuunnitelmat ja yleensä jo toteutuneet soiden kuivatussuunnitelmat aiheuttavat niin suuren hiilidioksidipäästölisän, ettei metsien hiilidioksidin sitomiskyky riitä korvaamaan edes sitä.

Vaikka ympäristönäkökohdat ydinenergiaa puolustettaessa ovatkin painavia, olisi ollut erikoista, jos talous- ja työllisyysnäkökohdat eivät olisi painottuneet tässä keskustelussa viime perjantaina saamamme 46 suuren työntekijä- ja työnantajajärjestön vaikuttavan vetoomuksen jälkeen. Mielestäni Metallityöväen Liiton liittotoimikunta kiteytti asian hyvin kansanedustajille lähettämässään vetoomuksessa todetessaan: ”Metallityöväen Liiton liittotoimikunta vetoaa Sinuun, että työllisyytemme, taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen turvallisuuden kehittämiseksi äänestäisitte viidennen ydinvoimalalupa-anomuksen puolesta. Tiedämme, että joillekin kansanedustajille ydinvoimakysymys on vaikea henkilökohtainen ratkaisu. Maamme talouden käynnistäminen vaatii nyt ratkaisuja, joissa on jätettävä taka-alalle henkilökohtaiset mieltymykset ja tehtävä vaikeatkin päätökset työllisyysilanteemme helpottamiseksi.”

Tätä vetoomusta tavallaan siteerasi myös kauppa- ja teollisuusministeri Seppo Kääriäinen todetessaan, että poliittiset päätöksentekijät joutuvat joskus, näinä aikoina useinkin tilanteisiin, joissa henkilökohtaiset mieltymykset on pantava sivuun ja otettava vastuu ratkaisusta, jonka näkee kokonaisuuden, maan edun kannalta välttämättömäksi. Kunnioitan suuresti ministeri Kääriäisen siviilirohkeutta. Ei ole aivan helppoa kuulla ydinvoiman vastustajien ilkkumista takin kääntämisestä.

Jos suoraan tunnustan, olin viime perjantaina suorastaan epätoivoinen ja hyvin vihainen kuultuani aamutelevisiosta pääministeri Ahon lehtihaastattelun tietoa, kuinka hän tulee äänestämään ydinvoiman lisärakentamista vastaan. Ajatus, että tämän porvarihallituksen pääministeri ja myös kauppa- ja teollisuusministeri molemmat olisivat tässä taloudellisessa tilanteessa puolen miljoonan suomalaisen ollessa työttöminä äänestäneet tuollaisten vetoomusten jälkeen vastaan ratkaisua, johon ei valtion rahoja menisi kuin kotimaisen energian tukemisen verran, tuntui pöyristyttävältä. Onneksi sentään kauppa- ja teollisuusministeri muutti kantaansa osoittaen sellaista vastuuntuntoa, jota toivoisin myös pääministerin osoittavan.

Eniten minua on useiden viime vuosien aikana käymiemme energiakeskustelujen aikana suruttanut se, kuinka suuria ratkaisuja tehdään lähes pelkän tunteen varassa. Nimenomaan naiskansanedustajat täällä tänäänkin ovat ilmoittaneet, kyllä jotkut miehetkin, että he pelkäävät ydinenergiaa eivätkä siksi voi olla sitä tukemassa. Viimeisimmänkin lehtigallupin mukaan naiskansanedustajista lähes 2/3 tässä maailman naisvaltaisimmassa parlamentissamme vastustaa ydinvoiman lisärakentamista, niin kuin vastauspuheenvuorossani täällä jo totesin. He jopa mieluummin haluavat jatkaa ja lisätä sähkön ostoa Venäjän ydinvoimaloista. Naisministerien osalta luku on onneksi päinvastoin eli 2/3 on hyväksynyt hallituksen ydinvoimapäätöksen. Mieskansanedustajien niukka enemmistö sentään kannattaa ydinvoiman lisärakentamista. Tämä asia jääkin naiskansanedustajien häpeäksi, mikäli se päättyy huonosti. Käsi sydämellä meidän naisten pitäisi kysyä, onko meillä koulutuksemme perusteella sellainen taloudellinen ja luonnontieteellinen tietämys, että me voimme puhtain otsin väittää tekniikan ja ympäristötalouden professoreita ja talousasiantuntijoita vastaan. Otamme todella suuren vastuun, jos näin teemme.

Naisten enemmistön kielteinen suhtautuminen ydinvoimaan ei ole vain suomalainen ilmiö. Käydessäni kesällä Ruotsissa sain käsiini kirjan Kvinnor och kärnkraften eli Naiset ja ydinvoima. Kirjassa yritettiin hälventää nimenomaan naisten ydinvoimaa kohtaan tuntemaa epäluuloa ja pelkoa. Ruotsissakin on kovat kokemukset kielteisestä kansanäänestyksestä runsas 10 vuotta sitten, minkä jälkeen he kuitenkin rakensivat valmiiksi kaikki rakenteilla olleet ydinvoimalayksikkönsä. Heillähän on nyt 12 ydinreaktoria. Ruotsi on todella kadehdittavan onnellisessa asemassa sähköä tuottamisen puhtaudessa ja omavaraisuudessa. Puolet tulee ydinenergiasta ja puolet vesivoimasta. Heillä on myös tällä hetkellä sähköä yllin kyllin eikä mitään tarvetta hankkia Norjasta maakaasua.

Ydinvoiman vastustajat läntisessä naapurimaassamme kuitenkin hellivät, aivan samoin kuin meillä pääministeri Aho, kaasun tuontia Norjasta. Onpa Pohjoismaiden neuvoston ympäristövaliokunnan käsiteltävänä aloite kaasuputken vetämisestä Norjan Haltenbankenista Ruotsin ja Suomen kautta Baltian maihin ja Venäjälle, jotta mm. Sosnovyi Bor voitaisiin sulkea. Pääministeri on esittänyt viime päivinä saman suuntaisia ajatuksia rajoittuen kyllä kaasuputken vetämiseen Ruotsin ja Suomen lisäksi Baltian maihin. Kysyinkin viime perjantaina pääministeri Aholta Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kokouksessa, onko hänellä jotain uutta tietoa Pohjoismaiden kiinnostuksesta kaasuhankkeeseen. Hän myönsi, ettei hänellä ole muuta kuin, että Baltian maat ovat kaasusta myös kiinnostuneita, Ruotsi sen sijaan ei tällä hetkellä. Hän ei kertonut, kuka maksaisi Baltian maiden kiinnostuksen seuraukset.

Koska Pohjoismaiden neuvoston ympäristövaliokunnassa on käsiteltävänä myös aloite lähi-alueiden ydinvoimaloiden turvallisuuden parantamisesta, valiokunta kävi elokuussa tutustumassa paikan päällä Sosnovyi Boriin. Sitä ennen saimme Säteilyturvakeskuksen ydinturvallisuusjohtaja Jukka Laaksoelta asiantuntevaa vertailutietoa Suomen ja Venäjän laitosten turvallisuuseroista. Hänen mukaansa Sosnovyi Bor on Venäjän ydinvoimaloista parhaimpia. Siellä ei ole esimerkiksi tänä vuonna tapahtunut yhtään vakavampaa häiriötä, mitä Kuolan laitoksissa on ollut yli 60 tapausta.

Saimme Sosnovyi Borissa tutustua myös heidän jätehuoltoonsa, joka Pohjoismaiden neuvoston ympäristövaliokunnan jäseniä ei kyllä täysin vakuuttanut. Laitoksen johtaja toikin keskuste-

lussa ilmi ihailunsa Olkiluodon voimalan jätejärjestelyistä, joihin he olivat juuri lähdössä tarkemmin tutustumaan. Meillä joillakin oli mukana myös säteilymittareita, jotka analysoitiin Suomessa. Voin kertoa, että epäilyksistämme huolimatta edes jätevaraston katolla, jossa minäkin kävin, ei säteilyä, koskapa meidän säteilyannoksemme jäivät Säteilyturvakeskuksen mittauksen mukaan alle annosrekisterin kirjauskynnyksen, joka on 0,3 millisievertiä.

Turvajärjestelyjä Sosnovyi Borin johtajat kertoivat myös jatkuvasti parantavansa suomalaisenkin avustuksella. Myös inhimilliset tekijät, joista tässäkin keskustelussa on niin paljon puhuttu, on siellä pyritty minimoimaan järjestämällä mm. joka aamu kriittisimmissä paikoissa työskenteleville lääkärintarkastus. Krapulaisia ei näin ollen ole enää töissä. Kaikesta huolimatta he kovasti haluaisivat lisätä sähkön myyntiä Suomeen, eivätkä suinkaan ole Ruotsin entisen ympäristöministerin Birgitta Dahlin aloitteesta huolimatta sulkemassa Sosnovyi Boria, vaan päinvastoin suunnittelevat parastaikaa uuden ydinvoimalayksikön rakentamista. Minusta meidän pitäisi rakentaa uusi ydinvoimalayksikkö tai kaksi itse tänne omalle maaperällemme suosien suomalaisia työtä, osaamista ja turvallisuuskulttuuria.

Arvoisa puhemies! Vetoankin nyt sydämestäni nimenomaan eduskunnan naiskansanedustajiin. Me todellakin ratkaisemme asian. Me olemme aina erityisesti kantaneet huolta sosiaalisen ja taloudellisen turvallisuuden parantamisesta ympäristön terveyden ja turvallisuuden lisäksi. Anetaan nuorillemme työtä ja uskoa tulevaisuuteen ja jätetään tunteet taka-alalle. Nyt on aika tehdä järkipäätös.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ympäristöministeri P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että ed. Louvo eduskunnan kiireestä ja hälinästä johtuen ei ole kyennyt keskittymään eikä kuuntelemaan tarkalleen näitä aiempia puheenvuoroja, joten ehkä pöytäkirjoja varten ja asian selventämiseksi voin toistaa asian vielä kertaalleen.

Mitä tulee ydinvoiman suhteeseen ympäristöön ja myös ilmastopöytäkirjaamme, jota valmistellaan hiilidioksiditoimitusta 2:ssa, olen sanonut, että sitä valmistellaan siellä ja että siellä valmistelussa on erilaisia vaihtoehtoja, joiden

kautta ratifiointi on mahdollista. En ole väittänyt siellä olevan yhtään erityistä tai tiettyä määritelyä vaihtoehtoa valittuna. Toivon, että ed. Louvolla kiireestään huolimatta on mahdollisuus ympäristöasioista kiinnostuneena henkilönä tutustua hiukan tarkemmin tähän mielenkiintoiseen valmisteluun kuin yksittäisen teollisuuden edustajan kommenttien kautta. Uskon, että se on varmaankin valaisevaa tämän sinänsä tärkeän asian eteenpäin viemiseksi.

Varmaan hänellä on tiedossa se, että ilmastosopimuksen tärkein sisältökohta on se, että hiilidioksidipäästöt pitkällä aikavälillä sopeutetaan luonnon sietokykyyn, mikä tarkoittaa sitä, että koko hiilidioksidipäästökuorma ei ylitä luonnon sietokykyä. Tiedemiesten mukaan tämä tarkoittaisi noin 50—60 prosentin vähennystasoa vuoteen 2050 mennessä, joka on yksi, mutta ehkä yleisimmin hyväksytty arvio. Siinä on meillä todellinen haaste.

On tärkeää silloin, kun hiilidioksidipäästöjä lasketaan, se arviointiperusta, jolla päästöt arvioidaan. Hiilidioksidi sinänsä ei ole saaste tai myrky, vaan luonnollinen osa luonnon kierto-kulkua. Ongelmaksi on muodostunut se, että me ihmiset olemme muutamassa kymmenessä vuodessa purkaneet ilmoille jatkuvasti kasvaneessa energian kulutuksessa vuosituhatien ja miljardien aikana luonnon varoihin sitoutuneen hiilen. Siksi on olennaista myös laskea hiilidioksidipäästöt niin, että ne lasketaan nettoperusteella, jossa otetaan huomioon luonnon omaan kierto-kulkuun sitoutuva hiilen määrä, hiilidioksidisäilytys, jolloin aivan luonnollisesti meidän omat metsävarantomme ja niihin sitoutuva hiili ovat meidän laskentaperusteistamme ja tulevat olemaan myös ensimmäisessä sopijapuolten kokouksessa lähtökohtana. Mutta kuten sanottu, tämä kysymys on paljon pitkäjänteisempi ja haasteellisempi, viittaa vain tuohon pysyvään tavoitteeseen, kuin populistinen heitto viidennen ydinvoimalan puolesta tai vastaan markkinointilauseeksi. Sen takia toivon myös, että ympäristöasioita ei kovin kepeästi heitellä vakavan asian yhteydessä.

Toinen seikka, jonka vuoksi ed. Louvo kirjoitti kieleni, vaikka se ei suoranaisesti ydinvoimakeskusteluun liitykään, ovat nämä seksistiset kommentit, joista rehellisesti sanottuna pahoitin mieleni. Ehkä minuun erityisesti aina sattuu, kun naiset sortavat naisia ja vähättelevät tai suhtautuvat heihin leimailen. Ehkä voisin itse kysyä käsi sydämellä: Millä perusteella te katsotte naisten tekevän ratkaisuja? Minä en itse ole yksittäisten

naisten puheenvuorojen perusteella valmis aliarvioimaan toisia naisia tai väittämään kaikkia naisia auktoriteettiuskoisiksi tai toisia naisia sortaviksi tai huonon kriittikkikynnyksen omaaviksi enkä kyvyttömiksi arvioimaan muiden oikein professoreiden kannanottoja, vaan asetan ehkä sen harkinnan pohjaksi naisille ja miehille saman kriteerin. Mielestäni kypsään ihmisyyteen, niin miehille kuin naisille, meille kaikille kansanedustajille, kuuluu kyky muodostaa oma maailmankuva ja arvomaailma, jonka pohjalta arvioimme erilaisia esitettyjä väitteitä myös kriittisesti ja toimimme sitten johdonmukaisesti oikeaksi kokemiemme asioiden puolesta enkä usko, että tämä kyky on kovinkaan paljon sukupuolesta kiinni.

Ed. M ä k e l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa pyysin vastauspuheenvuoron ed. Louvon puheenvuoroon, jossa hän erityisesti vetosi meihin naiskansanedustajiin järkevään ratkaisuun synnyttämiseksi. Hän sanoi, että on häpeäksi, mikäli asia päättyy huonosti, eli hänen kannaltaan ydinvoimakielteisesti. Itse kuitenkin katson niin, että me naiset saamme kyllä häveten katsoa peiliin, jos olemme puoltamassa ydinvoimalan rakentamista ja olemme tällä tavalla vaarantamassa tulevien sukupolvien elämän. Ymmärrän varsin hyvin, että maailmalla juuri naiset ovat vastustamassa ydinvoimaa, koska siihen liittyy tiettyjä terveystarpeita. Yleensä naiset mieluummin synnyttävät elämää kuin tuhoavat sitä. Siksi toivoisin, että tässä eduskunnassa naiset käyttäisivät järkeä eivätkä tekisi päätöksiä, joita joudumme häpeämään, eli en olisi valmis siunaamaan uuden ydinvoimalan rakentamista.

Ed. J a n s s o n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Louvo vetosi naisedustajiin ja toivoi heiltä järkevää ratkaisua. Tehtäväni, kuten ed. Mäkelän äsken mahdollisesti, ei ole puolustaa naiskollegoitani, mutta minusta ydinvoimasiassa ei ole kysymys sukupuolesta. Eduskuntahan on tässä asiassa päätöksentekopakon edessä sukupuolesta huolimatta.

Itse asiaan. Minusta tuntuu, että viidennen ydinvoimalaitoksen rakentaminen meillä alkaa muistuttaa vähän Ruotsin Jas-projektia. Kyseessä on kallis, teknisesti pitkälle kehittynyt ja laaja hanke. Ruotsin Jas-hanketta on kutsuttu poika-unelmaksi. Tämä asia minusta ei ole kenellekään unelma. Tämä on erittäin vakava kysymys. Meidän täytyy tehdä päätös, ja se tehdään ymmärtääkseni sukupuolesta huolimatta.

Ed. L o u v o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ministeri Pietikäiselle todeta, että tiedän toki, että hiilidioksiditoimikunta kokosessa on erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja, ja niitä ei ole vielä päätetty. Tiedän sen myös, että sillä aivan varmasti odotetaan suurella jännityksellä, mitä eduskunta tulee perjantaina päättämään ydinvoiman suhteen, koska ilman muuta sellaisen energiamuodon lisääminen, josta ei tule hiilidioksidia, josta ei tule rikin ja typen oksideja eikä raskasmetalleja, vaikuttaa suuresti kaikkiin meidän kansainvälisiin sopimuksiimme, ei vain Rion sopimukseen vaan myös Sofian sopimukseen typen oksidien vähentämisen suhteen. Kyllä minusta se on tällä lailla, aivan ehdottomasti. Tämä on nimenomaan oma perusteluni ollut sille, että kannatan ydinvoimaa. Haluan, että sellaista energiaa tässä maassa ja maailmassa tuotetaan, josta ei tule juuri näitä päästöjä, mitä edellä mainitsin. Tiedän, että ydinvoima on väliaikainen ratkaisu, mutta sitten kun kehitetään aurinko-, tuuli- ja muita energiamuotoja, joista ei tule hiilidioksidia eikä rikin ja typen oksideja eikä muita saasteita, niin sitten voimme luopua ydinvoimasta.

Minä haluan myös todeta, että en toki vähättele naisia. Haluan näille kaikille kollegoilleni sen todeta. Mutta kyllä meissä jokin ero on, koska todella kaikkien gallupien mukaan mieskansanedustajien enemmistö hyväksyy ydinvoiman. Miehet ovat enemmän teknisesti ja luonnontieteellisesti koulutettuja. En tiedä sitten, onko meidän koulutuksessamme vai yleensä asenteissamme jokin ero. Se on tosiasia. Se ei ole vain suomalainen ilmiö, vaan niin kuin kerroin, Ruotsissa aivan samanlainen. Minä pahoittelen tätä.

Ympäristöministeri P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ehkä se johtuu naisten kritiikkikyvystä hiukan enemmän kuin koulutustasosta, kun jopa olen kuullut naisista, joilla sattuu olemaan taloudellinen, tekninen tai luonnontieteellinen koulutus ja siltikin heillä saattaa olla jopa näihin kysymyksiin kantoja professoreilta kysymättä.

Mutta tarkennuksena näihin muihin päästöihin, lähinnä rikkidioksidin ja typen oksideihin, haluan vain tarkentaa sen näkökohdan, että rikkidioksidipäästöjen osalta ydinvoimaratkaisu ei tule vaikuttamaan todellisuudessa suuntaan tai toiseen sen takia, että meillä on oma kansallinen ohjelmamme, jolla kykenemme vähentämään omia rikkipäästöjämme 80 prosentilla. Valitettavasti se ei ole riittävästi sen takia, että 80 prosenttia siitä rikkidioksidista, joka aiheuttaa meillä

happamaa kuormaa, tulee meidän lähialueiltamme. Joten valitettavasti edes sillä kahdeksannella ydinvoimalla tätä kysymystä me emme kykene ratkaisemaan, toivottavasti sitten kahdenvälisellä sopimuksella ja siihen liittyvällä yhteistyöllä.

Mitä typen oksideihin tulee, olen kovin iloinen siitä, että olette huolestunut niiden määrästä. Siinä tosin voimatuotanto ei myöskään ole merkittävässä roolissa, vaan ennen kaikkea ne ongelmat, jotka ovat todella vaikeita, Sofian pöytäkirjan mukainen 30 prosentin vähennys, liittyvät liikenteeseen ja liikenteen jatkuvaan kasvuun. Ehkä toimimme tästä eteenpäin hyvin tehokkaasti yksityisautoilun vähentämiseksi ja myöskin energiaveron uudistamiseksi siihen suuntaan, että se ohjaisi taloudellisesti samaan suuntaan, ja myös tie- ja julkisen liikenteen politiikassa saamme täällä todella moninkertaisesti tuntuvia tuloksia. Otan mielelläni tämän yhteistyötarjouksen vastaan.

Ed. L a h i k a i n e n : Arvoisa puhemies! Näiden päivien aikana, joina energiapolitiittista keskustelua on tässä salissa käyty, on pyritty vetoamaan niin puolesta kuin vastaanakin joskus tunneperäisin argumentein ja ehkä useimmiten kuitenkin asiaperäisin argumentein. Joskus tämä keskustelu näyttää menevän myös nokkimiseksi asti ja jopa epäoleellisuuksiin. Kysymyshän ei ole sukupuolikysymyksestä, kun energiaratkaisua tehdään enkä halua siihen toki puuttua, mutta mielestäni se ei liity tähän keskusteluun. Minulla itselläni on ollut rauhallinen olo näiden kahden päivänä aikana, ja olen pyrkinyt suhtautumaan tähän asiaan järkipäisesti ja ehkä tapani mukaan rationaalisestikin ajatellen.

Energiapolitiikka on mielestäni meille keskeinen väline, kun tarkastelemme tulevaisuuttamme. Mikäli energian saantimme ei ole turvattua, saati se ei ole kilpailukykyistä tai ympäristömme kannalta turvallista, ei ole olemassa myöskään perusteita hyvinvointimme ylläpitämiselle. Epävarmuus energiaratkaisuissa ei kannusta teollisuutta eikä yrittäjätoimintaa työpaikkojen luomiseen. Siihen ei tosiasiaa ole mitään mahdollisuuksia. Juuri nyt keskellä syvintä lama- kierrettä olisi tämä keskeinen väline, energiakysymys, saatava kuntoon. On olennaista, että haemme tätä päätöstä tehdessämme vastauksia kysymyksiin, haluammeko kansantalouden kasvavan, maamme vaurastuvan, työllisyyden kohenevan ja hyvinvoinnin lisääntyvän. Mielestäni vastauksen näihin kysymyksiin tulee olla myönteinen.

Eniten ihmettelen niitä, jotka aiemmissa keskusteluissa ovat vaatineet elvytystä, sosiaaliturvaa ja hyvinvointia, ja nyt sitten, kun tilaisuus tarjoutuu ulkopuolisen rahan turvin, se linja ei enää pädekään. Enää ei liene kysymys hyvinvointimme turvaamisesta tai työllisyyden hoidosta. Ihmettelen kovasti sitä epäloogisuutta, joka tämän keskustelun yhteydessä on noussut tässä lississa esille.

Mielestäni sähkön tarve ratkaisee keskeisesti perusernergian tuotantotavan. Olen koettanut paneutua tähän kysymykseen monelta kantilta. Minua ei ole lobattu, vaan olen saanut olla ihan rauhassa asian kanssa ja muodostaa itse kantani. On jo tullut ilmi se, että energian kapasiteettivaje on noin 2 000 megawattia vuonna 2000 ja viisi vuotta myöhemmin 3 500 megawattia. Näin siitä huolimatta, että välttämättömät energiasäästötoimet olisivat erittäin tehokkaita ja valtioneuvoston asettamat energiasäästötavoitteet saavutettaisiin.

Talousvaliokunnan vähemmistön vastalauseessa esittämä perusteltu näkemys on, että osa tiedossa olevasta vajeesta voidaan kattaa fossiiliin polttoaineisiin ja kotimaiseen energiaan perustuvalla yhdistetyllä sähkön ja lämmön tuotannolla sekä vesivoimalla. Tämä kotimaisen energian varaan rakentuva tuotanto vaatii melkoista yhteiskunnan taloudellista tukea, siis tulonsiirtoa veronmaksajilta kotimaisen energiaraaka-aineen tuottajille. Lisäksi rajallisen lämmön tarpeen ja vesivoiman vähyyden johdosta noin puolet vajauksesta on katettava erillisellä sähkön tuotannolla. Tällöin vaihtoehtoina ovat ydinvoima ja hiilivoima sekä epätodennäköinen sähkön tuonnin mahdollisuus.

Suomessa ei voida luottaa pitkäaikaiseen sähkön tuontiin sen enempää Ruotsista kuin Venäjältä. Viimeksi mainitun epävarmuus näyttää vain päivä päivältä vahvistuvan. Norjan tai EY-maiden sähkön tuonnin varaan ei Suomessa toteutettavia investointeja voida myöskään rakentaa.

Tässä käydyssä energiakeskustelussa on käynyt ilmi, että meillä on halua ryhtyä tuottamaan energiaa kotimaisilla energiaraaka-aineilla. Tämä vaatimus on jossain määrin perusteltu, mutta se ei riitä perusvoimaratkaisuksi. Kotimaisen energian mahdollisuuksia tulee tutkia ja turvata sen mahdollisuudet kilpailukykyisesti palvelulla tarpeitamme. Mutta tässä yhteydessä meidän tulisi olla rikas, varakas valtio, jotta voisimme hoitaa tämän energiakysymyksemme näillä eväin kuin mitä täällä on useissa puheenvuorois-

sa esitetty. Sen lisäksi näen tästä syntyvän myös sellaisen vaaran, että tähän maahan on syntymässä uusi maatalouden menoautomaatti, joka ei kerta kaikkiaan myöskään sovi tähän tilanteeseen.

Täällä on keskusteltu energiansäästötavoitteista, ja olen sitä mieltä, että energiansäästötavoitteista ei tule tinkiä, vaan on edelleen satsattava kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka tukevat energian säästämistä ja sitä kautta sen riittävyttä myös.

Omalta osaltani olen tehnyt tässä energiakysymyksessä järkipäätöksen: Perusvoimaratkaisu, jonka taakse olen tämän keskustelun kuluessa asettanut, on viidennen ydinvoimalan rakentamisluvan antaminen. Se on itse asiassa se ainoa päätös, johon me täällä eduskunnassa voimme vaikuttaa. Sen jälkeen tulevat energiaratkaisut ovat muiden käsissä. Juuri hiilivoimaratkaisu olisi mielestäni kaikkein huonoin vaihtoehto ympäristönäkökulmasta katsottuna. Siitä syystä ydinvoimapäätöksen tekemisellä on voitava vaikuttaa siihen, että hiilivoimaa ei Suomeen rakenneta.

Mikä on sitten tuon perjantaina tehtävän päätöksen seuraus? Mitä tapahtuu, mikäli ydinvoimaratkaisua ei synny? Meillä on Suomessa jo nyt neljä ydinvoimalaitosta. Mikäli haluamme vastustaa ydinvoimaa, pitäisi meidän loogisuuden nimissä ryhtyä purkamaan jo entisiä aiemmin tehtyjä ratkaisuja ja näitä laitoksia, mikä toki on edessämme jo lähitulevaisuudessa vanhempien osalta. Tähän mennessä nuo neljä käytössämme olevaa laitosta ovat olleet turvallisia. Tekninen kehitys on johtanut siihen, että viidennen turvallisuus vain paranee. Samaa ei voida sanoa naapurimme laitoksista. Siksi haluankin, että voimme luopua kokonaan idästä tuotavasta energiasta. Mielestäni se on myös moraalikysymys.

Tähän ydinvoimaratkaisuun liittyy kysymys ydinvoimajätteistä, ja se on ollut itselleni asia, joka on teettänyt eniten töitä pohtiessani tätä asiaa. Minulle on selvinnyt, että Suomi on johtava maa kehitettäessä ydinjätteen säilyttämistä. Olen tutustunut mm. kauppa- ja teollisuusministeriön Kansainvälisellä atomienergiajärjestöllä teettämään arviointiin Suomen ydinjätehuolto-ongelmasta. Tämä arviointiryhmä on todennut, että Suomen ydinjätehuollon ohjelman tilanne ja laadukkuus, selkeä lainsäädäntö ja viranomaismääräykset, ohjelman tehokas organisointi sekä ydinjätehuoltolaitosten, kuten Olkiluodon luolan, rakentaminen ja käyttöönotto ajallaan ovat tehneet heihin suuren vaikutuksen. Erityisesti tämä ryhmä on arvostanut kunnianhimoisen

ydinjätehuolto-ohjelman menestyksestä toteutusta verrattain suppealla määrällä alan asiantuntijoita ja kohtuullisen alhaisin kustannuksin.

Myös se on mielestäni auttanut minua, että olen päässyt paneutumaan ydinjäteongelmaan ja sen ratkaisuun. Olen saanut selvitettyä itselleni, että ydinjätteiden ja niiden käsittelyn, kuljetuksen sekä loppusijoituksen aiheuttama osuus ihmiseen kohdistuvasta radioaktiivisesta säteilystä on keskustelussa kuvattu usein harhaanjohtavasti ja esitetty aivan väärää kertaluokkaa olevaksi. Sitä samaa on tapahtunut myös tässä eduskunnan keskustelussa.

Mutta siitä huolimatta ed. Ranta esitti tänään pensilauseumansa, jonka yhtenä kohtana on, että "ydinenergian käytön turvallisuus taataan hyödyntämällä parasta saatavilla olevaa alan teknologiaa ja että käyttöönottoluvan myöntämisen yhteydessä saadaan luvan hakijoilta hyväksyttävä selvitys jätteiden loppusijoituksesta". Olen sitä mieltä, että tuo osa ponnesta on erinomaisen hyvä. Olkoonkin niin, että vaikka työtä ydinjättekäselyn yhteydessä tehdään koko ajan, ei ole yhtään pahitteeksi, että työtä ydinjätteiden loppusijoittamiseksi aiennetaan siihen hetkeen, kun käyttöönottolupa viidennelle ydinvoimalalle myönnetään.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee perusvoimaratkaisun, joka tarjoaa meille työpaikkoja. Ratkaisu on myös keskeinen osa teollisuuspolitiikkaa, sitä uusteollistamista, jota me juuri nyt tarvitsemme tässä maassa. Pääomaltamme köyhänä maana meidän on kyettävä tarjoamaan kilpailukykyisiä edellytyksiä. Energia on sellainen. Nyt tehtävä perusvoimaratkaisu ei sulje pois kotimaisia energialähteitä, vaan päinvastoin luo myös näille ratkaisuille edellytyksiä. Mutta olen ed. Björkenheimin kanssa samaa mieltä siitä, että puu on niin arvokasta, ettei se jouda poltettavaksi.

Arvoisa puhemies! Kannatan omalta osaltani ed. Rannan tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Korkeaoja: Herra puhemies! Oma kannanmääritykseni ydinvoiman lisärakentamisluvan antamiseen perustuu arvioon seuraavista seikoista: 1) Suomen taloudellinen tila ja sähkön tarpeen muutos taloudellisen kehitystarpeen taustaa vasten, 2) erilaisten energiamuotojen saatavuus, ympäristövaikutukset ja taloudellisuus.

Suomen kansantalous on syvässä lamassa. Olemme pahasti velkaantunut kansakunta, jon-

ka työttömyysaste on katastrofaalisen korkea ja uhkaa jäädä korkealle tasolle. Tästä johtuen meidän on käynnistettävä kaikki — ja korostan tässä: kaikki — mahdolliset toimet työllisyyden parantamiseksi ja velkaantuneisuuden alentamiseksi.

Tunnettu tosiasia on, ettei työllisyystilannetta saada hyväksyttävälle tasolle pelkästään talouden kasvua vauhdittamalla, mutta samalla yhtä selvää on, ettei työllisyystilanteen oleellista korjaamista saada aikaan ilman voimakasta talouden kasvua. Sama pätee ilman muuta myös velkaantumiseen. Talouden kasvua tarvitaan tilanteen voittamiseksi.

Vattin arvion mukaan tarvittava 3 prosentin bruttokansantuotteen kasvu edellyttää 5 prosentin teollisuustuotannon kasvua ja se puolestaan 8 prosentin viennin kasvua. Tämä 3 prosentin bkt:n kasvu on ehdoton minimi työllisyyden kannalta, koska tämän suuruisen kasvun tuloksena työttömyyden arvioidaan vasta puolittuvan ensi vuosikymmenen alkuun mennessä.

5 prosentin kasvu teollisuudessa ei millään voi onnistua ilman huomattavaa sähkön tarpeen kasvua. Teollisuuden kasvun edellyttämiä investointeja ei myöskään saada syntymään ilman selkeää ja varmaa tietoa siitä, että edullista energiaa on varmasti saatavissa pitkälle tulevaisuuteen.

Tämän keskustelun kuluessa on useissa puheenvuoroissa vaadittu, että Suomen teollisuuden rakennetta olisi kehitettävä kohti vähemmän energiaa käyttävää suuntaa. Olen tästä asiasta samaa mieltä. Mutta kun tavoitteeksi on pakko asettaa, kuten totesin, mahdollisimman nopea kasvu, ei tällaista muutosta ole mitenkään mahdollista saada esitetyn aikataulun puitteissa. Meidän on siis rakennettava teollisuuden kasvu oman teollisen perinteemme pohjalta puunjalostuksen, metallin ja kemianteollisuuden kasvun varaan, eli runsaasti energiaa tarvitsevan teollisuuden varaan.

Toisaalta voidaan myös ympäristösyistä kysyä, eikö energiaintensiivisen tuotannon tulisi maapallolla juuri sijoittua meille, koska me Suomessa osaamme käyttää energiaa hyvin korkealla hyötysuhteella. Ympäristön kannalta esimerkiksi ruostumatonta terästä on mielestäni parempi tehdä Outokummun Tornion tehtaalla kuin esimerkiksi jossain entisessä sosialistisessa maassa, jossa energian kulutus tuotettua tonnia kohti on huomattavasti korkeampi, (Ed. Louekoski: Kaksinkertainen!) sillä ei kai kukaan usko, että tällaisia runsaasti energiaa edellyttäviä materiaaleja, kuten jaloterästä, lakattaisiin kokonaan tuotta-

masta, jos Suomi omasta puolestaan luopuisi näiden tuotteiden tuotannosta. Myöskin monet muut ympäristön kannalta myönteiset asiat, kuten esimerkiksi kierrätys, ovat monessa tapauksessa varsin runsaasti energiaa tarvitsevia.

Kun usein on hyvin kielteisessä sävyssä sanottu, että Suomesta ei saa tehdä energiaparatiisia, haluan tähän sanoa, että minun mielestäni kuitenkin on parempi, jos Suomi voisi olla energiaparatiisi, kuin että se olisi energiahelveti.

Herra puhemies! Tiivistäen totean, että velkaantuneena kansakuntana olemme ottaneet färsköttä, jonka johdosta olemme syöneet mahdollisuutemme valita, haluammeko tässä tilanteessa nopeaa vai hidasta talouskasvua. Velan ottaneen sukupolven on mielestäni itse pyrittävä hoitamaan velkansa, sitä edellyttäen ylisukupolvinen vastuun.

Edellisestä seuraava relevantti kysymys on, miten tarvittava lisäsähkö tuotetaan. Maakaasuvaihtoehto ei ole mahdollinen, kuten täällä on eri yhteyksissä esitetty, koska tässä vaiheessa — korostan tässä vaiheessa — Ruotsin ja Baltian alueella ei ole riittävää kiinnostusta putken yhteiseen rakentamiseen. Sitä paitsi en pidä mielekkäänä lauhdevoiman tuottamista maakaasulla. Sellainen hieno energialähde ja raaka-aine kuin maakaasu on minusta hyödynnettävä lauhdevoimaa paremmalla hyötysuhteella. Se siis sopii lämmön ja sähkön yhteistuotantoon, se sopii kemianteollisuuden raaka-aineeksi, mutta ei mielestäni poltettavaksi tavalla, jossa energiasisällöstä puolet menee mereen.

Jäljelle jää siis kaksi vaihtoehtoa: ydinvoima ja kivihiihi. Ympäristösyiden takia valitsen ydinvoiman. Ydinvoimavaihtoehto mahdollistaa myös sellaisen veropolitiikan soveltamisen, joka tukee kotimaisten energiavaihtoehtojen käyttöä. Tällaiset kotimaisen energian käyttökohteet voisivat olla ennen kaikkea pienten keskusten kaukolämpölaitokset.

Minulle henkilökohtaisesti kotimaisten energialähteiden käytön lisääminen on hyvin tärkeä asia. Kun ydinvoimavaihtoehdon valinta luo mahdollisuuden sellaisen energiapolitiittisen kokonaisuuden toteuttamiseen, jonka osana on kotimaisten uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen, mikä nyt on työn alla, on kaikin tavoin syytä toimia tämän kokonaisuuden toteuttamiseksi.

Herra puhemies! Muutama sana ydinvoimalaitosten mukanaan tuomista turvallisuusriskeistä. Tätä aiheittahan ei tässä keskustelussa voi sivuuttaa.

Minustakin kysymystä siitä, minkä lisäriskin viides ydinvoimayksikkö meille tuo, tulisi tarkastella nimenomaan siitä näkökulmasta, että kysymys on ydinvoiman lisärakentamisesta. Täällä on puhuttu jopa matemaattisten mallien tekemisestä. Olisi mielenkiintoista lähestyä tätä asiaa kysymällä esimerkiksi, minkälaisen prosentuaalisen lisän viidennen ydinvoimayksikön rakentaminen tuo, kun meillä on jo olemassa neljä kotimaista ja useita venäläisiä lähiympäristössä. Olematta mikään matemaatikko uskallan väittää, että onnettomuusriskin kasvaminen on verrattain pientä luokkaa.

On myös sanottu, että uuden ydinvoimayksikön rakentamisen mukanaan tuoma teknisen osaamisen lisääntyminen parantaa myös vanhojen ydinvoimalaitosten turvallisuutta, mikä asia lienee juuri näin kuten asia on esitetty. Eli uuden rakentamisella tuodaan lisää sellaista osaamista, joka omalta osaltaan lisää olemassa olevan ydinvoiman tuotannon turvallisuutta. Mitä tulee ydinvoimalaitoksen käytetyn polttoaineen ja muun jätteen käsittelyyn, viidennen yksikön mukaan tuleminen ei oleellisesti lisää myöskään niitä kustannuksia, joita meille joka tapauksessa syntyy, kun joudumme tämän ongelman hoitamaan. Itse asiassa tämä asia parantaa kokonaiskannattavuutta koko ydinvoimatuotannon osalta.

Herra puhemies! Lopuksi haluan vain todeta, että kannatan ydinvoiman lisärakentamismahdollisuuden antamista ja samalla edellytän, että kotimaisen energian käyttöä tukevat verotukselliset ja muut toimet toteutetaan viipymättä.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Esittellessäni talousvaliokunnan mietintöä tämän keskustelun alussa eilen luonnollisesti pidätydyin sellaisista kannanotoista, joissa olisin hyvin sanoin arvioinut sitä kantaa, jota valiokuntani enemmistö edustaa. Nyt, kun en puhu valiokunnan puolesta vaan omaan lukuuni, rohkenen poimia enemmistön kannanotoista pari kohtaa, joita tässä yhteydessä ja mietintöön kirjoitetulla tavalla esitettyinä pidän hämmästyttävänä.

Valiokunnan enemmistön kannanotot alkavat kasvihuoneilmiön käsittelyllä. Sen torjuntakeinoksi esitetään metsän istutuksia, maailmanlaajuisia metsänistutuksia. Mutta ajatus sitten ikään kuin katkeaa ja metsänistutusoperaatio jää yhdeksi energiapolitiikan, Suomen perusenergian tuotannon keinoksi.

Vähän myöhemmin valiokunnan enemmistö ottaa kantaa luonnontaloudellisesti kestävään energiastrategiaan ja kertoo sitten, että meillä

voidaan energian lisätarve tyydyttää uusiutuvan ja kotimaisen energiatuotannon sekä sitä tukevan energiatutkimuksen ja verotuksen avulla. Verotusta käytetään moneen asiaan lääkkeenä, mutta tässä yhteydessä ja näin esitettynä kannanotto on hämmästyttävä.

Olin jossain määrin harmissani, jos joissakin olosuhteissa olisin joutunut panemaan nimeni näitten kannanottojen alle. Tästä voi helposti, arvoisa valikoitunut kuulijakunta, päätellä, että olen kokonaan eri mieltä, ja oma kantani käsiteltävään kysymykseen varsin selvin sanoin ilmenee ensimmäisestä vastalauseesta.

Tässä vastalauseessa todetaan, että valiokunnan enemmistön "luonnontaloudellisesti kestävä energiastrategia" on Suomen kansantalouden kehityksen kannalta täysin kestävä. Tämän strategian seurauksena energian saannin varmuus heikkenee, energia kallistuu, eikä Suomi pysty toteuttamaan ilmansuojelua koskevia sitoumuksiaan jne. Tämä osa vastalauseesta on syytä tässä painokkaasti toistaa.

Kun ympäristöministeri Pietikäinen useaan otteeseen on meille kertonut, että viidennen ydinvoimalaitoksen rakentaminen ei merkitse Suomen ilmansaastetilastoissa sitä eikä tätä, on syytä lainata tässä yhteydessä tutkimusprofessori Matti Jantusen laskelmia kyseisestä asiasta. Professori Jantunen on Kansanterveyslaitoksen ympäristöterveysosaston tutkimusprofessori. Häntä on eduskunta kuullut aika laajasti asian käsittelyn yhteydessä, ja hänen sanottavansa on hyvin painavaa. Hän hyvin selkeästi katsoo, että Suomi ei voi pitää kiinni ns. Rion sopimuksesta, jos energiapoliittikka jatkuu nykyisellään. Edes viidennen ydinvoimalaitoksen rakentaminen ei tilannetta niin ratkaisevasti paranna kuin mihin olemme kansainvälisesti sitoutuneet. Se on aivan toisenlainen lähtökohta kuin ministeri Pietikäisellä, joka sanoi, että viidennen ydinvoimalaitoksen rakentaminen meille ei merkitse esimerkiksi hiili-dioksidipäästöjen osalta sitä eikä tätä. Se on väärä kanta. Ministeri on yksinkertaisesti väärässä. Valitettavasti hän ei ole nyt täällä paikalla, kun tästä asiasta voisimme tarkemmin keskustella.

Professori Jantunen on laskenut, mitä olisi merkinnyt, jos meillä vuodesta 1988 alkaen olisi käytetty perusvoimatuotannossa kaikissa yli 40 000 asukkaan kaupungeissa hiili-, turve- ja öljylaitosten sijasta lämmön ja sähkön tuotantoon tämän vuoden teknillisiin ratkaisuihin perustuvia maakaasukombivoimalaitoksia, niitä, joista ed. Korkea- ja minua ennen täällä puhui, sellaisia yhdistelmälaitoksia, jotka ovat nykytek-

niikan mukaisia ja joita voi ajatella tulevaisuudessa, jos maakaasua riittävästi saadaan, Suomessa käytettävän. Jos näin olisi menetelty, Suomen vuoden 1988 nettopäästö olisi ollut 32 miljoonaa tonnia vuodessa, siis 4 miljoonaa tonnia eli 15 prosenttia nyt toteutunutta päästö määrää suurempi. Tämä osoittaa hyvin selvästi, että ydinvoimaloilla on käytännön esimerkin valossa selvä päästöjä vähentävä vaikutus. On ihmeellistä, ettei vastaisuudessa uusilla laitoksilla olisi samaa vaikutusta. Totta kai niillä on. Ministeri on erehtynyt. Tämän tiedon perusteella haluan tässä tehdä sen johtopäätöksen, että Suomi ei yksinkertaisesti pysty toteuttamaan sitoumuksiaan ilmansuojelun alalla, jos ratkaisu on ydinvoiman lisärakentamiselle kielteinen.

Kun tähän asiaan näin kovasti otan kantaa, haluan kuitenkin todeta, että energiapoliittikka on vissi kokonaisuus. Siinä on erotettava perusvoimatuotanto ja sitä täydentävät tuotantomuodot. Tulevaisuudessakaan Suomi ei voi rakentaa energiapoliittikkaansa pelkästään ydinvoiman varaan, vaan sitä täydentämään tarvitaan mitä erilaisimpia energian tuotannon muotoja. Keskustelussa usein esillä ovat olleet dieselvoimalaitokset ja Ahlströmin kattilat. Puun jäteliemien ja jopa turpeen käyttöä on hyödynnettävä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Mutta näillä tuotantomuodoilla on vain täydentävä alueellinen tai paikallinen merkitys. Tämä tosiasia on jäänyt liian paljon varjoon tässä keskustelussa. Itse olen sitä monessa vastauspuheenvuorossani toistellut mutta ilmeisestikin huonolla menestyksellä. Seuraava puhuja on taas puhunut niin kuin ei olisi asiasta koskaan kuullutkaan.

Eräs varsin tärkeä yksityiskohta, joka keskustelussa myös on jäänyt liian vähälle huomiolle, on se, mikä on se energiantuotantotapa, joka Suomessa parhaiten edistää sellaisen kotimaisen raaka-aineen kuin puun käyttöä. Äsken lainaamani professori Jantunen artikkelissaan, jossa hän käsittelee energiaratkaisua, kertoo, että puun osuus Suomen energiataseessa on 13 prosenttia. Se on suurempi kuin ainoassakaan toisessa teollisuusmaassa. Puulla tuotetaan Suomessa enemmän energiaa kuin hiilellä tai maakaasulla. Suomi on myös maailman suurin puun energiatekniikan viejä. Puu ei Suomessa siis ole tutkimaton tai kokeilematon vaihtoehto. Puun energiakäyttö on meillä löytänyt teknillis-kaupallisen optimin, jossa puusta poltetaan vähiten arvokkaat osat, selluteollisuudessa jäteliemi ja koko puuteollisuudessa kuori jnp.

Jos perusvoimaratkaisu on kunnossa ja jos energiaa on riittävästi, se on talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan se ratkaisu, joka eniten tuo puuta, suomalaista uusiutuvaa luonnonvaraa, teollisuuskäyttöön, ja mikä tärkeintä, eniten myös energiakäyttöön. Puu on sellainen polttoaine, jonka keräilyjärjestelmää ei kannata pelkän polttoaineen saamiseksi kehittää. Se on yksinkertaisesti liian kallista. Tästä asiasta käytti täällä sattuvan puheenvuoron talousvaliokunnan varapuheenjohtaja ed. Björkneheim, joka, toistettakoon se vielä kerran, kertoi, ettei edes maatalossa viljelijän kannata omasta metsästään hakea jättepuuta polttoaineeksi. Se on aika hyvä todistus siitä, kuinka kannattavaa tai hyödyllistä tämän polttoaineen käyttäminen on. Mutta muun teollisen toiminnan ohessa puuta voidaan käyttää erittäin mittavassa määrin myös energiatuotannon raaka-aineena. Tätä seikkaa en ole huomannut täällä keskustelussa kovinkaan paljon painotettavan.

Kolmas seikka, johon vielä kiinnitän arvoisien kuulijoiden huomiota, on naapurimaiden energiapolitiikka, naapurimaiden ratkaisut.

Norjaa täällä on laajasti kadepdittu. Sehän tuottaa sähkönsä kokonaan vesivoimalla ja myy öljy- ja kaasuvarama muualle eikä salli omalle maalleen rakennettavan edes kaasuvoimalaitoksia, joiden vientituotteena olisi sähkö, koska kaasupoltettuna aiheuttaa hiilipäästöjä, ja niitä Norja ei mielellään omalle tililleen ota. Saattaisi ottaa, jos sähkön ostaja suostuisi siihen, että ilman-saaste luettaisiin ostajan piikkiin. Tätä on ehdotettu mm. suomalaisille, kun keskusteluja on käyty Norjan kaasusta, sen hankkimisesta Suomeen.

Ruotsissa runsas puolet sähköstä tehdään ydinvoimalla ja toinen puoli vesivoimalla. Keskustelussa on kaipaillut Suomeen sellaista energiaveroratkaisua, joka rankaisisi hiilen käyttöä voimatuotannossa samalla tavalla kuin Ruotsissa on asianlaita. Se on mielenkiintoinen esimerkki ja vertailukohde. Ruotsissahan kivihiiilen verotuskohtelu on energiapolitiikassa lähes yhdenkertainen, koska sitä ei esimerkiksi sähkön tuotannossa lainkaan käytetä. Suomessa tilanne on toinen ja muuttuu vielä paljon huolestuttavammaksi, jos ratkaisu ydinvoimaan nähden perjantaina on kielteinen.

Saksastakin täällä on paljon puhuttu. Saksan sähköstä tuotetaan lähes puolet kivihiihellä ja ruskohiihellä, ja se on Saksan energiapolitiikan trauma. Saksalaiset maksavat hiilestä yli kolme kertaa maailmanmarkkinahinnan. Hiiliteollisuuden palveluksessa Saksassa on noin 450 000 työnteki-

jää. He vertasivat viimeksi asiasta heidän kanssaan keskustellessani, Suomen olot kun he hyvin tuntevat, tukijärjestelmäänsä Suomen maatalouteen. Jonkinlaista sukulaisuutta näillä tukijärjestelmillä tosiaan on. Saksassa ei ole mahdollisuutta ajaa alas hiiliteollisuutta juuri siitä syystä, että sille väestönosalle, joka saa elantonsa tuosta teollisuudesta, ei ole tarjolla varsinkaan tämänhetkisen lamatilanteen aikana muuta.

Sen sijaan saksalaiset katsovat hyvin tarkasti Norjan suuntaan ja ovat sieltä hankkimassa maakaasua. Hinta, jonka he nykyisissä oloissa hiilen hinnan ollessa todella korkea voisivat maakaasusta maksaa, merkitsee sitä, että Norja kaasun myyjänä ei ole kovinkaan kiinnostunut Suomen suunnasta. Kun Ruotsi on tuossa välissä Norjan kaasua ajatellen, ja Ruotsin hallituksen kanta on kaasuputken vetämiseen Norjasta Suomeen sellainen, että äyriäkään ei olla valmiita siihen sijoittamaan nykyisen hallituksen toimesta, puheet Norjan maakaasun nopeasta saamisesta Suomeen energiatilannetta helpottamaan ovat jokseenkin tyhjän päällä. Lisäksi on tiedossa, että vaikka Ruotsissa hallitus vaihtuisi, ei sosiaalidemokraattisen tulevan hallituksen kanta miksiäkään Ruotsin energiapolitiikkaa muuta. Niin että suomalaisten on tässä suhteessa tyydyttävä omiin ratkaisuihin.

Tanskan osalta täällä on pidetty esillä sitä aktiivisuutta, jolla Tanska tuottaa sähköä tuulivoimalla. Tosiasiassa Tanskassa tuotetusta sähköstä tuulivoimalla valmistetaan ilmeisestikin runsas 3, ehkä 4 prosenttia. Kaikesta Tanskassa käytetystä sähköstä tuulella valmistetun sähkön osuus on alle 2 prosenttia. Loppu tuodaan ulkomailta tai valmistetaan fossiililla polttoaineilla. Tämän kaltainen suhde on aika merkkinen silloin, kun Tanskaa pidetään jollakin tavalla ihanteena sen suurten tuulimyllyjen takia.

Venäjän tilanteesta täällä on puhuttu ilmeisesti jo riittävästi. Omasta puolestani voin vain toistaa, että yhtään Venäjän voimalaitosta ei varmaankaan suljettaisi sen takia, että meille rakennettaisiin lisää ydinvoimaa. Mutta se seikka, että jokin haaveri, käyntihäiriö tai oma tarve saisi venäläisen sähkön myyjät muuttamaan mielensä Suomen toimitusten suhteen, on riski meidän energiapolitiikassamme. Tämänhetkiset kauppasopimukset menevät umpeen vuosikymmenen lopussa. Ja vaikka uuden ydinvoimalaitoksen rakentamispäätös tehtäisiin pikatahtia nyt alkavana talvikautena, on selvää, että uusi voimalaitos ei ole kaupallisessa käytössä ennen näitten sopimusten umpeutumista. Toisin sanoen nyt on jo

otettu riski, joka on Suomen energiapolitiikan kannalta tarpeeton.

Keskustelussa on myös sanottu, että maailmalla Suomi on ainoa, joka keskustelee vakavasti uuden ydinvoimalaitoksen rakentamisesta. Tämä tieto on perin juurin väärä. Koko maailman tilastoissa tällä hetkellä on joko rakenteilla, tilauksessa tai suunnitteilla 130 ydinvoimalaitosta — 130 ydinvoimalaitosta!

Ed. M ä k e l ä : Arvoisa puhemies! Kymmenen, kymmenen, ehkä satojenkin täällä käytettyjen viidennen ydinvoimalan rakentamista koskevien puheenvuorojen jälkeen on täysin mahdollista löytää asian tiimoilta mitään uutta sanottavaa tai täytyisi olla todellinen taikuri. Päätös, jota juuri nyt ollaan tekemässä, on kuitenkin niin merkittävä ja kauaskantoinen ratkaisu, että vaikei uutta sanottavaa löytyisikään, niin jokainen varmasti meistä kansanedustajista haluaa ilmaista asiasta näkemyksensä ja tallettaa mielipiteensä pöytäkirjoihin historian tarkasteltavaksi ja dokumentiksi, josta sitten aikanaan voimme nähdä, olivatko tekemämme päätökset viisaita.

Emme viidennen ydinvoimalan rakentamispäätöksellä ole tekemässä perusvoimaratkaisua vain tähän päivään vaan todella kauas tulevaisuuteen, jopa satojen, ehkä tuhansien vuosienkin päähän. Me jokainen varmasti haluamme jättää jälkipolville perinnöksi jotakin, jotakin itsestämme. Haluammeko jättää kuolemanvaarallisia ydinvoimaloita ja Suomen maaperään kätettyjä säteileviä jätteitä, riippuu perjantaisesta päätöksestämme. Itse en halua olla mukana myönteisessä ydinvoimapäätöksessä, vaikkakin eduskuntapaikan menettämisen vuoksi tiedän monien kanssani kielteisellä kannalla olevien pyöritäneen jo pyhät sanansa ja vaihtaneen mielipidettänsä ydinvoimamyönteiseksi. Itse en aio tähän sortua.

Painostus ja yhteydenotot erityisesti vasemmistovoitoilta ammattijärjestöiltä ovat olleet melkoisia, ja meidät, jotka emme hyväksy ydinvoimaa, on leimattu takaperoisiksi päreitten polttajiksi ja teollisuuden toimintamahdollisuuksien tukahduttajiksi. Surullista käydyssä keskustelussa niin täällä eduskunnassa kuin erilaisissa kansanedustajille tarkoitetuissa lobbaustilaisuuksissa on ollut vastustajien leimaaminen kehityksen jarruksi, ja ennen kaikkea meidät on leimattu työttömien vihollisiksi. Ydinvoimapäätöstä on pitkälti perusteltu työllisyysperusteilla, ja tietysti ydinvoiman vastustajien on katsottu viis veisaavan puolen miljoonan työttömän ihmisen

tuskasta. Ydinvoimalan rakentamisen on väitetty tuovan maahamme kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja. Nyt massatyöttömyydeksi nousseiden työttömyyslukujemme aikana on erittäin helppo vedota työllisyysnäkökohtiin ydinvoimapäätöstä tehtäessä ja luoda mielikuvia työttömyyden ratkaisemisesta ydinvoimalapäätöksen yhteydessä.

Valitettavasti vain keskustelun kuluessa ei ole välitetty kertoa, että uuden ydinvoimalan rakentaminen ei suinkaan ole ainoa työllistämiskeino. Vaihtoehtoisten kotimaisten energiamuotojen käyttö luonnollisesti luo myös uusia työpaikkoja, ja mikä parasta, ne ovat olemassa vaikka välittömästi. Uuden ydinvoimalan rakentaminen sen sijaan tuo työpaikat vasta tulevaisuudessa, eikä se näin auta tämän päivän työttömiä, vaikka juuri tällä perusteella ydinvoimalan rakentamista ajetaan.

Täällä eduskunnassa käytettyjä puheenvuoroja kuunnellessa olen ajatellut, että kunpa edustajat yhtä ponnekkaasti ajaisivat muitakin työllistäviä vaihtoehtoja kuin nyt työllisyyttä lisääväksi väitettyä ydinvoimalan rakentamista. Jos nyt halutaan tehdä työllisyyttä tukevia ratkaisuja, päätettäköön kotimaisten energiamuotojen käyttämisestä. Jo pelkästään Pohjois-Suomessa esimerkiksi vesivoiman jatkorakentaminen loisi merkittävän määrän työpaikkoja puhumattakaan hajautetusta energian tuotannosta, joka työllistäisi ihmisiä ympäri Suomea.

Ydinvoimalla on varmasti monia hyviä puolia, joihin täällä useissa puheenvuoroissa on vedottu, mutta hyvät puolet ovat vahvoilla vain silloin, kun kaikki menee suunnitelmien mukaisesti. Todellisuudessa ja käytännössä on voitu kuitenkin todeta, että aina kaikki ei sujukaan suunnitelmien mukaan, ja silloin, kun sattuu ongelmia, ovat seuraukset suunnattomia, kuten itärajan takaisista onnettomuuksista olemme voineet todeta. Kuka silloin kantaa kaikista seurauksista vastuun ja kuka pystyy korvaamaan ne inhimilliset kärsimykset, joita onnettomuuksien seurauksena syntyy?

Ydinvoimassa on monia suuria ongelmia, joista osa on vielä ratkaisemattakin. Ydinvoiman ongelma on mm. sen massiivisuus ja jäykkyys. Kerran käynnistettyä laitosta ei aivan helposti pysäytetä. Reaktoria on jäähdytettävä, ja jätteesä on huolehdittava. Ydinvoima tarvitsee myös joukon oheisvoimaloita. Ydinenergian ympäristöhaitat ovat reaktorionnettomuudet, ydinjätteiden loppusijoitus ja yli-ikäisten ydinvoimaloiden käytöstä poistaminen.

Ydinjätteiden hautaaminen maaperään ei ole ongelmatonta ja riskitöntä, eikä mielestäni riittävästi ole keskusteltu edes tästä asiasta. Pelkääntään jo maan eläminen huolestuttaa tässä yhteydessä. Erittäin merkillepantavaa on se, että jätteitä ei kukaan haluaisi maaperäänsä, ei esimerkiksi Eurajoki, joka mielellään ottaisi voimalan vedoten työllisyysnäkökohtiin, mutta jätteitä ei sekään haluaisi omaan maaperäänsä.

Omassa kotiläänissänikin on kuntia, jotka ovat listalla jätteiden sijoituspaikaksi. Pelkään todella, että köyhyyden kourissa painiskelevat kunnat sortuvat rahapulassaan vastaanottamaan jätteitä, mikä huonossa taloustilanteessa saattaa tuntua kuntien mielestä pelastavalta oljenkorrelta. Tuntuu kauhealta, että jäteongelmaa mietittäessä jotkin kunnat unelmoivat ydinjätteiden loppusijoituksesta kuntaan tulevien korvausten toivossa, vaikka asukkaat saattavat voimakkaasti vastustaa hanketta.

Myös työllisyysnäkökohdilla on yritetty vaikuttaa myönteisen päätöksen syntymiseen myös jäteasiassa. Jäteongelmia ei myöskään ratkaise suomalaisten jätteiden vieminen Venäjälle, jolla ratkaisulla on yritetty lakaista jäteongelma maton alle tai Laatokan aaltoihiin. Me tiedämme varsin hyvin itäisen naapurimme jäteongelmat ja jätteenkäsittelymenetelmät. Olisikin moraalitonta yrittää tätä jätteidenhävitystemppeä.

Arvoisa puhemies! Vaikka puheenvuoroni ei ole pitkä eikä edes kovin syvälle luotaava, jo lyhyessä puheenvuorossa voi nostaa esille monia ydinvoimaan liittyviä ongelmia ja todellisia riskitekijöitä. En edes puutu tiedossani oleviin ongelmiin nykyisissä voimaloissa, jotka ovat ikääntyneitä. Ikä on tuonut niihin omat vikaansa, joista mm. SMP:n eduskuntaryhmä on saanut tietoa.

Luetuani, kuunneltuani ja saatuani monipuolista tietoa ydinvoimasta olen tullut yhä vakuutuneemmaksi, että viidettä ydinvoimalaa ei tule rakentaa, vaan jos me tarvitsemme lisää energiaa, on se saatava muilla vaihtoehdoilla kuin ydinvoima. Kannatan kotimaisten energiavaihtoehtojen käyttöä, puuta, turvetta, haketta, tuulta, aurinkoa ja vesivoimaa, pohjoisten jokien jatkorakentamista. Jatkorakentaminen on välttämätöntä, eikä Vuotoksen allasrakentamista saa siirtää eikä Ounasjoki-lain purkamista.

Tässä yhteydessä en voi myöskään olla katso-matta kokoomuksen suuntaan ja ihmettelemättä sitä, miksi kokoomus yrittää koplata kotimaiset energiaratkaisut ydinvoimalarakentamisen yhteyteen. (Ed. Lamminen: Katsokaa tänne päin!) —

Siellä on kokoomuksen edustaja, joka varmasti voi vastata tähän.

Myös maakaasu, josta on puhuttu useaan otteeseen, on varteenotettava vaihtoehto, eikä esteitä maakaasun saamiseksi Norjasta Suomeen saa olla. Energian saanti on jatkossakin turvattava mutta ei ydinvoimalla vaan muilla, turvallisemmilla vaihtoehdoilla.

Arvoisa puhemies! Monet puhujat ministereitä myöten ovat ydinvoimakeskustelussa ilmaisseet itseään erittäin epäselvästi ja antaneet kansalle kuvan todellisista takinkääntäjistä ja sanansyöjistä. Itse en halua kuulua tähän takinkääntäjien veljeskuntaan vaan ilmoitan edelleenkin vastustavani viidennen ydinvoimalan rakentamista, kuten viimekesäisessä äänestyksessäkin ilmoitin.

Yhteenvetona totean ydinvoiman olevan piirullinen perintö, enkä halua olla jättämässä jälkipolville tällaista perintöä. Turvallisuusriskit ja jäteongelmat pelottavat minua, ja siksi tulen äänestämään perjantaina uuden ydinvoimalan rakentamista vastaan. Itselläni asiaan on todella vain yksi kanta eli kielteinen. Parhaat salissa tosin tuntuvat pystyvän ilmaisemaan itseään monimuotoisemmalla tavalla, mistä parhaan esimerkin antaa maamme kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen, joka kannattaa ydinvoimalan rakentamista, vastustaa ydinvoimaa ja ilmoittaa vielä olevansa maakaasumies, esittää hankkeen eteenpäinmenoa mutta toivoo sen kariutuvan. Ei ihme, jos koko ydinvoima-asia on saanut ihmeellisen kuvan, kun edes asiaa esittelevä ministeri ei oikein tiedä, mitä haluaa.

Toivottavasti ensi perjantaina jokainen vastuullisesti salissa miettii kantaansa, ei kumartele ketään, ei alistu uhan alle eikä kenenkään painostuksen alle vaan noudattaa omaa mielipidettään. Takinkääntötemput eivät lisää eduskunnan arvostusta. Sen tekevät vain järkevät päätökset eli ydinvoiman lisärakentamisen vastustaminen.

Ed. J o k i n i e m i: Herra puhemies! Perusvoiman eli sähkön edullinen saanti on jatkossakin turvattava. Siitä lienemme yksimielisiä. Meillä suurin sähkön käyttäjä on teollisuus, joka saa sähkönsä erittäin edullisesti Suomessa, ellei kaikkien edullisimmin koko Euroopassa. Vuonna 1992 pk-teollisuus sai sähkön hintaan 18,1 penniä kilowattitunnilta, kun esimerkiksi Norjassa hinta oli 25,6 penniä kilowattitunnilta. Saksassa teollisuuden maksama hinta oli yli kaksinkertainen eli 41,6 penniä kilowattitunnilta. Ruotsinkin hinta oli yli 4 penniä Suomen hintaa kalliimpi. Koko energian käytöstä teollisuuden osuus vuonna

1992 oli 46 prosenttia. Lämmitykseen kului energiaa toiseksi eniten, mikä teki tasan puolet teollisuuden käyttämästä määrästä. Suurimmat sähkön käyttäjät ovat metallinjalostus- ja puunjalostusteollisuuden piirissä. Nämä ovat myös vientiteollisuutemme pääviejät. Sähkön hinta vaikuttaa ratkaisevasti näiden tuotteiden kilpailukykyyn.

Kansantaloutemme vielä kasvavat ulkomaanvelat voidaan maksaa ainoastaan vientiteollisuustuotteilla sekä myymällä matkailupalveluja ulkomaille. Omasta sähkön tuotannostamme tuotamme jo nyt tasan kolmanneksen ydinvoimalla. Tuontisähkön määrä vuonna 1992 oli reilusti toistakymmentä prosenttia eli 8,9 terawattituntia, kun sähkön kokonaiskulutus oli 62,9 terawattituntia. Melkoinen osa tästä tuontisähköstä on lähtöisin Venäjältä epävarmoista ydinvoimaloista.

Minkä vuoksi hallitus on päättänyt ydinvoimaan perusvoiman lisäyksessä? Kaasu on vaihtoehto, joka hyvin usein on täälläkin keskusteluissa tuotu esille, mutta tehtyjen selvitysten mukaan kaasu ei olisi ainakaan vielä kymmeneen vuoteen ratkaisuvaihtoehto perusvoimakysymyksessä. Suurimmat kaasuesiintymät lähialueellamme ovat Pohjanmerellä Norjassa ja Barentsinmerellä Venäjällä. Jommasta kummasta tulisi kaasu johtaa putkea pitkin maahamme. Mutta yksin meillä ei ole taloudellisia edellytyksiä tällaista hanketta toteuttaa.

Kaasukaan ei ole ongelmaton päästöjen suhteen, vaikka haitat ovat huomattavasti vähäisempiä kuin esimerkiksi kivihiilellä. Kaasu on suhteellisen turvallinen, ja siihen liittyvä teknologia on helposti hallittavissa, joskin riskialtius toimistusten katkaisemiseen on kuitenkin kriisitilanteissa otettava huomioon. Näin ollen kaasu ei ole ratkaisu tämän hetken ongelmiin.

Hiilivoimalat ovat mahdollisia, mutta yhden ydinvoimalan sijaan tarvitsisi rakentaa kolme suurta Meri-Porin kaltaista hiilivoimalaa. Hiilen haittana ovat kuitenkin kaikkein suurimmat haittapäästöt ennen kaikkea rikin osalta.

Vesivoima olisi kaikkein saasteettomin ja edullisin perusvoimaratkaisu, mutta meidän vapaana olevat koskemme on lähes kokonaan rakennettu. Vuotos-kysymyskin on vielä hiukan auki. Näin ollen vesivoima jää lähinnä tasaavaksi vaihtoehdoksi.

Arvoisa puhemies! Kotimaisilla energialähteillä ei kyetä ratkaisemaan perusvoimakysymystä. Ne kilpailevat lähinnä öljyn ja hiilen kanssa. Turveraaka-ainetta meillä olisi runsaasti. Turve-

voimalat ovat taloudellisesti kannattavia ainoastaan, mikäli lauhdelämpö pystytään käyttämään hyväksi esimerkiksi kaupunkikeskusten lämpölähteenä, tai sitten ne tarvitsevat varsin runsasta subventiota. Tekniikka meillä hallitaan sekä turpeen hyötykäytön osalta että sen polttotekniikassa. Turpeestakin aiheutuu jonkin verran päästöhaittoja. Toisaalta turve on hyvin hitaasti uusiutuva luonnonvara ja maailmalla tulevaisuudessa saattaa olla sille käyttöä paljon arvokkaampiinkin kohteisiin kuin polttoaineena, kuten kasvualustana.

Polttohakkeella on paikallista käyttöä taajama- ja teollisuuskäytössä, lämmön tuotantoon sekä pieneköinä yksikköinä sähkön tuotantossa. Ennen kaikkea polttohakkeet ovat kannattavia sahalaistosten yhteydessä. Tältä osin suomalainen tekniikka on maailman huippua. Hake on nopeasti uusiutuvaa luonnonvaraa, ja kansantaloudellisesti on erittäin myönteistä, että kasvatushakkuiden ja metsänhoitotöiden yhteydessä jäävä markkinaton puu voidaan hyödyntää. Mutta perusvoimakysymystä emme voi polttohakkeellakaan ratkaista, sillä hakkeen tuottama sähkön määrä jää kovin pieneksi ja paikalliseksi.

Ympäristöystävällisimmät vaihtoehdot, tuuli-voima ja aurinkoenergia, ovat hyötysuhteiltaan tavattoman vaatimattomia. Niiden merkitys jää paikalliseen sähkön tuotantoon esimerkiksi saaristossa, minne sähkölinjan vetäminen on tavattoman kallista.

Seuraavassa perustelen, minkä takia olen päättänyt ydinvoiman lisäämisen kannalle. Meillä on jo ennestään olemassa neljä ydinreaktoria kahdella paikkakunnalla: IVO:lla Loviisassa ja Teollisuuden Voima Oy:llä Eurajoen Olkiluodossa. Meillä on ammattitaitoinen ja osaava alan henkilöstö, joka osaa käyttää ydinvoimaloita. Suomen ydinvoimalat ovat olleet käyttövarmimmat koko maailmassa. Tällä kertaa kysymyksessä on luvan antaminen viidennen ydinvoimalan rakentamiseksi. Käytännössä luvan myöntäminen tarkoittaisi jommankumman ydinvoimalan laajentamista.

Ydinjätteen varastointi on vaikea asia mutta ei ratkaisematon. Suomessa on hyvä ja luja kallio-perä, joka on turvallisimpia ydinjätteen säilytyspaikkoja maailmassa. Meillä ei ole maanjäristyksiä eikä mannerlaattojen liikkumisia. Kuitenkaan en ole missään tapauksessa valmis sijoittamaan tänne muiden valtioiden ydinjätteitä.

Ydinvoimalalla on pitkä toiminta-aika kerta-latauksella. Näin ollen voimalat eivät ole herkkiä suhdannevaihteluille. Suomessa teollisuudella on

edullisin sähkön hinta Euroopassa, kuten aikaisemmin totesin. Tämä tulee turvata jatkossakin. Se on tämän hetken tietämyksen mukaan mahdollista ainoastaan ydinvoimalla.

Kauemmassa tulevaisuudessa kaasu on todennäköinen perusvoimaratkaisu. Sitä tuotaisiin meille putkea pitkin joko Pohjanmereltä Norjasta tai Barentsinmereltä Venäjältä sitten, kun saamme tähän kumppaneita mukaan. Nyt meidän tulee tehdä päätös ydinvoimalan lisärakentamisesta. Tällä me turvaamme vuosisadan vaihteen sähköenergiantuotantomme. Tuolloin päättyy myös sähköntuotantopimuksemme. Tuontimäärään on vastannut suurin piirtein kymmentä prosenttia koko sähkön kulutuksestamme. Jatkossa meillä on mahdollisuus uusiin perusvoimaratkaisuihin. Siinä mielessä päätös olisi siirtymäkauden päätös, kuten kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen tiistaina puheenvuorossaan totesi.

Ydinvoiman haittoja ei ole syytä aliarvioida. Todella suuren onnettomuuden riski on olemassa, joskin erittäin harvinainen. Tältä emme voi välttyä, vaikka maassamme ei olisi yhtään ydinvoimalaa. Tämän Tshernobyl meille todisti. Jätteen varastointi on kallista, mutta kokonaisuus huomioon ottaen kohtuullista.

Varsinainen ydinvoimalan käyttö työllistää varsin vähän erikoishenkilöstöä, mutta rakennusaikana on laskettu kuitenkin tarvittavan 35 000 henkilötyövuotta. Ydinvoimalan rakentaminen kestää varsin pitkään. Päätöksestä kuluu 7 vuotta, ennen kuin voimala on tuotantotoiminnassa. Tämän vuoksi meidän tulee arvioida tilannetta vuosisadan vaihteessa eikä juuri tämän päivän tilannetta päätöstä tehdessämme.

Seuraavassa suora lainaus valtiovainvaliokunnan mietinnöstä hallituksen tulo- ja menoarvioesityksestä vuodelle 1993: "Valiokunnan käsityksen mukaan hallituksen olisi saatettava ajan tasalle energian tulevaa tarvetta koskevat arviot ja valittava ne keinot, joilla voidaan tyydyttää todettu energiatarve siten, että otetaan huomioon asetettavat teollisuuspoliittiset päämäärät sekä lisäksi myös ne ympäristöpoliittiset päämäärät, joihin on kansainvälisesti sitouduttu." Valiokunta edellytti, että hallitus tekee pikaisesti tarvittavat energiapolitiittiset ratkaisut. Tätä edellytti myös koko eduskunta.

Valtiovainvaliokunta antoi lausunnon talousvaliokunnalle hallituksen periaatepäätöksestä ydinvoimalayksikön rakentamisluvasta. Tämän lausunnon valmisteli valtiovainvaliokunta varten sen kauppa- ja teollisuusjaosto. Jaostossa kuultiin kymmeniä teollisuuden ja elinkei-

noelämän sekä eri ammattijärjestöjen edustajia. Kaupan ja teollisuuden osalta yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki tahot olivat luvan myöntämisen kannalla. Näin oli myös erään pienhköön haketta ja turvetta käyttävän lämpövoimalan johtaja. Luonnollisesti dieselvoimaloita edustavan yhtiön edustaja piti tarpeettomana ydinvoiman lisärakentamista.

Arvoisa puhemies! Edellä esitettyyn viitaten olen tullut vakuuttuneeksi vielä yhden ydinvoimalan rakentamisen tarpeellisuudesta tässä tilanteessa. Luvan myöntäminen ei ole pitkän tähtäimen energiapolitiittinen linjaus, vaan jatkon osalta on ratkaisut pyrittävä löytämään ei-ydinvoimavaihtoehtoista. Siihen suuntaan meidän on pyrittävä vaikuttamaan myös kansainvälisillä foorumeilla. Ymmärrän hyvin ydinvoiman vastustajien kannan lähinnä turvallisuuskysymyksissä. On kuitenkin muistettava, että emme ole tekemässä päätöstä kokonaan uudesta perusvoimavaihtoehtosta. Meidän täytyy ottaa asiasta kokonaisvastuu niiden tietojen perusteella, mitä me itse kukin olemme saaneet. Tämä meidän on uskallettava kertoa myös äänestäjillemme. Sen vuoksi tulen äänestämään luvan myöntämisen puolesta.

Ed. Pykäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En todellakaan voi käsitellä kuinka ed. Jokiniemi voi väittää, että viidennen ydinvoimalan rakentamispäätös ei ole pitkän tähtäimen energiaratkaisu. Mitä muuta se on kuin pitkän tähtäimen energiaratkaisu vuosituhansien päähän?

Ylipäättänsä täällä käydyssä keskustelussa tuntuu siltä, että on unohdettu nimenomaan se arvolähtökohta, miltä näitä ratkaisuja tehdään. Olemmeko me valmiita ottamaan riskit suurista tuhoista vai kunnioittammeko me elämää ja arvostamme ympäristöämme ja luontoamme ja elämän jatkuvuutta?

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pykäläiselle vastaisin, että kuten puheenvuorossani mainitsin, meillä on jo ennustaan ydinvoimaloita. Siinä mielessä turvallisuus- ja säilytysriskit, mitä on olemassa, eivät muuta tilannetta enää kovinkaan paljon. Mutta meidän tulee ponnistella sen hyväksi, että löytäisimme uusia vaihtoehtoja. Tarkoitin myös, että kansainvälisillä foorumeilla on pyrittävä vaikuttamaan siihen, koska rajojemme läheisyydessä on useita ydinvoimaloita, joiden turvallisuusriskit ovat todella suurta luokkaa omiimme verrattuina.

Ed. L a m m i n e n : Arvoisa puhemies! Käydystä ydinvoimakeskustelussa, myös tällä viikolla, on moneen kertaan mainittu ydinvoiman edut kansantalouden akuutin työttömyysongelman ja ympäristön kannalta verrattuna vaihtoehtoihin energialähteisiin. Yhdyn näihin näkemyksiin pitkälti. Lisäksi kasvava sähkön ja perusvoiman tarve on niin selkeästi osoitettu kuin vain on mahdollista ennustaa jonkin asian kehittymistä kansantaloudessa.

En halua toistella perustosiasioita uudestaan, vaan käsittelemme asiaa hieman toisesta näkökulmasta, nimittäin huoltovarmuuden ja kotimaisuuden kannalta.

Käyttämästämme energiasta 85 prosenttia kuluu kotiemme lämmittämiseen, liikenteeseen ja hyvinvointimme kannalta välttämättömän tuotannon ylläpitämiseen. Energia on välttämättömän perushyödyke. Kylmään talvisaikaan useimmat meistä varmasti olisivat muutaman päivän ilman ruokaa mieluummin kuin ilman lämpöä. Energiahuollon turvaaminen onkin aivan yhtä tärkeää kuin elintarvikehuollon turvaaminen tai joissain olosuhteissa jopa tärkeämpää.

Tehtyjen selvitysten mukaan energiahuolto on yhteiskuntamme haavoittuvimpia osa-alueita. Sähköhuolto on erityisen haavoittuvaa, koska sähköä ei voida varastoida ja sitä on oltava saatavilla joka tunti ja sekunti täsmälleen kysyntää vastaava määrä. Tästä seuraa, että koko sähköjärjestelmämme on erittäin monimutkainen. Se koostuu useista osatekijöistä, joiden keskinäinen optimointi ja varmistaminen tekee järjestelmästä varman ja taloudellisen.

Sähköverkkomme on kytketty naapurimaihin, joista myös tuomme sähköä. Vuonna 1992 kaikesta sähkön käytöstämme nettotuonnin osuus oli 13 prosenttia. Korkeimmillaan tuonnin osuus oli 17 prosenttia vuonna 1990. Lisäksi kaasulla, jota ei voida varastoida, tehdään sähköstämme noin 8 prosenttia. Sähköhuollostamme siis noin 21 prosenttia oli viime vuonna riippuvaista sellaisesta energian tuonnista, jota ei voida varastoida. Valtaosa tästä tuonnista tapahtui Venäjältä.

Vuonna 1992 sähköstämme tuotettiin vesivoimalla 24 prosenttia, turpeella 6 prosenttia ja puuperäisellä polttoaineella 8 prosenttia, joten kotimaisten energialähteiden osuus oli sähkön tuotannossa yhteensä 38 prosenttia. Koko energiahuoltomme kotimaisuus oli noin 30 prosenttia, joten sähkö on kotimaisempaa kuin muut energiovaihtoehdot keskimäärin. Ydinvoiman osuus

oli 29 prosenttia ja loput 12 prosenttia tuotettiin hiilellä.

Ensimmäinen ja tärkein asia sähköhuoltomme varmuuden kannalta on monipuolinen tuotantorakenne. Mitään tuotantomuotoa ei pitäisi kokonaan hylätä. Esimerkiksi ympäristön kannalta hankala hiili on helposti varastoitavissa ja turvaa siten sähköhuoltoamme hyvin. Myös tuontia tarvitaan, mutta nykyistä sähkön tuonnin osuutta ei tulisi ainakaan kasvattaa.

Toinen asia on kotimaisten energialähteiden riittävän suuri osuus. Tässä mielessä kotimaisten polttoaineiden puun, teollisuuden jätehiilien ja turpeen osuutta olisi pyrittävä kasvattamaan, etenkin kun vesivoiman osuus sähkötuotannossamme tulee väistämättä laskemaan.

Kolmas asia on ydinvoiman osuuden pitäminen ainakin nykyisellään. Sen polttoainetta on helppo varastoida usean vuoden tarve, toisin kuin muiden tuontipolttoaineiden. Ydinpolttolaitte on hyvin halpaa. Hiilen varastointi usean vuoden tarpeisiin ei ole taloudellisesti mahdollista. Kaasua ei voida varastoida, ja öljyvarastoilla on käyttöä muualla kuin sähkön tuotannossa.

Neljäs asia on tuontiriippuvuuden vähentäminen yhdestä maasta, toisin sanoen Venäjästä. Samoin mikäli joskus toinen kaasuyhteys saadaan, olisi pyrittävä vähentämään suoraa sähkön tuontia, jottei kaasun ja tuontisähkön yhteenlaskettu osuus sähkön hankinnastamme kasva liian suureksi. Sähköhuoltomme turvaaminen nykyistä enemmän Venäjän varaan on uhkapeliä, joka pahimmassa tapauksessa voi syöstä kansantaloutemme yhä pahempaan kriisiin, jos Venäjä epävakaisista poliittisista oloista tai muista syistä johtuen päättää lopettaa sähkön ja kaasun myynnin Suomeen.

Täydellistä moraalittomuutta osoittaa asenne, jonka mukaan voimme hyvin ostaa Venäjältä ydinsähköä, koska se ei kuitenkaan sulje laitoksiaan. Kuinka samat ihmiset voivat väittää kantavansa huolta maailman ympäristöongelmista? Onhan itsestään selvää, että lopettamalla sähkön tuonnin Venäjältä vähentäisimme siellä tarvetta investoida uusiin voimalaitoksiin. Tällöin Venäjän niukat investointivarat voitaisiin ohjata nopeammin tuottaviin kohteisiin kuten tavaratuotantoon, elämisen tason lisäämiseen ja myös nykyisten ydinvoimalaitosten turvallisuuden parantamiseen. Toisaalta taas Suomen olisi paljon viisaampaa käyttää venäläisen ydinsähkön tuontimenot kotimaisen ydinvoiman rakentamiseen ja siten korvata tuontia. Mahdollisesti myös jokin osa nykyisistä tuontimenoista voitaisiin ohja-

ta Venäjälle ydinvoiman turvallisuuden ja energiasäätön edistämiseen.

Ydinvoiman osuuden pitäminen ainakin nykyisellään tai nostaminen noin 40 prosenttiin takaisi kotimaisen energian käytön tukemisen ohella parhaiten huoltovarmuutemme. Ydinvoima on hyvin kotimainen energiamuoto. Sen kotimaisuusaste on yli 50 prosenttia. Tästä on osoitukseksi uudelle ydinvoimayksikölle korkean kotimaisuusasteen merkiksi myönnetty avainlippu. Oecd:n tilastoissa ydinvoima luokitellaan aina kotimaiseksi energiamuodoksi, koska uraanipolttoainetta on hyvin saatavilla maailmanmarkkinoilla, sen hinta on halpa, sitä on helppo varastoida suuriakin määriä ja ydinvoiman käytössä aina kotimainen osuus muodostuu suureksi. Myös huoltovarmuusmielessä ydinvoima voidaan luokitella kotimaiseksi energialähteeksi etenkin, kun Suomen ydinvoimalaitoksilla on polttoainetta varastoituna nykyäänkin runsaan kahden vuoden tarve.

Kaasudieselvoiman jotkut — tänään montaakin kertaa on tullut esille tämä asia — lukevat kotimaiseksi, vaikka sen kotimaisuusaste on todella vain alle 20 prosenttia johtuen kaasun korkeasta hinnasta. Varmuuden kannalta on onnettonta, että olemme täysin riippuvaisia Venäjän päätöksistä. Siten toinen putki lännestä tai pohjoisesta olisi tarpeellinen, mutta ei mihin hintaan tahansa. Näkisin, että meidän on odotettava eurooppalaisten kaasumarkkinoiden kehittymistä ajatellen Barentsinmeren kaasuesiintymiä ja Ruotsin energiapolitiikan muotoutumista ajatellen Norjan kaasua. Kummastakin voidaan odotella päätöksiä vasta vuosikymmenen loppupuolella eikä niiden varaan voida energiapäätöksiämme missään nimessä perustaa nyt.

Täällä ovat useat väittäneet tänäänkin, että Ruotsin valtio ja ABB olisivat liittoutuneet odottaessaan Suomen ydinvoimapäätöstä. Ruotsin valtio ei muka sen vuoksi ota kaasuputkea, että se odottaa Suomen ydinvoimapäätöstä. Olen vakuuttunut, että oli päätöksemme mikä tahansa ydinvoiman suhteen, Ruotsi ei liikahda vielä pitkään maakaasuasiassa. Eihän Norjakaan käytä maakaasua juuri ollenkaan, vaikka sillä on Euroopan runsaimmat kaasuvarat. Moiset syytökset salaliitosta ovat vainoharhaisuutta ja Suomen parlamentissa lausuttuina luulisi niiden loukkaavan syvästi naapurivaltion johtohenkilöitä.

Ruotsi on päättänyt luopua ydinvoimasta. Se on päättänyt olla rakentamatta lisää vesivoimaa, se on päättänyt olla lisäämättä fossiilisten polttoaineiden käyttöä, siis pattitilanne. Olenkin hyvin

varma, että ydinvoimapäätös murenee ensimmäisenä, ja Ruotsi jatkaa ydinvoiman käyttöä rakentaen lisää ydinvoimaa vuoden 2010 jälkeenkin. Tosiasiaan on, että Ruotsi on vaihikka tehonostoilla itse asiassa rakentanut kahden uuden laitoksen verran tuotantokapasiteettia viime vuosina.

Sitten pääministeri Aholta kysyisin, kuka aikoo rakentaa hänen rakastamansa Norjan kaasuputken ja mihin hintaan ja milloin. Ainakaan eduskunnassa tätä viisautta ei ole, eikä meillä ole sitä paitsi minkäänlaisia lain suomia mahdollisuuksia tehdä päätöksiä kaasuputkesta täällä. Ainut, mistä voisimme päättää, on valtion miljarditukiaiset Norjan kaasuputkelle. Silloinkin rakentajan löytäminen lienee vaikeaa.

Yllätys minulle on, että useat ns. luonnonsuojelijat hylkäävät kotimaisen turpeen energiavaihtoehtojen joukosta nimenomaan hiilidioksidipäästöjen perusteella. Kaasu kyllä heille kelpaa. Jos luullaan, että puulla ja kaasulla voidaan hoitaa Suomen sähköhuolto varmuuden ja kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti, eletään jossakin muualla kuin tässä maailmassa. Kielteinen päätös ydinvoimasta olisi hyppy tuntemattomaan.

Ed. L a i t i n e n : Herra puhemies! Eduskunnassa käydyssä energiapolitiisessa keskustelussa on ydinvoima jakanut meitä kahteen selkeään blokkiin, jakanut jopa niin, ettemme osaa objektiivisesti katsella kokonaisuutta. Tunteet, mielikuvat ja ulospäin suuntautuva populaarinen viestintä ovat ottamassa vallan todellisen päätöksenteon pohjasta. Kansanedustuslaitoksen arvovalle sopimaton keskinäinen henkilökohtainen syytely on häpeäksi tälle keskustelulle, jonka pohjalta olemme tekemässä Suomen teollisuuspolitiikan, työllisyyden, taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen turvallisuuden kannalta keskeisimmät päätökset.

Tässäkään asiassa ei ole vain yhtä totuutta. Kokonaisvaltaisen tarkastelun ja päätöksenteon sekä päätöksen seuraamusten kansakuntamme hyvinvoinnille pitäisi olla keskeisimmät lähtökohdat. Maassamme on jo nyt yli 500 000 työttömää ja työttömyystilanne, ellei mitään konkreettisia elvytystoimia tehdä, pahenee entisestään. Miettikääpä, hyvät kansanedustajat, mitä niiden reilun puolen miljoonan ihmisen miellissä liikkuu, kun tärkeimpänä lähtökohtana tässä keskustelussa näyttää erälle osalle kansanedustajia olevan joidenkin kansanedustajien mielenmuutokset ja kauhea halu hakea siihen joitakin sellaisia

perusteita, jotka eivät normaaliin parlamentarismin mielestäni kuulu. Lopettakaamme tällainen keskustelu ja antakaamme jokaisen itsenäisesti muodostaa omat näkemyksensä ja omat päätöksentekopohjansa. Kunnioittakaamme niitä, jotka ovat omalle kannalleen asettuneet.

Jokainen meistä, äänestipä miten tahansa tässä ratkaisussa, tulee ottamaan suuren vastuun Suomen tulevaisuuden kysymyksistä. Nythän me olemme ratkaisemassa vain sitä, annetaanko viidennelle ydinvoimalalle lupa, kuten hallituksen periaatepäätös pitää sisällään, vai rajaammeko tämän vaihtoehdon kokonaan ulos. Ja mitä näistä vaihtoehdoista sitten seuraa? Itse olen lähtenyt asiaa tarkastelemaan mm. Suomen työllisyyden ja talouden tilanteen pohjalta. Viidennen ydinvoimalan lupa-anomuksen myönteinen päätös laukaisee välittömästi kahden seuraavan vuoden aikana metsä-, metalli- ja kemianteollisuuden perus- ja investointikorjaustoimet, joiden työllisyysvaikutus on yli 30 000 henkilötyövuotta. Tämä on tosiasia, joka ei pohjaudu mihinkään mielikuviin vaan yritysten antamiin omiin tietoihin. Luotan niihin.

Myönteinen päätös ydinvoimalan lupahakemuksesta antaa myös varmuuden vientiteollisuudellemme saada energiaa jatkossakin kansainvälisesti kilpailukykyiseen hintaan. Meidän vientiteollisuutemme tarvitsee halpaa energiaa, koska sillä voidaan kompensoida kilpailutilanteessa pohjoisen sijaintimme johdosta tulevia kuljetuskustannuksia maailmanmarkkinoille. Nyt vientiteollisuuden rattaat pyörivät lähes täysitehoisesti, ja ylitöiden määrä on kohtalaisen korkea. Yritykset eivät kuitenkaan ole valmiit muuttamaan ylityömääriä pysyviksi työpaikoiksi, ja kaikkea ei tietenkään voidakaan muuttaa. Jokainen, joka on työskennellyt tehdastyössä, tietää, että ylitöitä joudutaan tehtaan toiminnan, tuotteen laadun ja toimitusten aikataulukusymysten takia tekemään kaikissa olosuhteissa. Mutta osa näistä voidaan silloin, kun myönteinen ydinvoimapäätös tulee, muuttaa myös pysyviksi työpaikoiksi.

Ammattijärjestöt yhdessä suurten tehtaiden pääluottamusmiesten kanssa ovat arvioineet, että tuhansia työpaikkoja voidaan myös tätä kautta muodostaa tähän maahan. Nämä eivät toteudu, sen tiedän, mikäli varmuutta halvan energian saannista ei ole tiedossa, sillä vientiteollisuutemme tulee siinä tapauksessa hakemaan jatkosijoituskohteensa rajojemme ulkopuolelta. Varsinainen ydinvoimalarakentaminenhan työllistää noin 35 000 henkilötyövuotta viiden vuoden aikana. Ja ydinvoimalaitoshankintaan liitty-

vät vastakaupparamahdollisuudet pystyvät työllistämään jopa yli 10 000 henkilötyövuotta.

Tänäinkin tässä salissa on epäilty vastakauppojen mahdollisuutta EY- ja Eta-säädöksiin vedoten, jopa EY-vastustajat ovat pitäneet niitä mahdottomina. Kuitenkin tavallinen arkinen toiminta niin EY:n sisällä kuin Etankin piirissä on selkeästi osoittanut, että kovassa kansainvälisessä kilpailussa tulee myös vastakaupan luonteisten tapahtumien kautta markkinointi tapahtumaan. Niitä ei varmasti kutsuta selkeästi vastakaupoiksi, vaan niitä ovat laitoksen hankintaan ja pystytykseen liittyvät seurannais- ja heijastustoimet. Älkäämme olko vielä niin paavillisia kuin paavi itse, kun tarkastelemme Euroopan yhteisönkin sisäistä normistoa suhteessa siihen, mitä käytännön toiminta Euroopan yhteisössä todellisuudessa on. Ihmetyttää myös, että miten ns. vastakaupat eivät tässä käy, kun ne sopivat tavatoman hyvin hävittäjäkauppojen yhteyteen.

Kysymys on todella laajasta työllisyyspaketista, kun tähän vielä lasketaan mukaan yhden teollisuustyöpaikan aina vaikuttavan 1,3—1,5 kertoimella palveluihin, kauppaan ja muuhun taloudelliseen toimeliaisuuteen maassamme. Kaikki tämä tapahtuu ilman veromarkkoja. Meidän ei tarvitse tähän työllisyyspakettiin sijoittaa pennin vertaa.

Ydinvoimalupa-anomuksen vastustajat ovat kertoneet, että heidän vaihtoehdoillaan, joita he eivät kuitenkaan ole sen tarkemmin tuoneet esille, voidaan työllistää ainakin sama määrä, jos ei enemminkin. Siinä keskustelussa on tietenkin jätetty kertomatta se, että sitä kautta työllistäminen tarvitsee paljon paljon valtion veromarkkoja ja valtion subventointitoimintaa, olipa sitten kysymys turpeesta, tuulesta, puusta tai muusta vastaavasta. Senhän osoittaa jo tämän päivän käytäntö kaikissa niissä koetoiminnoissa, joita näiden energiatuotantoalueiden sisällä tehdään. Yksikään turvelaitos, yksikään puhtaasti alueellinen puu- ja lämpölaitos ei toimi ilman valtion subventiota. Mikäli se olisi toimintamuoto, jolla voitaisiin luoda työllisyyttä ja kilpailukykyistä energiaa voitaisiin tuottaa, meidän ei tarvitsisi keskustella nyt ydinvoiman rakentamisen puolesta tai vastaan, sillä nämä toiminnot olisivat jo vallanneet alan itsestään omalla markkinointiloistollaan. Näinhän ei kuitenkaan ole. Arvoisat kansanedustajat! Näin ei missään tapauksessa ole tapahtunut. Tätä tosiasiaa on turha kenenkään tässä salissa kiistää.

Ydinvoiman ja kotimaisen energian tuotanto eivät ole toinen toisiaan poissulkevia, ei edes työl-

lisyysmielessä, vaan ne ovat toisiaan täydentäviä. Meistä lähes jokainen vastustaa hiilipohjaisten perusvoimaa tuottavien laitosten rakentamista. Silloin vaihtoehdoksi jää vain ydinvoima, ja alueelliset lämpö- ja energialaitokset täydentävät hyvin perusvoimaratkaisua. Niihin meillä ei ole mahdollisuutta, mikäli emme turvaa ensiksi tämän kansakunnan rahoitusmahdollisuuksia käyttäen kotimaista energialähdettä. Jos ydinvoimalupa-anomus täällä tyrmätään, merkitsee se käytännössä myös niin Pudasjärven turvelaitoksen unohtamista kuin myös puu-, bio- ym. energiamuotojen kehittämismahdollisuuksien tuhoamista. Tänäpäin tältä samalta paikalta mm. kokoomuksen puheenjohtaja tästä kokoomuksen kantana selvästi ilmoitti. Onhan meidän nyt vihdoin tunnustettava ne tosiasiat, että emme voi jatkaa sellaista toimintaa, joka perustuu vain pelkästään veromarkkojen tukemisen kautta tulevaan tuotantoon. Meillä ei ole kohta veromarkkojen tuottajia, mikäli näin jatkamme.

Itse olen ollut ajamassa maatalouden eräiden tukijärjestelmien purkua. Mikäli viides ydinvoimalupa-anomus kaatuu, en tule myöskään hyväksymään enkä usko, että kukaan muukaan sosialidemokraatti tulee hyväksymään uudenlaista maataloustukijärjestelmää, jolla tuotettaisiin sähköä ja lämpöä. Se on täysin kansantalouden ja talonpoikaisjärjen vastaista toimintaa.

Nyt ei pidä laittaa päätä pensaaseen, vaan on tunnustettava realiteetit ja rakennettava päätökset siltä pohjalta. Jätetään nyt tunteet taemmaksi, niin meillä on mahdollisuus nähdä tämä asia kokonaisuutena, kokonaisuutena, jossa saadaan useiden kymmenientuhansien henkilöiden työllisyyspaketti ilman veromarkkoja ja sitä kautta luodaan myös pohja sille työllisyyspaketille, joka tulee veromarkkojen subvention kautta kotimaisen energiatuotannon muodossa.

Arvoisat kansanedustajat! Haluan tuoda vielä yhden uuden elementin tähän keskusteluun. Sinänsä se ei ole uusi asia, mutta on ollut käydyssä keskustelussa unholassa. Se on rauhan asia, aseet auroiksi -periaate. USA ja Venäjä ovat sopineet ydinaseidensa eli ydinkärkien poistamisesta yhteisen sopimuksen mukaan. On sovittu neljästä periaatteesta purkaa ja poistaa ydinkärjet: 1) pitää varastoissa, 2) haudata maahan tai mereen, 3) räjäyttää ja 4) laimentaa ydinpolttoaineeksi, jonka jälkeen tätä ainetta ei voida enää käyttää sota-aseiden raaka-aineena. Maapallollahan on kaiken kaikkiaan noin 50 000 ydinkärkeä, joista lähes puolet on tehdyn purkamissopimuksen piirissä. Aseuraanin laimennus tehdään Venäjällä ja

USA:laiset valvovat, että varmasti puretaan ydinkärkiä ja niiden uraania laimennetaan. Laimennusprosessi kuluttaa hyvin vähän sähköä. USA:ssa on arvioitu, että USA voi purkaa noin 2 000 kärkeä vuodessa ja Venäjä pystyy purkamaan saman määrän kärkiä vuodessa.

Nyt meillä, hyvät kansanedustajat, on hyvä tilaisuus tukea konkreettisesti ydinaseiden purkamista. Rakennetaan Suomeen yksi ydinvoimayksikkö lisää ja käytetään sen polttoaineena ydinkärjistä valmistettua polttoainetta. Tuhannen megawatin ydinvoimalaitos tuhoaa noin 60 ydinkärkeä vuodessa. Tällä toiminnalla on kahdensuuntainen merkitys. Tällä säästämme uraanivaroja ja sähköä, kun uraania ei tarvitse rikastaa ydinvoimaloiden polttoaineeksi. Sen lisäksi tällä edesautetaan globaalista rauhantyötä. Varsinkin viime tuntien ja päivien tapahtumat itäisessä naapurissa osoittavat, että meidän tulee omalta osaltamme olla edesauttamassa USA:n ja Venäjän laajan ydinaseiden tuhoamissopimuksen toteuttamista mahdollisimman kiireellisellä aikataululla.

Samalla on syytä myös tarkkaavaisesti seurata, mitä Venäjällä muutoin tapahtuu. Saattaa olla, jos asiat menevät oikein huonoon suuntaan, että Venäjältä toimitettavan sähkön sopimus katkeaa jo paljon aikaisemmin kuin muuten olisi tapahtumassa vuonna 1999.

Herra puhemies! Toivon, että me kaikki keskenämme voimme lopettaa turhat tunnekuohut ja tehdä realiteetteihin perustuvan tärkeän linjapäätöksen teollisuuspolitiikan, taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen turvallisuuden kannalta. Meillä on kilokaupalla eri asiantuntijoiden arvioita ydinvoiman vaikutuksista. Noin 90 prosenttia näistä asiantuntijoista kehottaa meitä tekemään myönteisen päätöksen. Minulla ei ainakaan riitä sellaista asiantuntemusta, että voisin kieltää tai osoittaa vääräksi näiden asiantuntijoiden näkemykset jätteiden loppusijoituksen turvallisuudesta, ydinvoimaloiden käyntivarmuudesta tai muista vastaavista asioista, joiden ympärillä keskustelu nyt tuntee omaisesti käy.

Eiköhän sovita, että tutustutaan vielä kerran näiden asiantuntijoiden lausuntoihin ja siltä pohjalta rakentakaamme myönteinen, mahdollisimman laajalla eduskunnan enemmistöllä oleva kokonaisvaltainen energiapolitiittinen ratkaisu, jossa keskeisenä osana on antaa lupa viidennen ydinvoimalan rakentamiselle.

Aikoinaan V. I. Lenin totesi: "Sosialismin rakentamista ovat työläisneuvostot ja maan sähköistäminen." Toki myös kapitalismi on kaiken

aikaa perustanut oman kehityksensä sähköllä käyviin laitteisiin. Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti tulisi mielestäni kehittyneiden teollistuneiden maiden kehittää omaa ydinvoimatuotantoaan, sillä tähän ei kehityksella missään tapauksessa ole pääomia eikä myöskään teknistä osaamista ja valmiutta. Juuri tämä osaaminen muodostaakin ydinvoiman hyödyntämisen keskeisimmän perustan. On syytä kehittää ydinvoimaa maissa, jotka ovat jo pitkään pystyneet onnistuneesti tästä tuotannosta huolehtimaan.

Herra puhemies! Kannatan ed. Rannan esittämää perustelulausumaa.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Kansanedustajilla on ydinvoima-aiheesta menossa eräänlainen kertauskuulustelu. Mitään merkittävää uutta päätöksenteon pohjaksi ei ole mielestäni tullut esiin viimeisen vuoden aikana, joten tarvitaan melkoiset perustelut, jos kantaansa nyt muuttaa.

Viidennessä ydinvoimalasta tehdään periaatepäätös tänään, ja ilmoitan heti tähän alkuun, että tulen äänestämään viidettä ydinvoimalaa vastaan.

Eduskunnan on päätöksessään arvioitava yhteiskunnan kokonaisuus. Tämä onkin aika vaikea tehtävä, sillä asiantuntijoiden lausunnot ovat ristiriitaisia ja saaneet osin epäasialliseksi piirteitä. Viittaan tässä ydinvoiman työllistämisaikutuksiin, josta aiheesta näkyy olevan käynnissä täällä varsinainen huutokauppa.

On selvää, että millä tahansa 10 miljardin markan investoinnilla on merkittävät työllisyysvaikutukset. Ei kai tästä tarvitse kinastella? Mutta nyt kysymys ei ole pelkästään työllistämishelmasta vaan energiapolitiikkamme tulevaisuuden suuntavalinnasta. Yhteiskunnan kokonaisuutta on arvioitava siis monista näkökulmista. Tämä on jotakin aivan muuta kuin yksittäisen yrityksen tai yksittäisen paikkakunnan etu tai jonkin muun näkökulman etu.

Eduskunnan monet valiokunnat ovat kuulleet ydinvoimalaa koskevassa asiassa massoittain asiantuntijoita. Valiokunnat ovat kai hallintovaliokuntaa lukuun ottamatta äänestäneet kannanotoistaan. Enin osa valiokunnista on päätenyt lisäydinvoimaan nähden kielteiselle kannalle. Talousvaliokunta on ensimmäinen paikka eduskunnassa, jossa kokonaisnäkemystä on yritetty muodostaa. Myös se äänesti ja päätyi niukasti kielteiselle kannalle.

En halua väittää, että valiokunnissakaan kaik-

ki kannanotot olisivat olleet arvovapaat. Voin hyvin päinvastoin ajatella, että samanlaiset argumentit ovat olleet myöskin siellä ohjaamassa edustajien kannanottoja. Mutta niinhän on, ettei yksinkertaisesti ole olemassa tästä asiasta ristiriidatonta asiantuntijatietoa. Ei ole sellaista tietoa, johon yksistään voisi tämän päätöksensä perustaa.

Viidennen ydinvoimalan rakentamista ei tässä keskustelussa ole pitkään aikaan enää perusteltu energian lisätarpeella, vaan keskustelu on käynyt investoinnin työllisyysvaikutuksista. Tämä onkin tärkeää. Pidän kyllä tärkeänä, että Suomi varautuu lisääntyvän energian tarpeen tyydyttämiseen. Vaihtoehtoja on, eikä ole pakko rutistaa vain yhtä korttia. Jokainen vaihtoehto merkitsee lisää työllisyyttä.

On selvää, että hajautetuilla energiaratkaisuilla voitaisiin vastata energian lisätarpeeseen joustavasti sitä mukaa kuin sitä ilmenee. Hajautettu malli on myös alueellisesti tasapainoisempi tie kuin ydinvoimaan perustuva keskitetty malli. Hajautettu energiamalli myös työllistää monien arvioiden mukaan enemmän ja pysyvämminkin kuin keskitetty ydinvoimalamalli. Tämä seikka on päässyt unohtumaan ydinvoiman puolustajilta, jotka nyt vetoavat nimenomaan tähän sampoön ydinvoima-asiassa sanoen, että se on niin työllistävä. Hajautettu malli siis pitäisi valita, jos olemme todella huolissamme työllisyysvaikutuksista. On tehtävä selväksi myös se, että perusergiaratkaisulla otamme kantaa teollisuutemme tulevaan rakenteeseen.

Oli aika mielenkiintoista katsella työllisyysarvioita, joista tänään on paljon puhuttu. Kädessäni on Metallityöväen Liiton 10.9. päivätty kirje kansanedustajille. Siinä he ovat tätä 30 000—40 000 henkilötyövuoden kokonaisvaikutusta, mikä tällä ydinvoimalla olisi, esittämässä siten, että se toteutuu jo ensi talven aikana niin, että 30 000—40 000 rakennus- ja metallimiestä saa ensi talven aikana työpaikan, jos tämä päätös tehdään. Tämä henkilötyövuosikertymä, joka oli muissa arvioissa ajoitettu jopa seitsemän vuoden ajalle, on Metallityöväen Liiton paperissa mitattu ulos jo ensi vuoden aikana, niin että tämän laatuiset "asiantuntijakannanotot" herättävät kyllä todella hämmästyä.

Hallitus väittää, että uuden ydinvoimalan vaihtoehtona on vain lisätä hiilivoimaa. Mielestäni tämä on virheellinen lähtökohta. Täysin luotettavasti voidaan todeta, että perusvoiman vaihtoehtoksi kelpaa myös mm. kaasudiesel, missä ympäristövaikutukset ovat minimaaliset. Kaasu-

diesel olisi siis todellinen vaihtoehto. Ed. Nyby täällä hyvin perusteli tätä vaihtoehtoa, ja monet muutkin.

Hajautetun energiapolitiikan vaihtoehtoisista muista voimanlähteistä on täällä monissa puheenvuoroissa myös puhuttu. Itse en ole ymmärtänyt sitä, että tämä keskustelu on pyörinyt niin-kin painokkaasti halkokaupoissa.

Vuosikausien ponnistelut viidennen ydinvoimalan puolesta ovat sitoneet suunnattomat määrät lobbi- ja suunnitteluenergiaa, mikä on ollut poissa vaihtoehtoisten energiaratkaisujen kehittämisestä. Maakaasukauppoja tai neuvotteluja uusista verkostoista tuskin on voitu käydä uskottavasti tällaisessa yhden kortin ilmapiirissä. Kukas sellaista kumppania ottaisi todesta, joka koko ajan vilkuilee muualle? Ei ole mitenkään hyväksyttävää, ettei uusien maakaasuverkostojen mahdollisuuteen ole tartuttu ja tartuta. Asia on mitä tärkein projekti pohjoismaisessa yhteistyössä ja Baltian maiden kanssa.

On hyvin epäloogista ajatella, että viides ydinvoimala tarvitaan, jotta kotimaisen energian käyttöä voitaisiin tehostaa. Näinhän nyt ydinvoimapolue asiansa esittää. Tämä Väyrysen pajupaketti tarkoittaa, ettei sellainen ydinvoimaratkaisu ole Suomessa poliittisesti mahdollinen, jos valtio ei osallistuisi kustannuksiin. Tämä häntäpaketti tässä kokonaisuudessa maksaa meille veronmaksajille. On ikävää, että häntäpaketin koko hintaa ei ole ilmoitettu, ja siitä ei kovin paljon ole myöskään spekulaatiota esitetty tämän keskustelun aikana.

Horjuville kansanedustajille on helppo todeta, että kotimaisten energialähteiden käyttöä voidaan tehostaa vielä enemmän, ellei viidettä ydinvoimalaa rakenneta. Kyseessä onkin siis vain täky, jolla ydinvoimaa vastustavia kepulaisia yritetään ostaa ydinvoiman puolelle. Sama käyttötarkoitus saattaa olla myös ed. Rannan tekemän ydinvoimamyönteisen ehdotuksen ponsiosalla. Tällaiset kaupankäynnit vahvistavat todennäköisesti ihmisten mielissä vastenmielistä kuvaa politiikasta.

Täällä on ajoittain käytetty suorastaan uhkailuvia puheenvuoroja: Ellei viidettä ydinvoimalaa saada, niin sitten seuraa sitä ja sitä. Esimerkiksi ministeri Salolainen totesi pontevasti, että monet ympäristönsuojeluohjelmat pannaan uusiksi, niitä kumotaan.

On täysin käsittämätöntä, että ministerit ikään kuin irtisanoutuvat siitä, että ilmankin lisää ydinvoimaa Suomeen tulisi saada energiapolitiikan ohjelma, käyttökelpoinen ja mahdollisim-

man ympäristöystävällinen. Mielestäni ministerit voivat jättää tehtävänsä elleivät he käsitä, että heidän vastuunsa jatkuu siinäkin tapauksessa, että päätökseksi tulisi "ei" viidennelle ydinvoimalalle.

Kaikki energiaratkaisut tuovat lisää työtä ja lisää työtä kotikaupunkiini Vaasaan. Tässä mielessä olen toisin kuin monet muut edustajat täällä helpottunut ja vapaa tekemään oman päätökseni. Kiintoisa ABB Strömbergin Vaasan yksiköstä saatu tieto on muuten, että ainakin ABB Strömberg Vaasassa saisi enemmän töitä Wärtsilän kaasudieseleistä kuin ydinvoimalasta. Mutta kuten sanotti, yritystason tarkastelu ei riitä näin suuressa asiassa.

Täällä on toistamiseen vannottu viidennen ydinvoimalan kaikkiratkaisevaan voimaan tässä työttömyyden runtelemassa maassa. On turha yrittää väittää, että Suomi pääsisi nousuun vain, jos myönteinen ydinvoimapäätös tehdään. Tässä hallitus väistää vastuutaan. Suomi pääsee nousuun ennen kaikkea, jos hallitus muuttaa talouspolitiikkansa koko linjan.

Emme ole yhden kortin varassa nyt, kuten emme ole aiemminkaan olleet. Työllisyys on Suomen ydinkysymys tällä hetkellä. 500 000 työtöntä odottaa kodeissaan, että jotakin myönteistä tapahtuisi. Ydinvoimalobbarit ovat herättäneet heissä toivonkipinän. He kantavat tässä suurta vastuuta, jos myönteinen ydinvoimapäätös tulee. Jos myönteinen ydinvoimapäätös tosiaan täällä toteutuu, moni työtön varmasti täällä kuullun keskustelun johdosta ajattelee, että juuri hän pääsee työhön jo ensi maanantaina. Sitähän tässä nyt vakuutellaan.

Kuinka on? Ydinvoimalapäätös ei parhaassakaan tapauksessa antaisi välittömästi töitä suurille massoille. Rakentamista ja kojeitten tilaamista ennen on suunniteltava. Ja tämä vaihe voi viedä vuosia.

Työnantajien ja ay-liikkeen välinen sopimus viidennen ydinvoimalan rakentamisesta on kunnioitettava yksituumaisuuden saavutus. Ihmettelen vain, missä viipyvät toimenpiteet, joilla työllisyyttä voitaisiin välittömästi lisätä näiden samojen kumppanusten toimesta. Tällainen resepti olisi voinut olla jo pitkään ja voisi olla nyt eteenpäin ylitöiden kieltäminen. Mehän tiedämme, että vientiteollisuus on lähes näännyttänyt työntekijöitään ylitöillä, kun tuotannon volyymiä on lisätty. Tässä ei ole kysymys mistään tavanomaisista joustoista vaan luonnottomista vaatimuksista. En voi laisinkaan käsittää ed. Laitisen uhkailua siitä, että ellei ydinvoimapäätöstä tule,

niin sitten ei voitaisi siirtyä vähentämään ylitöitä. Tämä on niitä asiattomia lauseita.

Mielestäni vaihtoehtona olisi jo aikaa sitten pitänyt olla ja olisi edelleenkin, että työ jaettaisiin useammalle ja todella tyydyttäisiin kahdeksan tunnin työpäivään eli palkattaisiin uutta väkeä vientiteollisuuteen siltä osin kuin tämä antaa mahdollisuuden. Nyt näyttää siltä, että itse asiasa työllistäminen ei ole asia, joka todella kiinnostaisi näitä osapuolia, lähinnä ajattelen tällöin vientiteollisuutta ja ay-liikettä. Missä siis on todellinen kiinnostus työllistää?

Teollisuuden kannalta ydinvoima-asiassa taitaakin painaa eniten se, että hajautetussa mallissa sähkön hinnoittelu luisui teollisuudelta paikallisille yhtiöille. Teollisuus näkee tässä hinnoitteluriskin ja varmaan aika oikeutetustikin. Voisihan käydä niin, että paikallisessa hinnoittelussa mitattaisiin jotakin kotiinkin päin paikallisesta haitasta johtuen.

Viidennen ydinvoimalan rakentaminen merkitsisi, ettei energian säästöä tulisi mitään. Maa-kaasuverkoston kehittäminen ei etenisi toivotulla tavalla, koska ei olisi energiatarvetta. Eivät myöskään muut vaihtoehtoiset ympäristöystävälliset energiaratkaisut saa enää legitimitettiin energiatarpeen tyydyttämisestä, jos viides ydinvoimala tehdään. Sähkön tarjonta lisääntyisi viidennen ydinvoimalan johdosta näet yhdellä sysäyksellä niin voimakkaasti, että kaikki muut vaihtoehdot jäisivät vuosikymmeniksi katveeseen.

Ydinvoiman turvallisuusriskit ovat entiset. Muun muassa ydinjätteiden loppusijoittamisesta ei ole vielä tietoa puhumattakaan siitä, että tietäisimme, miten kalliiksi se tulee. Ratkaisut näistä asioista tehdään vasta 2000-luvulla. Ydinvoimalalle myönteinen päätös merkitsisi jätelaskun siirtämistä seuraaville sukupolville, enkä voi sitä hyväksyä. Pelkästään tässä olisi riittävä syy omaan kielteiseen ydinvoimakantaani.

Ministeri Kääriäisen takinkääntö ydinvoima-asiassa edustaa savolaista politiikanteon kulttuuria. Hän nähtävästi pelkää, että kielteinen ydinvoimapäätös hajottaisi hallituksen ja salkku menisi. (Puhemies: 15 minuuttia!) Emmekö ole jo kuitenkin kauan olleet sitä mieltä, että lahon hallituksen on aika mennä? Ministerin asiaperustelut takinkäännölleen olivat siinä määrin ohuita, että on syytä epäillä, että hän todella on ollut poliittisen painostuksen kohteena. Mutta niin hän kuin me kaikki muutkin edustajat joudumme toteamaan, että vastuu päätöksestä jää vain meille itsellemme.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. K o i s t i n e n : Herra puhemies! Suomen energiapolitiikkaa merkittäväällä tavalla viime vuosina ohjannut tekijä on ollut uuden ydinvoimalaitoksen rakentamispyrkimys. Alkujaanhan tämä viides ydinvoimalaitos oli määrä tilata jo vuonna 1976 ja seuraava, kuudes 1978. Pisimmälle viides ydinvoimalahanke pääsi vuonna 86, jolloin sitä varten perustettu 20 miljoonan markan osakepääomalla toimiva Perusvoima jätti valtioneuvostolle rakennuslupahakemuksen. Hakemus jouduttiin jäädyttämään Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden takia. Hakemusta ei ole kuitenkaan koskaan peruttu. Tarkoituksenaan oli aktivoida kyseinen hakemus heti 1991 eduskuntavaalien jälkeen. Nyt me sitten olemme täällä eduskunnassa jälleen kohta ratkaisemassa, jätetäänkö hakemus vai ei. Omasta puolestani haluan heti ilmoittaa vastustavani hakemuksen jättämistä. Seuraavassa muutamia perusteluja tälle kannanotolleni.

Tuontienergian korvaaminen kotimaisella energialla ja energiansäästötoimenpiteillä on merkittävä keino vähentää Suomen ennätysmäisen 500 000 työttömän määrää ja yli 20 miljardin markan vaihtotaseen vajetta. Energian tuonti on suuri kansantalouden rasitus. Tuonti maksoi viime vuonna huikeat 12 miljardia markkaa. Vain 30 prosenttia käytetystä energiasta saatiin kotimaasta. Suomen energiaomavaraisuus on Länsi-Euroopan heikoimpia.

Kotimaisen energian tuotantolaitosten rakentaminen, polttoainetuotanto sekä korjuu ja kuljetus työllistävät luontevalla tavalla niin konepajoja kuin maaseutuakin. Kotimaisen energian huipputeknologia tarjoaa myös mittavia vientimahdollisuuksia uusiutuvien energialähteiden arvonnousteissa ympäristöystävällisistä. Suomalaisen energiateknologian vienti on noussut vuodessa jo merkittäväälle 3 miljardin markan tasolle.

Yhden yksittäisen ydinvoimalan alihankinnat eivät sen sijaan jatkossa vientimahdollisuuksia tarjoa, koska alan tilauskanta on romahtanut maailmalla. Ydinvoiman rakentaminen luo 10 rakentamisvuoden ajaksi noin 36 000 työvuotta vastaavan määrän työpaikkoja. Näitä lukujahan on ollut useita. Itse olen saanut lähteistäni tällaisen luvun. Näistäkin työpaikoista osa on ulkomaisia, joihin suomalaisilla ei ole mahdollisuuksia. Voimalan valmistumisen jälkeen suora vaikutus on huomattavan pieni.

Pienempiin yksiköihin perustuvassa sähkön tuotannossa työllistävä vaikutus on huomattavasti suurempi ja alueellisesti tasaisempi. Turpeen, kaasun, puun ja biomassan käyttöön perustuvassa tuotannossa työllistävä vaikutus on suuri. Samalla saadaan metsien hoito tehokkaaksi, eivätkä voimaloiden ympäristövaikutuksetkaan ole niin negatiivisia kuin ydinvoiman puoltajat väittävät.

Suomen metsät kasvavat puuta kolmanneksen enemmän kuin metsäteollisuus pystyy käyttämään. Metsäteollisuuden runkopuun vajaakäyttö vastaa 5 miljoonan öljytonnin energian käyttöä. Käyttämättä jäävä metsien biomassan kasvu vastaa puolta energian kokonaiskulutuksesta. Kaikkiaan puumassan vuotuinen kasvu vastaa 24:ää miljoonaa öljytonnia.

Kotimainen turve on varsin kilpailukykyinen energialähde. Polttoturvetuotantoon soveltuvia suojelualueiden ulkopuolisia suuria turvesuoalueita on Suomessa noin 0,5 miljoonaa hehtaaria, joissa on 420:tä miljoonaa öljytonnia vastaava energiamäärä. Suot kasvavat vuodessa 2,5 miljoonan öljytonnin edestä energiaa eli kaksi kertaa enemmän kuin niitä tarvitaan. Kaikkiaan turvesuota on Suomen pinta-alasta noin kolmannes eli 10 miljoonaa hehtaaria, josta jo metsäojitettua noin puolet.

Suopohjaista peltopinta-alasta on 0,7 miljoonaa hehtaaria. Mikäli peltopinta-alaa halutaan supistaa rajusti, turvepelloista saataisiin heti turvetuotantoalaa ilman lisäkuivatuksia. Pinta-ala on lähes viisitoistakertainen nykyiseen energiatuotantoalaan nähden. Kriisitilanteessa turvetuotantoala voidaan palauttaa peltoviljelyyn.

Kun turvesuo kuoritaan liiasta turpeesta, kasvaa kivennäismaahan ja noin 30 senttimetrin turvekerrokseen nojautuva suoalusta metsää paremmin kuin sama alue vain metsäojitettuna. Alue palaa näin luonnon kiertokulkuun ja biomassan tuotantoon.

Etelä-Suomen väestökeskusten lämmitystä ei voi jättää yhden Venäjän kaasuputken varaan. Lämmitysenergian saatavuus on varmistettava kaikissa olosuhteissa. Tähän tarvitaan toinen kaasun toimitussuunta. Vaihtoehtoja ovat putki Keski-Norjan kaasukentiltä tai nesteytetyn maakaasun tuontijärjestelmä. Mikäli Ruotsi edelleen estää Norjan kaasuputken rakentamisen, on kaasutuotava laivoilla ohi Ruotsin. Kaasulaiva voidaan tilata Suomesta, sillä Masa-Yards omaa kokemuksen, onhan heillä jo 5,5 miljardin tilaus valmisteilla.

Tuontijärjestelmän rakentaminen maksaa meille 3,5 miljardia markkaa. Summalla saa kaksi Suomen olosuhteisiin sopivaa kaasulaivaa, vastaanottotermiinalin ja tarvittavat sivuinvestoinnit. Tuontijärjestelmä saadaan toimintakuntoon neljässä vuodessa tilauspäätyöstä.

Kun Ruotsi näkee, että Suomi pystyy kiertämään Ruotsin, maa voi luopua ydinvoiman pakkomyyntistä ja taipua pitkällä aikavälillä molemmille viisaampaan yhteispohjoismaiseen kaasuputkeen. Norjan putki maksaisi yhteensä 10–13 miljardia markkaa. Siitä Pohjanlahden alituksen osuus olisi 1,5 miljardia markkaa.

Kaasuputkea voidaan niin halutessa jatkaa Viroon, josta on hyvät putkiyhteydet muualle Baltiaan. Kun rakennetaan pohjoismainen kaasuputki riittävän aikaisessa vaiheessa, välttyään tarpeettomilta investoinneilta kivihiilipohjaisiin kaukolämpölaitoksiin ja 15 miljardin markan ydinvoimalaan. Putkiverkostoon tukeutuen voidaan rakentaa myöhemmin nopeasti ja edullisesti mahdollisesti talvikautta varten tarvittava lisäkapasiteetti.

Kaasuvoimalan rakennusaika on alle kaksi vuotta ja hinta 3 miljardia markkaa 1 000 megawatilta. Maailmalla olikin vuoden 1991 uudesta voimalakapasiteetista kaasukombilaitoksia 40 prosenttia, mutta ydinvoimaa vain 4 prosenttia.

Viime talven kulutushuipun aikana Suomessa oli 2 500 megawattia ylikapasiteettia. Rakenteilla on lisäksi 1 500 megawattia, tämä pakollisen 1 500 megawatin varavoimakapasiteetin päälle. Talven korkein kulutushuippu oli 10 360 megawattia. Kulutushuippu ei ole noussut useaan vuoteen. Ylikapasiteetti siis riittää mainiosti kaikkiin teollisuuden laajennusinvestointeihin, vaikka Venäjän sähkön tuonti päättyisi ja Loviisa I jouduttaisiin sulkemaan ennenaikaisesti haurastuneen paineastiansa vuoksi.

Jo valmistunut suuri Jämsänkosken kuuma-herrelaitos ja paperikone vaativat sähköä vain 120 megawattia, vaikka kyseessä on sähköä eniten vaativa jalostusvaihtoehto. Juuri päätöksen saanut Rauman sellutehdas on omavarainen, samoin Kajaanin sellutehdas, joka lienee toivottavasti seuraavana Rauman jälkeen.

Energian hintaa pidetään teollisuuden yhtenä kilpailuetuna, ja sitä se varmasti onkin. Nykyisellä sähkön hintarakenteella ei kuitenkaan pakoteta teollisuutta ja yhteiskuntaa kehittämään tehokasta energian käyttöä.

Sähkön ja lämmön yhteistuotanto nostaa merkittävästi voimalaitosten hyötysuhdetta. Ydinvoimalan lauhdevettä ei voi käyttää lämmön

tuottamiseen. Kotimaisten vastapainevoimaloiden jäähdäysvettä sitä vastoin voidaan käyttää lämmön tuottamiseen. Tällainen esimerkki on Kajaanin kaupungissa.

Ranskassa, jossa sähköstä tuotetaan valtaosa ydinvoimalla, teollisuuden sähkön hinta on 5 penniä kilowattitunnilta ja yksityisen kulutuksen sähkön hinta 10 penniä kilowattitunnilta korkeampi kuin Suomen vastaavat hinnat. Isossa-Britanniassa, jossa energiayhtiöt yksityistettiin, valtio joutuu tukemaan ydinvoimayhtiöitä noin 10 miljardia markkaa vuosittain, etteivät yhtiöt tekisi konkurssia. Tässäkö on meillekin uusi tukijärjestelmä, kun pankkituesta pääsemme eroon? Tällaista en voi kannattaa.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa annetaan ymmärtää, että korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitus olisi ratkaistu. Kuten jo monissa puheenvuoroissa on lausuttu, näin asia ei ole, vaan ydinvoimateollisuus on onnistunut ratkaisemaan vasta keski- ja matala-aktiivisen jätteen varastoinnin. Siinä onkin paukku tuleville sukupolville. Vaikka jokainen maa saa ratkaista, ottaako se vastaan vierasta ydinjätettä, on olemassa se mahdollisuus, että tulevaisuudessa tarjotaan tarpeeksi paljon rahaa Suomelle ja päätös onkin, että olemme Euroopan ydinjätteen kaatopaikka. Tällaistakaan päätöstä en halua olla tekemässä.

Elinkeinoelämä väittää ydinvoimalan rakentamisen aloittamisen olevan signaalin Suomen talouden elpymisestä. Aivan samalla perusteella kaikkien muidenkin rakennushankkeiden voidaan sanoa olevan signaaleja ulkomaalaisille sijoittajille maamme talouselämän elpymisestä.

Arvoisa puhemies! Minusta on vastuutonta sälyttää oman hyvinvoinnin kustannuksia omien jälkeläistemme maksettavaksi. Tämä sukupolvi näyttää käyttävän hyväkseen kaiken mahdollisen, jolla tulevien sukupolvien elämä tehdään vaikeaksi.

Herra puhemies! Vielä loppuyhteenvedo: Investointi on yli 15 miljardia markkaa ja pääosin ulkomaisella lainarahalla, ei käyttökelpoinen. Velkaantuneet yritykset IVO ja TVO eivät pysty lainaamaan lisää pääomaa ulkomailta kovinkaan helpolla, koska ne ovat jo nyt erittäin velkaisia. Tuotanto alkaa vasta noin kymmenen vuoden kuluttua investoinnin aloittamisesta, siis yli vuoden 2000, johon mennessä voidaan muita perusvoimalähteitä selvittää. Ei mahdollisuutta sähkön ja lämmön yhteistuotantoon ydinvoimalalla. Korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitus on ratkaisematta. Voimalan hävityskustannuksia ei ole huomioitu laskelmissa. Eettisesti on väärin

jättää vain lokaa tuleville sukupolville. Kotimaista osaamista ei kehitetä uudella ydinvoimalalla. Työvoimavaltaisuus on asetettava ennen pääomavaltaisuutta.

Ed. Virrankoski: Herra puhemies! Eduskunnan vastaus viidennen ydinvoimalan rakentamiseen alkaa olla lähes valmis. Käsittely on selkeästi paljastanut sen syvän erimielisyyden, mikä kansanedustajien keskuudessa vallitsee. Osittain tämä erimielisyys on tietopohjainen, osittain myös asenteellinen. Selvimmin tämä asenteellisuus on kuvastunut mm. väitteistä, että ydinvoimalan rakentamisen hyväksyjä vaivaa vaihtoehdottomuus. Mielestäni tämä syytös ei pidä paikkaansa. Nytkin käsittelyssä olevaan ydinvoimaratkaisuun on liitetty, viisaasti tai epäviisaasti, tietty kokonaisuus, myös muita energiaratkaisuja, tärkeimpänä kotimaisen energian käyttöä lisääviä toimia.

Kotimaisen energian lisäkäyttöön tähtääviä toimia on ajettu jo pitkään, jopa vuosikymmeniä, mutta vain kohtalaisen vähäisin tuloksin. Ehkä selvimmin tämä asenne kuvastuu muun muassa ed. Vehkaojan termissä, kun hän käytti näistä toimista nimitystä "häntäpaketti". Nyt niitä saadaan ehkä eteenpäin, jos saadaan, mutta vaihtoehdottomuudesta ei voi syyttää.

Itse asiassa voidaan perustellusti syyttää ydinvoiman lisärakentamiseen kielteisesti suhtautuvia tietystä vaihtoehdottomuudesta. Yleensä kielteisesti ydinvoimaan suhtautuvat eivät hyväksy myöskään hiilivoiman rakentamista. Hiilivoimahan on, kuten mm. Valtion taloudellinen tutkimuslaitos viime viikolla osoitti, toiseksi edullisin sähkön tuotantomuoto. Kielteisyys hiilivoimaan on ympäristönsuojellisesti varsin ymmärrettävää, koska hiilivoiman lisärakentaminen lisäisi hiilidioksidipäästöjä, joiden kasvu meidän päinvastoin pitäisi taittaa ja kääntää laskuun, kuten mm. Rion sopimus edellyttää.

Myöskään kaasuvaihtoehto ei ole ratkaisu energiatuotantoon, koska sen saanti on ainakin toistaiseksi epävarmaa. Lisäksi senkin käyttö tuottaa hiilidioksidia, tosin vain 57 prosenttia siitä määrästä, mikä syntyy käytettäessä hiiltä vastaavan energiamäärän tuottamiseen. Tosin kaasulla voitaisiin kieltämättä korvata osa hiilivoimalaitoksista, mikä parantaisi hiilidioksiditasetta, mutta samalla se ilmeisesti syrjäyttäisi myös uusiutuvia kotimaisia energiavaihtoehtoja. Kaiken kaikkiaan maakaasu on puhdas tuontipolttoaine, jolla on vähän tai ei mitään tekemistä sen enempää hajautetun energiatuotannon kuin

uusiutuvien luonnonvarojenkaan hyödyntämisen kanssa. Myös kotimaisen työllisyyden kohottamisessa maakaasu energiavaihtoehtona jää verraten vähäiseksi.

Niinpä ratkaisuksi on tarjottu energian säästämistä, tehokkaampaa hyötykäyttöä sekä uusiutuvia luonnonvaroja, joilla tarkoitettaneen tässä yhteydessä vesivoimaa ja puuta, turvetta, etanolia ja biodieseliä. Käsittääkseni näiden varaan ei tulevaisuuden perusenergiahuoltoa voida rakentaa, niin arvokkaita kuin nämä ovatkin energiatuotantoa täydentävinä ja monipuolistavina, luontoa säästävinä ja työllisyyttä voimakkaasti edistävinä energiatuotannon muotoina.

Arvoisa puhemies! Suomen sähköenergian suurin kuluttaja on teollisuus, joka käyttää tuotannosta yli puolet. Metsäteollisuuden osuus kaikesta sähköön kulutuksesta on yli kolmannes. Toinen suuri kuluttaja on metalliteollisuus. Tästä syystä metsäteollisuus on keskeisessä asemassa energiapolitiikkaa suunniteltaessa. Tämän teollisuudenalan rakentaminen tähtää vuosikymmenien päähän, joten varmuus energian saatavuudesta ja hinnasta on aivan keskeinen päätöksiä tehtäessä. Samaa voidaan sanoa myös muusta prosessiteollisuudesta yleensä.

Metsäteollisuus ja teollisuus yleensä ajaa voimakkaasti ydinvoimaan perustuvaa sähköön tuotantoa. Ydinvoiman etuna se pitää varmaa saataavuutta ja laskelmiensa mukaan halvinta hintaa muihin energiavaihtoehtoihin verrattuna. Lisäksi sähkön hinta voidaan ennustaa pitkäksi aikaa eteenpäin, koska varsinaisen polttoaineen osuus on vain 10—15 prosenttia energian hinnasta, sillä hinnasta valtaosa on perustamiskustannuksia. Näihin perusteisiin voidaan pääosin yhtyä.

Teollisuuden hakemusta viidennestä ydinvoimalasta ovat puoltaneet, niin kuin tiedämme, STK, SAK ja MTK ja viime aikoina lukuisat ammattijärjestöt. Erityisesti metsäteollisuuden merkitys maallemme on tunnetusti elintärkeä. Yli puolet maamme nettovientituloista saadaan puunjalostusteollisuuden tuotteista. Toisaalta me velkaannumme jatkuvasti ulkomaille. Ulkomainen nettovelkamme on jo yli 250 miljardia markkaa, ja tämän korkojen lyhennys on meidän viennillämme maksettava. Viennin lisäämiseen meillä onkin valtavat mahdollisuudet. Noin kolmasosa metsiemme kasvusta jää tällä erää hakkaamatta. Se merkitsee 20—30 miljoonan kuutiometrin puumäärää vuodessa. Luonnollisesti voidaan ajatella, että metsäteollisuutta kehitettäisiin siten, että rakentaissimme selluloosateollisuutta, joka ei tarvitsisi lisäenergiaa. Mutta jokai-

nen ymmärtää, että näin yksipuolinen teollinen rakenne ei olisi maallemme mahdollista. Meidän on tuotettava sellaisia tuotteita, joilla on kysyntää ja joista saadaan tuloja.

Niin kuin täällä on mainittu, puuta voidaan luonnollisesti käyttää myös energian tuotantoon, ja sitä nykyisin myös käytetään, kuten ed. Louekoski esimerkiksi totesi. Kokonaisenergiasta, lämmöstä ja sähköstä, puulla tuotetaan 14 prosenttia eli yhtä paljon kuin nykyisillä ydinvoimaloilla. Niin sanotun energiapuun, hakkeen, hakuuuteen ja harvennuspuun, käyttöä voidaan edelleen lisätä. Se soveltuu erinomaisesti käytettäväksi yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa taajamien yhteydessä. Sillä voidaan ja sillä myös pitäisi korvata hiilellä ja öljyllä toimivia laitoksia. Sen sijaan teollisuuspuun käyttö energiatuotantoon ei ole perusteltua, jos siitä teollisuustuotteena saa paremman hinnan ja jos teollisuustuotteiden vientitulot ovat elintärkeitä, niin kuin meille ovat. Näin ollen meidän on pyrittävä käyttämään tämä luonnonvaramme teollisuutemme raaka-aineena. Puun käytön lisääminen ja kantorahatulojen turvaaminen on myös maaseudun kannalta ensiarvoisen tärkeää. Siksi ydinvoimaratkaisu heijastuu selkeästi ympäri maata myös maakuntiin.

Myönteinen ydinvoimapäätös loisi myös perustan, jolle teollisuus voisi rakentaa omat investointisuunnitelmansa vuosiksi eteenpäin. Ydinvoimapäätös toisi nopeasti myös niitä tuhansia työpaikkoja, joiden perään mm. ammattijärjestöt ovat kuluneina päivinä moneen kertaan peräänkuuluttaneet.

Arvoisa puhemies! Ydinvoimaan kätkeytyy luonnollisesti riskejä ja jäteongelmia, joita sinänsä ei ole syytä aliarvioida. Kuitenkin tässä tilanteessa, missä olemme sekä velkaantumisen, suurtyöttömyyden että luonnonvarojen vajaa-käytön suhteen luvan myöntäminen viidennelle ydinvoimalalle on hyvin perusteltua. Koska kuitenkin on pelättävissä, että ydinvoimapäätös vaikeuttaisi myönteisesti alkuun lähtenyt kotimaisten uusiutuvien energiamuotojen käyttöä ja kehitystyötä sekä hajautettua energian tuotantoa, on samalla päästävä yksimielisyyteen toimenpiteistä, joilla tätä kehitystä voidaan myös vahvistaa ja edistää.

Ed. S u h o n e n : Herra puhemies! Ilmeisesti tässä ei ole enää kenelläkään viisauksia sanottavana tähän asiaan. Tätä on varmasti jo tarpeeksi ruodittu monelta kantilta. Minun oma henkilökohtainen ydinvoimamallini on seuraavanlainen.

Kun meillä rajan pinnassa on noin 80–200 kilometrin säteellä Venäjän puolella turvattomia ydinvoimaloita, joissa suurin piirtein putket ovat pystyssä maalin voimalla, niin miksi Suomi ei tee sopimusta, että saataisiin ne kuntoon? On moraaliton tilanne tällä hetkellä, että me vain puhumme viidenneistä ydinvoimalasta omalle puolellemme, ja kuitenkin aikapommi tikittää rajan pinnassa. Minä uskon, että se viides ydinvoimala, joka tänne kenties joskus tulee, olisi maailman turvallisin. Mutta kun maailman turvattomimmat ovat muutaman sadan kilometrin päässä Suomen rajasta ja kun niistä joku tyssähtää, niin silloin ei ole paljon pidättelemistä asiassa. Se viides jää varmasti viimeiseksi tänne maailmaan, mutta ei jää yhtään käyttäjää. Teollisuus ja Suomen valtio ovat velkaa Suomen kansalle turvallisuuden suhteen, mitä rajan takana on. Kaikki, mitä siellä on, pitäisi ehdottomasti saattaa kuntoon.

Kun kysyin viime keväänä KTM:n Turuselta ja Tuomistolta, miksi niitä ei saateta kuntoon, että sehän on edesvastuutonta, kun kuitenkin niistä ostetaan, mutta ei laiteta kuntoon, niin he sanoivat, että eivät viitsi, kun neuvottelukumppania ei löydy ja hana on väärällä puolella. Minä sanoin, että jos ne tyssähtävät, on aivan sama, millä puolella hana on. Jos kuitenkin pystytään ostamaan sähköä, varmasti neuvottelukumppanit löytyvät ja joku, joka pystyy tekemään myös korjaussuunnitelmat. Itse asiassa, jos Suomen teollisuus ja valtio yhdessä korjaisivat ne, ennemmin tai myöhemmin se maksettaisiin energiana takaisin. Silloinhan se olisi kaikkein paras ratkaisu.

Kun kävin muutama viikko sitten Virossa, he sanoivat, että ei Suomi mitään ydinvoimalaa tarvitse, kun pistetään kaapeli yli tästä, he pystyvät hoitamaan koko Suomen tarpeen, joka meillä on. Mutta siinäkin on taas vain se probleema, että lähtöhana on väärällä puolella. Tämä on tällaista moraalitonta hanaleikkiä, jota täytyy koko ajan käydä näissä hommissa.

Vielä sanoisin, että nyt, jos korjaukset tehtäisiin, siinä olisi välittömästi työtä suomalaisille työmiehille ja turvallisuus paranisi. Varmasti Venäjä itsekin osallistuisi jonkin verran korjauksiin, ja sehän olisi kaikille onnellinen ratkaisu. Kun puhutaan työllisyydestä, niiden 500 000 työttömän, jotka meillä nyt on, päivärahat ovat kuivuneet kokoon moneen kertaan, ennen kuin yksikään pääsee ydinvoimalatyömaalle töihin. On turha puhua työllisyyden nimissä tässä asiassa. Se on niin pitkällä tähtäimellä, että pitäisi paremmat

työllisyysläkkeet olla, koska vasta monen vuoden päästä voimalaa ruvettaisiin tekemään ja vielä myöhemmin se rupeaisi valmistumaan. Tämä on tällaista hurskastelua, jota tässä asiassa harastetaan.

Eräs asia on IVOlle tietenkin erittäin tärkeä. Sähköhän perustuu hiilen maailmanmarkkina hintaan, ja puhutaan koko ajan vain, että ydinvoima on edullista. Totta kai se voi olla edullista, mutta koko ajan, kun hinta laskee, laskutetaan kuitenkin kaikilta kuluttajilta hiilen hinnan mukaan. Iltarukouksissa IVO:n johto rukoilee, että hiilen hinta nousisi, että taas voisi nostaa hintaa. IVO on monet vuodet varastoinut rahaa, suoraan varastoon pistänyt rahaa, jota pitäisi vähitellen jo ruveta käyttämään johonkin, muuten se purkautuu takaisin. Koska ei voi älyttömiä voittoja ottaa tässä hommassa, IVOlla ja niillä, jotka ovat suuret rahat uhranneet — tai kansa sen maksanut on — on hiki pinnassa tällä hetkellä, miten sen rahan rupeaa käymään, voivat joutua pian palauttamaan sen kansalaisille ja teollisuudelle takaisin.

Kun kesän ja syksynkin mittaan on keskusteltu koplauksesta, mielestäni tämä hallitus teki paremmat koplaukset kuin mikään. On kiva katsoa, kuka haastaa koko hallituksen koplauksesta valtakunnanoikeuteen. Koplataan, jos kaikki turpeet, kävyt, kaasut ja kaikki rinnakkain pistetään. Tällainen on edesvastuutonta. Ei anneta tehdä puhtaalta pöydältä päätöstä, vaan jokainen haluaa jonkinlaisen venkuran tähän hommaan, että jollei sitä, niin tuo, jollei, niin tuo. On uhkauksia, koplauksia peräkkäin, ja tehdään kytkykauppaa tyyliin ”jollei niin”. Tämä on lapsellista leikkiä näinkin valistuneessa porukassa kuin hallituksen piirissä pitäisi olla. Mutta tehdään tällaisia niin kuin pakkopaketteja ja sekoitetaan koko tilanne.

Mitä tulee yleensä niiden ihmisten mielipiteisiin, jotka ensi perjantaina tulevat painamaan nappulaa, minusta jokaisen ihmisen mielipidettä pitää kunnioittaa, on puolesta taikka vastaan. Mutta niitten ihmisten mielipidettä en paljon kunnioita, jotka viime päivinä ovat takkinsa kääntäneet tässä hommassa. Se on niin kuin selaista, en nyt sano melkein niin kuin entinen ilotyttö, mutta sen tyyppistä, että se on sitä hommaa, että yhtäkkiä vain, mistä päin tuuli tulee, sen mukaan mennään. Niille minä en anna minikään näköistä arvoa.

Minua kiinnostaa lopputulos tietysti kovasti, mutta myös kiinnostavat takinkääntäjät, jotka kaikki löytyvät ilmeisesti äänestyspöytäkirjasta

verrattuna keväiseen pöytäkirjaan ja jotka ovat suurella äänellä jo julistaneet ja lehdissä ovat kuvat olleet, että en minä ainakaan ollut tätä mieltä. Jos kaikki rupeavat olemaan Kääriäisen porukkaa, se on aika erikoista. Niitä varmaan löytyy, ja joutuu perustelemaan jokainen itsensä ja omille taustaryhmille, että minun oli pakko tehdä sitä tai tätä. Ei täällä mitään pakkoa ole. Omaatuntoa vastaan ei täällä tarvitse kenenkään toimia. Jokainen saa täällä vapaasti tehdä. Kun on tällaiset ajojohdit ja tällaiset jopa sanotaan kirjeitten paljoudet ja näin, joskus tuntuu, että mahdottomaksi menee toimia vapaassa maassa vapaana kansanedustajana, kun jatkuvasti joku ahdistaa tällaisessa asiassa. Täytyy suuret intressit olla teollisuudella ja joillakin ryhmillä, koska ne niin paljon pistävät miehiä ja naisia asialle tässä hommassa.

Täytyy myös myöntää se, että on paljon tullut kirjeitä jokaiselle, nillekin, jotka eivät vastusta ydinvoimaa, ehkä niitäkin on ainakin yhtä paljon, ellei enemmän. Yleisesti kirjeen lähettäjät aliarvioivat sitä, että me emme pystyisi itse ajattelemaan. Kuka puhuu puolesta, kuka vastaan. Mielestäni se on hiukan tämän porukan aliarvioimista, että niin suurta mekkalaa pidetään, kirjeitten lähettämistä, ja on uhrattu paljon tieteenkin. Ainoa, joka siinä ilmeisesti voittaa, on posti tällä hetkellä. Olisi pitänyt antaa vain jokaisen vapaasti ajatella. Jokainen me olemme omista fakeistamme tyhjentäneet postilaatikkoja. Suoraan roskiin menevät puolin ja toisin mielipiteet. Ihmisten kannat varmaan pysyvät. Kenenkään meidän mielipiteemme tuskin muuttuu enää sillä, että tänne jokin kirjelappu tulee jne. Mutta totta kai, koska ihmiset tulkitsevat, että meitä saa painostaa ja ahdistaa, vapaassa maassa heilläkin on oikeus tietää ja tehdä se.

Olen kuunnellut, täällä puhutaan gigawateista, megawateista ja pesuvadeista ja näin. Minä luulen, että suurin osa on niitä ja minä kuulun niihin ihmisiin myös, jotka eivät näitä kaikkia gigoja ja megoja ymmärrä. Mutta se on hirvittävää kuunnella, kun toisten kirjoittamissa, asian tuntijoiden kirjoittamissa puheissa paljon puhutaan näistä wateista, kun tietää, että sulakkeet jokaisella on kotona ja ymmärtää, mikä on töpse- li suurin piirtein, mutta puhutaan suurella rintaa- äänellä ja näin. Varmaan, kun joku rupeaisi kysymään, että selitä, mikä on gigawatti ja mikä on megawatti, minä väittäisin, että siihen loppuisi se, muttei tässä päästäkään koskaan väittelytilaisuuteen, koska vastauspuheenvuoroa ei saa. Mutta on se hyvä, että on ollut ydinvoiman puo-

lustajilla kirjoittajia teollisuudessa paljon, että he ovat osanneet nämä kaikki hienot sanat ja yrittävät hämätä suurilla tutkimuksilla, kuka työllistää mitenkään jnp.

Niin kuin moni muu on sanonut, me, jotka vastustamme ydinvoiman rakentamista, emme varmaan ole työllisyyden vastustajia vaan jokainen haluaisi hoitaa työttömyyttä muttei nyt sentään hinnalla millä hyvänsä.

Ed. V i l j a m a : Arvoisa puhemies! Elämme maailmassa, jossa on runsaat 400 toimivaa ydinvoimalaa. Kuitenkaan ei missään maailmankolkassa eikä erityisesti kehittyneessä Euroopassa ydinvoimaa suunnitella rakennettavan lisää. Ainoa poikkeus taitaa olla Suomi. Useat Euroopan maat ovat jo kansanäänestyksellä tai viisaan parlamenttinsa turvin pidättäytyneet ydinvoiman lisärakentamisesta. Ydinvoimaloista on ylitarjontaa. Paniikissa taitavat tuottajat etsiä nyt potentiaalisia ostajia, niin silmäilee Ruotsin ABB:kin Suomea. Huolimatta sadoista toimivista ydinvoimaloista on korkea-aktiivisen ydinjätteen sijoitusongelma edelleen ratkaisematta. Ongelmaa vain siirretään eteenpäin.

Talousvaliokuntakin mietinnössään viisaasti toteaa, että ydinvoima jäänee väliaikaisratkaisuksi kaikkialla, ja sitä seurannevat uuden aikaiset auringon säteilyyn perustuvat tekniikat. Jotta tähän kestäväan ja puhtaaseen energiaratkaisuun päästäisiin nopeammin, tulisi ydinvoimaan perustuvan välivaiheen olla mahdollisimman lyhyt. Olen samaa mieltä.

Ydinvoiman lisärakentamista on kuitenkin valitettavasti tyrkytetty ainoana Suomen energivaihtoehtona lähes kymmenen vuoden ajan. Perusteet ovat vain vaihdelleet. Milloin ydinvoiman avulla on kuviteltu ratkaistavan kasvihuoneilmiö, milloin teollisuuden kilpailukyky pelastettavan jne. Tällä hetkellä toiveet kohdistuvat työllisyyteen.

Merkillistä, jos työllisyys nostetaan vasta nyt eduskuntakäsittelyn loppuvaiheessa ykköspäätöksi, merkillistä sikäli, että eduskunnan työasiainvaliokunta ei asian valmisteluvaiheessa päässyt lausuntoaan antamaan. Nyt työllisyysnäkökulmilla ja -kysymyksellä voidaan vapaasti pelata, iskeä pöytään milloin millaisiakin lukuja, vaihteluväli 1 700 pysyvistä aina 200 000:een jonkin asteiseen työhön jossakin vaiheessa.

Eduskunnan on määrä ottaa kantaa, onko viidennen ydinvoimalan rakentaminen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Kansanedustajien olisi huomattavasti ekonomisempaa määritellä

kantansa, jos hallituksen valmistelutyö olisi ollut perusteellisempi ja selkeämpi. Yksinkertaisesti olisin vierekkään kaivannut kahta vaihtoehtoa, ydinvoimavaihtoehto seurannaisvaikutuksineen, kustannukset, ympäristövaikutukset, työllisyysvaikutukset, ja vastaavasti ydinvoimaton vaihtoehto, mutta näin hallitus ei ole todellakaan toiminut, päinvastoin paketoitunut asian poliittisesti. Jos kokoomus saa ydinvoiman, saa keskusta puun ja turpeen edellyttäen, että sekin ottaa ydinvoiman. Jos ei ydinvoimaa niellä, niin ei tule mitään ratkaisuja — ei varmaan kovin kansantaloudellista.

Arvoisa puhemies! Seuraavassa perustelen omaa kantaani. En kannata viidennen ydinvoimalan rakentamista. En pidä viisaana juuri nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ulkomaisen lainan turvin toteuttaa noin 15 miljardin ydinvoimalahanketta. Sillä on negatiivinen vaikutus meidän vaihtotaseeseemme, ja hyöty eli valmis voimala on parhaassakin tapauksessa käytössä vasta noin kymmenen vuoden kuluttua.

Ydinvoimalan työllisyysvaikutuksia on liioiteltu. Hajautetut energiatuotannon mallit ovat työllistävämmät useiden selvitysten mukaan, ja ne tuovat ennen kaikkea pysyviä työpaikkoja. Ei ole myöskään mitenkään itsestäänselvää, että ulkomainen yhtiö, kotimaistahan toimittajavaihtoehtoa ei ole, merkittävässä määrin työllistäisi suomalaisia edes rakennusvaiheessa.

Merkittävin perusteeni olla hyväksymättä ydinvoiman lisärakentamista on kuitenkin se tosiasia, että ydinjätteen loppusijoitusratkaisu edelleen puuttuu. Ongelmaa ja riskiä ei voida lykätä eteenpäin, ei tuleville sukupolville eikä omien rajojen ulkopuolelle. Kauhistuun, kun sain tietää, kuinka kevytmielisesti ja huolimattomasti vuosikymmeniä ydinvoimaa käyttänyt kehittyneenä pidetty maailman maa USA suhtautuu omaan ydinjäteongelmaansa. Vesisäiliöissä korkea-aktiivinen jäte voimaloiden pihamaalla odottelee noutajaa tai ongelman ratkaisijaa.

Suomen peruskallion toivotaan olevan turvallinen ratkaisu. Asiantuntijoita ympäristövaliokunnassa kuultuani jäi muistiini: On mahdollisuus, että ydinjäte pääsee peruskalliossa olevien uurteiden kautta pohjaveden kanssa kosketuksiin, ja tällä on ratkaiseva vaikutus paitsi kohtalokkaaseen maapallon muuttumiseen myös ihmisen perimään. Tätä taakkaa en halua olla tuleville sukupolville lisäämässä.

Who:n uusin tutkimus osoittaa, että ydinvoimalat ovat lisäämässä maapallon radioaktiivisuutta omalla osuudellaan. Who:n tutkimus kos-

ketti ennen kaikkea Tshernobylin onnettomuuden jälkeistä tilannetta, ja havaittiin lasten kilpirauhassyövän lisääntyneen. Se on selvästi säteilyn aiheuttama sairaus.

Ydinvoimaa on markkinoitu halpana vaihtoehtona. Tällöin ei ole kuitenkaan otettu huomioon voimalan hävityskustannuksia, hävittämisen tarvetta, kun se tulee noin 30 vuoden käyttöikänsä, eikä ole myöskään arvioitu riittävän korkealle kokorisvivakuutusta.

Vastustan viidennen ydinvoimalan rakentamista. Huolimatta uhkailun ja lobbailun ilmapii-ristä aion pysyä kannassani. Se ei ole ollenkaan vaikeata. Rion ympäristösopimuksen velvoitteissa pysyminen ei myöskään edellytä Suomeen viidettä ydinvoimalaa, kuten useat ydinvoiman kannattajat, edustajat, ovat toistuvasti virheellisesti väittäneet. Ministeri Pietikäinen on moneen kertaan joutunut asian oikaisemaan ja perustellut, että oleellisin on koko energiastrategiamme muutos. Se ei onnistu ilman ydinvoimalaa eikä ydinvoimalan kanssa, vaan oleellisimpia ovat muut muutokset.

En näe myöskään perusteena viidennen ydinvoimalan hyväksymiselle itärajan toisella puolella olevia huonokuntoisia ydinvoimaloita. Raken- simmepä tai emme viidettä ydinvoimalaa, naapuri jatkaa huonokuntoisten voimaloiden käyttöä. Siksi olen ympäristöystistä ja osin työllisyysystistäkin valmis sijoittamaan suomalaista rahaa niiden kunnostamiseen, ja voin todella sydämeistäni kannattaa ed. Suhosen juuri edellä esittämää ydinvoimamallia, jossa oleellinen osa oli nimenomaan naapurien huonokuntoisten voimaloiden kuntoonsaattaminen.

Arvoisa puhemies! Otan vielä lopuksi erään keski-suomalaisen esimerkin ydinvoiman lisäämisen seurannaisvaikutuksista. Tunnetuin esimerk-kihän olisi tietenkin Äänekosken ydinhautaprojekti, mutta siitä en nyt aio puhua, vaan puhun Imatran Voiman aikomuksista.

Imatran Voima aikoo rakentaa luonnonkai- niille Korpilahden Vaaruvuorelle, nk. Ukkospil- vivuorelle, Suomen ensimmäisen pumppuvoima- lan. Se tuhoaisi täysin vuoren maisemalliset arvot ja ainutlaatuisen kallio- ja lehtokasviston. Ni- menomaan ydinvoimaratkaisu vaatii näitä lisäk- keitä. Viides ydinvoimala vaatii ydinvoimalahäi- riöiden paikkaajaksi ja ylijäämäsähkön varas- toksi pumppuvoimalaa. Tämä pumppulakierros kuluttaisi sähköä puolet enemmän kuin tuottaisi. Vapaa Vaaruvuori -liike onkin nimennyt tämän hankkeen Huittisten hulluksi mieheksi eli syö enemmän kuin tienaa. Samassa ketjussa ydinvoi-

ma-apulaisena lienee myös Vuotos-allas. Näin ydinvoima omalta osaltaan tuhoaa luontoamme.

Arvoisa puhemies! Kauppa- ja teollisuusministeriön selvitysten mukaan Suomen sähkön tarve voidaan tyydyttää ilman ydinvoiman lisärakentamista aina vuosituhannen vaihteeseen asti. Puhutaan nyt megawateista, vaikken niitä ihan viimeisen päälle ymmärräkään. Puuttuva 800 megawattia voidaan korvata lisästästöillä ja tuonnilla ja muilla vaihtoehtoilla kuin ydinvoimalla. Vuonna 2000 tarvitaan kaikkiaan lisää 2 000 megawattia sähkökapasiteettia, josta 1 200 katetaan päätetyillä tai suunnitteilla olevilla investoinneilla. Näin toteaa talousvaliokunta mietinnössään.

Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti kannatan sitä luonnontaloudellisesti kestäväää energiastrategiaa, joka voidaan rakentaa Suomen vahvuuksille, uusiutuvalle kotimaiselle energiatuotannolle ja tätä tukevalle energiatutkimukselle. Tässä strategiassa ovat mukana myös oikean suuntaiset verotukselliset ratkaisut ja luonnollisesti maakaasu sitkeine neuvotteluineen sekä energian säästö, mutta ei ydinvoiman lisärakentaminen.

Eduskunnan naisista kaksi kolmasosaa on tämänhetkisen tilanteen mukaan kestävään kehityksen kannalla. Toivon, että nämä itsenäiset naiset pitävät pintansa tässä lobbailun ja uhkailun ilmapölyssä äänestyskessään ja luovat täten Suomelle tulevaisuutta.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Poliitiikan luonteesta on esitetty milloin minkilaisiä määritelmiä: milloin se on tahdon asia, milloin mahdollisuuksien taitamista. Tämä keskustelu on osoittanut, miten osuvasti vihreän eduskuntaryhmän ed. Pekka Haavisto on määritellyt politiikan. Hänen mukaansa politiikka on toistamista. Sitähän tämä keskustelu hyvin pitkälle on ollutkin.

Kaikki mahdolliset argumentit puolesta ja vastaan ovat tulleet esille. Loppujen lopuksi itse ajattelen niin, että tavallaan viimeinen päätöksenteon aines tulee hyvin irrationaalisista lähtökohdista. Kysymys on siitä, minkälaisista tulevaisuutta me pidämme yhteiskunnalle, sen jäsenille, parhaana ja perustelluimpana.

Pari argumenttia tähän keskusteluun on tuotu aivan viime vaiheessa. Yksi on työllisyysnäkökohta, joka monessa puheenvuorossa on kyllä jo tullut tyrmätyksi. Ei ole mitään näyttöä siitä, että uuden ydinvoimalan tilaaminen ja rakentaminen työllistäisi enemmän kuin ne vaihtoehtoiset energiantuotantomuodot, jotka ovat tulleet tässäkin

keskustelussa esiin. Toinen on viidennen vaatimaton lisä neljään aikaisempaan ydinvoimalaan. Palaan siihen, kun olen lyhyesti tarkastellut itse tätä päätöksentekotilannetta.

Kaikille ei ole tullut ehkä aivan selväksi se, että valtioneuvoston periaatepäätös on kaksiosainen. Päätöstä haettiin sekä uuden ydinvoimalaitoksen rakentamista varten että ydinjätteen loppusijoituspaikan rakentamista varten. Valtioneuvosto katsoi, että yhteiskunnan kokonaisuus kyllä edellyttää uuden ydinvoimalan rakentamista, mutta kokonaisuus ei vaadi tuonkin uuden yksikön tuottaman ydinjätteen loppusijoituksen ratkaisemista. Siltä osin hakemus hylättiin. Tällaista päätöksentekoa voi pitää minusta perustellusti hyvin ristiriitaisena.

Saamieni tietojen mukaan loppusijoituspaikan rakentamishakemus hylättiin sen vuoksi, että tälle laitokselle vielä puuttuvat kriteerit. Ed. Haavisto on tuonut esiin sen, että siltä puuttuu itse asiassa myös paikka. Suomessa yksikään esillä olevista kunnista ei ole ainakaan toistaiseksi ilmoittanut olevansa valmis sijoituspaikaksi. Saattaa olla, että sen lopullisessa ratkaisussa joudutaan hyvin erikoislaatuisiin tilanteisiin. Ehkä jokin osa maasta irrotetaan kokonaan kunnallishallinnosta, jolloin ei tarvita kunnanvaltuuston päätöstä sijoituspaikan määrittämiseksi.

Jos mahdollista, vielä enemmän ristiriitainen on ed. Rannan esittämä ponsi. Siinähan itse asiassa suurin osa, mitä siinä esitetään, perustelee sitä, että uutta ydinvoimalaa ei pidä rakentaa, sitä ei itse asiassa tarvita, jos se ponsi toteutuu siinä määrin kuin on esitetty. Minusta tätä pontta voi luonnehtia vähän samaan tapaan kuin alikersantti Hietanen Tuntemattomassa sotilaassa. Heitettyään miinan hän paiskasi pari mustikanvarpua perään ja kuvitteli, että sillä koko tuo ongelma on tullut peitetyksi.

Keskustelussa on myös moneen kertaan todettu, että jos eduskunnan päätös on myönteinen uudelle ydinvoimalalle, se ei merkitse, että Venäjän meillemkin hyvin vaaralliset ja ongelmalliset laitokset pannaan kuntoon tai suljetaan. Päinvastoin, niin kuin hyvin tiedetään, ydinvoima tarvitsee merkittäviä korvaavia sähköntuotantotarjelmia seisokkien ja muiden syiden takia, ja ilmeisesti näihin Venäjän laitoksiin tullaan silloin turvautumaan. Niiden tavallaan sykkimällä tapahtuva ylösajo hyvin voimakkaaseen tuotantoon ehkä vielä kärjistyy nykyisestäään.

On myös hyvin erikoista, että maan teollisuus, joka jatkuvasti muistaa kertoa, kuinka pahoissa veloissa ja kuinka vaikeassa rahoitusasemassa se

on, on valmis yhtäkkiä sijoittamaan miljardikau-palla tähän yritykseen. Minulla on sellainen käsi-tys, että teollisuuden velkataakka tai rahoitusase-ma ei todellakaan ole niin vaikea kuin annetaan ymmärtää. Vientiteollisuus on saanut devalvaatiohyötyä jo hyvin pitkän ajan. Tiedetään, että mm. Suomen Pankissa on oltu hyvin huolissaan siitä, että vientituloja ei kotiuteta. Väitetään, että teollisuus on maksanut velkoja. Ilmeisesti teolli-suus on devalvaatiohyötyä pantannut ulkomai-siin lähteisiin voidakseen sen sitten käyttää tä-män ydinvoimalapäätöksen tulua näihin investointeihin. Mutta tämä tosiasiaa merkitsee sitä, että se hyöty, jonka teollisuus on devalvaatiosta saanut, on jäänyt tähän kansantalouteen tule-matta toisin kuin aikaisempien devalvaatioiden aikana, jolloin on pidetty huolta, että devalvaatiohyöty jakautuu mahdollisimman tasaisesti yhteiskuntaan.

Uusin argumentti, ”viides lisä”, todellakin läh-tee siitä, että jos meillä kerran neljä ydinvoimalaa on, niin viides ei siinä kovin paljon tunnu. Minus-ta tämän argumentin ontous on mitä ilmeisin. Se on vähän samalla lailla kuin hölmöläinen lastasi tukkeja hevoselle rekeen, heitteli niitä ja sanoi, että jos tuon jaksat, niin jaksat tämänkin, ja lop-putuloksena oli, että koko kuorma luhistui.

Arvoisa puhemies! Täällä on useampaan kertaan muistutettu tästä 40 järjestön vetoomukses-ta tai vaatimuksesta uuden ydinvoimalan raken-tamiseksi. Yksi niistä järjestöistä on Akava, oma ammattijärjestöni. Olen ollut kolmisenkymmen-täviisi vuotta eri ammattijärjestöjen jäsenenä, ja tässä yhteydessä kyllä haluan todeta, että irtau-dun vahvasti tästä Akavan vetoomuksesta, ja luulisin, että en ole Akavan jäsenenä yksin. Olen aivan varma, että näissä järjestöissä tullaan käy-mään aikamoinen jälkipyykki tästä vetoomuk-sesta.

Arvoisa puhemies! Kannatan talousvaliokun-nan pontta, jonka valiokunnan enemmistö on määritellyt.

Ed. L a i v o r a n t a : Herra puhemies! Ilta on jo myöhä, ja oikeastaan ei täältä paljon kannat-taisi puhua, kun tietää kuitenkin, että ei sillä kenenkään mielipidettä muuteta eikä se tietyksi ole tarkoitukseen. Tarkoitus on lähinnä kirjata pöytäkirjoihin ne ajatukset, jotka itsellä on tätä päätöstä tehtäessä.

Energia ratkaisu, ydinvoimalapäätös onkin oleellinen linjaratkaisu. Tehtävällä päätöksellä on keskeinen merkitys taloudelle, sitä kautta tie-tysti työllisyydelle, sosiaaliturvalle ja julkisille

palveluille eli yksinkertaisesti sanottuna elinta-solle, niin kuin täällä on puhuttu. Sillä on myös keskeinen merkitys ympäristölle ja elämän laa-dulle. Näiden asioiden ympärillä tämä keskustelu aika pitkälle on pyörinyt ja jokainen on omalta kannaltaan näitä asioita pyöritellyt ja perustellut.

Minun mielestäni ydinvoimalle myönteinen päätös merkitsee entisen, miksei myös nykyisen talouspoliittisen linjan jatkumista. Kielteinen päätös luo mahdollisuuden käänteentekevälle energia- ja talouspolitiikalle. On kuitenkin myön-nettävä, että kielteinen päätös ei sinänsä tuo mi-tään uutta ja parempaa talous- ja ympäristöpo-liittista linjaa. Totta on myös se, että myönteinen ydinvoimaratkaisu perustuu paremmalle elinta-so-odotukselle kuin kielteinen ratkaisu.

Tämä asia ja siihen koplatut erilaiset ryhmä- ja kulmakunta- ym. edut ovatkin nousseet keskei-siksi aseiksi viidennen ydinvoimalan puolesta puhuttaessa. Sulle — mulle-systeemillä jokaiselle jotakin luvaten ja vähän uhaten on syntynyt laaja järjestöt laidasta laitaan yhdistävä ydinvoimalle myönteinen kanta. Puolestapuhujien rintama on vahva. Sen moni edustaja on saanut omakohtai-sesti kokea. Käännytyskeinot ovat olleet moni-naisia, jopa koviakin. Henkilökohtaisesti en ole joutunut ns. kovien keinojen kohteeksi. Lobbaus on ollut asiatietoihin perustuvaa ja kunnioitta-vassa sävyssä tapahtuvaa, jos jätän omaan arvoonsa kysymykset järkiinsä tulemisesta, jotka ovat lähes jokapäiväisiä ja jokahetkisiä.

Olen antautunut lobbausten kohteeksi avoi-min mielin ilmoittamalla, että olen valmis muut-tamaan mielipiteeni, mikäli saan sellaista tietoa, joka osoittaa perusteluni vääräksi. Lobbausten kohteena oleminen on ollut itse asiassa antoisaa. Monet syvälliset keskustelut ja saamani tieto ovat vahvistaneet käsitystäni, että viidennen ydinvoi-malan rakentaminen nykyisissä oloissa on kohta-lakas virheinvestointi.

Vahvan puolestapuhujien joukon perustelut ontuvat pahasti. Monilta osin ne perustuvat pin-nallisiin heittoihin ja kuviteltuihin kasvuodotuk-siin. Puolestapuhujien perustelulistan kärjessä ovat taloudellinen kasvu, työllistäminen, parempi elintaso ja ympäristönsuojelu. Perustelut lup-aavat kaikille kaikkea hyvää. Ne ovat asian pinnallisen markkinoinnin kannalta hyvät perus-telut. Mutta pintaa jo vähän syvempi tarkastelu saa hälytyskellot soimaan.

Monille lobbaajille esittämäni kysymys, mihin jatkuva 2—3 prosentin vuotuinen kasvu perus-tuu, on aina tuottanut saman vastauksen, että tilastot osoittavat, että pienistä notkahduksista

huolimatta kehitys on ollut keskimäärin jatkuvalla kasvu-uralla. Tämä on siis trendiajattelua. Jatkoksi olen esittänyt lisäkysymyksen, onko jatkuvalla voimakkaalle kasvulle perusteita, jos sitä arvioidaan nykyisten taloudellisten tosiasioiden ja näköpiirissä olevien mahdollisuuksien pohjalta. Tähän kysymykseen saamani vastaus on lähes poikkeuksetta ollut paljastava vastakysymys, vähän hermostuneenakin esitettynä: Miten me sitten muuten voimme ylläpitää 80-luvun lopulla käyttöön otettua elintasoja ja selvitä velkakierrosta, johon kasvun romahtaminen on johtanut?

Olen pyrkinyt syventämään keskustelua väittämällä, että nykyinen kriisi ei johdu kasvun romahtamisesta vaan ylimitoitettuihin kasvuodotuksiin perustuvasta investointien ja menojen mitoittamisesta. Väitettäni olen perustellut tilastoilla, jotka osoittavat kansalaisten käytössä olevien tulojen kehityksen vuosina 87–92. Tilastot osoittavat, että viime vuonna kansalaisten käyttöön jaettiin vielä 377 miljardia, kun vastaava luku 1987 oli vain 320 miljardia. Huomion arvoista on, että vuonna 1990 vastaava kansantulo oli 426 miljardia eli kolmessa vuodessa kansalaisten kulutusmahdollisuudet kasvoivat 80-luvun lopulla räjähdysmäisesti. Vuonna 1987 elimme tasapainoisessa hyvinvointiyhteiskunnassa, tulot ja menot olivat silloin tasapainossa. Nyt meillä on syvä kriisi, kun huippuvuoden 1990 keinotekoisien kansantulon odotusten mukainen voimakas kasvukehitys ei toteutunutkaan. Nyt huippuvuosien mukaan mitoitettu menotalous ja investointien velka kärjistävät tilannetta.

Olen pelkistänyt näkemystäni esittämällä kysymyksen: Miten kriisi, joka johtuu yli-investoinneista ja tulotasoon nähden liian suurista menoista voidaan laukaista jatkamalla samaa virheinvestointi- ja kulutushysteriaa? Keskustelut ovat yleensä päättyneet asiallisesti, yleensä kylläkin pattitilanteeseen. Kumpikaan osapuoli ei ole kokenut mitenkään jääneensä voitolle, mutta ei kai se ole ollut sitten ainakaan niin kovin paha, koska minulle on kyllä joskus jäänyt sellainen kuva, että jotkut lobbarit ovat ehkä pikkuisen keskustelujen yhteydessä, niiden pitkittyessä, horjuneet omassa kannassaan. Ehkä viime päivien, viikkojen ja kuukausien aikana entisestään hiljentyneet yhteydenotot ja lobbausyritykset minuun päin vähentyessään osoittavat jotakin näiden keskustelujen seurauksista.

Käsitykseni on, että viidennen ydinvoimalan rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, ja se perustuu syvälliseen pohdintaan kansantalouden tilasta ja mahdollisuuksista. Yli

30 vuotta jatkuvasti arkisen talouselämän tosiasioiden kanssa eläneenä minun on mahdoton ymmärtää sitä mielikuvataloutta, jolla viidennen ydinvoimalan rakentamista perustellaan. Siinä on yllättäviä yhteneviä piirteitä kasinotalouden hurman kanssa. Ontuvana pidän myös voimakkaan kasvun varaan rakentuvan ydinvoimalatouden tukemista ympäristönsuojelun nimissä. Se on vähintään haettu peruste.

Vähiten ymmärrän kuitenkin koplaajien ajatusta, että valitaan molemmat energia/talousohjelmit. Sekä taloudelliset että energiapolitiittiset realiteetit osoittavat, että varovainen hitain askelin etenevä kotimaisen energiakäytön lisäämiseen perustuva kansantalouden linja on vastakkainen voimakkaan kasvun koplaustalouden kanssa. Niiden yhdistäminen käytännössä tuntuu epäuskottavalta. Pieniä porkkanoita toki voidaan antaa, mutta koplattu linja on ydinvoimalinja. Käsitykseni on, että koplaamalla vaarannettiin jopa sellaisia kotimaisen energian hankkeita, jotka jo olisivat muutoin toteutuneet.

Pettymys minulle oli, että ministeri Kääriäinen ei jaksanut taistella parhaana pitämänsä linjan puolesta, vaan antautui tässä työssä. Käsittämättömä on kokoomuksen kiukuttelu: jos ei tule ydinvoimaa, ei kehitetä muitakaan vaihtoehtoja. Ydinvoimalatoutta vastustavien syyllistäminen hiilivoimavaihtoehdolla on vähintään epärealistista, kun tiedetään, että se on ydinvoiman rakentajien takataskussa oleva vaihtoehto, jopa niin, että ydinvoima ja hiili ovat energiapari. Myönteinen ydinvoimapäätös sulkee länsikaasun pitkiksi ajoiksi pois energiavaihtoehtoista. Myös kotimaisten energiavaihtoehtojen kehittäminen jää ydinvoiman varjoon. Seurauksena on siis hiilen ja öljyn käytön lisääminen paikallisessa sähkö- ja lämmön tuotamisessa.

Herra puhemies! Ydinvoimarakentamisen puolustaminen myös alueellisin työllisyysperustein on vailla uskottavia perusteita. Oman alueeni Varsinais-Suomen työllisyyden ja talouden kannalta Rauman Sellun rakentaminen yhdessä kotimaisen energian käytön lisäämisen ja länsikaasuputken toteuttamisen kanssa kestää varmasti vertailun ydinvoimavaihtoehdon kanssa. Realiteetti on kuitenkin, että kumpikaan vaihtoehto ei auta tähän akuuttiin tilanteeseen ja kumpikaan vaihtoehto ei ole nopeasti toteutuva vaihtoehto. Työllisyyden nostaminen ykköspäätökseksi osoittaa ydinvoimaperusteiden tasoa.

Herra puhemies! Keskustelun osoittamista risiiridoista ja ylilyönneistäkin huolimatta toivon, että perjantaina tehtävä päätös, on se sitten kum-

pi tahansa, saa sellaisen kunnioituksen, että sitä sitten lähdetään toteuttamaan eikä sen jälkeen enää potkita toisiamme nilkkaan, vaan kunnioitetaan sitä, mitä on päätetty.

Ed. Lehtinen: Arvoisa herra puhemies! Energiaratkaisut ovat kauaskantoisia päätöksiä, siksi kaikkiin vaihtoehtoihin sisältyy myös runsaasti epävarmuustekijöitä. Jokaisen tässä salissa on itse päätettävä, kuinka painottaa mitään ratkaisevaa tekijää: turvallisuutta, hintatietoja, työllistävyyssvaikutuksia, teollisuuspoliittista linjaa, energian tarve-ennusteita jne. Yhtä objektiivista totuutta näistä tuskin löytyy.

Omien arviointieni perusteella olen päättänyt ottamaan myönteisesti kantaa Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta.

Lyhyellä tähtämellä tarvitsemme Suomessa taloudellisesti vakaata toimintaympäristöä yrityksille. Epävarmuutta on riittävästi ilman epävarmaa energiaratkaisua. Meidän tulee pitää kiinni jokaisesta työpaikasta, myös teollisuustyöpaikoista, ja mieluiten saada luotua lisää työpaikkoja Suomeen.

Suomen teollisuuspolitiikka on kiistämättä ollut liian vankasti paljon energiaa kuluttavaan teollisuuteen nojaavaa. Teollisuutemme rakenne on liian yksipuolinen tällä hetkellä. Tarvitsemme monipuolista vientiä ja kotimarkkinayrityksiä välttämättä tulevaisuudessa. Kaikissa näissä tapauksissa tarvitaan myös energiaa.

Tähän asti sekä ydinvoiman puolustajat että vastustajat lienevät jokseenkin samaa mieltä. Kärjistetysti voi todeta, että ratkaisumallit tulevaisuuden suhteen ovat täysin erilaisia. Ydinvoiman vastustajat antavat usein ymmärtää, että ydinvoimasta luopuminen olisi samalla teollisuuspoliittinen ratkaisu, jonka seurauksena Suomeen tulisi enemmän korkean teknologian tietotaitoon perustuvia yrityksiä, jotka myös kuluttaisivat energiaa vähemmän. Oma kysymykseni tässä kuuluu: Mistä ne yritykset tulevat, ovatko ne nyt yhtäkkiä täysin tyhjistä syntyviä vai olisivatko ne kenties niitä yrityksiä, jotka tällä hetkellä ovat luettavissa raskaan teollisuuden sarjaan ja kykenisivätkö ne yhtäkkiä muuttamaan omaa tuotantosuuntaustaan, jos ne eivät ole tehneet sitä tähänkään mennessä? En usko näihin vaihtoehtoihin. Todennäköisempi vaihtoehto lienee se, että riittävästä kohtuuhintaisesta energiasta takuun tarvitsevat yritykset ryhtyisivät etsimään muita maita sijaintipaikoikseen. Tämä on aivan realistinen uhka, joka voi myös toteutua siinä

tapauksessa, että maassamme ei ole riittäviä varmuustekijöitä täällä toimiville yrityksille. Suomessa on hyviä kilpailutekijöitä pitkällä tähtäimelläkin aika vähän.

Uutta teollisuuspolitiikkaa me totisesti tarvitsemme. Sitä ei vain voi kytkeä tällä viikolla tehtävään ydinvoimapäätökseen. Uusien tietotaitoyritysten toimintaedellytyksiä parantavan teollisuuspolitiikan hedelmät näkyvät vasta 10–20 vuoden kuluessa. Sitä ennen me siis tarvitsemme ydinvoimapäätöksen, jotta voisimme turvata taloutemme perustan seuraaviksi vuosikymmeniksi, niiksi vuosikymmeniksi, jolloin uusi teollisuuspolitiikka saisi myös riittävästi tuulta siipiensä alle. Ydinvoimalapäätöksen rinnalle tarvitaan pikaisesti konkreettinen teollisuus- ja yritysoliittinen ohjelma, joka monipuolistaa yrityskenttäämme.

Ydinvoimateknologia on tällä hetkellä jo hyvin kehittyntä eikä 90-luvun voimalaa voi verrata 60-luvun voimalaan. Suomessa turvallisuusmääräyksiin on suhtauduttu hyvin tunnollisesti ja vastuullisesti. Suomessa on useina vuosina ollut maailman korkeimmat ydinvoimaloiden käyttöasteet, mikä osaltaan kertoo myös korkeasta turvallisuustasosta.

Kaikkiin teknologisiin ratkaisuihin sisältyy riskejä. Onnettomuusriskit ovat todennäköisyyksiltään ja vaikutuksiltaan erilaisia. Kiistatta on kuitenkin osoitettavissa, että muihin kuin ydinvoimaloihin liittyvät riskit ovat jopa todennäköisyydeltään suurempia ja aiheuttavat tosiasiallisia kuolemantapauksiakin jatkuvasti. Objektiiivinen vertailu tässäkin asiassa on kuitenkin hyvin vaikeaa.

Vertailuissa on myös otettava huomioon ulkomailta, tarkoitan tässä Venäjää, ostettavan ydinsähkön tuotannon riskit. Kun ydinsähkö tuotetaan rajamme lähellä, riskit koskevat luonnollisesti myös suomalaisia. Mielestäni on jokseenkin kaksinaismoralistista olla huolimatta huomattavan tiukat turvallisuusmääräykset täyttävää omaa ydinvoimalaa riskien vuoksi samaan aikaan, kun hyväksymme ydinsähkön tuonnin Venäjältä, missä riskit ovat todella suuret, niin kuin tänäänkin on tässä salissa moneen kertaan todistettu.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme perusvoiman turvaavan ratkaisun, ja tässä tilanteessa paras toteutettavissa oleva vaihtoehto on mielestäni ydinvoimala, kun ottaa huomioon taloudellisen toimintaympäristön takaamisen yrityksille, työllisyyden varmistamisen ja toteutuksen yritysten taholta ilman verorahoja. Päätökseeni puoltaa

tätä hakemusta ovat vaikuttaneet myös seuraavat seikat. Tarvitsemme monipuolisen energiaratkaisun, jonka perustana on hyvä olla ydinvoimaratkaisu ja sitä täydentämässä muita vaihtoehtoja. Me emme tarvitse sellaista ratkaisua, joka toteutetaan suurimmaksi osaksi veronmaksajien rahoilla, ja tämä hanke toteutettaisiin yritysten varoilla. Täällä on joissakin puheenvuoroissa perusteltu, että tähänkin käytettäisiin verorahoja, koska kyseessä toteuttajina ovat yhtiöt, joissa valtiolla on osake-enemmistö tai suuri osuus osakkeista. Tämä perustelu ei mielestäni pidä aivan rinnastuksena paikkaansa, koska siinä tapauksessahan näiden ydinvoimalaan käytettävien rahojen tulisi olla käytössä muihin yhteiskunnallisiin tarpeisiin ja mahdollisesti suoraan valtion budjetin yleiskatteelliseen osaan, ja näinhän toki asia ei ole.

Ydinjäteongelmasta on tässä salissa puhuttu jo useasti tänä iltana. Totean, että se on vaikein tähän liittyvä kysymys, eettinen kysymys, mutta sekin on ratkaistavissa tyydyttävällä tavalla, kun otetaan huomioon hankkeen kustannus — hyöty-suhteet. Näitä asioita on käsitelty varsin perusteellisesti aikaisemmissa luvan myöntämistä puoltavissa puheenvuoroissa enkä sen vuoksi enää puutu niihin pidempään.

Haluaisin lyhyesti kuitenkin mainita vielä keskustelusta, joka on koskenut energiaveropaketin ja ydinvoimalahakemuksen yhteenliittämistä. Täällä on arvosteltu kokoomuksen toimintaa kyseisessä asiassa. Tässä on kokoomus toiminut täysin linjakkaasti ja asiallisesti. Täällä on useaan kertaan siteerattu sitä valtioneuvoston pöytäkirjaan jätettyä lausumaa, jossa on tehty jo hyvin varhaisessa vaiheessa selväksi, että asiat kuuluvat yhteen. Näiden yhteenkuuluminen on myös täysin asiallisesti perusteltua siltä kannalta, että energiaratkaisuissa on kyse kokonaisuudesta. Ja tässä on ollut kyse kokonaisuudesta, johon liittyvät ydinvoimala ja lisäksi energiaveroratkaisut. On aivan luonnollista, että mikäli yksi osa tästä ratkaisusta putoaa pois, niin koko pakettia joudutaan tarkastelemaan uudelta kannalta. Mielestäni tämä olisi täysin luonnollinen tapa tarkastella asiaa myös, mikäli perusratkaisut energiapaketissa olisivat olleet jotkut muut kuin mitä ne olivat tässä tapauksessa.

Ed. Myllyer: Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on valta päättää ydinenergialain mukaan viidennen ydinvoimalan rakentamisesta. Sitä kautta sille kuuluu myös vastuu siitä, että Suomen energiahuolto järjestetään kestäväällä tavalla. Tämän päämäärän toteuttamiseksi ehdotan periaatepäätöksen perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyttyään talousvaliokunnan ehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus tuo syysistuntokauden kuluessa eduskuntaan uuden, tähän päätökseen pohjautuvan energiapolitiittisen selonteon Suomen energiahuollon järjestämisestä. Selonteossa on esitettävä energian säästöön ja energian käytön tehostamiseen sekä hiilidioksidipäästöjen ja muiden ympäristöhaittojen vähentämiseen tähtäävät konkreettiset toimet. Näihin tulee sisältyä energian käyttöön kohdistuvat, asteittain toteutettavat ympäristöverot aikatauluiheen. Samalla eduskunta kiirehtii maakaasun hankinnan monipuolistamiseksi ja biopolttoainneiden käytön lisäämiseksi tarvittavia toimia sekä Rion ilmastopimuksen ratifioinnin saatamista eduskunnan käsiteltäväksi.”

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Riitta Myllerin tekemää perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Puhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna perjantaina kello 13. Suullinen kyselytunti on tänään torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan torstaina 23 päivänä syyskuuta kello 1.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

